

Kohanemisprogramm kolmandate riikide kodanike lõimimiseks Eestis

**Käsiraamat
ametnikule ja koolitajale**

Ülle Rannut

Tallinn 2009

Euroopa Liit

Integratsiooni
Sihtasutus

Kohanemisprogramm kolmandate riikide kodanike lõimimiseks Eestis

Käsiraamat ametnikule ja koolitajale

Ülle Rannut

Tallinn 2009

<http://www.integrationresearch.net>

Kohanemisprogrammi valmimist on toetanud
Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond.

Projektijuht: Ülle Rannut

Baaskoolituse kodanikuõpetuse osa eksperdid:

Marju Karin (Tallinna Ülikooli Riigiteaduste Instituut)

Mart Rannut (Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituut)

Sulev Valdmaa (Jaan Tõnissoni Instituut)

Baaskoolituse sotsiaal-majandusliku lõimumise osa eksperdid:

Margo Kikas (Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituut)

Irina Ronk (Eesti Töötukassa)

Eesti keele õppekava ja õppematerjalide osa eksperdid:

Mart Rannut (Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituut)

Elle Sõrmus (Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituudi praktilise eesti keele lektoraat)

Keeleliselt toimetanud: Siiri Soidro

Inglise keelde tõlkinud: Michael Krohn

Vene keelde tõlkinud: Anastassia Zabrodsckaja

Hispaania keelde tõlkinud: Jorge Hinojosa

Retsensendid: Maarja Siiner, Ingrid Krall, Maie Soll

Kaane kujundus: <http://www.poweredtemplates.com/>

Fotod ja illustratsioonid:

Ülle Rannut

Stockxpert, <http://www.stockxpert.com>

UVic's Language Teaching Clipart Library, <http://hcmc.uvic.ca/clipart>

ISBN 978-9985-58-643-3

Tasuta jaotatav tiraaž

SISUKORD

SISUKORD.....	4
EESSÕNA.....	5
1. MEETMED JA JUHISED KOLMANDATE RIIKIDE KODANIKE LÕIMIMISEKS JA KOOLITUSTE KORRALDAMISEKS	6
Sihtrühm, integratsioonimotivatsioon ja vajadused	6
Kohanemisprogrammi ülesehitus, üldised meetmed ja juhised koolituste läbiviimiseks	11
Baaskoolitus ja tugiteenused.....	12
Eesti keele õpe.....	15
Kaardistamine, individuaalne õppekava ja testimine.....	20
Motivatsioon ja väljalangevus	21
Lektorid ja tugiisikud	23
Программа адаптации граждан третьих стран для интеграции в Эстонии	26
Programme for the adaptation and integration of third-country nationals into Estonian Society	33
2. BAASKOOLITUS	40
Sissejuhatus.....	40
Kodanikuõpe: Eesti elu ja ühiskond.....	41
Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkond	46
Baaskoolituse õppeprogramm	51
Baaskoolituse lõimitud õppeprogramm	53
Учебная программа основного курса	55
The Curriculum of the basic course.....	57
3. EESTI KEELE ÕPE	60
Eesmärgid ja ülesehitus.....	60
Meetodid, sisu ja õpitulemused.....	61
A2-taseme lõimitud aineprogramm	66
Интегрированная учебная программа эстонского языка на уровень A2.....	75
Integrated Curriculum of the Estonian language at the level of A2	78
B1-taseme aineprogramm.....	82
Учебная программа эстонского языка на уровень B1.1	85
Учебная программа эстонского языка на уровень B1.2	86
Curriculum of the Estonian language at the level of B1.1.....	87
Curriculum of the Estonian language at the level of B1.2.....	88
LISA 1. TÖÖLEHED JA METOODILINE JUHEND	91
Metoodiline juhend.....	93
1. Tere! Kust sa pärit oled?	116
2. Kus toimub kohanemisprogramm?	120
3. Kuhu sa täna lähed? Mis kell on kohvipaus?.....	126
4. Kohvikus ja kohvipausi ajal.....	136
5. Raha ja transport. Kas sul on sularaha?.....	146
6. Töökoht. Ma otsin tööd.	153
7. Mina ja Eesti. Kuidas sul läheb?.....	164
LISA 2. KOHANEJATE KAARDISTAMINE	176
LISA 3. BAASKOOLITUSE TEST eesti, vene ja inglise keeles.....	185
LISA 4. KMA statistika	203

EESSÕNA

Käsiraamat on mõeldud ametnikele ja koolitajatele, kes tegelevad kolmandate riikide kodanike lõimimisega Eestis keeleõppe, kodanikuõppe ja sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas.

Eesti lõimumiskava 2008–2013 arengukava aastateks 2008–2010 näeb ette kohanemisprogrammide ja tugitegevuste väljatöötamist ja rakendamist, mille käigus töötati välja ka käesolev kohanemisprogramm kolmandate riikide täiskasvanud kodanikele. Käsiraamat on valminud kohanemisprogrammi piloteerimise tulemusena.

Käsiraamat tutvustab kohanemisprogrammi, mille eesmärk on hiljuti Eestisse saabunud kolmandate riikide täiskasvanud kodanike sotsiaal-majandusliku toimetuleku ja lõimumise suurendamine, Eesti elu ja ühiskonna tutvustamine ning sotsiaalseks kohanemiseks vajaliku keelelise ettevalmistuse pakkumine (A2- ja B1-tasemel). Kohanemisprogrammis toimub keeleõpe paralleelselt meetmetega, mis aitavad sisserännanul tööturule siseneda. Kohanemisprogramm lõimib kolme komponenti, milleks on keeleõpe, kodanikuõpetus ja sotsiaal-majanduslik lõimumine.

Käsiraamat sisaldab:

1. sissejuhatust problemaatikasse, sihtrühma ja piloteerimise kogemuste kirjeldust ning meetmeid ja juhiseid kohanemisprogrammi rakendamiseks ja kolmandate riikide kodanike paremaks sotsiaal-majanduslikuks lõimimiseks;
2. juhiseid koolituste korraldamiseks ja koolituskavasid nii baas- kui ka keelekoolituste jaoks;
3. töölehti ja metoodilist juhendit baaskoolitust ja keelekoolitust lõimivates valdkondades;
4. ankeetküsitlust kaardistamiseks, baaskoolituse testi ja sihtrühma puudutavaid statistilisi andmeid.

Kohanemisprogramm töötati välja Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondi ja Kultuuriministeeriumi rahalisel toel ning Integratsiooni Sihtasutuse ja Tallinna Ülikooli eestvedamisel. Käsiraamat on koostatud eesti keeles. Sisu lühikokkuvõtte ning koolituskavad on tõlgitud vene ja inglise keelde, töölehed on varustatud mitmekeelse sõnastikuga.

1. MEETMED JA JUHISED KOLMANDATE RIIKIDE KODANIKE LÕIMIMISEKS JA KOOLITUSTE KORRALDAMISEKS

Sihtrühm, integratsioonimotivatsioon ja vajadused

Kohanemisprogramm on mõeldud hiljuti Eestisse saabunud kolmandate riikide täiskasvanud kodanikele, et toetada nende lõimumist Eesti ühiskonda. Kohanemisprogrammiga luuakse uusimmigrantidele turvaline ja toetav keskkond Eestis, et hõlbustada nende toimetulekut. See on eriti vajalik väljastpoolt Euroopa Liitu saabuvate ning Eestist väga erineva kultuuritaustaga inimeste jaoks.

ÜRO soovitatud definitsiooni kohaselt loetakse migrantideks inimesi, kes on vahetanud oma tavapärasel elukohariiki, seejuures eristatakse lühiajalist (kestusega kolm kuud kuni aasta) ja pikaajalist migratsiooni (kui teise riiki asutakse elama kauemaks kui üheks aastaks).¹ Kohanemisprogrammi eesmärk on pakkuda lõimumisprogrammi isikutele, kellel on kavatsus Eestisse pikemaajaliselt elama jääda. Uusimmigrant on sisserännanu, sh välismaalt saabunud võõrtöeline ja tema perekonnaliige, asüülitaotleja või pagulane, kes on Eestisse saabunud pärast iseseisvuse taastamist 1991. aastal. Kolmandate riikide mõiste (INTI)² võttis kasutusele Euroopa Liit tähistamiseks riike väljaspool Euroopa Liitu. Kolmandate riikide kodanikud on isikud, kes ei kuulu kodakondsuselt Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide ega Šveitsi konföderatsiooni kodanike hulka.

Eri kodakondsusega inimestel on tööturul teatud määral erinevad õigused. Kodakondsuse alusel eristuvad õiguslikus mõttes Eestis kolm suuremat gruppi: esiteks Eesti kodanikud, teiseks Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide ja Šveitsi konföderatsiooni kodanikud ning

¹ United Nations. (1998). Recommendations on Statistics of International Migration — Revision 1. Statistical Paper Series M, No. 58.

² INTI - Integration of third country nationals. http://ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/inti/funding_inti_en.htm

² INTI - Integration of third country nationals. http://ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/inti/funding_inti_en.htm

kolmandaks muude (nn kolmandate) riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud.

Kolmandate riikide kodanike Eestisse saabumise, Eestis viibimise, elamise ja töötamise ning välismaalase õigusliku vastutuse aluseid Eestis reguleerib välismaalaste seadus.³ Alates 2004. aasta 1. maist ei vaja Euroopa Liidu kodanikud Eestis töötamiseks tööluba, vaid võivad Eestis töötada elamisloa alusel või hooajatöödel ilma elamisloata. Euroopa Liidu kodaniku seaduse kavandatavate muudatuste kohaselt ei pea EL-i kodanikud tulevikus enam ka elamisluba taotlema, vaid võivad piirduda elukoha registreerimisega. Kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud vajavad aga Eestis töötamiseks kas alalist elamisluba, elamisluba töötamiseks, tööluba või peavad töötamise registreerima seaduse või välislepinguga ettenähtud juhtudel.⁴

2006. aasta 1. jaanuarist Eestis kehtima hakanud uus tööturuteenuste ja -toetuste seadus toob ühe riskirühmana esile kolmandate riikide kodanikud, kellele valmistab tööturule sisenemine suuremaid raskusi võrreldes teiste töötutega. Kui näiteks mitmetele avaliku teenistuse ametikohtadele võib tööle võtta ka teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikke, siis kolmandate riikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid avalikku teenistusse tööle ei võeta. Ülejäänud töö- või ametikohtadel töötamise puhul pole kodakondsus küll oluline, kuid tööturule sisenemist raskendavad mitmed asjaolud, näiteks riigikeele oskuse puudumine, oma õiguste ja võimaluste mitteteadmised ning sotsiaalse võrgustiku vähesus.

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti andmetel oli aastal 2009 (2. juuli seisuga) tähtajalise ja pikaajalise elamisloaga kolmandate riikide kodanikke peale Vene Föderatsiooni kodanike ja määratlemata kodakondsusega isikute kokku 9619, kes pärinesid 86 riigist. Peamised ränderiigid on näiteks Ukraina (5630), Valgevene (1609), USA (479), Hiina (254), Armeenia (194), Aserbaidžaan (175), Gruusia (174), India (140), Kasahstan (103), Iisrael (102), Moldova (98), Türgi (60), Kanada (57), Jaapan (55), Usbekistan (44), Brasiilia (30), Austraalia (29), Egiptus (26), Nepal (21), Pakistan (19), Vietnam (18), Tai (17), Mehhiko (15), Bangladesh (14) ja Nigeeria (13).⁵

Kohanemisprogrammi piloteerimise kogemused ja statistika on näidanud, et kolmandate riikide

³ www.legaltext.ee

⁴ Tööturu riskirühmad: mitte-estlased, Sotsiaalministeeriumi toimetised 3/2006.

⁵ <http://www.mig.ee/index.php/mg/est/statistika>

immigrandid on Eestis peamiselt koondunud Tallinna. Tabelis 1 toodud statistika andmetest (seisuga 08.03.2002) on näha, et valdav osa välisriigis sündinutest (47%) ja mitte-Venemaal sündinutest (57%) on koondunud Tallinna või selle ümbrusesse (Harju maakonnas) ning väiksem osa elab hajutatult teistes maakondades.

Tabel 1. Rahvastik elukoha ja sünnikoha kaupa

(Eesti Statistikaamet 08.03.2002)⁶

Elukoht	Kokku	Sünnikoht välisriigis	..muu riik (mitte Venemaa)
Kogu Eesti	1 370 052	252 266	61 592
HARJU MAAKOND	525 682	119 377	35 282
..Tallinn	400 378	98 727	28 964
IDA-VIRU MAAKOND	179 702	75 107	12 553
TARTU MAAKOND	149 602	15 725	3 510

Kuigi kohanemisprogrammi piloteerimine toimus nii Tallinnas, Tartus kui ka Ida-Virumaal (Jõhvis), peegeldas Tallinna rühm kõige paremini KMA statistilisi andmeid ning andis kõige parema pildi Eestisse tuleku põhjustest ja kohanemismotivatsioonist. Kokku võttis kohanemisprogrammist osa 56 kolmandate riikide kodanikku kuueteistkümnest riigist: USA-st, Kanadast, Mehhikost, Tšiilist, Brasiiliast, Türgist, Iraanist, Egiptusest, Lõuna-Aafrika Vabariigist, Nigeeriast, Hiinast, Bangladeshist, Gruusiast, Ukrainast, Valgevenest ning Venemaalt. Suuremad rühmad sünniriikide kaupa olid Venemaa (24), USA (6), Türgi (6), Ukraina (4) ja Egiptus (4). Venemaa jagunes lähtemaade kaupa omakorda järgmiselt: Venemaa (6), Marimaa (8), Baškortostan (3), Udmurdimaa (3), Komi (2), Tatarstan (2).

Kohanemisprogrammi peamised suhtluskeeled olid inglise, araabia, vene ja hispaania keel. Põhilisteks keelteks, milles kolmandate riikide immigrandid kohanemisprogrammis loenguid kuulates toime tulid, oli vene ja inglise keel, kuid türklaste rühmas ei sobinud kumbki ning tekkis tugev vajadus materjalide tõlkimise järele türgi või araabia keelde. Üldse moodustasid türklased ja araablastes kokku 40% Tallinna kohanemisprogrammis osalenutest (kokku 25 osalenut). Türgi ja araabia keele puudumine tõlkimisel põhjustas Türgi päritolu kodanike suure väljalangevuse. Araablase rühma see eriti palju ei mõjutanud, kuna kohanemisprogrammis osalenud tulid toime

⁶ http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvaloendus_regionaalne/databasetree.asp

ka inglise keeles. Seetõttu pidasime vajalikuks lisada araabia keele ühe keelena reklaamvoldiku tõlgetesse, kuid lisaks vajaksid Türgist ning ilmselt ka araabiakeelsetest maadest pärit kodanikud ka araabiakeelset tuge, sest sageli läksid nad omavahelises vestluses araabia keelele üle. Inglise keelega oli mõnikord probleeme ka Ladina-Ameerikast pärit immigrantidel, kes oleksid vajanud hispaaniakeelset tuge. Kohanemisprogrammi piloteerimine võimaldas leida ka vabatahtlikke araabia ja hispaania keele oskajaid, kes kohanemisprogrammis tõlkeabi osutasid.

Tähtajaliste elamislubade andmise statistika⁷ näitab, et enamik taotlejaid tuleb Eestisse pererändega või välislepingute alusel. Ka kohanemisprogrammi piloteerimise käigus toimunud kaardistamine näitas, et Eestisse tuleku põhjuseks on peamiselt töö, perekond ja õpingud.⁸ Kohanemisprogrammi Tallinna rühmas osalenutest olid 48% perekonnaimmigrandid, kes olid tulnud Eestisse oma abikaasa juurde. Perekonnaimmigrantide päritolumaaks oli peamiselt Egiptus, kuid ka Tšiili, Brasiilia, Nigeeria, Lõuna-Aafrika, Ukraina ja Venemaa. 38% kohanemisprogrammis osalenutest olid saabunud Eestisse töö eesmärgil (näiteks ülikoolide õppejõud, firmade eksperdid, diplomaatilised töötajad). Türklaste Eestisse saabumise põhjus oli töö ning seal saabusid naised mõnikord just mehe töö tõttu Eestisse. USA immigrantideks osutusid peamiselt üliõpilased, kes olid saabunud Tallinna Ülikooli õppima või misjonitegevusega seotud pikaajalise elamisloaga võõrtöölised.

Piloteerimine näitas, et töölepinguga Eestisse saabunud võõrtöölised ei ole alati kohanemisest huvitatud, sest neid seob enamasti lühiajaline leping ning nad plaanivad minna kodumaale tagasi, kohanemine muutub aktuaalseks siis, kui töölepingut pikendatakse, taotletakse pikaajalist elamisluba ja tekib mõte Eestisse alaliselt elama jääda. Sellel rühmal puudub tugev motivatsioon osaleda sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas pakutavas kohanemisprogrammis, kuid on suur motivatsioon Eesti elu, ühiskonda ja kultuuri tundma õppida. Ka üliõpilased ei kavatse enamasti Eestisse alaliselt elama jääda, kuigi siingi osutusid erandiks Tartu Ülikooli soomeugrilastest doktorandid, kellel oli kavatsus Eestisse alaliselt elama jääda, mis avaldus ka nende huvis sotsiaaltoetuste (ka pensionikindlustuse) ning Eesti Töötukassa ja CV Keskuse pakutavate töövõimaluste vastu.

Kõige suurema kohanemismotivatsiooniga on perekonnaimmigrandid, kes on Eestisse saabunud peamiselt oma abikaasa juurde, et siin elada ja töötada. Enamasti on sel juhul tegemist ka töötutega, kes vajavad tuge

⁷ Allikas: Kodakondsus- ja Migratsiooniamet, <http://www.mig.ee/index.php/mg/est/statistika>

⁸ Tööturu riskirühmad: mitte-eestlased, Sotsiaalministeeriumi toimetised 3/2006.

sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas ja töökoha leidmisel. Perekonnaimmigrandid osalesid aktiivselt töövõimalusi pakkuvates tegevustes, milleks olid peale Eesti Töötukassa loengute veel tööturumessid ja CV Keskuse infopäevad, kus nad said ka oma CV juhendatud praktilise tegevuse käigus internetti üles panna. Ükski kohanemisprogrammis osalenutest ei väljendatud muret elamispinna soetamise pärast ega soovinud vastavat tuge, kuna elati kas abikaasa juures või asutuse (näiteks ülikooli) pakutud korteris. Samas tunti huvi kinnisvara soetamise võimaluste ning rentimise ja ostu-müügi-tehingute vormistamise vastu. Kohanemisprogrammis osalemise motivatsioon erineb sõltuvalt piirkonnast, päritolumaast ja Eestisse saabumise põhjustest. Ida-Virumaal rõhutatakse rohkem töökoha leidmise vajadust kui Tallinnas või Tartus.

Kuigi Tallinnas oli kolmandate riikide kodanikel kohanemismotivatsioon ja huvi kohanemisprogrammi vastu kõige suurem, võib kõiki piirkondi ühendava tunnuseks esile tuua vajaduse eesti keelt õppida. Nii Tallinnas, Tartus kui ka Jõhvis rõhutati vajadust eesti keelt õppida, et selles keeles suhelda. Samas tunnetasid Tallinnas elavad mitte vene keelt kõnelevad kohanejad eestikeelse suhtluse vajadust kõikjal ning eesti keelt kasutati enda sõnul nii kodus kui ka tööl, poes ja naabritega suheldes. Ida-Virumaal ei kasutanud enda sõnul keegi kusagil eesti keelt, kuid arvati, et see aitab kergemini ja paremat töökohta leida. Seega on kolmandate riikide kodanike kohanemisvajadus ja motivatsioon erinevad ning sõltuvad sellest, kas nad on võõrtöölised või perekonnaimmigrandid, ning samuti sellest, missuguses piirkonnas nad elavad ja mis keelt nad kõnelevad.

Teiseks rõhutati vajadust saada informatsiooni Eesti kultuuris, elus ja ühiskonnas toimiva kohta. Kohanemisprogrammi kodanikuõppe tulemusena tõusis kohanejate teadlikkus oma võimalustest Eesti ühiskonnas aktiivselt toimida ning võis täheldada ka teatud ühiskondliku aktiivsuse tõusu kolmandas sektoris. Näiteks, mõned araablased, kes kannatasid alguses just üksinduse ja isoleerituse tõttu, ühinesid Eesti islami (tatari) kogudusega ning hakkasid üles näitama aktiivsust lasteaedade ja pühapäevakoolide küsimustes. Aktiivselt elati kaasa ka Eesti kohalikele valimistele ja parlamendis toimuvale (näiteks Andrus Ansipit puudutava umbusaldushääletuse ajal). Üheks tähtsamaks oskuseks, mida kohanemisprogrammi käigus omandati, oli oskus iseseisvalt eestikeelsest internetist informatsiooni leida ja ise seda sisestada. Omandati teadmisi ühiskonna eri valdkondades toimimisest ning seadustest, oskus argielus toime tulla (poes, juuksuris, pangas, töövestlusel, ametiasutustes suheldes), toime tulla ja abi leida nii töökoha otsingul, eraettevõtte asutamisel, kinnisvara soetamisel kui ka sotsiaal- ja õigusabi küsimustes.

Kohanemisprogrammi ülesehitus, üldised meetmed ja juhised koolituste läbiviimiseks

Mitmes Euroopa riigis (näiteks Taanis) vastu võetud integratsiooniseaduste järgi peavad kõik põgenikud ja immigrandid ning nende perekonnaliikmed osa võtma kohanemisprogrammist, mille üks osa on ka keeleõpe.⁹ Kohanemisprogrammis toimub keeleõpe paralleelselt meetmetega, mis aitavad sisserännanul tööturule siseneda. Kohanemisprogramm on kohustuslik ning selle edukas läbimine on üks alalise elamisloa saamise peatingimusi.¹⁰

Eesti lõimumiskava 2008–2013 arengukava aastateks 2008–2010 näeb samuti ette kohanemisprogrammide ja tugitegevuste väljatöötamist ja rakendamist, mille käigus töötati välja ka käesolev kohanemisprogramm kolmandate riikide täiskasvanud kodanikele.

Kohanemisprogramm keskendub kolmandate riikide täiskasvanud kodanike toimetulekuvajadustele ning pakub sisseelamiseks vajalikke tugiteenuseid. Kohanemiskoolituse eesmärk on sihtrühma keelelis-kultuurilise ning sotsiaal-majandusliku toimetuleku ja lõimumise suurendamine. Lähtutakse sellest, et sisserändajatel on sageli materiaalse abi kõrval (või selle asemel) veelgi suurem vajadus info ja nõustamise ning kohanemisteenuste järele, mida käesoleva kohanemisprogrammi abil lahendatakse.

Kohanemisprogrammi väljatöötamisel on toetunud alljärgnevatele dokumentidele:

- Eesti lõimumiskava 2008–2013 rakendusplaan;
- Euroopa Liidu üldprogrammi „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine” raames asutatud Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fondi dokumendid¹¹;
- Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine. Haridus ja Teadusministeerium, 2007.

Samuti võeti arvesse varasemate projektide kogemusi:

- Projekti „Uus kodu – uusimmigrantide integreerimine Eesti ühiskonda ja nende sisenemine

⁹ Kallas, K., Kaldur, K. (2007). Integratsioonipoliitika ja meetmed. Heade praktikate uuring Rootsi, Taani ja Suurbritannia näitel. Tartu: Institute of Baltic Studies.

¹⁰ <http://www.nyidanmark.dk/en-us/frontpage.htm>

¹¹ http://ec.europa.eu/justice_home/funding/2004_2007/inti/funding_inti_en.htm

tööturule” kogemusi (SA EMF ja MTÜ Kodanikukoolitus RAK „Võrdsed võimalused tööturul”);

- Kallas, K., Kaldur, K. (2007). Integratsioonipoliitika ja meetmed. Heade praktikate uuring Rootsi, Taani ja Suurbritannia näitel. Tartu: Institute of Baltic Studies;
- Don't Give Up! EU project. Motivating adult students to complete language courses. <http://www.dontgiveup.eu/joomla/>

Kohanemisprogramm äsja saabunud immigrantidele koosneb baaskoolitusest ja A2-taseme keelekoolitusest.

Baaskoolitus: kodanikuõpe ja sotsiaal-majanduslik lõimumine (65 tundi) 2,5 EAP.

Keelekoolitus: A2-taseme eesti keele ja eesti kultuuri kursus (364 tundi) 14 EAP.

Neile, kes soovivad taotleda kodakondsust, võimaldatakse pärast baaskoolituse ja A2-taseme keelekoolituse läbimist lisaks keelekoolitust (eesti keele kursust) B1.1-tasemele (156 tundi) 6 EAP ning B1.2-tasemele (156 tundi) 6 EAP.

1 EAP maht on 26 tundi, mis sisaldab auditoorseid loenguid, seminare, ekskursioone ja iseseisvat tööd.

Kohanemisprogrammi kestuse määrab koolituse intensiivsus, seetõttu võib ajavahemik varieeruda 6–9 kuuni. Kui kohanemisprogrammis osalejad on töötud, siis soovivad nad intensiivsemat programmi, kuid pärast töökoha leidmist jääb neil aega vaid öhtuti ning koolituseks kuluv aeg pikeneb. Baaskoolitus on integreeritud keeleõppega (LAK), mis toetab mõlema valdkonna omandamist ja suurendab ka keeleõppele pühendatud aega. Samas on baaskoolitus soovi korral rakendatav ka eraldiseisvana ilma keelekoolitusest.

Baaskoolitus ja tugiteenused

Baaskoolituse maht on 65 tundi. Selle käigus valmistatakse kohaneja ette tööturule sisenemiseks ning üldiseks sotsiaal-majanduslikuks lõimumiseks. Baaskoolitus hõlmab nii sotsiaal-majanduslikku kui ka kodanikuõppe valdkondi.

Taanis 2001. aastal vastu võetud integratsiooniseadus pikendab kohanemisprogrammi 1,5 aastalt 3

aastani (37 tundi nädalas koos ettevalmistusajaga), mida peetakse ajaks, mis sisserännanuil keskmiselt kulub tööturule sisenemiseks või mingi kvalifikatsiooni omandamise alustamiseks. Kuigi Eestis rakendatav kohanemisprogramm kestab 6–9 kuud ning keeleõpe on lõimitud baaskoolitusega, ei saa seda pidada tööturule sisenemisel piisavaks. See on pigem äsja saabunud immigrantidele silmade avamine ja teeotsa kättenäitamine ühiskonnas toimetulekuks. Selline programm aitab kohanejad keelelis-kultuurilisest ning sotsiaal-majanduslikust isoleeritusest välja ning nagu piloteerimine näitas, saavad kõik töötajad selle aja jooksul mõne tööpakkumise ning igaüks, kes soovib, leiab selle aja jooksul ka töökoha. Samuti näitas piloteerimine, et kohanejate ühiskondlik aktiivsus suureneb kohanemisprogrammis osalemise tulemusena märkimisväärselt.

Baaskoolituses pakutava kodanikuõppe valdkonnas tutvustatakse Eesti ajalugu, elu, kultuuri ja ühiskonda ning ühiskonna põhinorme ja -väärtusi, jagatakse praktilist teavet riigis kehtivate seaduste (näiteks töösuhet reguleerivate õigusaktide ning kolmandatest riikidest pärit elanike õiguste) kohta, selgitatakse põhiseadust ja kodakondsuse seadust puudutavaid küsimusi ning kodakondsuseksami sooritamise korda, õigusabi saamise võimalusi. Kodanikuõppe üks eesmärk on suunata kohaneja Eesti ühiskonnas aktiivselt osalema. Kodanikuõppe toimub suures osas ekskursioonide, filmide ja mitmete teiste kogemuslike tegevuste kaudu, näiteks muuseumi-, kontserdi- ja teatrikülastused, külalisesinejad, praktilised tegevused jms. Muuseumid pakuvad rohkelt koolilastele mõeldud praktilisi tegevusi, mis sobivad suurepäraselt ka täiskasvanud kohanejatele keele ja õppesisu integreerimiseks ning kogemuste kaudu õppimiseks (näiteks Rocca al Mare vabaõhumuuseum, Eesti Rahva Muuseum, tervishoiumuuseum, spordimuuseum, ringhäälingumuuseum). Kuid isegi muuseumides, kus aktiivsed tegevused puuduvad, on võimalik neid ise kavandada (vt tegevusi kohanemisprogrammi kodulehel www.kohanemisprogramm.com). Kohanemisprogrammis on arvestatud võimalusega, et mitte kõik õpetajad ja lektorid ei ole valmis eesti keele õppe ja baaskoolituse lõimimiseks, mistõttu on baaskoolitust võimalik läbi viia nii lõimitult kui ka eraldi.

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas antakse abi teabeotsingul, eluaseme ja töökoha leidmisel, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ning haridus- ja kutseõppeteenuste saamisel ning mitmes argielu valdkonnas. Eesmärk on eelkõige nõustada kohanejat sotsiaal-, ravi- ning tööturuteenuste küsimustes, anda praktilisi oskusi iseseisvaks toimetulekuks ja info leidmiseks ning valmistada teda

ette tööturule sisenemiseks. Kohanejatele antakse ülevaade nii Eesti tööturul valitsevast olukorrast, Eesti Töötukassa ja nõustamiskeskuste tugiteenustest ja toetustest kui ka Eestis töösuhet reguleerivatest õigusaktidest ning töölepingu sõlmimise protseduurist. Lisaks tutvustatakse Eesti Töötukassa pakutavaid tööpraktika võimalusi ning võimalusi täiend- ja ümberõppeks. Kohanejatele tutvustatakse Eesti sotsiaal- ja ravikindlustussüsteemi, tähtsamaid sotsiaal- ja raviteenusi ning sotsiaaltoetuste ja hüvitiste taotlemise korda ja võimalusi. Samuti antakse teadmisi ja oskusi mitmes argielu valdkonnas, nagu näiteks eluasemeküsimustes (toetused, eluasemelaenuid ning kinnisvara ostu-müügi protseduurid). Nõustamisel tuleks võtta arvesse iga kohaneja individuaalseid vajadusi, näiteks erinevad eraettevõtlusest või edasiõppimisest huvitatud immigrantide huvid ja vajadused tööturule sisenejate omast.

Kohanemisprogrammi kogemused näitasid, et sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas on küll palju tähelepanu pööratud vene keelt kõneleva elanikkonna lõimimisele, kuid teistes keeltes (isegi inglise keeles) vastavad teenused kättesaadavad ei ole. Kohanemisprogramm oli seega teerajaja nii sotsiaal- kui ka tööturuteenuste ja -toetuste valdkonnas. Lisaks tuleb arvestada Eestis töötute immigrantide puhul asjaoluga, et peaaegu kõik olid kõrghariduse omandanud, mistõttu neid ei saa liigitada madala kvalifikatsiooniga töötajate hulka. Nende töötuse probleemid on pigem seotud riigikeele oskuse puudumisega, mistõttu on nad vähemalt osaliselt tööturul tõrjutud seisundis. Oluliseks abiks töötutele osutusid loengud-praktikumid, kus õpetati kohanejaid sotsiaal, ravi, tööturu ja muid teenusi pakkuvaid infoportaale info otsimiseks ja sisestamiseks kasutama. Näiteks õpiti oma isikuandmeid eri eesmärgil sisestama, täitma ankeete ja märksõnade abil infot otsima. Eestis tööd otsivate ja töötavate immigrantide jaoks on väga olulised tööõigusküsimused, mille vastu tuntu suurt huvi. Eestis kohanevatele töötajatele on heaks alguseks Eesti Töötukassa pakutav tööpraktika, tööharjutus ning samuti ka tööturukoolitused, mida tuleks kindlasti hakata korraldama ka inglise keeles. Tähelepanu tuleb pöörata ka eraettevõtlust puudutavatele küsimustele ning nendega seotud õigusnormidele ja toetustele, sest mitmed kohanejad soovisid alustada Eestis oma äri. Kogemused näitasid, et kõige tõhusamaks pidasid kohanejad seminaride ja nõustamise vormis peetud loenguid ja praktikume. Ekskursioonidest hinnati ka tööturumesside ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja külastust, kõige vähemefektiivsemaks peeti kohalike omavalitsuste külastust.

Õppetegevus toimub loengute, vestluste, filmide vaatamise ja arutelu, praktiliste tegevuste ning ekskursioonide vormis. Loengud on sihtrühma emakeeles või kasutatakse tõlgi abi. Piloteerimisel pakuti loenguid vene ja inglise keeles. Kohanemisprogrammi baasil kujunes ka hispaania ja araabia keele jaoks sobiv tõlkijate rühm, kes on võimelised edaspidi ka nendes keeltes vajaduse korral tõlketeenust osutama. Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas on kohanejate jaoks oluline omandada toimetulekuoskus eestikeelsete infokanalite kasutamisel ning omandada oskus argielus eesti keeles toime tulla. Seetõttu on baaskoolituse tegevused lõimitud eesti keele õppega, kus on võimalus praktilise tegevuse kaudu vajalikke oskusi omandada. Kohanejatele tuleks tutvustada vastavaid infokanaleid, kust nad saaksid edasist informatsiooni ja abi nii eesti, inglise kui ka vene keeles.

Eesti keele õpe

Keelekoolituse maht on 364 tundi (14 EAP), millega antakse kohanejale vajalik esmase keeleoskuse (A2) tase. See võimaldab tal iseseisvalt ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul toime tulla. Täiskasvanud sisserändajate keeleoskuse parandamist nähakse Euroopas tööturu probleemide lahendamisel olulise meetmena, rõhutades üldise keeleõppe kõrval just erialakeele õpetamise olulisust integratsiooni parandamisel. Viimastel aastatel on hakatud järjest enam keskenduma täiskasvanute keeleõppe lõimimisele tööturuga. Taanis toimub keeleõpe kolmel tasandil: esimene tasand on kirjaoskamatutele või neile, kel pole ladina tähestikuga varem kokkupuudet olnud, teine tasand on põhikooliharidusega inimestele ja kolmas tasand keskeri- või kõrgharidusega inimestele.

Praegu on Eestis kolmandatest riikidest pärit immigrante suhteliselt vähe ning nad on peamiselt kõrgharidusega, seetõttu ei kerkinud esile vajadust diferentseeritud õpetamise järele hariduse baasil. Õppetöö diferentseeritus toimus üksnes vene ja inglise keele baasil. Selles valdkonnas on ilmselt tulevikus vaja keelt õpetada erinevatel tasanditel, olenevalt õppijate haridustasemest ja võõrkeeleoskusest (näiteks varem mainitud keeleprobleemid türklaste rühmas).

Euroopa keeleõppe raamdokumendis lähtutakse keeleõppeprogrammi kavandamisel tegevuspõhisest ehk ülesandepõhisest käsitusviisist, mille puhul keelekasutajaid ja -õppijaid

vaadeldakse eelkõige ühiskonna tegusate liikmetena, kellel on ühiskonnas täita teatud ülesanded.¹² Peamine rõhk on asetatud suhtluspädevuse arendamisele.

Keeleõpe toimub kommunikatiivselt praktiliste tegevuste ning toetava keelekeskkonna kaudu ning on lõimitud baaskoolituse muude tegevustega. Kuna ka keeleõppes käsitletakse kohanejate vajadustest lähtuvaid teemasid, on keeleõpe lõimitud eesti kultuuri ning baaskoolituse õppesisuga. Alates 2004. aastast on mitmes Euroopa riigis immigrantidele mõeldud keeleõppeprogrammid suunatud tugevalt tööturul osalemiseks vajaliku keeleoskuse omandamisele. Seda silmas pidades pannakse ka käesolevas kohanemisprogrammi keelekoolituses suuremat rõhku kommunikatiivsele keeleoskusele ning keeleõppe seotusele tööturu vajadustega. Keeleõpe peab looma õppurile parimad võimalused töö leidmiseks, mistõttu rakendatakse lõimitud õppemooduleid, kus klassiõpet kombineeritakse praktilise tegevusega ning baaskoolituse kodanikuõppest ja sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnast tulenevate teemadega. Tööd otsivatele kohanejatele saab rakendada ka programmi, kus keelekoolitus on integreeritud tööpraktika või tööharjutusega.

Lisaks kätkeb keeleõppeprogramm paindlikumaid keeleõppemeetodeid, mis võimaldavad isiklikku lähenemist ja individuaalsete vajadustega arvestamist. Kohanemisprogrammi tuleks lisada sel eesmärgil individuaalõppe võimalusi, kus osutatakse individuaalset tõlke- ja nõustamisabi. Õppetöö võiks toimuda mitte traditsioonilise keeleõppetunnina, vaid eelkõige keeleklubi vormis, mis vastab paremini Euroopa täiskasvanud immigrantide keeleõppepõhimõtetele. Keeleklubi all ei mõisteta siiski Taanis kasutatavaid keelekohvikuid, kus õppetöö toimub üksnes kohvitassi taga. Keeleklubi ei tõrju traditsioonilist õpetusviisi välja, vaid täiendab seda. Keeleklubi tegevused kujutavad endast baas- ja keelekoolituse lõimitud õppevormi, mis toetab õppijat tema individuaalsetes keeleoskusvajadustes ja pakub võimalust kogemuslikuks keeleõppeks mitmesuguste praktiliste tegevuste kaudu. Keeleklubiga luuakse atmosfäär, kus erinevate vajaduste ja võimetega inimesed tunnevad end võrdselt turvaliselt. Keelekoolituses võetakse arvesse iga kohaneja tulevikuplaane, näiteks asjaolu, kas keelt õpitakse töökoha leidmise või edasiõppimise eesmärgil. Keeleklubi võimaldab kasutada ka vabatahtlikke eesti keelt emakeelena kõnelejaid (näiteks ka kohaneja abikaasat ja eri elukutsete esindajaid) keeleõppetegevustes, et võimaldada kohanejatel turvalises keskkonnas emakeelekõnelejatega suhelda. Kogemused näitavad, et nii

¹² Euroopa Keeleõppe Raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine. Haridus ja Teadusministeerium, 2007.

abikaasa kui ka eri elukutsete esindajad tulevad piisava informeerituse korral selle ülesandega hästi toime, mis suurendab uusimmigrantide julgust eesti keeles suhelda. Piloteerimise tulemused näitasid, et traditsioonilise õpetuse lõimimine keeleklubi tegevustega annab häid tulemusi ja aitab kaasa haarata ka neid, keda traditsiooniline õpetusviis eemale peletab. Peaaegu kõik A2-tasemele pürgijad saavutasid tasemetestides nõutud punktide arvu ning sõeltest näitas, et umbes kümnendik õppijatest oli jõudnud selle aja jooksul koguni B1.1-tasemele. Siinjuures ei tohiks muidugi ka unustada, et tegemist oli enamjaolt kõrgharidust omavate inimestega.

Pikaajalise elamisloa taotlemisest või eesti keeles õppimise-töötamise võimalustest huvitatutele võimaldatakse omandada eesti keele oskus ka B1-tasemel. B1-taseme kursuse eesmärk on kohanejate keeleoskuse arendamine esmase keeleoskuse tasemelt eesti keele iseseisva keelekasutaja (suhtluslävi) tasemeni. B1-taseme korral toimub keeleõpe eraldi ilma baaskoolitusega.

Näiteks on Taanis loodud riigikeele õpet korraldavad keelekeskused, kelle tööd koordineerib Põgenike, Immigratsiooni ja Integratsiooni ministeeriumi integratsiooni osakonna taani keele kursuste büroo. Eesti kohanemisprogrammi piloteerimise käigus korraldas eesti keele õpet Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituudi praktilise eesti keele lektoraat. Niisugused kompetentsikeskused on olemas ka teistes maakondades Tartu Ülikooli ja teiste kõrgharidust pakkuvate haridusasutuste juures. Keelekursusi võivad pakkuda ka erasektoris tegutsevad riiklikult akrediteeritud keeltekoolid.

A2-taseme keeleõppe ja baaskoolituse lõimitud moodulite sisu

A2-taseme keeleõppe ja baaskoolituse lõimitud programm on jaotatud kuueks teemamooduliks, mis võimaldab soovi korral lõimitud lähenemist keele ja baaskoolituse õppesisu omandamisel. Lõimitud õppekavas on igas moodulis keskmiselt 60–62 tundi keelekoolitust ning 10–12 tundi baaskoolitust.

1. moodul: Mina ja Eesti. Eesti elu ja ühiskond.

Keeleõppe teemad: Õpime eesti keelt kuulama, aru saada esmastest olulistest tavafraasidest, omandame peamised suhtlusoskuse alused, omandame esmased toimetulekuoskused. Oskus ennast ja oma perekonda tutvustada. Õelda oma nime, päritolu, sünni- ja elukohta, keelt ja

rahvust, sünniaastat ja Eestisse saabumise aega. Eesti ja päritolumaa asukoht kaardil. Oskus lugeda kaardilt eestikeelseid kohanimesid. Ruumid, asjad ja tegevused meie ümber kohanemisprogrammis. Viisakas suhtlemine loengus, ekskursioonil ja kohvipausi ajal. Oskus viisakalt küsida, pakkuda ja keelduda. Päevakava, kuupäevad, nädalapäevad, kellaag. Orienteerumine majas ja ruumis. Oskus küsida ja juhatada teed.

Baaskoolituse teemad: Tutvumine Eesti elu ja ühiskonnaga. Eesti asukoht, pealinn, naabermaad, rahvaarv jt olulisemad faktid Eesti elust, kultuurist ja ühiskonnast. Riigikogu. President. Ajalugu. Sümbolid. Eestlaste kultuurikäitumise põhijooned. Eesti tähtsamad kultuuritraditsioonid ja kultuuritegelased.

2. moodul: Elukoht. Aadress. Transport. Raha. Eluasemeotsing. Sotsiaalteenused.

Keeleõppe teemad: Elukoht, maja, korter, aadress, kodu, lasteaed ja kool. Orienteerumine linnas, tee küsimine ja juhatamine. Oma elukoha, kodu ja perekonna tegemiste kirjeldamine, aadressi kirjutamine, aadressi järgi orienteerumine. Suhtlemine ühistranspordis ja pileti ostmine. Liiklus ja parkimine, parkimispileti ostmine. Söök ja jook. Suhtlemine poes, kohvikus, restoranis ja pangas.

Baaskoolituse teemad: Toimetulekutoetus, lastetoetused, erivajadustega inimestele tagatavad teenused ja toetused, laste päevahoiuteenused, nõustamine, hooldusteenused, eluasemeteenused, pensionikindlustus. Eluasemeotsing, kinnisvara rentimise, ostu ja müügiga seotud tehingud, kinnisvaraportaalist info leidmine märksõnade sisestamise abil. Eluasemelaen.

3. moodul: Minu keha ja tervis. Tervishoiu- ja raviteenused. Eesti sportlased. Eesti loodus.

Keeleõppe teemad: Kehaosad. Tervislik toitumine. Haigused, arsti juures ja apteegis. Sportlikud tegevused ja spordivahendid. Aastaajad ja sport. Registreerimine arsti juurde, tervisekeskusesse, spordiklubisse. Oskus väljendada oma soove. Juuksuris. Ostukeskuses. Esemed ja materjalid. Riiete, jalanõude ja sporditarvete ostmine. Aastaajad ja loodus. Eesti loodus ja kliima. Taimed, loomad, linnud ja kalad. Veekogud ja pinnavormid. Oskus väljendada pikkust, laiust, kaugust, kõrgust ja sügavust.

Baaskoolituse teemad: Raviteenuste kättesaadavus ning nende rahastamine. Perearst. Spordi- ja tervisekeskuste võimalustega tutvumine. Eesti spordi ajalugu. Eesti olümpiavõitjad. Eesti loodus ja kliima.

4. moodul: Töökoht. Tööturuteenused. Töötukindlustus. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Keeleõppe teemad: Ametid. Töökoht. Asjad, tegevused ja suhtlemine töökohal. Kus sa töötad? Kus sa õpid? Oskus oma töökohta, tööülesandeid ja tegevusi kirjeldada. Mis kellast mis kellani sa töötad? Kui palju sa palka saad? Millega sa tööle sõidad? Töö otsimine. Oskus lugeda töökuulutusi ajalehest ja internetist, otsida internetist infot ja seda internetti sisestada (tööotsinguportaalid, ankeedid). Töövestlus. Eluloo kirjutamine. Oskus leppida kokku kohtumisi. Viisakas suhtlemine teenindussituatsioonis.

Baaskoolituse teemad: Eesti Töötukassa pakutavad tööturuteenused ja -toetused. Töötukindlustus. Tööpraktika, tööharjutus ja tööturukoolitused. Tööotsinguportaalidega tutvumine. Ülevaade Eestis töösuhet reguleerivatest õigusaktidest. Eraettevõtlus. Kuidas alustada äri, seadused, ettevõtlustoetus. Tööturumessi külastus, tööotsimisvõimalustega tutvumine, tööpakkujatega suhtlemine. Ettevõtluspäev.

5. moodul: Meedia. Eesti televisioon ja raadio. Ajalehed ja ajakirjad. Teater ja muusika. Kunst.

Tähtpäevad ja festivalid.

Keeleõppe teemad: Oskus leida infot. Meedia ja meelelahutus. Televisioon ja uudised. Ajalehed ja ajakirjad. Päevauudised, spordiuudised, poliitika ja majandus, ilmateade. Info leidmine telekavast. Telesaated. Kuulamine, vaatamine ja lugemine info otsimise eesmärgil. Oskus vestelda lühidalt päevasündmustest. Kontserdil ja teatris, oskus osta piletit kassast ja internetist. Oskus lugeda kuulutusi ja anda lühidalt edasi telesaate, kontserdi, teatrietenduse sisu.

Baaskoolituse teemad: Eestikeelne meedia. Eestikeelsed uudised. Vähemuskeelne meedia Eestis. Eesti sport. Eesti teater ja näitlejad. Eesti muusikud ja lauljad. Kultuurivähemused Eestis. Vähemuskeelne meedia ja haridus.

6. moodul: Minu õigused Eestis. Kodakondsus. Kodaniku- ja poliitilised õigused. Õigusabi. Kultuurivähemused ja nende õigused.

Keeleõppe teemad: Minu arvamus. Oskus avaldada arvamust, väljendada seisukohti ja tundeid. Oskus kirjeldada sündmusi. Oskus küsida abi, kutsuda abi ja selgitada probleemi erinevas situatsioonis ja eesmärgil (näiteks politseijaoskonnas, tulekahju korral, kutsuda elektrikut, aknaklaasiparandajat, torulukkseppa).

Baaskoolituse teemad: Kodakondsus. Eesti keele oskuse nõuded. Eesti Vabariigi põhiseaduse ja

kodakondsuse seaduse tundmise nõuded. Keeleoskuse tasemed ja nõuded ametikohtadel ja kodakondsuse taotlemisel. Inimõigused ja kolmandatest riikidest pärit immigrandide õigused Eestis ja Euroopas laiemalt, kodaniku- ja poliitilised õigused, pikaajalise elamisloa ja kodakondsuse taotlemise kord, ülevaade tasuta õigusabist.

Kaardistamine, individuaalne õppekava ja testimine

Enne koolituse algust tuleks kaardistada ka kohanejate kogemused ja vajadused. Uusimmigrantidest kohanejad, kellele on see kohanemisprogramm mõeldud, on enamasti eesti keeles algajad ning neil puudub üldse ettekujutus sellest keelest. Võib juhtuda ka see, et inimene on elanud Eestis juba väga pikka aega ning alles mitme aasta möödudes hakkab tundma vajadust kohanemisprogrammi järele, kuna on otsustanud Eestisse alaliselt elama jääda. Sellisel juhul on üsna tõenäoline, et kohaneja on juba käinud eesti keele kursustel või püüdnud seda omal käel õppida. Seetõttu on kohanemisprogrammile eelnev sõeltest ning kaardistamise käigus saadud informatsioon keeleoskuse kohta väga oluline. Testimise jaoks kasutatakse Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse veebilehel ja kohanemisprogrammi käsiraamatu lisas olevaid näidisteste.

Kaardistamine, mille näidis on esitatud lisas, sisaldab isikuandmeid ja Eestisse tuleku põhjust, eesti keele oskust ja kasutust ning eluaseme, tööturu ja kohanemisprogrammis osalemise motivatsiooni puudutavaid küsimusi. See on eduka kohanemisprogrammi kavandamisel väga oluline, sest iga baas- ja keelekoolitus sõltub teatud määral ka vastava rühma liikmete individuaalsetest vajadustest ja huvidest. Näiteks rühmas, kus kohanejad on rohkem huvitatud eraettevõtlusest, tuleks külastada ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ning pöörata tähelepanu ettevõtlust puudutavatele küsimustele.

Kaardistamine võimaldab arvestada iga õppuri individuaalsete vajadustega ning koostada vajaduse korral individuaalseid õppeplaanid, võttes arvesse kõiki õppimise ja tulevikuootustega seotud aspekte. Individuaalse õppeplaani koostamisel võetakse näiteks arvesse asjaolu, kas keelt õpitakse töökoha leidmise või edasiõppimise eesmärgil. Individuaalse õppeplaani koostab keelekeskuse nõustaja koostöös iga õppuriga. Individuaalne õppeplan ei tähenda igale õppijale individuaalse õpetaja leidmist. Kohanemisprogrammi piloteerimisel lõimiti õppekavasse individuaaltunde (2 tundi nädalas), kus õppijad said vastavalt vajadusele individuaalset nõustamist. Individuaalplan

tähendab eelkõige õppijale sobiva rühma leidmist vastavalt tema vajadustele (õppekeel, tundide aeg, õppijate haridustase ja eesmärgid) ning õppijate huvidest lähtuvate teemade ja tegevuste kavandamist.

Koolitus lõpeb testidega, mille eesmärk on ennekõike anda nii kohanejale kui ka koolitajale tagasisidet kohanejate vajadustest ning edasise koolituse planeerimise vajadustest.

Keeletestid, mis koosnevad neljast komponendist (lugemine, kirjutamine, kuulamine ja rääkimine), on vastavuses Euroopa keeleoskustasemetega, A2- ja B1-taseme eksamite kirjeldused koos näidisülesannetega on Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse veebilehel:

http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/1/b1_eksam_toim_pa.pdf

http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/1/a2_yldine_eristuskiri.pdf

Pärast baaskoolituse läbimist sooritavad kohanejad baaskoolituse teemasid puudutava testi, mis on osaliselt lõimitud eesti keele õppega ning annab ülevaate kohaneja valmisolekust Eesti ühiskonda lõimuda, tööturule siseneda ning näitab kohaneja oskust leida vajaduse korral abi ja infot, et eri valdkondades iseseisvalt toime tulla. Baaskoolituse näidistest on koostatud eesti, vene ja inglise keeles ning on esitatud lisas 3.

Motivatsioon ja väljalangevus

Üheks peamiseks raskuseks selliste programmide läbiviimisel on suur õppijate voolavus ja väljalangevus. Euroopa Liidu projektis „Don't Give Up!”¹³ uuriti täiskasvanud keeleõppijate motivatsiooni ja väljalangemise põhjust. Väljalangemise põhjusena toodi esile mitmeid psühholoogilisi, rahalisi ja ajalisi tegureid, mis kajastusid ka kohanemisprogrammi piloteerimiskogemustes.

Üheks väljalangemise põhjuseks on kindlasti kodumaale tagasipöördumine. Inimesed, kes on ankeedis öelnud, et neil on soov Eestisse pikaajaliselt elama asuda, mõtlevad mingil põhjusel ümber ja pöörduvad kodumaale tagasi. Sel juhul on enamjaolt tegemist lepinguliste töötajatega, kes kaotavad Eestis töö või saavad kodumaal parema pakkumise.

¹³ <http://www.dontgiveup.eu/joomla/>

Teine peamine väljalangemise põhjus on töökoha saamine. Täiskasvanud veedavad meelsasti aega keelt õppides ja loengutes ning ekskursioonidel käies, kui neil ei ole tööd. Niipea kui nad töökoha leiavad, muutub nende elurütm täielikult. Esiteks võib see tähendada, et neile ei sobi enam kellaaeg, sest töölt ei saa ära küsida. Kuna nad hakkavad puuduma ja on pidevalt väsinud, siis neile tundub, et nad ei tule enam õppimisega toime. Lihtsam on käega lüüa ja pooleli jätta. Kuna kohanemisprogrammi eesmärk on kohanejate ettevalmistamine tööturule sisenemiseks, siis tuleb sellega arvestada juba programmi alguses. Kohanemisprogramm peab toetama kohanejat töökoha leidmisel ja töökohal toimetulekul, mitte muutuma takistuseks või tarbetuks pärast töölerakendumist.

Töoga seotud tegurid ongi peamiseks väljalangemise põhjuseks, kuid mõnikord osutuvad määravateks psühholoogilised tegurid. Psühholoogilise aspektina tuleb esile tuua motivatsiooni ebaselgust, sest inimesed ei mõtle sageli läbi, miks nad kohanemisprogrammis käivad ja mida nad sellest ootavad. Mida selgemini on kohanemisprogrammis osalejate motivatsioon ja vajadused kaardistatud, seda paremini saab koolitaja nendega arvestada. Lisaks peab koolitaja suutma õppijaid motiveerida kogu õppeperioodi vältel. Kuna kõige suurema tundide arvuga on keelekoolitus, siis tuleb keeleõpetajal kõige rohkem tegelda õppijate individuaalsete vajaduste ja motivatsiooniga.

Projekt „Don't Give Up!” soovib lõimida keeleõppesse praktilisi klassiväliseid tegevusi, mis võimaldaksid keelt omandada reaalses keskkonnas ja huvipakkuvates tegevustes. Kohanemisprogrammi piloteerimisel praktiseeriti suveperioodil näiteks keelelaagrit looduskauis kohas, kus kohanejatel oli võimalus mitmesugustes tegevustes ja eri eesmärgil keelt kasutada (näiteks metsas orienteerudes ja loodust uurides, sportlikes tegevustes, spordivahendite laenutamisel, vabas õhus toimunud rollimängudes, võistlusmängudes, lauldes, oma sünnimaast plakateid meisterdades ja ettekandeid pidades, kohvikus ja restoranis eesti keeles suheldes). Keeleõppetund võib ilusa ilmaga toimuda ka pargis. Samuti võib keeleõppetegevusi planeerida mõne ettevõtte, töökoja, muuseumi, apteegi või perearsti küllastamisena. Sellised üritused ei tohiks jätta õppijat passiivseks vaatlejaks, vaid enne tuleks neile tutvustada ülesandeid, mida nad täitma peavad (näiteks tarbekunstimuuseumis võiksid nad mängida detektiivi ja üles otsida „kadunud“

esemeid ning täita infolüngad, vt lähemalt www.kohanemisprogramm.com). Kohanemisprogrammi kogemused on näidanud, et eakamad õppijad, kes ei tööta meelsasti kaasa traditsioonilises keeleõppetunnis, näitavad üles väga suurt aktiivsust praktilistes ja klassivälistes tegevustes keelt kasutades. Näiteid klassivälisest tegevusest võib vaadata kohanemisprogrammi veebilehel (www.kohanemisprogramm.com).

Lektorid ja tugiisikud

Kuna kohanemisprogramm iseenesest on tugiteenus, siis tuleks tugiteenuste osutajate hulka arvata ka koolituse läbiviivad lektorid, keelekoolitajad ja vabatahtlikud tugiisikud, kes aitavad nii eesti keele, tõlketeenustes kui ka kohanemisküsimustes.

Nõuded baaskoolituse lektoritele ja keelekoolitajatele

Koolitajad peavad endale eelkõige teadvustama, missuguse kultuuritausta ja vajadustega on kohanejad. Peale professionaalsuse peaksid koolitajad oskama suhelda mitmekultuurilises keskkonnas ning tundma erinevaid kultuurikäitumisi. Koolitaja ei ole üksnes teadmiste vahendaja, vaid ta peab oskama arvestada kuulaja kogemuste ning vajadustega. Seetõttu ei sobi eesti keele õpetajaks näiteks inimene, kes ütleb, et ta õpetab lihtsalt eesti keelt ja muu teda ei huvita. Koolitaja peab arvestama sellega, et Eestist väga erineva kultuuritaustaga inimestel on erinev kultuurikäitumine ning erinevad kultuurilised ootused ka õpetajale ning kaaslasele. Kultuurierinevused võivad puudutada nii õpiharjumusi, kuulamis- ja kõnelemisharjumusi, aja- ja ruumikäitumist kui ka söögi- ja riietusharjumusi. Sageli peab koolitaja olema nõustaja ning tegelema mitmete argieluprobleemidega, mis vajavad tühjaksrääkimist (näiteks see, kuidas kohaneja tajub end ramadaani ajal Eestis, kus suvel ei taha kuidagi päike looja minna ja päev kipub paastujale liiga pikaks jääma). Stressi tekitavad mitmed kohanemisküsimused, kultuurišokist, töötusest ja üksindusest tingitud tegurid, mistõttu on tähtis tegelda pidevalt meeoluküsimustega ning anda kohanejatele võimalus end tühjaks rääkida. Selleks on kohanemisprogrammi veebileheküljel www.kohanemisprogramm.com mitmeid abistavaid videoklippe ning käsiraamatus töölehti (nt „Minu lugu. Kuidas ma Eestis kohanen“), mis aitavad kohanemisprobleeme käsitleda.

Teine probleemne valdkond on valmisolek keele- ja baaskoolituse tegevuste lõimimiseks, mis

eeldab, et koolitaja on tuttav LAK (CLIL) programmide ja meetoditega. Ka siin on abiks käsiraamatusse lisatud metoodilised materjalid, näpunäited õppekavas, töölehed ja lingid, mis aitavad õpetajat tegevuste lõimimisel. Seega on lektorid ja keeleõpetajad ühest küljest ise nõustajad, kuid teisalt on nad professionaalsete nõustajate juurde suunajad. Professionaalseteks nõustajateks on vastavalt kohanemisprogrammi sotsiaal-majandusliku lõimumise kavale ja kohanejate individuaalsetele vajadustele mitmete asutuste ametnikud, kes vastavat nõustamisteenust pakuvad.

Vabatahtlikud tugiisikud

Teine tähtis valdkond on keelt emakeelena kõnelevate vabatahtlike tugiisikute kaasamine. See mudel töötati välja Kataloonias¹⁴ ja viimasel ajal on seda üsna laialdaselt kasutatud uusimmigrantide integreerimisel Euroopas. Vabatahtlikke kasutatakse tugiisikutena kahes valdkonnas. Esiteks vajavad Eestisse äsja saabunud kolmandate maade kodanikud psühholoogilist ja keelelist tuge: kedagi, kellega saab emakeeles või arusaadavas võõrkeeles suhelda, kes jagab esmast kohanemisprogrammi puuduvat informatsiooni ning kellel on samasugune kohanemiskogemus. Kohanemisprogrammi piloteerimisel saadud kogemused ning samuti Johannes Mihkelsoni Keskuse töökogemused on näidanud, et kõige paremini sobivad tugiisikuteks inimesed, kes on läbi teinud samasuguse kohanemisfaasi Eestis, kes oskavad uute kohanejatega suhelda nende emakeeles või võõrkeeles, mida kohanejad valdavad. Ei saa eeldada, et Eestis kohanenud uusimmigrantidel oleks nii hea keeleoskuse tase, et neist uutele kohanejatele Kataloonia eeskujul keelepaare teha, kuid tugiisikutena on nendest kindlasti rohkem kasu kui elupõlistest eestlastest. Ühest küljest on sellised tugiisikud vahendajateks (ka tõlkijateks) kohanemisprogrammi korraldajate ja kohanejate vahel ning teisalt aitavad nad täita mitmeid funktsioone, mis väljuvad õppetöö raamest (näiteks ärakuulamine, info vahendamine, tõlke- ja nõustamisabi). Tartus on niisuguseks keskuseks Johannes Mihkelsoni Keskus, Tallinnas pakub sellist abi kohanemisprogrammi piloteerimise baasil kujunenud aktiivrühm Tallinna Ülikooli juures (vt www.kohanemisprogramm.com), kus kohanemisprogrammi läbinud vabatahtlikud tugiisikud on valmis pakkuma tõlkeabi ja nõustamist kohanemisprogrammi küsimustes inglise, vene, hispaania ja araabia keeles. Lisaks on kohanemisprogrammi veebilehele paigutatud mitmeid

¹⁴ CPNL Language Volunteers programme (VxL).

akulturatsiooniküsimusi käsitlevaid vene- ja ingliskeelseid filme ja materjale.

Teine tähtis valdkond on eesti keelt emakeelena valdavate vabatahtlike tugiisikute kaasamine keeleõpetegevustesse. Need tugiisikud on eri elukutsete esindajad, kes pakuvad võimalust ja julgustavad kohanejaid eesti keeles suhtlema eri situatsioonides ja eesmärgil. Põhjuseks on asjaolu, et keelekasutus eesti keele tunnis jääb sageli väga kaugeks reaalsest suhtluskeskkonnast, mistõttu näiteks juuksuriteema läbi võtnud kohaneja läheb juuksurisse ega tule seal suheldes toime. Sageli kurtsid kohanejad, et nad ei saa aru juba esimesest täpsustavas küsimusest, mida neile teenindussituatsioonis esitatakse. Keele- ja kultuuriklubi vormis õppetöö korraldamine võimaldab kasutada vabatahtlikke eesti keelt emakeelena kõnelejaid keeleõpetegevustes, et võimaldada kohanejatel turvalises keskkonnas emakeelekõnelejatega suhelda. Vabatahtlikud peavad olema motiveeritud ning ette valmistatud eesti keeles toimuvaks suhtlustegevuseks ning teadma, mida neilt oodatakse. Kohanemisprogrammi kogemused on näidanud, et ka eestlasest abikaasa kaasamine õppetegevusse on olulise tähtsusega, sest ka kohaneja kaaslane vajab psühholoogilist tuge ja ettekujutust sellest, millega ta abikaasa tegeleb ning kuidas teda paremini lõimumisel toetada. Kogemused näitavad, et nii abikaasad kui ka eri elukutsete esindajad tulevad piisava informeerituse korral selle ülesandega hästi toime, mis suurendab uusimmigrantide julgust eesti keeles suhelda.

Программа адаптации граждан третьих стран для интеграции в Эстонию

Краткий обзор

Программа адаптации предназначена для новоприбывших в Эстонию взрослых граждан третьих стран для облегчения их интеграции в Эстонское общество. С помощью программы адаптации создаётся безопасная и благоприятная среда для облегчения проживания в Эстонии, что особенно нужно для людей, прибывших с территорий, находящихся вне зоны Европейского Союза, и имеющих другой культурный фон.

Понятие «третьи страны» ввёл в использование Европейский Союз, обозначая тем самым страны вне ЕС. Граждане третьих стран – это лица, которые по гражданству не принадлежат ЕС или странам-членам Европейской Экономической зоны, а также кто не входит в число граждан Швейцарской конфедерации.

По интеграционным законам многих Европейских стран все беженцы и иммигранты, а также члены их семей должны принимать участие в программе адаптации, одной из составляющих частей которой является и обучение языку. Программа Интеграции Эстонии (2008–2013) и программа её развития на годы 2008–2010 предусматривают разработку и применение программ адаптации и опорных практик, в ходе которых разработана и данная программа адаптации для взрослых граждан третьих стран.

Программа направлена на нужды взрослых граждан третьих стран для вживания и предлагает необходимые для этого опорные услуги. Задачей программы адаптации является увеличение языковой, культурной и социально-экономической интеграции целевой группы. Данная программа адаптации исходит из того, что у иммигрантов наряду с получением материальной помощи (или вместо неё) есть ещё большая потребность в информационных, консультационных и адаптационных услугах. Всё это она и пытается предоставить.

Программа адаптации для новоприбывших состоит из основного курса и курса языка на уровень A2.

- Основной курс: граждановедение и социально-экономическая интеграция (65 часов, 2,5 EAP).
- Языковой курс: курс эстонского языка на уровень A2 и эстонской культуры (364 часа,

14 EAP).

Желающим ходатайствовать на гражданство предоставляется возможность после прохождения основного курса и курса языка на уровень A2 пройти дополнительный курс эстонского языка на уровень B1.1 (156 часов, 6 EAP) или на уровень B1.2 (156 часов, 6 EAP/ECTS).

Объём 1 EAP – 26 часов, которые содержат аудиторные лекции, семинары, экскурсии и самостоятельную работу.

Основной курс интегрирован с обучением языку, поддерживая тем самым освоение обеих областей и увеличивая время учёбы языка. При желании можно применять отдельно только основной курс без языкового курса.

Основной курс и опорные услуги

Объём основного курса – 65 часов. В ходе работы адаптирующегося подготавливают к вступлению на рынок труда и к общей социально-экономической интеграции. Основной курс охватывает как социально-экономические области, так и сферу граждановедения.

Граждановедение знакомит с историей Эстонии, её жизнью, культурой и обществом, а также с основными нормами и ценностями общества. Даются практические знания о действующих в стране законах (например, о правовых актах, регулирующих рабочие отношения и о правах граждан третьих стран), разъясняются вопросы, связанные с основным законом и законом о гражданстве, порядок сдачи экзамена на гражданство, возможности получения правовой помощи. Одной из целей граждановедения является направить адаптирующегося активно участвовать в общественной жизни Эстонии. Граждановедению обучают по большей части через экскурсии, фильмы и другие опытные действия, как например: посещение музеев, концертов и театров, лекции гостевых лекторов, практические занятия и прочее.

В области социально-экономической интеграции даются знания по информационным поискам, поиску жилья и места работы, получению социальных, образовательных, профессиональных услуг и услуг здравоохранения и по многим другим областям повседневной жизни. Основной целью является обучить адаптирующегося вопросам социальных, медицинских и трудовых услуг, дать практические знания к самостоятельной жизни и поиску нужной информации и подготовить к вступлению на рынок труда.

Адаптирующимся предлагается обзор о состоянии рынка труда Эстонии, опорных услугах и дотациях Кассы по безработице Эстонии и информационно-консультационных центров, а также о правовых актах, регулирующих трудовые отношения в Эстонии и процедуру заключения трудового договора. Адаптирующихся знакомят с социально-страховой и медицинско-страховой системами, с важнейшими социальными и медицинскими услугами и с порядком и возможностями получения социальных дотаций и компенсаций. Также дают знания и умения во многих областях повседневной жизни. При обучении принимают в учёт индивидуальные потребности каждого отдельно взятого адаптирующегося. Надо считаться с фактом, что в Эстонии бóльшая часть безработных иммигрантов – люди с высшим образованием, и поэтому их нельзя подразделять к рабочим низкой квалификации. Проблемы их безработного состояния скорее всего связаны с отсутствием знания эстонского языка, вероятно именно по этой причине они и находятся в отвергнутом положении на рынке труда.

Значительной помощью для безработных будут лекции-практикумы, где адаптирующихся обучат поиску и набору информации по инфопорталам, предлагающим социальные, медицинские и прочие услуги. Например, научат вносить свои личные данные в разных целях, заполнять анкеты и искать информацию при помощи ключевых слов.

Для иммигрантов, ищущих работу или работающих в Эстонии, вопросы, связанные с трудовым правом очень важны, и вызывают у них большой интерес. Для адаптирующихся соискателей работы хорошее начало положено Кассой по безработице, предлагающей рабочую практику, рабочие упражнения и курсы рынка труда, которые надо обязательно начать устраивать и на английском языке. Обращается внимание и на вопросы, правовые акты и дотации, связанные с частным предпринимательством, потому что многие адаптирующиеся пожелали начать в Эстонии своё дело.

Учебная работа проходит в форме лекций, бесед, просмотров фильмов и обсуждений, практических занятий и экскурсий. Лекции проходят на родном языке целевой группы или при помощи переводчика. В области социально-экономической интеграции адаптирующимся особенно важно освоить умения пользоваться эстоноязычными информационными каналами и эстонским языком в бытовой жизни. Поэтому действия

основного курса интегрированы с обучением эстонскому языку, где даётся возможность освоить необходимые умения через практические действия. Адаптирующихся следует ознакомить с соответствующими информационными каналами, где они получат дальнейшую информацию и помощь на эстонском, английском и русском языках.

Обучение эстонскому языку

Объём языкового курса составляет 364 часа (14 EAP), в ходе которых адаптирующемуся даётся первоначальный необходимый уровень знания языка (A2). Это позволит ему самостоятельно обходиться в важных областях общества и на рынке труда.

Улучшение знаний языка у взрослых иммигрантов в Европе видят важной мерой для решения проблем на рынке труда, подчёркивая важность преподавания специализированного языка наравне с общим обучением языку для улучшения интеграции. В последние годы начали всё больше концентрироваться на интеграции языкового обучения взрослых с рынком труда.

При составлении учебной языковой программы в *Рамочном документе Европейской системы уровней владения языком* исходят из методов, основанных на действиях или заданиях, причём носителей языка и изучающих язык видят прежде всего активными членами общества, которым надо исполнять в нём определённые роли. Главный акцент делается на развитие навыков общения.

Обучение языку проходит коммуникативно в ходе практических занятий и при поддержке окружающей среды и интегрировано с другой деятельностью основного курса. Так как и в ходе языкового курса изучают темы исходя из нужд адаптирующихся, то обучение языку связано с учебным содержанием основного курса и культурой Эстонии.

Начиная с 2004 года в Европе программы обучения языку иммигрантов целенаправлены на освоение уровня языка, необходимого для участия на рынке труда. Имея это в виду, в языковом курсе данной программы адаптации делают особое ударение на коммуникативные знания языка и на связь обучения языку с нуждами рынка труда. Обучение языку должно создавать для ученика комфортные возможности для нахождения работы, поэтому применяются интегрированные учебные модули, где классное обучение

комбинируют с практической деятельностью и с темами граждановедения и областью социально-экономической интеграции основного курса. Для адаптирующихся, ищущих работу, можно проводить обучение по программе, где языковые курсы интегрированы с рабочей практикой или рабочим заданием.

Вдобавок содержит программа обучению языку более гибкие методы обучения, которые позволяют индивидуальный подход и считаются с индивидуальными потребностями. В программу адаптации добавляется по этой цели возможности индивидуального обучения, где оказывается индивидуальная переводческая и консультационная помощь. Учебная работа проходит не традиционным уроком обучения языку, а прежде всего в форме языкового клуба, что лучше отвечает Европейским принципам обучению языку взрослых иммигрантов. Языковой клуб не означает только преподавание эстонской лексики и вопросов, связанных со структурой языка, а представляет собой учебную форму, соединяющую в себе основной и языковой курс, которая поддерживает ученика в его индивидуальных языковых потребностях.

В языковом клубе создаётся атмосфера, где люди с разными потребностями и возможностями чувствуют себя одинаково защищённо. В ходе языкового курса принимаются в учёт будущие планы каждого адаптирующегося, например такие факты, как: по какой причине учат язык – для нахождения места работы или в целях дальнейшей учёбы. Языковой клуб позволяет использовать говорящих на эстонском языке как на родном добровольцев (например, супруга/супругу адаптирующегося и представителей разных профессий) в деятельности обучению языку, чтобы позволить адаптирующимся общаться с людьми, говорящими на родном языке, в безопасной среде. Опыт показывает, что как супруга/супруг, так и представители разных профессий, при достаточной информированности, справляются с этим заданием довольно успешно, что делает иммигрантов более смелыми при общении на эстонском языке.

Для тех, кто заинтересован в ходатайстве на длительный вид на жительство или в возможностях учёбы/работы на эстонском языке, предоставляется возможность освоить эстонский язык и на уровень B1. Цель курса уровня B1 развить знания языка адаптирующихся

с первичного уровня до уровня самостоятельного пользования эстонским языком (порог общения). На уровень B1 обучение языку проходит отдельно, без основного курса.

Лекторы и опорные лица

Так как программа адаптации сама по себе опорная услуга, то в число предлагающих эту услугу нужно включить проводящих курсы лекторов, учителей языка и добровольных опорных лиц, которые помогают как в обучении эстонскому языку, при переводе, так и в вопросах адаптации.

Преподаватель не только даёт знания, но и должен уметь считаться с прежним опытом и нуждами слушателя. Кроме высокого профессионального уровня преподаватели должны обладать умением общаться в многокультурной среде и знать разные типы поведения, обусловленные культурным фоном. Преподаватель считается с тем, что у людей с отличным от эстонского культурным фоном, разное культурное поведение и другие культурные ожидания к учителю и соученикам. Межкультурные различия могут касаться как учебных привычек, привычек слушать и говорить, пользоваться временем и пространством, так и привычек одеваться и есть. Очень часто преподаватель должен быть одновременно и консультант, занимаясь проблемами повседневной жизни, которые нужно обговорить. Известно, что стресс возникает из-за различных факторов, обусловленных трудностями при адаптации, культурным шоком, безработицей и одиночеством.

Преподаватель готов объединять действия языкового и основного курса и знаком с соответствующими программами и методами. С одной стороны, лекторы и учителя языка – сами консультанты, а с другой они направляют к профессиональным консультантам. В соответствии с социально-экономической интеграцией программы адаптации и индивидуальными потребностями адаптирующихся, профессиональными консультантами являются чиновники многих учреждений, которые предлагают необходимые консультационные услуги.

Другая важная область – это привлечение добровольцев, лиц, говорящих на эстонском языке как на родном. Добровольцев используют в качестве опорных лиц в двух областях. Во-первых, новоприбывшие в Эстонию граждане третьих стран нуждаются в психологический и

языковой поддержке, в ком-то, с кем можно общаться на родном языке или на понятном иностранном языке, кто даст первичную информацию о программе адаптации и у кого есть такой же опыт адаптации. С одной стороны такие опорные лица являются посредниками (и переводчиками) между организаторами программы адаптации и адаптирующимися, с другой же они помогают выполнять многие функции, которые заходят за рамки обучения (например, выслушать, предоставить информацию, помочь в переводе и дать консультации).

Вторая важная область – это привлечение добровольных опорных лиц, говорящих на эстонском языке как на родном в процесс обучения языку. Эти опорные лица – представители разных профессий, которые предлагают возможность и ободряют адаптирующихся общаться на эстонском языке в разных ситуациях и целях. Учебная работа, проводимая в форме языкового и культурного клуба, позволяет использовать добровольные лица, говорящие на эстонском языке как на родном, в процессе обучения языку, чтобы дать возможность адаптирующимся общаться с лицами, говорящими на эстонском языке как на родном, в безопасной среде. Добровольцы должны быть мотивированы и подготовлены к коммуникативным действиям на эстонском языке и знать, что от них ждут. Опыт программы адаптации показывает, что даже присутствие супруга/супруги из эстонцев в ходе учебной деятельности имеет важное значение, потому что и спутник адаптирующегося нуждается в психологической поддержке и представлении о том, чем занимается его супруг/супруга и как ему/ей лучше всего помочь в интеграционном процессе. При достаточной информированности, как супруги, так и представители разных профессий справляются с этим заданием успешно, что ободряет новых иммигрантов общаться на эстонском языке.

Programme for the adaptation and integration of third-country nationals into Estonian Society

Overview

The programme is specifically designed for newly arrived adults in Estonia, who are citizens of third countries, and is intended to facilitate their integration into Estonian society. The programme offers a supportive environment for third-country nationals during their stay in Estonia. Such an environment is especially necessary for people of other cultural backgrounds who come from areas outside of the European Union.

The term “third country” as used by the European Union, indicates countries outside the European Union. In addition, citizens of third countries are defined as those who are not EU nationals, members of the European Economic Area, and are not citizens of the Swiss Confederation.

According to the integration laws of many European countries, all refugees and immigrants, as well as their family members have to participate in an adaptation programme, one of the components being language training. The development and application of adaptation programmes and supporting services are provided for in the integration programme for Estonia (2008-2013) as well as the development programme for the years 2008-2010.

The programme assists adult third-country nationals to settle into Estonian Society as well as offer them the necessary supporting services. The objective of the programme is to increase the linguistic, cultural and socio-economic integration of the targeted group. Although the programme appreciates immigrants financial and other concerns, it recognises a great need for information, consultation and adaptation services. This programme strives to provide for the latter.

The adaptation programme for newcomers consists of a main course and the language course up to level A2. More specifically:

- Main Course: Civics and socio-economic integration (65 hours, 2,5 EAP).
- Language course: Course of Estonian language (up to A2 level), and Estonian culture (364 h, 14 EAP).

- For those wishing to apply for citizenship after successfully completing the main and the language course at level A2, the opportunity to attend and complete a course of Estonian language at the level of B1.1 (156 hours, 6 EAP) or level B1.2 (156 hours, 6 EAP / ECTS).
- Volume 1 EAP - 26 hours, includes classroom lectures, seminars, excursions as well as independent work.

The main course is integrated with language training, supporting development of both areas thereby increasing the time to learn the language. Optionally, individuals can choose to only participate in the main course without attending language training.

Basic course and supporting services

The volume of the basic course is 65 hours. During the course, participants are prepared to enter the labour market as well as for overall socio-economic integration. The basic course covers all areas of socio-economic integration and civic education.

Civic education familiarises participants with the history of Estonia, its life, culture, society, as well as the basic norms and values of Estonian society. Practical knowledge on how to operate within the country's laws is given (for example, legislation regulating working relationships and the rights of third-country nationals). Matters relating to basic and citizenship laws are explained. Advice on how to prepare for the citizenship exam is given as well as how to obtain legal assistance. One of the objectives of civic education is to encourage active participation in Estonian public life. Civics are taught mostly by way of tours, films and other activities such as visits to museums, concerts, theatres, lectures, guest lecturers, workshops and so on.

In the sphere of socio-economic integration, knowledge is given about how to search for information, employment, find housing, social security, education, professional services, and healthcare as well as in many other areas relevant to everyday life. The main objective is to train participants how to access social, health and employment services. Additionally, practical knowledge is provided on how to live independently, retrieve relevant information as well as prepare participants to enter the labour market. Participants are offered reviews of the status of the Estonian labour market, support services and unemployment subsidies in Estonia. Information

is given about counselling centres, legal acts regulating labour relations in Estonia as well as procedures for concluding employment contracts. The programme familiarises participants with social and medical insurance systems, with major social and medical services, as well as explains procedures and eligibility for social grants and awards. Nationally, knowledge and skills are provided on how to cope with many aspects of everyday life.

During training, consideration is given to the individual needs of each participant. It is important to recognise the fact that the majority of unemployed immigrants to Estonia with high education cannot be treated in the same way as low-skilled workers. The reasons for such people being rejected by the labour market are certainly due to the lack of knowledge of the Estonian language. Significant assistance to the unemployed will be lecture-workshops, where participants are trained to search for information portals that offer social, health and other services. For example, participants are trained how to insert their personal data to make it available for different purposes, fill in blank fields and search for information using keywords.

For immigrants seeking work, or who already work in Estonia, questions relating to labour law are very important and attract great interest. For adapting job seekers, the state unemployment fund has made a good start to providing working practices, working exercises and training for the labour market. In order to be relevant however, this should be required to be implemented in English as well. Attention is drawn to the questions, regulations and subsidies relating to private enterprise as many adaptees would like to start-up a business in Estonia.

Educational work is presented in the form of lectures, movies, discussions, workshops and excursions. Lectures are held in the native language of the targeted group or with the help of an interpreter. In the field of socio-economic integration, it is particularly important for adaptees to master the skills to use Estonian information channels as well as use the Estonian language in everyday life. Therefore, the actions of the basic course are integrated with teaching the Estonian language, offering the opportunity to learn the necessary skills through practical actions. Adaptees should familiarize themselves with the appropriate information channels, where they will receive further information and assistance in Estonian, English and Russian languages.

Teaching the Estonian language

The duration of the language course is 364 hours (14 EAP), during which time participants are equipped with the basic necessary level of language knowledge (A2). This will enable them to independently look after themselves in the most important areas of everyday life in society as well as in the labour market.

Improving the language proficiency of adult immigrants in Europe is regarded as a very important measure towards solving problems in the labour market. Additionally, the importance of teaching specialised language skills to be on par with general language training is emphasised. In recent years, more emphasis has been placed upon the integration of language teaching with the labour market.

In drafting the language training programme within the Framework Document of the European System of levels of language proficiency, methods are based upon the actions or tasks performed. This way, native speakers and language learners are considered to be active members of society fulfilling certain roles in it. The main focus is directed towards the development of communication skills.

Language teaching is conducted communicatively during practical training with the support of the environment, and is integrated with the other activities of the main course. During the course, topics are based upon the needs of adaptees, so the language training is associated with the educational content of the main course and culture of Estonia.

In Europe since 2004, immigrant language training programmes have been aimed at the development of a language level required for participation in the labour market. Bearing this in mind, the language course in this adaptation programme places emphasis on communicative language skills and the connection of language learning with the requirements of the labour market. Language learning should create comfortable opportunities for the learner to find employment, so that is why integrated training modules are used. Such modules combine classroom learning with practical activities, themes of civic education as well as the socio-economic integration in the main course. For adaptees who are job-seekers, it is possible to conduct teaching using the programme where the language courses are integrated with working practices or work assignments.

In addition, the language programme includes more flexible teaching methods which allow an individual approach that considers individual needs. Included in the programme are possibilities for individual training by way of translation and counselling assistance. Educational work is not conducted as a traditional lesson in language learning, but primarily in the form of a language club that best meets the European principles of language teaching to adult immigrants. The language club does not only mean the teaching of Estonian vocabulary with issues related to the structure of the language, but is rather a form of learning that combines a main and a language course that supports learner's individual language requirements.

An atmosphere in the language club is created, where people with different needs and abilities feel equally secure. During the language course, adaptee's future plans as well as their reasons for learning the language are taken into consideration - to find employment or to study further. The language club encourages the voluntary involvement of native Estonian speakers (e.g. adaptee's spouse's and representatives of various professions) in the language teaching process giving adaptees the opportunity to communicate with people speaking their native language in a safe environment. Experience shows that spouses, as well as representatives of different professions with sufficient awareness, cope with this task quite well, making immigrants more daring when communicating in Estonian.

For those who are interested in applying for a long-term residence permit, or wish to work/study further in the Estonian language, the opportunity to learn the Estonian language at level of B1. The aim of the course at B1 level is to develop the language knowledge from the basic level to the level of independent use of the Estonian language (the threshold of communication). Language training of Estonian at the level B1 takes place separately, without the main course.

Lecturers and supporting individuals

The adaptation programme, by its nature, is a supporting service. Lecturers, language teachers and volunteers facilitate participants in learning the Estonian language, with translation, as well as in overall adaptation.

The teacher must not only convey knowledge, but also take previous experience and needs of

learners into consideration. In addition to high professional levels, educators must have the ability to communicate in a multicultural environment, and be aware of various types of behaviour that arise out of different cultural backgrounds. Lecturers and supporting individuals should be aware that people with non-Estonian cultural backgrounds behave differently, and have other cultural expectations from teachers and peers. Cross-cultural differences may relate habits of learning, listening, speaking, dressing and eating, as well as concepts of time and space. Very often, the teacher can be expected to fill the roles of educator as well as consultant being expected to deal with adaptee's day-to-day problems. It is known that stress can emanate out of various factors arising from difficulties in adapting, culture shock, unemployment and loneliness.

The teacher, being familiar with the programmes and methods, must be ready to combine elements from the main course with the language course. The role of consultants, is filled by lecturers and language teachers, but also refers to the use of professional consultants. According to the integration needs of attendees, professional consultants (in their capacities as officials of institutions outside the programme) are used to offer the necessary advice.

Another important issue is to involve Estonians as volunteers (people who speak the Estonian language as their mother tongue). Volunteers can give support in two areas. Newly arrived third-country nationals require psychological and linguistic support; someone with whom they can communicate in their native language, or in another foreign language they understand. Volunteers, who have the same experience of adaptation, can furnish primary information about the adaptation programme. On the one hand, such persons are supporting intermediaries (and interpreters) between the administrators of the programme and the participants. Furthermore, volunteers can fulfil many functions that go beyond teaching (for example, to listen, provide information, and help with translation and give advice).

The second important area is involving Estonian mother tongue speakers as points of reference into the process of teaching the language. These persons - representatives of different professions, offer the opportunity of encouraging adaptees to communicate in Estonian in different situations. Teaching conducted through the language and cultural club, allows for the use of volunteers (Estonian mother tongue speakers), giving adaptees the opportunity to converse with native Estonians in a safe environment. Volunteers must be motivated and prepared for communicative

action in the Estonian language, and know what is expected of them. Experience of the adaptation programme shows the involvement of the Estonian speaking spouse in the educational activity is also important. In order to assist, such spouses also need psychological support and awareness of what the adaptee is experiencing during the integration process. With sufficient awareness, spouses and representatives of various professions are able to successfully cope with this task, thereby encouraging new immigrants to communicate in Estonian.

2. BAASKOOLITUS

Sissejuhatus

Baaskoolituse maht on kokku 65 tundi, millest 37 tundi on loenguid, nõustamist ja praktikume, 22 tundi ekskursioone ning 6 tundi filmide vaatamist ja arutelu.

Baaskoolituse eesmärk on anda kohanejale vajalikke teadmisi Eesti elust ja ühiskonnast, ajaloost ja kultuurist ning valmistada teda ette tööturule sisenemiseks ja üldiseks sotsiaal-majanduslikuks toimetulekuks.

Õppetegevus toimub loeng-vestluste, nõustamiste, filmide vaatamise, praktiliste tegevuste ning ekskursioonide vormis. Loengud toimuvad sihtrühma emakeeles või kohanemisprogrammi õppekeeles, mis on kohanejatele arusaadav.

Baaskoolitus lõpeb testiga, mis kontrollib baaskoolituse õppesisu omandamist ja tulemuslikkust kohaneja jaoks ning annab tagasisidet praktilise sotsiaal-majandusliku lõimumise kohta (vt näidist lisas 3). Test on koostatud lihtsas eesti keeles ning sisaldab tuttavat sõnavara. Küsimused on lihtsad ja käsitlevad kohanemistemade käigus omandatud põhilisi teadmisi nii kodanikuõppe kui ka sotsiaal-majandusliku lõimumise osas. Näiteks küsitakse kohanejalt seda, kust ta saab abi töökoha leidmisel. Vastused on antud valikvastustena. Baaskoolituse test on olemas nii eesti, vene kui ka inglise keeles ning testi täitja võib valida keele, mis tundub talle mugav. Kohanemisprogrammi piloteerimisel valiti selleks eesti keel, kuid kasutati aeg-ajalt tõlkeabi. Baaskoolituse test on eelkõige tagasiside kohanejale endale.

Õpitulemused kodanikuõppe valdkonnas:

Teab põhilisi fakte Eesti ajaloost ja üldandmeid Eesti elu ja ühiskonna kohta. Omab ülevaadet eesti kultuuriloost, kultuuritegelastest ja -traditsioonidest. Jälgib Eesti meediat ning on kursis Eestis hetkel oluliste teemadega. Tunneb oma õigusi Eestis ja teab, kuhu pöörduda tasuta õigusabi saamiseks.

Õpitulemused sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas:

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas on omandanud iseseisvalt tööturul toimetulekuks vajalikud teadmised ja kogemused. Omab ülevaadet Eesti tööturu-, sotsiaal- ja raviteenustest, -kindlustustest,

-toetustest ja -hüvitistest. Oskab kasutada olemasolevaid tugisüsteeme töö- ja sotsiaalvaldkonnas. Teab oma õigusi ja kohustusi ning teab, kuhu ja kelle poole erinevates küsimustes pöörduda.

Kodanikuõpe: Eesti elu ja ühiskond

Kodanikuõpe annab kolmandate riikide kodanikele baasteadmisi Eesti ajaloost, ühiskonnast, kultuurist, seadustest ja pikaajalise elamisloa taotlemise võimalustest. Kodanikuõppe, mis moodustab ühe osa baaskoolitusest, maht on 30 tundi ja see katab baaskoolituse lõimitud õppekavast peamiselt 1., 5. ja 6. ning osaliselt ka 2. ja 3. mooduli. Kodanikuõppe teemasid võib jagada ka üle terve kohanemisprogrammi, mis võimaldab hõlmata pikema aja jooksul toimuvaid üritusi (näiteks mitmed festivalid, tähtpäevad, näitused) ning muuta teema käsitlemise rohkem praktilistele kogemustele toetuvaks. Kodanikuõpetus on jagatud kaheks valdkonnaks, millest esimene keskendub peamiselt ajaloo- ja kultuuriküsimustele ning teine osa riigi- ja õigusküsimustele.

Kodanikuõpetuse peamine õppevorm on loeng-vestlused (10 tundi), filmide vaatamine ja arutelu (6 tundi) ning ekskursioonid (14 tundi). Ekskursioon-loengud on selles valdkonnas kõige olulisemad, kuna võimaldavad lõimida kogemuslikku õpet loenguga. Eesti ajalugu, ühiskonda ja kultuuritraditsioone saab kõige paremini tutvustada just ekskursioonide kaudu. Eesti ajalugu ja ühiskonda käsitlevate filmide vaatamine võimaldab sündmusi visualiseerida ning filmides nähtu jääb kohanejatele paremini meelde. Baaskoolituse kodanikuõpetuse loengud toimuvad inglise või vene keeles, olulisemaid sõnu (näiteks „president”, „Riigikogu”, „lipp”, „vapp”, „hümn”, „pank”) tutvustatakse kohe ka eesti keeles. Filmid on varustatud vastavate subtiitritega. Kodanikuõpetuse teemad on integreeritud eesti keele õppega, mis annab võimaluse tutvustada eesti keeles teema sisu ja sõnavara vastavalt rühma keeleoskustasemele ja vajadustele.

Sissejuhatus Eesti ühiskonna, ajaloo ja kultuuri mõistmisse

6 tundi loenguid, 10 tundi ekskursioone ja 2,5 tundi filme

Eesmärgid: Luua side kohanejate kogemuste ja Eesti ühiskonna vahel. Anda ülevaade Eesti ajaloost ja ühiskonnast, riigi, rahvuse ja eneseteadvuse kujunemisest ning Eestit ja eestlasi kujundanud ajaloolistest ja looduslikest teguritest. Tutvustada eestlaste kultuurikäitumise (aja-, ruumi- ja vestluskäitumise) iseärasusi võrreldes teiste kultuuridega. Anda ülevaade eesti kultuuriloost ning tähtsamatest kultuuritegelastest. Selgitada Eesti Vabariigi sünnilugu, vabadusvõitluse ja Nõukogude okupatsiooniga seotud küsimusi. Tutvustada Eesti presidentide ja presidendi residentsi. Tutvustada tähtsamaid kultuuritraditsioone,

kultuuritegelasi, riiklikke tähtpäevi ja pühi (näiteks Eesti laulupeo ajalugu, spordi ajalugu, panganduse ja raha ajalugu, Eesti ringhäälingu ja meedia ajalugu ja tänapäeva, teatri ja muusika ajalugu, rahvakalendri tähtpäevi, riiklikke pühi ja tähtpäevi).

Õppesisu

Teema 1. Esmased teadmised Eestist ja eesti ajaloo. Mis on kujundanud Eestit ja eestlasi. Eestlaste kultuurikäitumise ajalooline taust.

4 tundi loenguid, 4 tundi loeng-ekskursioone, 1,5 tundi filmide vaatamist.

Sissejuhatava loeng-vestluse üks eesmärk on esmase sideme loomine auditooriumiga, et saada teada õppijate Eestis elamise ja Eestist huvitumise motive ning selgitada välja inimeste teadmised Eestist ja Eesti ühiskonnast ning stereotüüpsed ettekujutused. Antakse ülevaade Eestit puudutavatest üldandmetest (asukoht, pindala, rahvaarv, rahvastiku koosseis ja tihedus, keel, suuremad asulad ja keskused, loodus, kliima jms). Keskendutakse eestlaste identiteeti kujundanud joonte esiletoomisele nagu ajalugu ja looduskeskkond. Käsitletakse viimase jääaja lõppu ning praeguse Eesti ala asutamise võimalikuks saamist, Kunda kultuuri, soomeugrilaste saabumist ja legendi 5000-aastasest rahvast. Tutvustatakse eestlaste võimalikke esmakordseid kirjalikke mainimisi, esimese aastatuhande lõpu Läänemeremaade maailmapilti ning Eesti ajalugu alates 13. sajandist, milles näidatakse eesti kui natsiooni formeerumist võõrvõimude all.

Eestlaste kultuurikäitumise (aja-, ruumi- ja vestluskäitumise) jooni tänapäeval, võrdlus teiste kultuuridega. Eesti loodus kui eestlaste eluviisi, suhtlustüübi, ja meelelaadi kujundaja (slaidid Põhja-Eesti pankrannikust, Kesk-Eesti tasandikest ja Lõuna-Eesti kuppelmaastikust, rabamaastikust ja põlismetsast). Rahvaarv ja asustustihedus kui eestlaste kultuurikäitumise kujundaja sajandite jooksul, hajaasustus (slaidid aerofotodest, mis näitavad rahvastiku paiknemisest Eestis ja tüüpilist hajaküla), fenomenaalne rehielamu (slaidid rehielamu eksterjöörist ja interjöörist, Rocca al Mare vabaõhumuuseumi külastus). Teiste kultuuride mõju ja panus eesti kultuuri ja elulaadi kujunemisse: Kesk-Euroopa poliitilised, majanduslikud ja kultuurilised mõjud pärast allajäämist sakslastele XIII sajandil (slaidid O. Kangilaski maalist „Muhu linnuse piiramine”), Eesti ala poliitilisest jaotusest XIII–XVI sajandil. Taarausku ja ristiusku. Reformatsioon. Saksa, rootsi ja vene kultuuri mõju eestlaste igapäevaelule (Pirita klooster, Narva linnus, Tallinna vanalinn (soovitavalt Tallinna vanalinna päevade külastus)).

Kultuuridevaheline kommunikatsioon: eestlaste ruumi-, aja- ja vestluskäitumine teiste kultuuridega võrreldes (võrdlusaluseks on kohanejate päritolumaad). Toetatakse Edward Halli jt kultuurierinevuste teooriatele ja mitmetele uurimustele, mille abil antakse kohanejatele üldine pilt eestlaste kultuurikäitumisest tänapäeval. Loengut toetab vastavat teemat käsitlev slaidi- ja filmimaterjal (info

www.kultuuridevahelinekommunikatsioon.com).

Õppevorm: Õppetegevus toimub loeng-vestluste, loeng-ekskursioonide ning filmide vaatamise kaudu. Esitluste slaidid, filmid ja ekskursioonid aitavad kaasa teema visualiseerimisele ning praktiliste kogemuste kaudu teadmiste omandamisele. Muuseumides pakutavad praktilised tegevused sobivad hästi kogemuslikuks õppeks ka täiskasvanud kohanejatele (näiteks Eesti Rahva Muuseumis, Eesti vabaõhumuuseumis jt). Soovitav oleks kasutada ka helifaile (rahvamuusika). Loeng-vestlus lõimib kohanejate varasemaid kogemusi teadmiste ja arusaamadega Eesti ja eestlaste kohta.

Ekskursioonid: Eesti vabaõhumuuseum Rocca al Mares, Eesti Rahva Muuseum, Eesti ajaloomuuseum, Pirita klooster, okupatsioonide muuseum, kohalikud linnamuuseumid, Tallinna vanalinna päevad ja ekskursioon Tallinna vanalinnas, Narva linnus jt vastavat teemat ja ajajärku kajastavad kohalikud vaatamisväärsused.

Filmid: „Viimne reliikvia” (90 min)

Info internetis eesti, inglise ja vene keeles:

Eesti vabaõhumuuseum: <http://www.evm.ee/>

Eesti ajaloomuuseum: <http://www.eam.ee/?id=25>

Eesti Rahva Muuseum: <http://www.erm.ee/>

Okupatsioonide Muuseum: <http://www.okupatsioon.ee/>

Entsüklopeedia „Estonica”: http://www.estonica.org/index_est.html

Teema 2. Eesti kultuurilugu ärkamisajast tänapäevani

4 tundi loenguid, 6 tundi loeng-ekskursioone, 1 tund filme, lisaks viiakse osa tegevusi läbi lõimitult eesti keele õppe ja filmide vaatamisega.

Õppesisu: Tutvustatakse eestlaste ärkamisaega ning ärkamisaja suurkujusid, ülevaade hõlmab 19.–20. sajandi vaimuelu. Eesti hümnid tekkelugu. Eest Vabariigi aegne kultuur ning Eesti kirjanikud, heliloojad ja kunstnikud (helifailid isamaaliste lauludega ning slaidide ja filmide vaatamine). Nõukogude okupatsiooni aja kultuurisuunad ja -võimalused. Ülevaade laulu- ja tantsupeo ajaloost. Eesti Panga ja raha ajalugu. Eesti spordi ajalugu ja tänapäev. Eesti teatri, muusika ja ringhäälingu ajalugu ja tänapäev. Eesti meedia. Ülevaade tänapäeva pop- ja subkultuuridest. Globaliseerumine ja amerikaniseerumine kolmanda aastatuhande algul. Riiklikud pühad, tähtpäevad ja traditsioonid.

Loenguid toetavad ekskursioonid Eesti rahvale olulistest kultuuritähenduslikes paikades: ekskursioon Kadriorus, Kadrioru loss ja kunstimuuseum, Russalka, Peeter I majamuuseum, Eduard Vilde muuseum, Anton Hansen Tammsaare muuseum, Kumu, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Panga muuseum, rahvalike

ürituste ja tähtpäevade, laulu- või tantsupeo külastus, Eesti spordimuuseum Tartus; Eesti ringhäälingumuuseum Türil; Eesti tarbekunsti- ja disainimuuseum, Estonia rahvusoperi, Vanemuise või mõne muu teatri külastus. Meistrite hoovid, klaasi- ja keraamikakojad ja mitmed muud kohalikud teemaga seotud muuseumid.

Filmid: „Laulud nüüd lähevad” (laulupeo ajaloost); filmid Eesti olümpiavõitjatest internetis (Youtube'i filmid ning materjalid www.kohanemisprogramm.com). Filmid Eesti lauljatest, muusikutest ja näitlejatest internetis (Youtube, materjalid www.kohanemisprogramm.com).

Info internetis eesti, inglise ja vene keeles:

Kodaniku käsiraamat: <http://www.meis.ee/book.php?ID=177>

Materjalid kohanemisprogrammi kodulehel: www.kohanemisprogramm.com

Eesti Instituut. Kultuur.Info: <http://www.kultuur.info/>

Eesti kunstimuuseum Kumu: <http://www.ekm.ee/kumu.php>

Kadrioru Kunstimuuseum: http://www.ekm.ee/kadriorg.php?id=545&p_id=675

Peeter I majamuuseum: <http://www.linnamuuseum.ee/peetrimaja/index.php?&id=97>

Anton Hansen Tammsaare muuseum: <http://www.linnamuuseum.ee/tammsaare/index.php?&id=485>

Eduard Vilde muuseum: <http://www.linnamuuseum.ee/vilde/>

Eesti spordimuuseum: <http://www.spordimuuseum.ee/>

Tartu laulupeomuuseum: <http://linnamuuseum.tartu.ee/?m=3>

Eesti ringhäälingumuuseum: <http://www.rhmuuseum.ee/>

Rahvusoper Estonia. Estonia Seltsi ajaloost: <http://www.opera.ee/25116>

Teater Vanemuine. Ajaloost:

<http://www.vanemuine.ee/index.php?sisu=tekst&mid=436&lang=est&admin=pTeZ5TKDwPNPBSHkrYFIEPM Eij9>

Eesti Panga muuseum. Eesti Panga ajalugu. Eesti raha ajalugu:

<http://www.eestipank.info/pub/et/yldine/pank/Muuseum/>

Eesti tarbekunsti- ja disainimuuseum: <http://www.etdm.ee/et/muuseum/>

Õpitulemused: Teab põhilisi fakte Eesti ajaloost ja üldandmeid Eesti kohta. Omab ülevaadet Eesti rahvuse kujunemisest ja rahvuskoosseisust. Mõistab eestlaste kultuurikäitumist, oskab enda kultuurikäitumise erijooni sellega suhestada. Omab ülevaadet eesti kultuuriloost, kultuuritegelastest ja -traditsioonidest. Tunneb Eesti rahvale olulisi kultuuritähenduslikke paiku, riiklikke pühi ja tähtpäevi, tähtsamaid kultuuritraditsioone. Teab tähtsamaid avaliku elu tegelasi ja sportlasi. Jälgib Eesti meediat ning on kursis Eestis hetkel oluliste teemadega.

Eesti riik ja riigi sümbolid. Rahvas ja riigivõim. Õigused ja kodakondsus.

4 tundi loenguid, 4 tundi ekskursioone ja 3,5 tundi filme.

Eesmärgid: Anda ülevaade Eesti Vabariigi tekkimisest, riigikorrast, sümbolitest, valimistest, sise- ja välispoliitikast. Antakse ülevaade kohalike omavalitsuste rollist, ülesannetest ja valimistest. Tutvustatakse kolmandate riikide kodanike õigusi Eestis, välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadust, Eesti kodakondsuse taotlemise protseduuri, kodanike õigusi ja kodakondsuse nõudeid. Tutvustatakse kultuurivähemuste õigusi ja võimalusi Eestis oma keelt ja kultuuri säilitada ning edendada.

Õppesisu: Eesti Vabariigi sünnilugu. Laulev revolutsioon ja taasiseseisumine. Riigi sümbolid. Riigikord ja Riigikogu valimised. Põhiõigused ja vabadused Eestis. Inimõigused. Kodakondsus ja pikaajalise elamisloa taotlemine. Kultuurivähemused ja nende õigused. Õigusabi. Eesti lähiajalugu alates 1918. aastast. Eesti kui vabariigi tekkest. 1940. aasta NSVL-i okupatsioonist kuni taasiseseisumiseni. Euroopa Liiduga liitumine ja sellest tingitud poliitilised muutused. Statistilised muutused populatsioonis, muutused alates 1992. kuni 2009. aastani. Antakse ülevaade kodanikest, mittekodanikest, teise riigi kodanikest ja residentidest Eestis ning suhtarvude muutusest antud ajavahemikus. Antakse ülevaade Eesti Vabariigi valitsemisüsteemist, parlamentaarsest valitsemismudelist ning tutvustatakse Eesti Vabariigi riigikorda. Tutvustatakse Eesti presidente ja presidendi valimise korda. Antakse ülevaade Eesti institutsionaalsest süsteemist. Käsitletakse valimissüsteemi ja valimiskorda Riigikogu ja kohalike omavalitsuste valimistel. Kohalike omavalitsuste roll, struktuur, ülesanded ja valimised. Tutvustatakse aktuaalsemaid poliitilisi protsesse ja probleeme. E-riik ning selle poliitilised väljundid ja võimalused. Suhted naabritega, välis- ja sisepoliitika. Antakse ülevaade inimõigustest ning põhiõigustest ja vabadustest Eestis. Käsitletakse selliseid teemasid nagu inimõigused ja vabadused, kohustused, välismaalaste õigused, mittediskrimineerimine. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus. Eesti kodakondsus, üldandmed, liigid: sünnijärgne ja naturalisatsiooni korras. Tutvustatakse kodakondsuse mõistet ja põhimõtteid, erijuhtumeid, Eesti kodanike õigusi, kodakondsuse nõudeid, eksameid ja taotlemise protseduuri. Kultuurivähemuste olukord ja võimalused Eestis. Vähemuskeelne haridus ja meedia Eestis.

Õppevorm: Loengud toimuvad seminarivormis, mis annab kuulajatele võimaluse avaldada oma arusaamisi ja tähelepanekuid Eestist ja Eesti poliitilisel maastikul toimuva kohta, jutustada oma kogemustest ja probleemidest ning saada vastuseid küsimustele. Loenguid toetavad filmid ja ekskursioonid.

Ekskursioonid: Riigikogu külastus ja vestlus mõne Riigikogu liikmega. Ekskursioon Kadrioru lossis. Kohaliku omavalitsuse külastus, kultuurivähemuste külastus.

Filmid: „Laulev revolutsioon” (90 min), „Eesti ajaloo lühiülevaade. Abiks tulevasele kodanikule“ (30 min), „Nimed marmortahvilil” (90 min).

Info internetis eesti, inglise ja vene keeles:

Kodakondsus- ja Migratsiooniamet: <http://www.mig.ee/index.php/mg/est>

Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus: <http://www.ekk.edu.ee/eksaminandile/pohiseaduse-ja-kodakondsuse-seaduse-tundmise-eksam>

Riigiportaal: <http://www.eesti.ee/portaal/portaal.index?kodanik>

Õpitulemused: Omab ülevaadet Eesti Vabariigi tekkimisest, riigikorrast, sümbolitest, valimistest, sise- ja välispoliitikast, kohalike omavalitsuste rollist, ülesannetest ja valimistest. Tunneb oma õigusi Eestis ja teab, kuhu pöörduda tasuta õigusabi saamiseks. Teab, kust leida informatsiooni Eesti kodakondsuse taotlemiseks. Teab õigusi ja võimalusi ühiskonnas aktiivselt osalemiseks ning oma keele ja kultuuri säilitamiseks.

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkond

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkond moodustab ühe osa baaskoolitusest, hõlmab 35 tundi ja katab baaskoolituse lõimitud õppekavast peamiselt 2., 3. ja 4. mooduli.

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonna õppekava eesmärk on valmistada kolmandate riikide kodanikke ette tööturule sisenemiseks ning anda Eestis sotsiaal-majanduslikus valdkonnas toimetulekuks vajalikke teadmisi ja oskusi.

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkond jaguneb kaheks. Esimeses osas käsitletakse sotsiaalteenuste, eluaseme ja ravikindlustuse ning mitmeid argielu ning nõustamisvaldkondi. Teises osas tegeldakse töölerakendumisküsimuste ja -võimalustega ning tutvustatakse tööturuteenuseid, tööturutoetusi, tööturukoolitusi ning tööõigusküsimusi. Siia alla käivad ka töölerakendumisega seotud nõustamisteenused. Õppevormina on siin peamiselt kasutusel loeng-seminarid-nõustamised ning praktikumid (20 tundi), millele lisanduvad ka tööturumesside ja ettevõtlusega seotud asutuste külastused ja praktikumid (10 tundi) ning mitmed praktilised eesti keele õppega lõimitud argielutegevused reaalses keskkonnas (näiteks poes, pangas, juuksuris, ühistranspordis, parkimisel) (5 tundi).

Tööturuteema aktuaalsus sõltub sihtrühma vajadustest. Kui tegemist on üliõpilaste ja lepinguliste töötajatega, siis see temaatika äärmist aktuaalsust ei oma, kuid on siiski vajalik ja sellealaste teadmiste järele on igal juhul nõudmine. Kui tegemist on aga töötutega, siis kerkib tööküsimus kohe päevakorda. Kuigi tööturuteema tuleb sisse alles kolmandas moodulis, tuleb sellega töötute kohanejate puhul hakata tegelema esimesel võimalusel. Üks võimalus on loomulikult moodulite järjekorda muuta, kuid teema

käsitlemiseks ei pea ilmtingimata alustama tööturgu puudutavate loengutega. Eelkõige peaks lähtuma konkreetsetest võimalustest ja vajadustest. Näiteks, kohanemisprogrammi piloteerimisel avanes enne vastava teema käsitlemist võimalus Eesti Näituste messikeskuses külastada töömessi „Abiks töötajale”, mille käigus tutvustati rühmale ka CV Keskuse tööturuportaali, kellelt tellitud vastav nõustamiskoolitus ning praktikum tuli alles hiljem. Töömess võib loengutele nii eelneka kui ka järgneka, kuid igal juhul nõuab see ettevalmistust ja juhendamist baaskoolituse läbiviijate poolt. Oluliseks abiks töötutele on CV Keskuse loengud-praktikumid, kus nõustatakse töötajaid, juhendatakse CV koostamisel, õpetatakse tööpakkumiste portaali kasutama ning oma CV-d interneti üles riputama. Tähtsal kohal on tööõigusküsimused ning Eesti Töötukassa teenused, nagu näiteks tööpraktika, tööharjutus ja tööturukoolitused, mida tuleks kindlasti hakata korraldama ka inglise keeles. Soovitav oleks lülitada töötajaid ka tööpraktikasse või tööharjutustegevusse, mis annaks neile võimaluse reaalses töökeskkonnas toimetulekuoskuste omandamiseks.

Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas on kohanejate jaoks oluline osata kasutada eestikeelseid infokanaleid, osata otsida internetist vajalikku informatsiooni ja seda ise vajaduse korral sisestada (näiteks infopäring, ankeetide täitmine, piletite tellimine). Seetõttu on baaskoolituse tegevused osaliselt lõimitud eesti keele õppega, kus on võimalus kogemuste (praktilise tegevuse) kaudu vajalikke oskusi omandada. Ka mitmes argielu valdkonnas kohanemisel on eesti keele õpe lõimitud baaskoolitusega. Vabatahtlike kaasamine ekskursioonidel või külalistena tunnis ning tegevused reaalses keskkonnas suurendavad kohanejate toimetulekut. Kogemused on näidanud, et mitmed teemad, mis jäävad üksnes õpikust omandatud dialoogide tasemele, ei anna kohanejale tegelikult eluks vajalikku sõnavara ja toimetulekuoskusi, sest õpikud on sageli keelekasutuselt üsnagi elukauged ega kajasta eesti keelt emakeelena kõnelejate tegelikku sõnavara. Seetõttu on vabatahtlike kaasamine väga tänuväärne samm.

Tööturuteenused, -toetused, -koolitused ja seadused

Tööturukoolitus hõlmab baaskoolituse sotsiaal-majandusliku lõimumise osast kokku 14 tundi. Õppetegevus toimub loeng-nõustamiste, praktiliste tegevuste ja ekskursioonide vormis. Õppetöö mahust 10 tundi on loeng-nõustamisi ja praktikume ning 4 tundi ekskursioone, mis on seotud praktilise tegevuse või nõustamisega. Loengud ja nõustamised toimuvad sihtrühma emakeeles või rühma õppekeeleks valitud keeles, milleks oli piloteerimise käigus inglise ja vene keel. Praktilised tegevused (näiteks tööotsinguportaali tutvustus, ankeetide täitmine) lõimivad ka eesti keelt.

Eesmärgid: Tööturukoolituse eesmärk on anda kohanejatele ülevaade Eesti tööturul valitsevast olukorrast ja võimalustest ning Eesti Töötukassa ja nõustamiskeskuste tugiteenustest ja toetustest. Eestis töösuhet reguleerivad õigusaktid ning töölepingu sõlmimise protseduur, töötaja ja tööandja õigused ning tööinspektsiooni pakutav õigusabi. Anda ülevaade eraettevõtluse alustamist puudutavatest küsimustest

Eestis.

Õppesisu: Eesti Töötukassa pakutavad tööturuteenused ja -toetused. Ülevaade Eestis töösuhet reguleerivatest õigusaktidest. Tööõigusküsimused. Töölepingu seadus, üldpõhimõtted, töölepingu sõlmimine. Töötasu, muud tasud ja hüved. Tööaeg ja puhkus. Töölepingu ülesütlemine. Tööinspektsiooni juristi teenus. Töötukindlustus. Tööpraktika, tööharjutus ja tööturukoolitused. Võimaluse korral lülitatakse tööotsija tööpraktikasse või tööharjutustegevusse, mis annab talle võimaluse omandada reaalses töökeskkonnas toimetulekuoskus. Tööotsija nõustamine. Tööotsingu- ja tööpakkumisportaalide tutvustus ning juhendamine nende kasutamisel (näiteks CV Keskuse vm organisatsiooni loeng-nõustamine-praktikum). CV koostamine ja internetti ülesriputamine. Esinemine töövestlusel. Eraettevõtlus. Kuidas alustada äri, seadused, ettevõtlustoetused. Infoportaalid (näiteks ettevõtja infovärv AKTIVA). Ekskursioonid, vestlused, praktiline tegevus: töömessi külastus ja suhtlemine tööpakkujatega; piirkondlikud ettevõtluspäevad (ettevõtete külastus), Eesti Kaubandus-Tööstuskoja külastus või kohaliku ettevõtlus- ja arenduskeskuse külastus.

Õpitulemused: Kohaneja on omandanud Eestis iseseisvalt tööturul toimetulekuks vajalikud teadmised ja kogemused, oskuse tööd otsida, CV-d koostada, töövestlusel esineda, töölepingut sõlmida ning vajaduse korral õigusabi saada. Oskab kasutada olemasolevaid Eesti Töötukassa, tööturuportaalide ja ettevõtlust toetavate organisatsioonide pakutavaid tugisüsteeme.

Info internetis eesti, inglise ja vene keeles:

Eesti Töötukassa: <http://www.tootukassa.ee/>

CV Keskus: <http://www.cvkeskus.ee>

EURES Eesti: http://www.eures.ee/?set_lang_id=1

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda: <http://www.koda.ee/>

Ettevõtja Infovärv Aktiva: <http://www.aktiva.ee/>

CorpEstonia. Füüsilisest isikust ettevõtjaks registreerimine: <http://www.corpestonia.ee/?id=768>

Justiitsministeerium. Kasulik info füüsilisest isikust ettevõtjale: <http://www.just.ee/fie>

Sotsiaalteenused, raviteenused ja eluasemeküsimused

Sotsiaalteenuste ja argielu valdkond hõlmab baaskoolituse sotsiaal-majandusliku lõimumise osast kokku 16 tundi. Õppetegevus toimub loeng-nõustamiste, praktiliste tegevuste ja ekskursioonide vormis. Lõimitud tegevustes kasutatakse külalisesinejaid tunnis, kelleks on eri elukutsete esindajad. Õppetöö mahust 10 tundi on loeng-nõustamisi ja praktikume, 6 tundi ekskursioone, mis on seotud praktilise tegevuse või

nõustamisega, ning 5 tundi praktilisi eesti keele õppega lõimitud argielutegevusi reaalses keskkonnas (näiteks poes, pangas, juuksuris, ühistransport, parkimine). Loengud ja nõustamised toimuvad sihtrühma emakeeles või rühma õppekeeleks valitud keeles. Praktilised argielutegevused toimuvad eesti keeles ning tugiisikute ja eesti keele õpetajate juhendamisel.

Eesmärgid: Anda ülevaade Eesti sotsiaalkindlustussüsteemist ja tähtsamatest sotsiaalteenustest, informatsiooni kättesaadavusest vene ja inglise keeles, sotsiaaltoetuste ja -hüvitiste taotlemise korrast ja võimalustest. Eesti ravikindlustuse süsteemist ja raviteenustest. Anda ülevaade eluasemetoetustest ja -laenudest ning kinnisvara ostu-müügi protseduuridest. Õpetada kasutama sotsiaal- ja ravi- ja muid teenusi pakkuvaid infoportaale info otsimisel, registreerima end arsti vastuvõtule või spordikeskusesse, täitma ankeete ja sisestama oma isikuandmeid erineval eesmärgil.

Õppesisu: Riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi tutvustus. Sotsiaalkindlustus. Sotsiaalkindlustusameti veebilehe tutvustamine, oskus leida sellelt vajalikku infot eesti, inglise ja vene keeles. Ülevaade sotsiaalteenustest Eestis: pensionid, toetused ja hüvitised. Peretoetused. Toimetulekutoetus. Vanaduspension ja pensionikindlustus. E-taotlused. Oskus lugeda ja täita ankeete. Laste päevahoiuteenused. Hooldusteenused.

Vältimatu abi, kiirabi. Perearst. Ravikindlustusseadus. Ravikindlustus töötule, õpilasele ja üliõpilasele. Ajutise töövõimetuse hüvitis. Ravikindlustuse taotlemise kord. Tervishoiuteenused ja teenustasud. Hambaravihüvitis. Ravimid ja ravimiseadus. Eesti Haigekassa veebilehe tutvustus, infootsimise võimalused eesti, inglise ja vene keeles. Hädaabinumbrid, oskus kutsuda kiirabi ja perearsti. Arsti vastuvõtule registreerimine. Kohalikud tervise- ja spordikeskused, sportimisvõimalused ja traditsioonid (sügisjooks, suusamaraton jmt).

Eluasemeteenused. Eluasemetoetus. Eluasemeotsing, kinnisvara rentimise, ostu ja müügiga seotud tehingud, kinnisvaraportalidest info leidmine märksõnade sisestamise abil. Eluasemelaen.

Ekskursioonid: Tervishoiumuuseumi külastus, kohalike tervise- ja spordikeskuste külastus, perearstikeskuse külastus.

Õpitulemused: Kohanejal on ülevaade Eesti sotsiaal- ja raviteenustest, -kindlustustest, -toetustest ja -hüvitistest. Teab oma õigusi ja kohustusi nendes valdkondades. Oskab küsida ja kutsuda abi ning teab, kuhu ja kelle poole erinevates küsimustes pöörduda. Oskab kasutada internetiportaale info otsimiseks, lugeda ja täita ankeete, sisestada isikuandmeid ja märksõnu. On saanud ülevaate eluaseme soetamise võimalustest Eestis ning tunneb eluaseme soetamisega seotud protseduure.

Info internetis eesti, inglise ja vene keeles:

Sotsiaalkindlustusamet: <http://www.ensib.ee/>

Sotsiaalministeerium: <http://www.sm.ee/tegevus/huvitised-ja-toetused/varjupaiga-taotlemine.html>

Eesti Haigekassa: <http://www.haigekassa.ee/kindlustatule/taotlemine/opilased/>

Baaskoolituse õppeprogramm

Eesmärgid ja õpitulemused

	BAASKOOLITUS
Maht 2,5 EAP	Maht tundides: 65
Eesmärk:	Anda kohanejale vajalikke teadmisi Eesti elust ja ühiskonnast, ajaloost ja kultuurist ning valmistada teda ette tööturule sisenemiseks ja üldiseks sotsiaal-majanduslikuks toimetulekuks, andes talle selleks vajalikke oskusi ja teadmisi.
Õppesisu lühikirjeldus:	Kodanikuõppe valdkonnas: põhilised faktid Eesti ajaloost, elust ja ühiskonnast. Antakse ülevaade eesti kultuuriloost, kultuuritegelastest ja -traditsioonidest. Eesti meedia. Eesti sport. Riiklikud pühad, tähtpäevad ja traditsioonid. Kolmandate riikide kodanike õigused Eestis. Õigusabi. Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas: iseseisvalt tööturul toimetulekuks vajalikud teadmised ja kogemused. Ülevaade Eesti tööturu-, sotsiaal- ja raviteenustest, -kindlustustest, -toetustest ja -hüvitistest. Oskus kasutada olemasolevaid tugisüsteeme töö- ja sotsiaalvaldkonnas. Töötaja õigused ja kohustused. Õigusabi. Toimetulekuoskused põhilistes töö- ja argieluvaldkondades.
Õpitulemused:	Kodanikuõppe valdkonnas teab põhilisi fakte Eesti ajaloost ning üldandmeid Eesti elu ja ühiskonna kohta. Omab ülevaadet eesti kultuuriloost, kultuuritegelastest ja -traditsioonidest. Jälgib Eesti meediat ning on kursis Eestis hetkel oluliste teemadega. Tunneb oma õigusi Eestis ja teab, kuhu pöörduda tasuta õigusabi saamiseks. Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas on omandanud iseseisvalt tööturul toimetulekuks vajalikud teadmised ja kogemused. Omab ülevaadet Eesti tööturu-, sotsiaal- ja raviteenustest, -kindlustustest, -toetustest ja -hüvitistest. Oskab kasutada olemasolevaid tugisüsteeme töö- ja sotsiaalvaldkonnas. Teab oma õigusi ja kohustusi ning teab, kuhu ja kelle poole erinevates küsimustes pöörduda. Tuleb toime põhilistes argielusituatsioonides.
Hindamisvorm:	Baaskoolituse õppesisu omandamist kontrolliv test.
Õppejõud:	
Õppetöö vormid:	Seminarid, nõustamised, praktikumid, ekskursioonid.
Eksami/arvestuse sooritamisnõuded:	Aktiivne osalemine tegevustes.
Hindamise põhimõtted:	Ainekaval põhinev saavutustest, praktiline sotsiaal-majanduslik lõimumine.

Õppetöö sisu ja ajakava

Teema	Teema, sisu lühikirjeldus
	1. Kodanikuõpe

1.1.	<p>Põhilised faktid Eesti ajaloost ja esmased üldandmed Eesti kohta (asukoht, pindala, rahvaarv, rahvastiku koosseis, keel, suuremad linnad, loodus, kliima jmt). Esimesed Eesti asualad ja kirjanduslikud ülestähendused. Eesti rahva ja riigi tekkimine. Eestlaste kultuurikäitumise (aja-, ruumi- ja vestluskäitumise) ajalooline taust ja eripärad. Teiste kultuuride mõjud ja panus eesti kultuuri ja elulaadi kujunemisse. Religioonid Eestis: taarausk, ristiusk, reformatsioon.</p> <p>Eesti kultuurilugu ärkamisajast tänapäevani. Ülevaade ärkamisaja suurkujudest, 19.–20. sajandi vaimuelu. Eesti hümnid tekkelugu. Eesti Vabariigi aegne kultuur ning Eesti kirjanikud, heliloojad ja kunstnikud. Nõukogude okupatsiooni aja kultuuri suunad ja võimalused. Ülevaade laulu- ja tantsupeo ajaloost. Eesti Panga ja raha ajalugu. Eesti meedia. Eesti sport. Eesti teater ja muusika. Riiklikud pühad, tähtpäevad ja traditsioonid.</p>
1.2.	<p>Eesti Vabariigi sünnilugu. Laulev revolutsioon ja taasiseseisvumine. Riigi sümbolid. Eesti presidendid. Riigikogu ja kohalike omavalitsuste valimised. Tutvustatakse aktuaalsemaid poliitilisi protsesse ja probleeme. E-riik ning selle poliitilised väljundid ning võimalused. Suhted naabritega, hetke välis- ja sisepoliitika.</p> <p>Antakse ülevaade inimõigustest ning põhiõigustest ja vabadustest Eestis. Käsitletakse selliseid teemasid nagu inimõigused ja vabadused, kohustused, välismaalaste õigused, mittediskrimineerimine. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus. Eesti kodakondsus, sünnijärgne ja naturalisatsiooni korras. Tutvustatakse kodakondsuse mõistet ja põhimõtteid, erijuhtumeid, Eesti kodanike õigusi, kodakondsuse nõudeid, eksameid ja taotlemise protseduuri. Kultuurivähemuste olukord ja võimalused Eestis. Vähemuskeelne haridus ja meedia Eestis.</p>
	2. Sotsiaal-majanduslik lõimimine
2.1.	<p>Tööturg. Töötukassa pakutavad tööturuteenused ja -toetused. Tööturumessid. Ülevaade Eestis töösuhet reguleerivatest tööõigusaktidest. Tööõigusküsimused. Töölepingu seadus. Töötasu, muud tasud ja hüved. Tööaeg ja puhkus. Tööinspeksioon. Töötukindlustus. Tööpraktika, tööharjutus ja tööturukoolitused. Tööotsinguportaalid. CV ja töövestlus. Eraettevõtlus. Kuidas alustada äri, õigusaktid, ettevõtlustoetused. Infoportaalid (nt ettevõtja infovärv AKTIVA).</p>
2.2.	<p>Riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi tutvustus. Sotsiaalkindlustus. Sotsiaalkindlustusameti lehekülje tutvustamine, oskus leida sellelt vajalikku infot eesti, inglise ja vene keeles. Ülevaade sotsiaalteenustest Eestis: pensionid, toetused ja hüvitused. Peretoetused. Toimetulekutoetus. Vanaduspension ja pensionikindlustus. E-taotlused. Oskus lugeda ja täita ankeete. Laste päevahoiuteenused. Hooldusteenused.</p> <p>Tervishoiuteenused ja teenustasud. Vältimatu abi. Perearst. Ravikindlustusseadus. Ravikindlustus töötule. Õpilased ja üliõpilased. Ajutise töövõimetuse hüvitis. Ravikindlustuse taotlemise kord. Hambaravihüvitis. Ravimid ja ravimiseadus. Eesti Haigekassa kodulehe tutvustus, infootsimise võimalused eesti, inglise ja vene keeles. Hädaabinumbri, oskus kutsuda kiirabi ja perearsti. Arsti vastuvõtule registreerimine. Kohalikud tervise- ja spordikeskused, sportimisvõimalused ja traditsioonid.</p> <p>Eluasemeteenused. Eluasemetoetus. Eluasemeotsing, kinnisvara rentimise, ostu ja müügiga seotud tehingud, kinnisvaraportaalid. Eluasemelaen.</p>

Baaskoolituse lõimitud õppeprogramm

Õppetöö sisu ja ajakava

	Teema, sisu lühikirjeldus
1. moodul	1. moodul: Eesti elu ja ühiskond. Kodanikuõpetuse teemad: Tutvumine Eesti elu ja ühiskonnaga. Põhilised faktid Eesti ajaloost ja esmased üldandmed Eesti kohta. Eesti rahva ja riigi tekkimine. Eestlaste kultuurikäitumise ajalooline taust ja eripärad. Teiste kultuuride mõjud ja panus eesti kultuuri ja elulaadi kujunemisse. Riigikogu. President. Ajalugu. Sümbolid.
2. moodul	2. moodul: Elukoht. Transport. Raha. Eluasemeotsing. Sotsiaalteenused. Sotsiaal-majandusliku lõimumise teemad: Toimetulekutoetus, lastetoetused, erivajadustega inimestele tagatavad teenused ja toetused, laste päevahoiuteenused, nõustamine, hooldusteenused, eluasemeteenused, pensionikindlustus. Eluasemeotsing, kinnisvara rentimise, ostu ja müügiga seotud tehingud, kinnisvaraportaalist info leidmine märksõnade sisestamise abil. Eluasemelaen. Kodanikuõpetuse teemad: Eesti Panga ja raha ajalugu. Eesti tähtsamad kultuuritraditsioonid ja kultuuritegelased.
3. moodul	3. moodul: Minu keha ja tervis. Tervishoiu- ja raviteenused. Eesti sportlased. Eesti loodus. Sotsiaal-majandusliku lõimumise teemad: Raviteenuste kättesaadavus ning nende rahastamine. Perearst. Riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi tutvustus. Sotsiaalkindlustus. Sotsiaalkindlustusameti lehekülje tutvustamine, oskus leida sellelt vajalikku infot eesti, inglise ja vene keeles. Ülevaade sotsiaalteenustest Eestis: pensionid, toetused ja hüvitused. Peretoetused. Toimetulekutoetus. Vanaduspension ja pensionikindlustus. E-taotlused. Oskus lugeda ja täita ankeete. Laste päevahoiuteenused. Toimetulekuoskused argielusituatsioonides. Kodanikuõpetuse teemad: Eesti spordi ajalugu ja tänapäev. Spordi- ja tervisekeskuste võimalustega tutvumine. Eesti spordi ajalugu. Eesti olümpiavõitjad. Põhilised faktid Eesti looduse ja kliima kohta.
4. moodul	4. moodul: Töökoht. Tööturuteenused. Töötukindlustus. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Sotsiaal-majandusliku lõimumise teemad: Tööturg. Töötukassa pakutavad tööturuteenused ja -toetused. Tööturumessid. Ülevaade Eestis töösuhet reguleerivatest tööõigusaktidest. Tööõigusküsimused. Töölepingu seadus. Töötasu, muud tasud ja hüved. Tööaeg ja puhkus. Tööinspeksioon. Töötukindlustus. Tööpraktika, tööharjutus ja tööturukoolitused. Tööotsingu portaalid. CV ja tööintervjuu. Eraettevõtlus. Kuidas alustada äri, seadusandlus, ettevõtlustoetused. Infoportaalid (nt AKTIVA ettevõtja infovärv). Toimetulekuoskused töösituatsioonides.
5. moodul	5. moodul: Meedia. Eesti televisioon ja raadio. Ajalehed ja ajakirjad. Teater ja muusika. Kunst. Tähtpäevad ja festivalid. Kodanikuõpetuse teemad: Eesti kultuurilugu ärkamisajast tänapäevani. Ülevaade ärkamisaja suurkujudest, 19.–20. sajandi vaimuelu. Eesti hümnid tekkelugu. Eesti Vabariigi aegne kultuur ning Eesti kirjanikud, heliloojad ja kunstnikud. Nõukogude okupatsiooni aja kultuuri suunad ja võimalused. Ülevaade laulu- ja tantsupeo ajaloost. Eesti teater ja muusika. Riiklikud pühad, tähtpäevad ja traditsioonid. Eestikeelne meedia. Eestikeelsed uudised. Vähemuskeelne meedia Eestis. Kultuurivähemused Eestis. Vähemuskeelne meedia ja haridus.

6. moodul	<p>6. moodul: Minu õigused Eestis. Kodakondsus. Kodaniku- ja poliitilised õigused. Õigusabi. Kultuurivähemused ja nende õigused.</p> <p>Kodanikuõpetuse teemad: Kodakondsus. Eesti keele oskuse nõuded. Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise nõuded. Keeleoskuse tasemed ning nõuded ametikohtadel ja kodakondsuse taotlemisel. Inimõigused ja kolmandatest riikidest pärit immigrantide õigused Eestis ja Euroopas laiemalt, kodaniku- ja poliitilised õigused, pikaajalise elamisloa ja kodakondsuse taotlemise kord, ülevaade tasuta õigusabist.</p> <p>Sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonnas: Oskus küsida abi, kutsuda abi ja selgitada probleemi erinevas situatsioonis ja eesmärgil (näiteks politseijaoskonnas, tulekahju korral, kutsuda elektrikut, aknaklaasiparandajat, torulukkseppa).</p>
-----------	--

Учебная программа основного курса

Учебная программа основного курса: цели и результаты обучения

	ОСНОВНОЙ КУРС
Объём 2,5 ECTS	Объём в часах: 65
Цель:	Дать адаптирующемуся необходимые знания о жизни и о обществе Эстонии, истории и культуре и подготовить его для вступления на рынок труда и для общей социально-экономической интеграции, обучая его необходимым для этого умениям и знаниям.
Краткое описание учебного содержания.	В области граждановедения: основные факты из истории, жизни и общества Эстонии. Обзор об истории культуры Эстонии, деятелей культуры и культурных традициях. Медиа в Эстонии. Спорт в Эстонии. Государственные праздники, знаменательные дни и традиции. Права граждан третьих стран в Эстонии. Правовая помощь. В области социально-экономической интеграции: для самостоятельной деятельности на рынке труда необходимые знания и опыт. Обзор услуг Рынка труда Эстонии, социальных и медицинских услуг и видов страхования, дотаций и компенсаций в этих областях. Умение использовать имеющиеся опорные системы в рабочей и социальной сферах. Права и обязанности работника. Правовая помощь. Умение самостоятельно обходиться в основных областях работы и повседневной жизни.
Результаты обучения:	В области граждановедения знает основные факты из истории Эстонии и общие данные о жизни и обществе Эстонии. Имеет представление об истории культуры Эстонии, деятелей культуры и традициях. Следит за медией Эстонии и в курсе важнейших на сегодняшний день тем Эстонии. Знает свои права в Эстонии и знает, куда обратиться за получением бесплатной правовой помощи. В области социально-экономической интеграции освоены знания и опыт для самостоятельной деятельности на рынке труда. Имеет обзор услуг Рынка труда Эстонии, социальных и медицинских услугах и о видах страхования, дотаций и компенсаций в этих областях. Умеет использовать имеющиеся опорные системы в рабочей и социальной сферах. Знает свои права и обязанности и знает, куда и к кому обратиться по разным вопросам. Умеет самостоятельно обходиться в основных ситуациях повседневной жизни.
Форма оценивания:	Тест на проверку освоения материала основного курса.
Преподаватель:	
Формы учебной работы	семинары, консультации, практикумы, экскурсии.
Требования к сдаче экзаменазачёта	Активное участие в деятельности.
Критерии оценивания	Результативный тест по предметной программе, практическая социально-экономическая интеграция.

Учебная программа основного курса: содержание и расписание учебной работы

Тема	Тема, краткое описание содержания
	1. Граждановедение
1.1	<p>Основные факты из истории Эстонии и первичные общие данные об Эстонии (месторасположение, площадь, численность населения и его состав, язык, крупные города, природа, климат и прочее). Первые эстонские поселения и их литературные значения. Возникновение эстонского народа и государства. Исторический фон и особенности культурного поведения эстонцев (культура времени, пространства и беседы). Влияние и вклад других культур в формирование эстонской культуры и образа жизни. Религии в Эстонии: Громопоклонничество, христианство, реформация.</p> <p>История культуры Эстонии от «Времени пробуждения» до сегодняшнего дня. Обзор видных деятелей эпохи пробуждения, которая охватывает духовную жизнь XIX-XX вв. История создания гимна Эстонии. Культура времён первой Эстонской Республики: писатели, композиторы и художники. Направления и возможности культуры времён советской оккупации. Обзор истории праздников песни и танца. История Банка Эстонии и эстонских денег. Медиа в Эстонии. Спорт в Эстонии. Театр и музыка в Эстонии. Государственные праздники, знаменательные дни и традиции.</p>
1.2	<p>Рождение Эстонской Республики. «Поющая революция» и восстановление независимости. Государственная символика. Президенты Эстонии. Выборы в Рийгикогу и органы местного самоуправления. Знакомятся с актуальными политическими процессами и проблемами. Электронное государство и политические выходы и возможности этого. Общение с соседними государствами, сегодняшняя внешняя и внутренняя политика.</p> <p>Даётся обзор о правах человека и основных правах и свободах в Эстонии. Разбирают такие темы как права человека и его свободы, обязанности, права иностранцев, <i>недискриминация</i>. Закон, дающий международную защиту иностранцу. Эстонское гражданство, общие данные, виды: по рождению и в порядке натурализации. Знакомятся с понятием гражданства и положением, особыми случаями, правами граждан Эстонии, требованиями к гражданству, процедурой экзамена и ходатайства. Положение культурных меньшинств и их возможности в Эстонии. Образование и медиа в Эстонии на языках меньшинств.</p>
	2. Социально-экономическая интеграция
2.1	<p>Рынок труда. Услуги и дотации по рынку труда, предлагаемые Кассой по безработице. Ярмарки рынка труда. Обзор правовых актов, регулирующих рабочие отношения в Эстонии. Вопросы трудового права. Закон о трудовом договоре. Зарплата, другие платы и компенсации. Рабочее время и отдых. Инспекция труда. Страхование по безработице. Рабочая практика, рабочие упражнения и курсы рынка труда. Порталы поиска работы. Автобиография (CV) и рабочее интервью. Частное предпринимательство. Как начать свой бизнес, законодательство, дотации предпринимательству. Инфопорталы (например, информационный портал для предпринимателя АКТИВА).</p>
2.2	<p>Ознакомление с государственной системой социального страхования. Социальное страхование. Знакомство с домашней страничкой Департамента <i>социального страхования</i>, умение найти на ней нужную информацию на эстонском, английском и русском языках. Обзор социальных услуг в Эстонии: пенсии, дотации и компенсации. Семейные компенсации. Дотация прожиточного минимума. Пенсия по старости и пенсионное страхование. Электронные ходатайства. Умение читать и заполнять анкеты. Услуги по дневному уходу за ребёнком. Услуги по уходу.</p> <p>Медицинские услуги и их оплата. Срочная помощь. Семейный врач. Закон о медицинском страховании. Медицинское страхование безработного. Ученики и студенты. Компенсация временной потери трудоспособности. Порядок ходатайства медицинского страхования. Компенсация по лечению зубов. Лекарства и закон о лекарствах. Знакомство с домашней страничкой Больничной кассы Эстонии, возможности поиска информации на эстонском, английском и русском языках. Номера службы спасения, умение вызвать скорую и семейного врача. Регистрация на приём к врачу. Местные оздоровительные и спортивные центры, возможности для спорта и традиции.</p> <p>Коммунальные услуги. Дотации на жильё. Поиск жилья, сделки, связанные с займом, покупкой и продажей недвижимости, порталы недвижимости. Займ на недвижимость.</p>

The Curriculum of the basic course

The Curriculum of the basic course: goals and learning outcomes

	MAIN COURSE
Volume 2,5 ECTS	Volume of hours: 65
Objective:	To give adaptees the necessary knowledge about life in Estonian society, history and culture as well as to prepare them for entry into the labour market, overall socio-economic integration. To equip adaptees with the necessary skills and knowledge to achieve the abovementioned.
Brief description of training content:	In the area of civics: the basic facts of history, life and society in Estonia. Overview of Estonian cultural history, eminent persons, values and traditions. Media in Estonia. Sport in Estonia. Public holidays, special days and traditions. The rights of citizens of third-countries in Estonia. Legal aid. In the area of socio-economic integration: the knowledge and experience for independent activity in the labour market. Overview of Estonian labour market, social and health services, types of insurance, grants and awards in these areas. The ability to use existing support systems in working and social spheres. The rights and obligations of employees. Legal aid. The ability to function independently in the main areas of work and everyday life.
Learning outcomes:	In the field of civics, to know the basic facts of the history of Estonia and general information about life and society in Estonia. To have an appreciation of Estonian cultural history, eminent persons and traditions. Oversees Estonian media and be aware of the most important news and current events in Estonia. Know their rights in Estonia and where to obtain free legal aid. In the field of socio-economic integration, the competence (mastered knowledge) and skills for self-employment in the labour market. Has been briefed about the services in the Estonian labour market, social and health services, as well as the types of insurance, grants and awards in these areas. Knows how to use the existing support system in working and social spheres. Knows their rights and responsibilities, as well where to go and whom to contact about various issues. Knows how to independently cope with the main situations that arise in daily life.
Form of assessment:	A test to verify the knowledge of the basic course material.
Instructor:	
Forms of academic work:	Seminars, consultations, workshops, excursions.
Requirements to pass tests and exams:	Active participation in the course's activities.
Evaluation criteria:	Successful completion of a test evaluating all areas of the programme. The practical socio-economic integration.

Integrated curriculum of the basic course: the content and schedule of training activities

Subject	Theme, a short description of the content:
	1. Civics

1.1	<p>The main facts of Estonian history and primary general information about Estonia (geographic location, size of area, composition and size of population, language, cities, nature, climate, etc.). The first Estonian settlements and their literary value. The emergence of the Estonian people and state. The historical background and characteristics of cultural behaviour of Estonians (culture of time, space and communication). The influence and contribution of other cultures in the formation of Estonian culture and lifestyle. Religions in Estonia: Paganism, Christianity, the Reformation.</p>
	<p>The cultural history of Estonia from the "Time of Awakening" to this day. Overview of Eminent Persons age of awakening, which covers the spiritual life of the XIX-XX centuries. The history of the anthem of Estonia. Culture of the first Republic of Estonia: writers, composers and artists. The directions and course of culture during the Soviet occupation. Review of the history of festivals, songs and dance. History of the Bank of Estonia and Estonian currency. Media in Estonia. Sport in Estonia. Theatre and music in Estonia. Public holidays, special days and traditions.</p>
1.2	<p>Birth of the Republic of Estonia. The "Singing Revolution" and the restoration of independence. National Symbols. Presidents of Estonia. Elections to the Riigikogu and local government. Acquaintance with current political processes and challenges. The Electronic State and a political solution with the opportunities arising out of this. Communication with neighbouring states, today's foreign and domestic policy.</p>
	<p>An overview of human and fundamental rights as well as freedoms in Estonia. Analyse such topics as human rights and freedoms, responsibilities, rights of foreigners and non-discrimination. The law, which gives international protection to foreigners. Basic information regarding Estonian citizenship: by birth and naturalisation. Familiarisation with the concept of citizenship and status, special cases, the rights of Estonian citizens, citizenship requirements, examination procedures and applications. The status of cultural minorities and their opportunities in Estonia. Education and media in Estonia in minority languages.</p>
	<p>2. Socio-economic integration</p>
2.1	<p>Labour market. Services and subsidies offered by the Estonian Labour Market Board. Fair labour market. Overview of legislation regulating working relations in Estonia. Issues of labour law. The Employment Contracts Act. Salary, fees and other compensation. Working time and rest. Labour Inspectorate. Unemployment insurance. Working practices, working exercises and training of the labour market. Searching job portals. Curriculum Vitae (CV) and job interviews. Private enterprise. Information about how to start a business, law, business grants. Infoportals (for example, an information portal for the entrepreneur AKTIVA).</p>
2.2	<p>Acquaintance with the state social insurance system. Social insurance. Understanding the homepage of the Department of Social Insurance, the ability to find the necessary information in Estonian, English and Russian. Review of social services in Estonia: pensions, subsidies and compensation. Family compensation. Grant subsistence. Old-age pension and pension insurance. Electronic petitions. Ability to read and fill in the blanks. Day care for children. Care services.</p> <p>Medical services and the payment thereof. Relief. Family doctor. Law on Health Insurance. Medical insurance for the unemployed, pupils and students. Compensation for temporary disability. Obtaining medical insurance. Reimbursement for dental treatment. Drugs and the law governing medicines. Understanding the Estonian Health Insurance Fund's homepage and the ability to search for information in Estonian, English and Russian. Rescue services, the ability to call an ambulance and the family doctor. Making an appointment with a doctor. Local health and sports centres, sports facilities.</p> <p>Utilities. Housing subsidies. Search housing, loan-related transactions, buying and selling real estate, real estate portals. Loans/mortgages on real estate.</p>

3. EESTI KEELE ÕPE

Eesmärgid ja ülesehitus

Keelekoolitus on suunatud sotsiaal-majanduslikuks lõimumiseks vajaliku keeleoskuse omandamisele. Täiskasvanutest sisserändajate keeleoskuse parandamine on tööturu probleemide lahendamisel oluline meede. Seetõttu rõhutatakse ka kohanemisprogrammis üldise keeleõppe kõrval just erialase keele õpetamise olulisust integratsiooni parandamisel. Teiste Euroopa riikide eeskujul on täiskasvanud sisserändajatele suunatud keeleõppe lõimitud tööturu vajadustega ning muu erialase ja praktilise huvitegevustega. Vastavalt Euroopa keeleõppe raamdokumentidele lähtutakse tegevus- ehk ülesandepõhisest keeleõppemetoodikast, mille puhul keelekasutajaid ja -õppijaid vaadeldakse eelkõige ühiskonna tegusate liikmetena, kellel on täita kindlad ülesanded, mis nõuavad teatud kommunikatiivseid oskusi. Seetõttu on A2-taseme keeleõppes rõhuasetus kommunikatiivsel keeleoskusel. Keelepädevuse arendamise kõrval on tähtsal kohal sotsiolingvistilise pädevuse kujundamine, mis mõjutab keelelist suhtlemist eri kultuuride esindajate vahel. Kuna orienteeritus on sotsiaal-majanduslikule lõimumisele, siis on tähtsal kohal ka pragmaatilise pädevuse kujundamine, mis hõlmab keele funktsionaalset kasutamist omavahelise suhtluse skeemide või mallide toel.

A2-taseme saavutanu on omandanud (hea) esmase keeleoskustaseme¹⁵ ning tuleb toime ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul. Ta mõistab lauseid ja sageli kasutatavaid väljendeid, mis seostuvad talle oluliste valdkondadega (näiteks info enda ja pere kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskab lihtsate fraaside ja lausete abil kirjeldada oma perekonda, teisi inimesi ja elutingimusi ning väljendada oma vajadusi.

Pikaajalise elamisloa taotlemisest või eesti keeles õppimisest ja töötamisest huvitatutele pakutakse võimalust omandada eesti keele oskus ka B1-tasemel. B1-taseme kursuse eesmärk on kohanejate keeleoskuse arendamine esmase keeleoskuse tasemelt eesti keele iseseisva keelekasutaja (suhtlusläve) tasemeni. B1-taseme keeleoskaja mõistab kõike olulist endale tuttavatel teemadel, nagu töö, kool, vaba aeg jms. Ta saab enamasti hakkama välisriigis, kus vastavat keelt räägitakse. Oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel või

15 Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine.

enda jaoks huvipakkuval teemal. Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane.

A2-taseme keelekoolituse maht on 364 tundi (14 EAP), millega antakse kohanejale vajalik (hea) esmase (A2) keeleoskuse tase, mis võimaldab tal ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul toime tulla. Neile, kes soovivad taotlema kodakondsust, võimaldatakse pärast baaskoolituse ja A2-taseme keelekoolituse läbimist lisaks keelekoolitust (eesti keele kursust) B1.1-tasemele 156 tundi (6 EAP) ja B1.2-tasemele 156 tundi (6 EAP). 1 EAP on 26 tundi, mis sisaldab auditoorset õppetööd, seminare, ekskursioone, praktilisi tegevusi reaalses keskkonnas ja iseseisvat tööd.

Meetodid, sisu ja õpitulemused

Meetodid

Keeleõpe toimub kommunikatiivselt ja tegevuspõhiselt praktiliste tegevuste ning toetava keelekeskkonna kaudu ning on lõimitud baaskoolituse muude tegevustega. Keeleõpe on lõimitud eesti kultuuri, baaskoolituse õppesisu ning samuti tööturu ja kohanejate individuaalsetest huvidest lähtuva praktiliste tegevustega. Keeleõppeprogramm kasutab paindlikke keeleõppemeetodeid, mis võimaldavad individuaalset lähenemist ja individuaalsete vajadustega arvestamist.

Tegevuspõhine ehk ülesandepõhine lähenemine (ÜPL) keeleõppes on vastavuses Euroopa keelemapi põhimõtetega (vt Common European Framework of References for Languages, Euroopa Nõukogu, 1991), mida iga aastaga järjest ulatuslikumalt rakendatakse immigrantidele suunatud keeleõppeprogrammides. Ülesandepõhine lähenemine rõhutab keele funktsionaalset kasutust igapäevastes situatsioonides keeleõppija jaoks mõttekas suhtluses. Selle meetodi peamised eelised seisnevad selles, et keelt kasutatakse selle tegelikul eesmärgil, mis tähendab, et aset peab leidma tegelik suhtlemine ning et õpilased keskenduvad rohkem keele funktsionaalsele kasutusele kui mingile üksikule grammatilisele vormile. Olemasolevate funktsionaalsete ülesannete ulatus võimaldab suurt paindlikkust ning peaks seetõttu õppijaid oluliselt motiveerima.

Teine ÜPL-i eelis on selle vastavus keeleõpetamise eesmärkidega, nagu neid on kirjeldatud Euroopa keeleõppe raamdokumendis (2007) ja artiklis „Common European Framework of References for Languages” (Council of Europe, 1991). Nii ÜPL keeleõpetus kui ka Euroopa raamistik kirjeldavad eesmärgina suhtluspädevust, mille saavutamiseks kaasatakse õppurid tegeliku elu situatsioone kajastavatesse keeleülesannetesse, kus keelt kasutatakse keeleõppija jaoks mõttekas tegevuses, mitte keeledrillis

(Willis&Willis 2001).¹⁶

Ülesanne on eesmärgipärane toiming, mida indiviid peab probleemi lahendamise, kohustuse täitmise või eesmärgi saavutamise nimel vajalikuks. Määratlus hõlmab igasuguseid toiminguid, näiteks riidekapi viimist ühest kohast teise, ankeedi täitmist, toidu tellimist restoranis, piletite ostmist internetist, töövestlust, kuulutuse kirjutamist või võõrkeelse teksti tõlkimist.¹⁷

Keeleülesanne on funktsionaalne ja tähendusrikas, kui see annab õpilastele keele kasutamise eesmärgi. Ülesannete täitmise käigus kasutavad õppijad keelt oma eesmärgi täideviimiseks. See nõuab, et paar või rühm saavutaks eesmärgi, mis tavaliselt väljub kontrollitavas tulemuses. Kui ülesanne on funktsionaalne ja mõtestatud, on õpilased ülesande edukaks täitmiseks motiveeritud oma keeleoskust kasutama (kuulama, rääkima, lugema või kirjutama). ÜPL seab õpilaste ette konkreetsed ülesanded, kus nad peavad käituma nii, nagu nad kasutaksid keelt tegelikus olukorras. Ülesanded igapäevasest elust on näiteks tee küsimine, isikliku informatsiooni andmine, menüüde lugemine, kuulutused, isiklikud kirjad, ilmateadete kuulamine, kirja või e-kirja kirjutamine kellegi tänamiseks mingi teene eest. Igapäevast elu puudutavad ülesanded võivad olla suunatud ka kohaneja sotsiaalse pädevuse arendamisele: kuidas otsida või küsida informatsiooni, kuidas avaldada oma arvamust, kuidas otsekohele, aga viisakalt keelduda jms.¹⁸

Keeleõppekeskkond

Kohanemisprogrammi keelekoolitus ei piira keelekasutust ja keele omandamist üksnes keeleõppetunnis toimuvate tegevustega, vaid hõlmab selleks kõiki kohanemisprogrammi käigus toimuvaid tegevusi ja keskkondi.

Näiteks võib juba esimesel päeval toimuvat kohvilauda siduda edukalt keeleõppe tegevustega. Päevast päeva korduvast kohvilauast saab teha keeleõppeotstarbelise rutiintegevuse ning kohvinurgas luua keele arenguks sobiva keskkonna. Kohanemisprogrammi piloteerimisel asetati näiteks kohvinurgas kõikidele esemetele sõnasedelid ja fraasid, mida koolitajad tutvustasid praktiliste tegevuste käigus. Kohanejad omandasid sõnavara kiiresti ja hakkasid fraase omavahelises vestluses kasutama. Sõnavara ja fraase saab varieerida vastavalt kohvilauas pakutavale. Selline moodus on tunduvalt efektiivsem kui õpikust omandatud teema ning lisaks annab see võimaluse haarata korraga tunduvalt rohkem igapäevast keelt kui õpik seda võimaldaks.

Nii keelekoolituse kui ka baaskoolituse toimumise ruum ja maja on samuti väga hea võimalus, et luua

16 Willis, D. & Willis, J. (2001). Task-based language learning. In R. Nunan (eds.), *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages* (173-179). Cambridge: Cambridge University Press.

17 Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine. Haridus- ja Teadusministeerium, 2007.

18 H. Cohen de Lara (2004). Ülesandepõhine keeleõpe ja hindamine. Astu Sisse! Uusimmigrantide ettevalmistus eesti keeles õppimiseks. Tallin: Ilo.

esimesest päevast alates kohanejate keeleõpet soodustav keskkond. Esiteks saab selleks kasutada mitmesuguseid kakskeelseid silte, mis juhatavad teed kohanemisprogrammi toimumise kohta (näiteks ruumi- või korrusenumber, viidad trepist ülesminekuks, paremale või vasakule pööramiseks). Kohanemisprogrammi piloteerimise käigus koostati ka orienteerumisjuhisteks mõeldud filme ja materjale, mis on töölehtedena käsiraamatus ning kohanemisprogrammi veebilehel www.kohanemisprogramm.com. Ka keeleõpperuum ei tohiks olla tühjade seintega, vaid peaks sisaldama vajalikke sõnasedeleid ning võimalikult palju keeleõpet toetavat teemakohast materjali (kuupäev ja nädalapäev, sõna- ja lausesedelid, päevakava, mõistekaart, tabelid, maailmakaart jm visuaalne materjali).

Kolmas võimalus on reaalne keelekeskkond väljaspool kohanemisprogrammi ruume, mida saab nii ekskursioonide kui ka muude ülesannete käigus kasutada keeleõppekontekstina (näiteks perearsti külastus, tegevused spordikeskuses, kohvikus). Selleks saab kasutada nii ühiselt planeeritud ekskursioone kui ka iseseisva tööna antud ülesandeid, mis lähtuvad õppija isiklikest huvidest ja käsitletavast temast ning mida tal tuleb reaalses keskkonnas lahendada (näiteks juuksuris, pangas, poes).

Keeleklubi ja vabatahtlikud

Keelekoolituses võetakse arvesse iga kohaneja tulevikuplaane, näiteks asjaolu, kas keelt õpitakse töökoha leidmise või edasiõppimise eesmärgil. Õppureid saab juhendada ning samuti saab neile individuaalseid ülesandeid anda vastavalt nende huvidele ja eesmärkidele (näiteks üliõpilaste huvid erinevad töötajate ja eraettevõtjate huvidest, töötajate huvid töötajate huvidest, ühistranspordi kasutajate huvid autoomanike huvidest).

Õppetöö toimub nii traditsioonilise keeleõppetunnina kui ka keeleklubi vormis, mis vastab paremini Euroopa täiskasvanud uusimmigrantide keeleõppepõhimõtetele. Keeleklubi ei tähenda üksnes eesti keele sõnavara ja struktuuriküsimustega tegelemist, vaid baas- ja keelekoolituse lõimitud õppevormi, mis toetab õppijat tema individuaalsetes keeleoskusvajadustes ning pakub rikkalikult võimalusi. Keeleklubiga luuakse atmosfäär, kus erinevate vajaduste ja võimetega inimesed tunnevad end võrdselt turvaliselt. Keeleklubi tegevuste lõimimine traditsioonilisse eesti keele õppesse võimaldab kasutada ka vabatahtlikke eesti keelt emakeelena kõnelejaid (näiteks kohaneja abikaasa, eri elukutsete esindajad ja pensionärid) keeleõppetegevustes, et võimaldada kohanejatel turvalises keskkonnas emakeelekõnelejatega suhelda. Keelt emakeelena kõnelevate vabatahtlike kaasamine töötati välja Kataloonias ja seda on viimasel ajal üsna laialdaselt kasutatud uusimmigrantide integreerimisel Euroopas. Vabatahtlikud on eri elukutsete esindajad, kes pakuvad võimalust ja julgustavad kohanejaid eesti keeles suhtlema erinevates situatsioonides ja eesmärgil. Keelekasutus eesti keele tunnis jääb sageli väga kaugeks reaalsest suhtluskeskkonnast, mistõttu

näiteks juuksuriteema läbi võtnud kohaneja läheb juuksurisse ega tule seal suheldes toime. Sageli kurtsid kohanejad, et nad ei saa aru juba esimesest täpsustavas küsimusest, mida neile teenindussituatsioonis esitatakse. Kogemused näitavad, et nii abikaasad kui ka eri elukutsete esindajad tulevad piisava informeerituse korral selle ülesandega hästi toime, mis suurendab uusimmigrantide julgust eesti keeles suhelda.

Tabel 2. Euroopa keeleõppe raamdokument: enesehindamise skaala osaoskuste kaupa

	A2	B1
Mõistmine	Saan aru fraasidest ja sageli kasutatavatest sõnadest, mis on vahetult seotud mulle oluliste valdkondadega (näiteks info minu ja mu perekonna kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Saan aru lühikeste, lihtsate ja selgelt väljahäälstatud ütluste põhisisust.	Saan aru põhilisest infost selges tavakõnes tuttavatel teemal: töö, kool, vaba aeg jne. Saan aru aeglaselt ja selgelt edastatud raadio- või teleasaadete põhisisust, kui need käsitlevad päevateemasid või mulle huvitavaid teemasid.
	Saan aru väga lühikestest lihtsatest tekstidest. Oskan leida eeldatavat spetsiifilist infot lihtsatest igapäevatekstidest (näiteks reklaamid, tööpakkumised, prospektid, menüüd, sõiduplaanid), samuti saan aru lühikestest lihtsatest isiklikest kirjades.	Saan aru tekstidest, mis koosnevad sagedamini esinevatest või minu tööga seotud sõnadest. Saan aru sündmuste, mõtete ja soovide kirjeldusest isiklikes kirjades.
Kõnelamine	Saan hakkama igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskan kaasa rääkida, ehkki ma ei oska veel ise vestlust juhtida.	Saan enamasti keelega hakkama maal, kus see on kasutusel. Oskan ettevalmistuseta vestelda tuttavatel, huvitaval või olulisel teemal: pere, hobiajad, töö, reisimine ja päevasündmused.
	Oskan kasutada mitmeid fraase ja lauseid, et kirjeldada oma perekonda ja teisi inimesi, elutingimusi, hariduslikku tagapõhja, praegust või eelmist tööd.	Oskan lihtsate seostatud lausetega kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja kavatsusi. Oskan lühidalt põhjendada ning selgitada oma seisukohti ja plaane. Oskan edasi anda jutu, raamatu ja filmi sisu ning kirjeldada oma muljeid.
Kirjutamine	Oskan teha märkmeid, täita ankeeti, sisestada tuttavaid märksõnu internetti ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks või info küsimiseks.	Oskan koostada lihtsat seostatud teksti tuttavatel või mulle huvi pakuval teemal. Oskan kirjutada isiklikku kirja, milles kirjeldan oma kogemusi ja muljeid.

Tabel 3. Euroopa keeleõppe raamdokument: EN ühtsed keeleoskustasemed. Suulise kõne kvalitatiivsed aspektid

	A2	B1
KEELEPAGASI ÜLDINE ULATUS	Kasutab lause põhimalle ning meeldejäetud fraase ja käibeväljendeid, et vahendada lihtsat teavet igapäevastes tavaolukordades.	Oskab keelt piisavalt, et väljendada igapäevateemadel (perekond, huvialad, töö, reisimine, päevasündmused), kuigi jutus võib ette tulla takerdust ja kaudset

		väljendust.
GRAMMATILINE KORREKTSUS	Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu ka grammatika põhivaras.	Oskab tavaolukorras üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle.
KÕNE LADUSUS	Oskab end mõistetavaks teha väga lühikeste lausungite abil, kuigi sageli on märgata pause, ebasobivaid alustusi ja ümbersõnastamist.	Oskab arusaadavalt väljenduda, kuigi pikema kõnelõigu korral teeb sageli pause, et otsida sõnu ja grammatilisi vorme või korrigeerida sõnastust.
SUHTLUS	Oskab vastata lihtsatele küsimustele ja väidetele. Oskab märku anda, kui saab jutust aru, kuid mõistmisraskuste tõttu ei suuda ise vestlust ülal hoida.	Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust, kui kõneaine on talle tuttav või huvipakkuv. Oskab korrata eelkõneleja öeldut, et kinnitada vastastikust mõistmist.
TEKSTI SIDUSUS	Oskab siduda lihtsate sidesõnade abil nagu „ja”, „aga”, „sest”.	Oskab ühendada lühemaid ja lihtsamaid sisuüksusi lihtsaks seotud järjendiks.

Kuna eesmärk on toimetulek tööturul, siis on arvestatud ka ALTE raamistiku tööga seotud keeleoskustasemetega süsteemiga, mis vastab üldjoontes Euroopa Nõukogu keeleõppe üldise raamistiku tasemetele.

Tabel 4. Töö ja õppimisega seotud ALTE nendingute põhjal koostatud pädevused A2- ja B1-tasemel

ALTE tase	Kuulamine/rääkimine	Lugemine	Kirjutamine
B1 tasand 2	OSKAB anda klientidele lihtsates tööküsimustes nõu. OSKAB väljendada lihtsamal kujul arvamust selliste väljendite abil nagu „Ma ei ole nõus”.	SUUDAB mõista oma tööga seotud kirjade ja teoreetiliste artiklite üldmõtet. SAAB ARU enamikust tööalastest aruannetest või käsiraamatutest sõnaraamatu abil, kui tal on piisavalt aega.	SUUDAB koosolekul või seminaril teha üsna täpseid märkmeid, kui teema on tuttav ja harjumuspärane. SUUDAB kirjutada lühijutu või -kirjelduse tuttavale teemal, nt „Minu puhkus”.
A2 tasand 1	OSKAB väljendada lihtsaid tööga seotud palveid, nt „Ma soovin tellida 25 tk ...”. SAAB ARU lektori või tööandja juhustest ülesannete kohta.	SAAB ARU tuttavateemalistest lühiaruannetest või tootekirjeldustest, kui need on lihtsas keeles ja nende sisu on harjumuspärane. SAAB ARU üldistest juhustest ja teadetest, vajades seejuures mõningast abi.	OSKAB edastada kolleegile või ettevõttevälisele tuttavale lühikese, arusaadava kirjaliku päringu või tänukirja. SUUDAB teha veidi märkmeid loengul/koosolekul, kus räägitakse lihtsas keeles ja tuttavale teemal.
A1 läbimurde tasand	SAAB ARU kellaega, kuupäeva, ruumi numbrit ja ülesandeid puudutavatest üldjuhustest. OSKAB vastu võtta ja edasi	SUUDAB lugeda elementaarseid teateid ja juhiseid. SAAB ARU lihtsast lühikesest	OSKAB esitada kolleegile tavapäraselt lihtsat kirjalikku päringut, nt „Mis kell on koosolek?”. SUUDAB teadetetahvliit

anda lihtsaid tavateateid, nt „Koosolek reedel kell 10.00”.	tuttavast tekstis.	maha kirjutada kellaaja, kuupäeva ja koha.
---	--------------------	--

Tabel 5. Euroopa keeleõppe raamdokument: Tööga seotud teemad ja toimingud, mis võiksid olla olulised ja realistlikud A2- ja B1-tasemel

Teema	Toiming	Keskkond	Vajalik osaoskus
Tööga seotud teenused	1. Tööga seotud teenuste palumine 2. Tööga seotud teenuste pakkumine	Töökoht (kontor, tehas vms) Töökoht (kontor, tehas vms), kliendi kodu	Kuulamine/rääkimine Kirjutamine Kuulamine/rääkimine Kirjutamine
Koosolekud	Osalemine koosolekutel	Töökoht (kontor, tehas vms)	Kuulamine/rääkimine Kirjutamine
Juhised ja suunised	Juhiste mõistmine ja andmine (näiteks töö-, paigaldus- ja hooldusjuhendid)	Töökoht (kontor, tehas vms), kodu	Lugemine/rääkimine
Avalik teave	Teabe hankimine (tootekirjeldus, müügireklaamid, veebisaidid vms)	Töökoht (kontor, tehas), internet	Lugemine
Aruanded	Lühikeste ja lihtsate aruannete mõistmine ja koostamine.	Töökoht (kontor, tehas vms)	Lugemine/kirjutamine
Telefon	Helistamine, kõnede, sõnumite vastuvõtmine /märkmete tegemine)	Kontor, kodu, hotellituba vms	Kuulamine/rääkimine/kirjutamine (märkmete tegemine)

A2-taseme lõimitud aineprogramm

Aine nimetus eesti keeles: Eesti keel A2

Auditoorse õppetöö maht: 14 EAP (364 tundi)

Õppevorm: seminarid, praktikumid, ekskursioonid, iseseisvad praktilised individuaal- ja paaristegevused reaalses keskkonnas.

Eesmärk: A2-taseme aineprogrammiga antakse kohanejale vajalik (hea) esmase keeleoskuse tase, mis võimaldab tal ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul toime tulla. Koos esmase keelepädevusega omandab kohaneja ka esmase kultuuripädevuse, mis aitab tal kultuuriliselt sobivat käitumismalli valida (tervitades, tänades, keeldudes jms situatsioonides). Antakse maiskondlikku ja kultuuriloolist informatsiooni teemakohaste tekstide kaudu.

Õpitulemused: Kursuse läbija suudab suhelda peamistes argisituatsioonides tänaval, poes, söögikohtades,

töökohal ja seltskonnas, oskab lühidalt rääkida ja kirjutada endast, oma kodust, perekonnast, haridusest ja tööst (CV-s, ankeetides, töövestluses ning teistes sotsiaalsetes situatsioonides). Oskab sobivalt tervitada, tänada, keelduda, küsida vajalikke asju ja teha lihtsamaid toiminguid poes, postkontoris või pangas. Teab, kuidas küsida lihtsat infot ja põhiteavet tööd ja argielu puudutavas valdkonnas, küsida ja juhatada teed ning osta pileteid, tarbekaupu ja põhiteenuseid. Tuleb toime enamikus keelekasutuse sotsiaalsetes funktsioonides: oskab tervitada ja pöörduda, kasutades lihtsaid igapäevaseid viisakusväljendeid; küsida, kuidas läheb, ja kuuldule reageerida; on võimeline vahetama lühikesi lauseid; oskab esitada küsimusi töö ja vaba aja kohta ning vastata samalaadsetele küsimustele; esitada kutset ja vastata sellele; arutada, mida ette võtta ja kuhu minna; määrata kokkusaamist; teha ja võtta vastu pakkumisi. Tuleb toime lihtsa silmast silma vestlusega (näiteks töövestlusel). Saab jutust piisavalt aru, et raskusteta toime tulla lihtsamate tavapäraste tegevustega. Suudab väljendada oma mõtteid ja tundeid lihtsate fraaside abil. Oskab küsida ja anda infot igapäevastes tüüpolukordades, ankeete täita ja sisestada vajalikke lihtsamaid märksõnu või oma andmeid internetti esmase info otsimiseks eestikeelsetes infoportaalides. Samuti on eesmärk arendada oskust lühidalt ja lihtsalt selgitada, mis talle millegi juures meeldib või ei meeldi, ning kirjeldada pikemalt igapäevaeluga seonduvat, näiteks inimesi, kohti, tööd või õpinguid. Suudab mõista lihtsamaid suulisi ja kirjalikke tekste (TV, ajalehed, internet), kasutada eestikeelset internetti info otsimise ja sisestamise eesmärgil. Oskab täita ankeeti ja koostada väga lihtsat isiklikku kirja, näiteks kellegi tänamiseks või info küsimiseks. Oskab järgida juhiseid, teha märkmeid lihtsa kuuldud teksti sisu kohta, väljendada lihtsaid tööga seotud palveid, näiteks „Ma soovin tellida 25 tk ...”. Oskab vastu võtta ja edasi anda lihtsaid tavateateid, näiteks „Koosolek on reedel kell 10.00”. On võimeline aru saama lihtsast tuttavast tekstist juhendites või tootekirjeldustes. Teab, kuidas esitada tavapäraselt lihtsat kirjalikku palvet, näiteks „Kas ma saaksin suuruse XL, palun?“, ning oskab edastada lühikese, arusaadava kirjaliku päringu.

Grammatikas tunneb ja oskab kasutada tuttavas kontekstis eesti keele käändeid, pöörata verbe olevikus, liht- ja täisminevikus, kasutada käskivat ja tingivat kõneviisi, kasutada omadussõnu, põhi- ja järgarvsõnu, asesõnu ning *ma-* ja *da-*tegevusnime. Oskab siduda lihtsate sidesõnade abil nagu „ja”, „siis”, „aga”, „sest”. Oskab kasutada lause põhimalle ning meeldejäetud fraase ja käibeväljendeid, et vahendada lihtsat teavet igapäevastes tavaolukordades.

Kirjandus:

Tomingas, S. (2009). Saame tuttavaks! Estonian for Beginners. Tallinn: TEA.

Pesti, M. (2008). E nagu Eesti. Tallinn: TEA.

Kohanemisprogrammi käsiraamatu lisana välja antud eesti keele ja baaskoolituse lõimitud töölehed (vt lisa 2)

Slaidiprogrammid, video- ja helisalvestised www.kohanemisprogramm.com.

CD: Kaunis külaline.

Valmis, A., Valmis, L. (2004). Lihtne eesti keele grammatika. Tallinn: TEA.

Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. (1996). Eesti keele õpik. Tallinn: Valgus.

Õppesisu kirjeldus:

A2-taseme keeleõppeprogramm on lõimitud kultuuri ja baaskoolituse sisuga ning jaotatud kuueks teemamooduliks. Lõimitud A2-taseme keeleõppeprogrammis on igas moodulis keskmiselt 60 tundi keelekoolitust, millele eelneb 2 tundi kaardistamist ja eeltestimist ning 2 tundi järeltestimist. Eel- ja järeltestimistega on seotud ka individuaalsete õppeplaanide koostamine.

1. mooduli teemad: Saame tutvavaks! Mina ja minu perekond. Mina ja Eesti.

Õpime eesti keelt kuulama, aru saama esmastest olulistest fraasidest. Omandame peamised suhtlusoskuse alused ning esmased toimetulekuoskused kohanemisprogrammi tegevustes.

Oskus ennast ja oma perekonda tutvustada (perekonnaliikmete nimi, vanus, sünniaasta, sünnikoht). Isikuga seotud sõnavara. Eesti ja päritolumaa/sünnikoha asukoht kaardil. Oskus lugeda kaardil eestikeelseid kohanimesisid ja öelda, kust pärit on, kus sündis ja kus elab. Enda kirjeldamine. Värvisõnavara. Eitus ja jaatus. *Mis-, kas-, mitu-, millal-, mitmendal*-küsimuse moodustamine ja nendele vastamine. Perekonnaliikmed. Vanus. Lemmikloomad. Meeleolu väljendamine.

Ruumid, asjad ja tegevused meie ümber kohanemisprogrammis. Esemete nimetused meie ümber (ruumid ja asjad). Viisakas suhtlemine loengus, ekskursioonil ja kohvipausi ajal. Esmased viisakusväljendid: oskus viisakalt küsida, pakkuda ja keelduda. Oskus tervitada ja pöörduda, kasutades lihtsaid igapäevaseid viisakusväljendeid, küsida, kuidas läheb. Kohanemisprogrammiga seotud ruumide ja tegevuste nimetused. Genitiivi kasutusvõimaluste tutvustamine Sõnamoodustusvõimalusi eesti keeles.

Päevakava: nädalapäevad, kuupäevad, aastaarvud, kellaeg, tegevuste nimetused. Oskus vastu võtta ja edasi anda lihtsaid tavateateid, näiteks „Eesti keele tund/ekskursioon on reedel kell 10.00”. Põhi- ja järgarvsõnade kasutamine, näiteks „Ruum number 543 on viiendal korrusel. Mine viiendale korrusele!”. Orienteerumine majas ja ruumis. Oskus küsida ja juhatada teed. Asukohta näitava esmase sõnavara kasutamine, näiteks „kohtume maja ees”, „mine trepist üles”. Oskus aru saada ja järgida igapäevategevusi puudutavaid lihtsamaid juhiseid.

2. mooduli teemad: Elukoht. Transport. Raha. Ostukeskuses ja kohvikus.

Elukoht: aadress, maja, korter, kodu, lasteaed ja kool. Oma elukoha, kodu ja perekonna tegemiste

kirjeldamine, aadressi kirjutamine, aadressi järgi orienteerumine. Oskus öelda ja kirjutada oma aadressi ning teisi olulisemaid aadresse ning neid üles leida eestikeelsel linnaplaanil ja aadressi järgi teed juhatada. Orienteerumine linnas, tee küsimine ja juhatamine. Asukohta näitavate sõnade kasutus. Oleviku väljendamine. Illatiivi ja inessiivi kasutamine.

Rahaühikute nimetused, sularaha ja kaardiga maksmine, sularahaautomaadist raha väljavõtmine. Suhtlemine ühistranspordis ja pileti ostmisel. Liiklus ja parkimine, parkimispileti ostmine, mobiiliga maksmine, SMS-i saatmine. Oskus küsida lihtsat infot ja põhiteavet.

Söök ja jook. Viisakas suhtlemine poes, kohvikus, restoranis ja pangas. Menüü lugemine, toidu tellimine. Oskus küsida vajalikke asju ja teha lihtsamaid toiminguid poes või pangas, oskus küsida tarbekaupu.

Korteri või maja ostmine, rentimine ja müük. Kuulutuste mõistmine. Märksõnade sisestamine eestikeelsesesse internetiportaali ja info otsimine.

3. mooduli teemad: Minu keha ja tervis, arsti juures ja apteegis, sportlikud tegevused, loodus, ilm ja aastaajad.

Minu keha: Kehaosade nimetused ja haiguste nimetused, oskus kirjeldada terviseprobleeme, arsti juurde registreerimine, suhtlemine arsti juures, ravimite nimetused ja suhtlemine apteegis. Oskus lühidalt kirjeldada probleemi ja öelda, mis viga on.

Sportlikud tegevused ja spordivahendid. Aastaajad ja sport. Esemed ja materjalid. Spordivahendite laenus ja ostmine. Registreerimine tervisekeskusesse, spordiklubisse. Oskus väljendada oma soove, väljendada pikkust, laiust, kõrgust ja kaugust. Oskus esitada tavapäraselt lihtsat suulist palvet, näiteks „Kas ma saaksin suuruse XL, palun?“.

Oskus lühidalt ja lihtsalt rääkida oma hobidest ja põhjendada, miks spordiala meeldib või ei meeldi.

Ilm, aastaajad ja loodus. Ilmateade. Oskus kuulata, vaadata ja lugeda ilmateadet info otsimise eesmärgil. Oskus kirjeldada ilma. Eesti loodus ja kliima. Taimed, loomad, linnud ja kalad. Veekogud ja pinnavormid. Oskus väljendada pikkust, laiust, kaugust, kõrgust ja sügavust. Oskus kirjeldada lühidalt oma päritolumaa loodust ja kliimat ning võrrelda Eesti ning päritolumaa loodust ja kliimat, oskus öelda, mis meeldib või ei meeldi, ning põhjendada, miks see meeldib või ei meeldi.

4. mooduli teemad: Töökoht, amet, CV, töövestlus, koosolek.

Ametid. Töökoht. Asjad, tegevused ja suhtlemine töökohal. Kus sa töötad? Kus sa õpid? Oskus oma töökohta, tööülesandeid ja tegevusi kirjeldada. Mis kellast mis kellani sa töötad? Kui palju sa palka saad? Millega sa tööle sõidad? Töö otsimine. Tööotsing, oskus lugeda töökuulutusi ajalehest ja internetist, otsida ja sisestada infot internetti (tööotsinguportaalid, ankeedid). Oskus leppida kokku kohtumisi. Oskus küsida tööd. Oskus täita ankeeti, kirjutada oma isiku- ja elulooandmeid. Oskus suhelda töövestlusel ja kirjeldada

oma elulugu. Oskus kasutada lihtsamaid sidesõnu ning lühidalt põhjendada oma soove. Oskus järgida juhiseid, teha märkmeid lihtsa kuuldu teksti sisu kohta, väljendada lihtsaid tööga seotud küsimusi ja palveid, nt „Ma soovin tellida 25 tk ...“, vastu võtta ja edasi anda lihtsaid tavateateid, näiteks „Koosolek on reedel kell 10.00“. Oskus lugeda ja mõista lihtsat töökuulutust või tootekirjeldust. Oskus vormistada tavapäraselt lihtsat kirjalikku palvet (näiteks e-kirja), oskus edastada lühikest kirjalikku päringut ja tänukirja. Oskus suhelda koosolekul (näiteks arutada kohanemisprogrammi järgmise nädala tegevuskava) ja teha märkmeid kuuldu kohta.

5. mooduli teemad: Meedia ja meelelahutus. Televisioon, raadio, ajalehed ja ajakirjad. Teater ja muusika. Kunst. Riigipühad ja riiklikud tähtpäevad.

Televisioon, ajalehed ja ajakirjad. Info leidmine telekavast ja ajalehekuulutustest. Päevauudised: ilmateade, spordiuudised, poliitika ja majandusuudised. Vestlussaated: kuulamine info otsimise eesmärgil. Oskus vestelda päevasündmustest ja ilmast. Oskus lühidalt ja lihtsalt selgitada, mis millegi juures meeldib või ei meeldi, ning kirjeldada pikemalt igapäeva eluga seonduvat, näiteks inimesi, kohti, ilma, sündmusi. Oskus mõista lihtsamaid suulisi ja kirjalikke tekste (TV, ajalehed, internet), kasutada eestikeelset interneti info otsimiseks ja sisestamiseks.

Riigipühad ja riiklikud tähtpäevad. Oskus nimetada riigipühi ja riiklikke tähtpäevi ning teada, millal on vaba päev. Oskus nimetada tähtsamate riigipühade kuupäevi ja rääkida mõne tähtpäeva (näiteks jaanipäev, jõulud) rahvalikest traditsioonidest. Kirjeldab ja võrdleb Eesti tähtpäevi oma lähtemaade tähtpäevadega ning kirjeldab sealseid kombeid ja traditsioone.

Kontserdil ja teatris. Oskus suhelda pileti ostmisel kassast ja internetist. Oskus sisestada internetiportaali andmeid, valida teatrietendust või kontserti, valida kuupäeva, hinda, rida ja kohta ning osta pileteid. Oskus lugeda kuulutusi, mängukava. Oskus lühidalt ja lihtsalt selgitada, mis kontserdil ja teatrietendusel meeldib või ei meeldi, põhjendada seda, miks midagi meeldib või ei meeldi, ning kirjeldada pikemalt telesaate, kontserdi, teatrietenduse sisu.

6. mooduli teemad: Minu õigused ja minu arvamus. Kust ja kuidas küsida abi.

Elukutsed ja teenused. Oskus selgitada, mis on juhtunud, küsida ja kutsuda abi erinevas situatsioonis ja eesmärgil: näiteks politseijaoskonnas, tulekahju korral, kutsuda elektrikut, aknaklaasiparandajat, torulukkseppa (nimekirja täieneb vastavalt kohanejate individuaalsetele huvidele). Oskus kirjutada ja edastada lihtsaid tavateateid, palvet või päringut erineval eesmärgil. Oskus lugeda lühikest kirjalikku teadet ja vastata sellel tänukirjaga. Oskus kirjeldada Eesti riiki ja ühiskonda. Oskus kasutada kirjeldamisel peamisi mõisteid (vabariik, valitsus, rahvas, pealinn, riigikeel, sümbolid). Oskus nimetada presidenti ja peaministrit.

Osata öelda, kus tegutseb Riigikogu ja kus on presidendiloss, ning sinna teed juhatada.

Oskus jutustada lühidalt mõnest oma kohanemiskogemusest Eestis. Oskus väljendada lühidalt oma seisukohti, meeleolu ja tundeid. Oskus võrrelda enda ja teiste seisukohti ning tuua esile positiivseid ja negatiivseid erinevusi ja sarnasusi. Oskus jutustada Eestist ja oma sünnimaast ning võrrelda neid omavahel. Kool ja haridus. Laps läheb lasteaeda või kooli. Kooli ja edasiõppimisega seotud tegevused ja probleemid. Täiend- ja ümberõppevõimaluste tutvustamine. Oskus mõista lihtsamaid kirjalikke tekste ning kasutada eestikeelset internetti info otsimiseks ja sisestamiseks. Oskus täita ankeeti, kirjutada oma isiku- ja elulooandmeid. Oskus lühidalt väljendada ja põhjendada oma soove. Oskus teha veidi märkmeid loengul ja koosolekul, kus räägitakse lihtsas keeles ja tuttavatel teemal.

Eesti keele A2-taseme lõimitud aineprogramm: eesmärgid, õpitulemused, sisu ja ajakava

	EESTI KEEL A2
Maht 14 EAP	Maht tundides: 364
Eesmärk:	A2-taseme aineprogrammiga antakse kohanejale vajalik esmase keeleoskuse tase, mis võimaldab tal ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul toime tulla.
Aine lühikirjeldus:	Süsteemne käsitlus eesti keele foneetikast, grammatikast, sõnavarast. Argielu ning sotsiaalmajandusliku lõimise valdkonnaga seotud teemade käsitlemine. Maiskondlik, kultuurilooline informatsioon teemakohaste tekstide kaudu.
Õpitulemused:	Õppija on omandanud esmase keeleoskuse taseme ning tuleb toime ühiskonnas olulistes valdkondades ja tööturul.
Hindamisvorm:	Eksam (A2-taseme test)
Õppejõud:	
Kirjandus:	Tomingas, S. (2009). Saame tuttavaks! Estonian for Beginners. Tallinn: TEA. Pesti, M. (2008). E nagu Eesti. Tallinn: TEA. Kohanemisprogrammi käsiraamatu lisana välja antud eesti keele ja baaskoolituse lõimitud töölehed. Slaidiprogrammid, video- ja helisalvestised www.kohanemisprogramm.com . CD: Kaunis külaline. Valmis, A., Valmis, L. (2004). Lihtne eesti keele grammatika. Tallinn: TEA. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. (1996). Eesti keele õpik. Tallinn: Valgus.
Õppetöö vormid:	Seminarid, ekskursioonid, praktikumid, iseseisvad praktilised individuaal- ja paaristööd reaalses keskkonnas. Osalemine auditoorses töös vähemalt kahe kolmandiku ulatuses.
Eksami/arvestuse sooritamisnõuded:	Aktiivne osalemine õppetegevustes.
Hindamise põhimõtted:	A2-taseme test on ainekaval põhinev saavutustest.

Õppetöö sisu ja ajakava:

Moodul/ teema	Teema, sisu lühikirjeldus
eelnädal	Kohanemisprogrammist osavõtjate kaardistamine ning suuline ja kirjalik pädevustest olemasolevate teadmiste väljaselgitamiseks.
1.1.	Enda tutvustamine. Tervitamine. Kust sa pärit oled? Eestikeelselt kaardilt Eesti ja oma sünnimaa ülesotsimine, kohanimede lugemine eesti keeles. Eitus ja jaatus. Enda kirjeldamine. Värvisõnavara. Meeleolu väljendamine.
1.2.	Ruumid, asjad ja tegevused meie ümber kohanemisprogrammis. Esemete nimetused meie ümber (ruumid ja asjad). Viisakas suhtlemine kohanemisprogrammi tegevustes ja kohvipausi ajal: palumine, tänamine, pakkumine, keeldumine.
1.3.	Perekonnaga seotud sõnavara. Perekonnaliikmed. Vanus. Peamine tegevus. Lemmikloomad.
1.4.	Päevakava. Nädalapäevad, kuupäevad, aastaarvud, kellaeg. Oskus vastu võtta ja edasi anda lihtsaid tavateateid, näiteks „Eesti keele tund on reedel kell 10.00”. Lepime kokku kohtumisi. Igapäevased tegevused.
1.5.	Orienteerumine majas ja ruumis. Oskus küsida ja juhatada teed, näiteks „Ruum number 543 on viiendal korrusel. Mine viiendale korrusele!”. Asukohta näitavad sõnad ja väljendid, näiteks „kohtume maja ees”, „mine trepist üles” jms.
2.1.	Kodu ja aadress. Aadressi küsimine, ütlemine ja kirjutamine. Tee küsimine ja juhatamine. Maja ja korteri kirjeldamine. Asjad minu kodus. Kodu sisustamine. Maja ja korteri ostmine ja rentimine.
2.2.	Rahaühikute nimetused. Sularaha ja kaardiga maksmine. Sularahaautomaadist raha väljavõtmine. Suhtlemine pangas.
2.3.	Suhtlemine ühistranspordis ja pileti ostmisel. Liiklus ja parkimine, parkimispileti ostmine, mobiiliga maksmine, SMS-i saatmine. Oskus küsida lihtsat põhiteavet.
2.4.	Söök ja jook. Viisakas suhtlemine poes, kohvikus ja restoranis. Siltide lugemine ja toiduainete ostmine toidupoes. Menüü lugemine, toidu tellimine. Laua reserveerimine. Suhtlemine telefoni teel.
2.5.	Viisakas suhtlemine teenindusasutustes, riiete, jalanõude ja tarbekaupade ostmisel. Oskus küsida vajalikke asju ja teha lihtsamaid toiminguid ostukeskuses, oskus küsida tarbekaupu ja nende hinda. Oskus esitada tavapäraselt lihtsat suulist palvet, nt „Kas ma saaksin suuruse XL, palun?”.
3.1.	Minu keha: kehaosade nimetused. Haiguste nimetused. Arsti juures ja apteegis. Oskus kirjeldada terviseprobleeme, arsti juurde registreerimine, suhtlemine arsti juures, ravimite nimetused ja suhtlemine apteegis. Oskus lühidalt kirjeldada probleemi ja öelda, mis viga on.
3.2.	Ilm ja aastaajad. Ilmateade, oskus kuulata, vaadata ja lugeda ilmateadet info otsimiseks. Oskus kirjeldada ilma. Eesti kliima ja sünnimaa kliima võrdlus. Riietus ja ilm. Külmetushaigused ja ravi. Aastaajad ja sport.
3.3.	Sportlikud tegevused ja spordivahendid. Eesti sportlased. Riiete, jalanõude ja sporditarvete ostmine. Registreerimine tervisekeskusesse, spordiklubisse, spordivahendite laenutus ja ostmine. Oskus väljendada oma soove, väljendada pikkust, laiust, kõrgust ja kaugust. Oskus selgitada, missugune spordiala meeldib või ei meeldi, ja põhjendada seda, miks see meeldib või ei meeldi. Reeglid: juhiste järgimine.
3.4.	Taimed, loomad, linnud ja kalad. Veekogud ja pinnavormid. Oskus väljendada pikkust, laiust, kaugust, kõrgust ja sügavust. Oskus kirjeldada lühidalt Eesti ja päritolumaa loodust ning võrrelda neid omavahel. Oskus öelda, mis meeldib või ei meeldi, ning põhjendada, miks see meeldib või ei meeldi.

4.1.	Ametid. Töökoht. Asjad, tegevused ja suhtlemine töökohal. Kus sa töötad? Kus sa õpid? Oskus oma töökohta, tööülesandeid ja tegevusi kirjeldada. Mis kellast mis kellani sa töötad? Kui palju sa palka saad? Millega sa tööle sõidad?
4.2.	Töö otsimine. Tööotsing. Oskus lugeda töökuulutusi ajalehest ja internetist, otsida ja sisestada infot internetti (tööotsinguportaalid, ankeedid). Oskus leppida kokku kohtumisi. Oskus täita ankeeti, kirjutada oma isiku- ja elulooandmeid. Oskus küsida tööd. Oskus suhelda töövestlusel ja kirjeldada oma elulugu. Oskus kasutada lihtsamaid sidesõnu. Oskus lühidalt väljendada ja põhjendada oma soove.
4.3.	Koosolekul. Oskus järgida juhiseid, teha märkmeid lihtsa kuulud teksti sisu kohta, vastu võtta ja edasi anda lihtsaid tavateateid, näiteks „Koosolek on reedel kell 10.00”. Oskus suhelda koosolekul (näiteks arutada kohanemisprogrammi järgmise nädala tegevuskava) ja teha märkmeid kuuldu kohta.
4.4.	Minu tööülesanded. Kirjutame ja saadame e-kirju. Oskus lugeda ja mõista lihtsat tootekirjeldust, väljendada lihtsaid tööga seotud küsimusi ja palveid, näiteks „Ma soovin tellida 25 tk ...”. Oskus vormistada tavapäraselt lihtsat kirjalikku palvet (näiteks e-kirja), oskus edastada lühikest kirjalikku päringut ja tänukirja.
5.1.	Televisioon ja raadio. Info leidmine telekavast. Päevauudised. Ilmateade. Spordiuudised. Poliitika ja majandus. Kuulamine, vaatamine, info otsimine. Televisioon ja meelelahutussaadet. Oskus vestelda päevasündmustest ja ilmast. Oskus lühidalt ja lihtsalt selgitada, mis millegi juures meeldib või ei meeldi, ja põhjendada, miks midagi meeldib või ei meeldi.
5.2.	Ajalehed ja ajakirjad. Info leidmine ajalehekuulutustest. Oskus kirjeldada pikemalt igapäevaeluga seonduvat (inimesi, kohti, ilma, sündmusi). Oskus mõista lihtsamaid kirjalikke tekste (ajalehed, internet), kasutada eestikeelset internetti info otsimiseks ja sisestamiseks.
5.3.	Riigipühad ja riiklikud tähtpäevad. Oskus nimetada riigipühi ja riiklikke tähtpäevi ning teada, millal on vaba päev. Oskus nimetada tähtsamate riigipühade kuupäevi ja rääkida mõne tähtpäeva (näiteks jaanipäev, jõulud) rahvalikest traditsioonidest. Oskus jutustada lühidalt tähtpäevadest, pühadest ja traditsioonidest oma kodumaal.
5.4.	Kontserdil, teatris ja kinos. Oskus suhelda pileti ostmisel kassast ja internetist. Oskus valida kuupäeva, hinda, rida ja kohta ning osta pileteid. Oskus lugeda kuulutusi ja mängukava. Oskus lühidalt ja lihtsalt selgitada, mis kontserdil või teatrietendusel meeldis või ei meeldinud, ning põhjendada seda. Oskus kirjeldada pikemalt telesaate, kontserdi ja teatrietenduse sisu.
6.1.	Mis on juhtunud? Kust ja kuidas küsida abi. Elukutsed ja teenused. Oskus selgitada, mis on juhtunud, küsida ja kutsuda abi ning selgitada probleemi erinevas situatsioonis ja eesmärgil: näiteks politseijaoskonnas, tulekahju korral, kutsuda elektrikut, aknaklaasiparandajat, torulukkseppa (nimekiri täieneb vastavalt kohanejate individuaalsetele huvidele). Oskus kirjutada ja edastada lihtsaid tavateateid, palvet või päringut erineval eesmärgil. Oskus lugeda lühikest kirjalikku teadet ja vastata sellel tänukirjaga.
6.2.	Oskus kirjeldada Eesti riiki ja ühiskonda. Oskus kasutada kirjeldamisel peamisi sõnu („vabariik”, „valitsus”, „rahvas”, „pealinn”, „riigikeel”, „sümbolid”). Oskus nimetada presidenti ja peaministrit. Oskus öelda, kus tegutseb Riigikogu ja kus on presidendiloss, ning sinna teed juhatada. Oskus kirjeldada lühidalt Eestit ja võrrelda seda oma sünnimaaga.
6.3.	Oskus jutustada lühidalt mõnest oma kohanemiskogemusest Eestis. Oskus väljendada lühidalt oma seisukohti ja tundeid eri teemadel. Oskus rääkida Eestist ja oma sünnimaast ning neid omavahel võrrelda.

6.4.	Kool ja haridus. Laps läheb lasteaeda või kooli. Kooli ja edasiõppimisega seotud tegevused ja probleemid. Täiendõppekursused. Oskus mõista lihtsamaid kirjalikke tekste ning kasutada eestikeelset internetti info otsimiseks ja sisestamiseks. Oskus täita ankeeti, kirjutada oma isiku- ja eluloandmeid. Oskus lühidalt väljendada ja põhjendada oma soove. Oskus teha veidi märkmeid loengul või koosolekul, kus räägitakse lihtsas keeles ja tuttavatel teemal.
------	---

Интегрированная учебная программа эстонского языка на уровень A2

Цели, результаты, содержание и расписание

	ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК А 2
Объём 14 EAP	Объём в часах: 364
Цель:	Предметная программа даёт адаптирующемуся необходимое первичное знание языка на хорошем уровне, что позволяет ему самостоятельно обходиться в важных областях общества и на рынке труда.
Краткое содержание предмета:	Системный обзор эстонской фонетики, грамматики, лексики. Разбор тем, связанных с повседневной жизнью и социально-экономической интеграцией. Страноведческая, культурная информация посредством тематических текстов.
Результаты обучения:	Окончивший курс освоит (хороший) первоначальный уровень языка и сможет самостоятельно обходиться в важных областях общества и на рынке труда.
Форма оценивания:	Экзамен (уровневый тест A2)
Преподаватель:	
Литература для работы:	Tomingas, S. (2009). Saame tutvavaks! Estonian for Beginners. Tallinn: TEA. Pesti, M. (2008). E nagu Eesti. Tallinn: TEA. Изданные приложением к руководству по программе адаптации рабочие листы, объединяющие преподавание эстонского языка и основной курс обучения. Программы слайдов, видео- и звукозаписи www.kohanemisprogramm.com. CD: Kaunis külaline. Valmis, A., Valmis, L. (2004). Lihtne eesti keele grammatika. Tallinn: TEA. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. (1996). Eesti keele õpik. Tallinn: Valgus.
Формы учебной работы:	Семинары, экскурсии, практикумы, индивидуальные и в парах самостоятельные практические занятия в реальной среде. Участие в аудиторной работе (минимум в двух третьих от общего объёма), позитивная сдача домашних и контрольных работ.
Требования к сдаче экзамена/зачёта	Активное участие в учебной деятельности.
Критерии оценивания	Тест на уровень A2 – результативный тест на основе программы предмета.

Содержание и расписание учебной работы:

Модуль/ тема	Тема, краткое описание содержания
предварительная неделя	Выявление потребностей участников программы адаптации. Устный и письменный тест для выявления имеющихся знаний.
1.1.	Представление себя. Приветствие. Откуда ты родом? Поиск Эстонии и своей родины на эстоноязычной карте, чтение географических объектов на эстонском языке. Отрицание и утверждение. Описание себя. Термины цвета. Выражение настроения.
1.2.	Помещения, вещи и действия вокруг нас в программе адаптации. Названия предметов вокруг нас (помещения и вещи). Вежливое общение во время действий и кофе-пауз программы адаптации: просьба, благодарность, предложение, отказ.
1.3.	Семья. Члены семьи. возраст. Главное занятие. Любимые животные.

1.4.	Расписание дня. Дни недели, даты, годовое исчисление, время. Умение принять и передать простые сообщения, например „урок эстонского языка в пятницу в 10.00 часов утра”. Договариваемся о встречах. Каждодневные действия.
1.5.	Ориентирование в помещении. Умение спросить и указать дорогу, например, „Помещение номер 543 находится на пятом этаже. Иди на пятый этаж!”. Слова и выражения про месторасположение, например „встретимся перед домом”, „иди вверх по лестнице” и прочее.
2.1.	Дом и адрес. Спросить, сказать и записать адрес. Спросить и указать дорогу. Описать дом и квартиру. Вещи в моём доме. Меблировка дома. Покупка и ремонт дома и квартиры.
2.2.	Название денежных купюр. Плата наличными деньгами и карточкой. Снятие наличных денег в автомате. Общение в банке.
2.3.	Общение в общественном транспорте и при покупке билетов. Движение и парковка, покупка парковочного билета, оплата при помощи мобильного телефона, отправка SMS. Умение спросить простую основную информацию.
2.4.	Еда и питьё. Вежливое общение в магазине, кафе и ресторане. Чтение ценников и покупка продуктов в продуктовом магазине. Чтение меню, заказ еды. Резервирование стола. Общение по телефону.
2.5.	Вежливое общение в обслуживающем учреждении, при покупке одежды, обуви и других потребительских товаров. Умение спросить нужные вещи и проделать элементарные действия в торговом центре; умение спросить потребительские товары и их цену. Умение задать элементарные просьбы устно, например “Могу я получить размер XL, пожалуйста?”
3.1.	Моё тело: названия частей тела. Названия болезней. У врача и в аптеке. Умение описать проблемы со здоровьем, регистрация к врачу, общение у врача, названия лекарств и общение в аптеке. Умение кратко описать своё самочувствие и рассказать, что беспокоит.
3.2.	Погода и времена года. Прогноз погоды, умение прослушать, просмотреть и прочесть прогноз погоды для поиска информации. Умение описать погоду. Сравнение климата Эстонии и своего родного края. Одежда и погода. Простудные заболевания и лечение. Времена года и спорт.
3.3.	Спортивная деятельность и спортивный инвентарь. Спортсмены Эстонии. Поиск спортивной одежды, обуви и спортивных товаров. Регистрация в центр здоровья, спортивный клуб, прокат и покупка спортивного снаряжения. Умение выразить свои желания, назвать длину, ширину, высоту и дальность. Умение объяснить, какой вид спорта нравится или не нравится и обосновать, почему он нравится или не нравится. Правила: следуем указаниям.
3.4.	Растения, животные, птицы и рыбы. Водоёмы и формы рельефа. Умение назвать длину, ширину, дальность, высоту и глубину. Умение кратко описать природу своей страны и сравнить природу Эстонии и своей родины. Умение сказать, что нравится или не нравится и обосновать, почему это нравится или не нравится.
4.1.	Должности. Место работы. Дела, действия и общение на рабочем месте. Где ты работаешь? Где ты учишься? Умение описать своё рабочее место, рабочие задания и действия. Со сколько до сколько ты работаешь? Какую зарплату получаешь? На чём едешь на работу?
4.2.	Ищем работу. Поиск работы. Умение читать объявления о работе в газете и Интернете, искать и вносить информацию в Интернет (порталы поиска работы, анкеты). Умение договариваться о встречах. Умение заполнять анкету, написать свои личные и биографические данные. Умение спросить работу. Умение общаться в ходе рабочего интервью и описать свою биографию. Умение пользоваться простейшими союзами. Умение коротко выразить и обосновать свои желания.
4.3.	На собрании. Умение следовать правилам, делать заметки по содержанию простого прослушанного текста, принять и переслать простые оповещения, например „Собрание состоится в пятницу в 10.00 часов утра”. Умение общаться на собрании (например, обсуждать действия по программе адаптации на следующую неделю) и делать пометки по содержанию услышанного.
4.4.	Мои рабочие задания. Пишем и посылаем электронные письма. Умение читать и понимать простое описание продукции, выражать связанные с работой простые вопросы и просьбы, например „Я желаю заказать 25 экземпляров...”. Умение традиционно оформить простую письменную просьбу (электронное письмо), умение сделать небольшой письменный запрос и ответить благодарственным письмом (т.н. «письмо-благодарность»).

5.1.	Телевидение и радио. Поиск информации из телепрограммы. Дневные новости. Прогноз погоды. Новости спорта. Политика и экономика. Слушаем, смотрим, ищем информацию. Телевидение и развлекательные передачи. Умение беседовать о событиях дня и о погоде. Умение кратко и просто объяснить, что нравится или не нравится в чём-либо и обосновать, почему что-либо нравится или не нравится.
5.2.	Газеты и журналы. Поиск информации в газетных объявлениях. Умение подробнее описать связанное с повседневной жизнью (людей, места, погоду, события). Умение понимать простейшие письменные тексты (газеты, Интернет), использовать эстоноязычный Интернет для поиска и ввода информации.
5.3.	Государственные праздники и государственные знаменательные дни: умеет называть государственные праздники и государственные знаменательные дни и знает, когда выходной день. Умеет называть даты важнейших государственных праздников и рассказать о народных традициях (что в этот день делают?) какого-нибудь государственного знаменательного дня (Яанов день, Рождество). Государственные знаменательные дни, праздники и традиции на моей родине.
5.4.	На концерте, в театре и в кино. Умение общаться при покупке билета в кассе или через Интернет. Умение выбрать число, цену, ряд и место и купить билеты. Умение читать объявления, программу. Умение кратко и просто объяснить, что понравилось / не понравилось на концерте или театральном представлении, и обосновать, почему что-то понравилось или не понравилось; описать подробно содержание телевизионной передачи, концерта, театрального представления.
6.1.	Что случилось? Где и как спросить помощь. Профессии и услуги. Умение разъяснить, что случилось, спросить и позвать на помощь и разъяснить проблему в разных ситуациях и целях, например: в полицейском участке, в случае пожара, вызов электрика, ремонтника оконного стекла, слесаря для дверного замка (список пополниться в соответствии с индивидуальными запросами адаптирующихся). Умение писать и доставлять простые обычные сообщения, просьбы или запросы в разных целях. Умение читать краткие письменные сообщения и отвечать на них благодарственным письмом (т.н. «письмо-благодарность»).
6.2.	Умение описать государство и общество Эстонии. При описании умение использовать главные понятия (республика, правительство, народ, столица, государственный язык, символика). Умение назвать президента и премьер-министра. Умение рассказать, где находится Рийгикогу и где президентский дворец, и указать туда дорогу. Умение описать кратко Эстонию и сравнить её со своей родиной. Умение кратко рассказать о каком-нибудь опыте адаптации в Эстонии. Умение кратко выражать свои точки зрения и чувства на различные темы.
6.3.	Школа и образование. Ребёнок идёт в детский сад или школу. Действия и проблемы, связанные со школой и дальнейшей учёбой. Курсы дополнительного обучения. Умение понимать простейшие письменные тексты, использовать эстоноязычный Интернет для поиска и ввода информации. Умение заполнять анкету, написать свои личные и биографические данные. Умение коротко выразить и обосновать свои желания. Умения делать короткие заметки на лекции и собраниях, где говорят на простом языке и на знакомую тему.

Integrated Curriculum of the Estonian language at the level of A2

Integrated curriculum of the Estonian language at the level of A2: objectives, outcomes, content and schedule

	Estonian language A2
Volume 14 EAP	Volume of hours: 364
Objective:	The programme aims to give adaptees the necessary primary knowledge of the language at levels, which enables them to function independently in important areas of society as well as the labour market.
Summary of the subject:	Overview of Estonian phonetics, grammar and vocabulary. Analysis of topics related to everyday life and socio-economic integration. Regional studies, cultural information through thematic texts.
Teaching outcomes:	The person who completes the course will attain an acceptable initial level of language to be able to function independently in important areas of society as well as the labour market.
Form of assessment:	Exam (tier test A2)
Instructor:	
Literature for coursework:	Tomingas, S. (2009). Saame tutvavaks! Estonian for Beginners. Tallinn: TEA. Pesti, M. (2008). E nagu Eesti. Tallinn: TEA. Published as an appendix to the main adaptation programme, working sheets that integrate teaching of the Estonian language with the core curriculum. Programme of slides, video and sound recordings www.kohanemisprogramm.com . CD: Kaunis külaline. Valmis, A., Valmis, L. (2004). Lihtne eesti keele grammatika. Tallinn: TEA. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. (1996). Eesti keele õpik. Tallinn: Valgus.
Forms of academic work:	Practical exercises in a real environment conducted individually and in pairs. Seminars, excursions and workshops. Participation in classroom work (at least two-thirds of the total content), as well as the positive delivery of homework and tests.
Requirements for tests / examinations	Active participation training activities.
Evaluation criteria	Test level A2 - the resultant test is based on the programme content.

The content and schedule of training activities:

Module /Topic	Topic, content outline
Preliminary week	Identifying the needs of the participants in the adaptation programme. Oral and written test mapping existing knowledge.
1.1.	Introducing oneself. Greeting. Where are you from? Locating Estonia and one's homeland on an Estonian language map, reading geographical names in Estonian. Negation and affirmation. Describing oneself. Naming colours. Expressions of mood.
1.2.	The names of objects around us (room, things and actions) in the adaptation programme. Polite communication during activities and coffee breaks during the adaptation programme: requesting, thanking, offering, rejecting.
1.3.	Family. Family members, age. Main activities. Pets and favourite animals.

1.4.	Day schedule. Days of the week, dates, years, time. Skills in receiving and transmitting simple messages, for example, "An Estonian lesson is on Friday at 10 am". Arranging meetings. Daily routines.
1.5.	Orientation in the building. Developing skills in asking and showing the way, for example, "room number 543 is located on the fifth floor. Go to the fifth floor! ". Words and expressions concerning location, such as "Let's meet in front of the house", "Go upstairs", etc.
2.1.	House and address. Asking, telling and writing the address. Asking for and showing the way. Describing a house and an apartment. Things in my house. Furnishing the house. Buying and repairing the house or an apartment.
2.2.	Denominations of banknotes. Paying in cash and by card. Withdrawing money from a cash machine/dispenser. Communication in the bank.
2.3.	Communication in public transport and when purchasing tickets. Traffic and parking, purchasing a parking ticket, payment by mobile phone, sending an SMS to park. The ability to ask for simple basic information.
2.4.	Food and drink. Polite communication in a shop, cafe and restaurant. Reading signs and purchasing products at the grocery store. Reading the menu, ordering a meal. Reserving a table. Communicating on the telephone.
2.5.	Courteous communication in a service centre, when buying clothes, shoes and other consumer goods. The ability to ask the necessary things and perform the basic activities in a shopping centre, skills in enquiring about consumer goods and their prices. The ability to ask basic oral requests, for example, "Can I get a size XL, please?"
3.1.	My body: the names of body parts. The names of diseases. At the doctor and in the pharmacy. The ability to describe health problems, making an appointment at one's doctor, communication with a doctor, names of medications and communication in the pharmacy. Ability to describe briefly one's condition and problems.
3.2.	Weather and seasons of the year. Weather forecast. Skills in listening, watching and reading the weather forecast. Skills in describing the weather. Comparison of the climate of Estonia and of one's native land. Clothing and weather. Diseases and treatment. Seasons and sports.
3.3.	Sporting activities and sports equipment. Estonian athletes. Buying clothing, footwear and sporting goods. Registration at the health centre, in the sports club, renting and purchasing sports equipment. Skills in expressing one's wishes, expressing length, width, height and distance. Skills in explaining what kind of sport one likes or dislikes. Rules: following instructions.
3.4.	Plants, animals, birds and fish. Water reservoirs and landforms. Skill in naming the length, width, distance, height and depth of objects. Skills in briefly describing the nature of one's country and in comparing the nature of Estonia and one's homeland. Skills in telling what one likes or dislikes and explaining one's attitudes.
4.1.	Positions. Place of work. Things, activities and communication in the workplace. Where do you work? Where are you studying? Skills in describing one's workplace, work assignments and activities. Working hours. What is your salary? How do you go to work?
4.2.	Looking for work. Skills in reading a job advertisement in the newspaper and on the Internet (portals for job searches, job search forms). Skills in arranging appointments. Skill in filling out a questionnaire, writing down one's personal and biographical information. Skills in asking for a job. Communication skills during the job interview, and describing one's biography. Skills in expressing oneself briefly and to substantiate one's wishes.

4.3.	At a meeting. Skills in following rules, making notes on the content when listening to a simple text, take and send simple messages, such as "a meeting will be held on Friday at 10.00 am". Skills in communicating at a meeting (for example, to discuss activities in the adaptation programme for the next week), and make notes about the content of what one heard.
4.4.	My work assignments. Writing and sending e-mails. Skills in reading and understanding a simple description of the product, expressing simple work-related questions and requests, such as "I want to order 25 copies of ...". Skills in drafting a simple written request (e-mail), skills in making a small request in writing and answering with the letter of thanks.
5.1.	Television and radio. Searching for information in TV programmes. Daily news. Weather forecast. Sports news. Politics and the economy. Listening to, watching, and looking for information. Television and entertainment programmes. Skills in talking about the events of the day and the weather. Skills in explaining concisely and simply what one likes or dislikes and the ability to substantiate this.
5.2.	Newspapers and magazines. Searching for information in newspaper advertisements. Skills in describing in detail events associated with everyday life (people, places, weather, and events). Skills in understanding simple written texts (newspapers, Internet), using Estonian-medium Internet for searching and entering information.
5.3.	Public holidays and important days of the state: the ability to name public holidays and important days of the state and know when the holiday is. Knowing the dates of the most important public holidays and can talk about folk traditions (what happens on that day?). To be able to talk about any public landmark day (St. John's Day, Christmas Day). Public holidays and traditions in my homeland.
5.4.	At the concert, at the theatre and in the cinema. Skills in communicating when buying a ticket in the ticket stalls or over the Internet. Skills in choosing the date, price, row and seat as well as to purchase tickets. Skills in reading messages and concert programmes. Skills in explaining concisely and simply what one liked / disliked at a concert or theatrical performance, and the ability to substantiate this. Skills to describe in detail the contents of a television broadcast, concert or theatre performance.
6.1.	What happened? From where and how to ask for help. Professions and services. Skills in explaining what happened, asking for and getting help. Explaining the problem in different situations and purposes, for example: in a police station, in the event of a fire, calling an electrician, a repairman of a window glass, a locksmith for a door lock (the list is expanded in accordance with individual needs of adaptees). Skills in writing and delivering simple messages, requests or enquiries for different purposes. Teaching to read a briefly written messages and how to respond with a letter of thanks.
6.2.	Skills in describing the state and society in Estonia. Skills in using the main concepts (republic, the government, people, the capital, the official language, symbols) when describing these. Skills in knowing the president and prime minister by name. Skills in explaining orally the location of the Riigikogu and of the presidential palace, and in indicating the way there. Skills in briefly describing Estonia and being able to compare it with one's homeland. Skills to briefly describe one of the experiences of adapting in Estonia. Skills in briefly expressing one's views and feelings on various topics. The ability to talk about Estonia, your homeland, and be able to compare them with each other.

6.3.	School and education. The child goes to kindergarten or to school. Activities and problems associated with school and with further study. Advanced training courses. Skills in understanding simple written texts, using Estonian-medium Internet for searching and entering information. Skills in filling out a questionnaire, writing down one's personal and biographical information. Skills in expressing oneself briefly and to substantiate one's wishes. Skills in making short notes at lectures and at meetings, where simple language and familiar topic is used.
------	---

B1-taseme aineprogramm

Pärast baaskoolituse ja A2-taseme keelekoolituse läbimist pakutakse lisaks keelekoolitust B1-tasemel.

B1.1-tasemele – 156 tundi (6 EAP).

B1.2-tasemele – 156 tundi (6 EAP).

1 EAP on 26 tundi, mis sisaldab auditoorset õppetööd, seminare, ekskursioone, praktilisi iseseisvaid ja juhendatud tegevusi reaalses keskkonnas.

EESTI KEEL B1

Maht 12 EAP

Eesmärgid: Eesti keele omandamine igapäevaelus toimetulekuks, rõhuasetus on sotsiaal-majandusliku lõimumise tugevdamisel ning töö- ja erialakeele oskuse suurendamisel. Avaliku elu, haridus- ja töövaldkonnaga seotud teemade käsitlemine. Maiskondlik, kultuurilooline informatsioon teemakohaste tekstide kaudu Eesti keele grammatika ja sõnavara omandamine. Süsteemne käsitlus eesti keele foneetikast, grammatikast, sõnavarast.

Õpitulemused:

Õppija oskab kasutada eesti keele teadmisi igapäevases elus, mõistab erinevaid tekste, suudab, oma arvamust avaldada, põhjendada. Oskab anda klientidele ja kaastöötajatele lihtsates küsimustes nõu, väljendada lihtsamal kujul arvamust, näiteks selliste väljendite abil nagu „Ma ei ole nõus”. Suudab mõista oma tööga seotud kirjade ja teoreetiliste artiklite üldmõtet. Saab aru enamikust tööalastest aruannetest või käsiraamatutest sõnaraamatu abil, kui tal on piisavalt aega. Suudab koosolekul või seminaril teha üsna täpseid märkmeid, kui teema on tuttav ja harjumuspärane, ning kirjutada lühijutu või -kirjelduse tuttavatel teemal, näiteks „Minu puhkus”. Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust, kui kõneaine on talle tuttav või huvipakkuv. Oskab korrata eelkõneleja öeldut, et kinnitada vastastikust mõistmist.

Kirjandus:

Kingisepp, L., Kitsnik, M. (2006). Naljaga pooleks. Tallinn: Iduleht.

Kingisepp, L., Kitsnik, M. Avatud ukсед. Tallinn: Kirjastus TEA.

Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. (1996). Eesti keele õpik. Tallinn: Valgus.

Pesti, M., Ahi, E. T nagu Tallinn. Tallinn: Kirjastus TEA.

	EESTI KEEL B1.1	
Maht 6 EAP	Maht tundides: 156 Orienteeruv kontakttundide maht: 78	Õppesemester: sügis
Eesmärk:	Eesti keele omandamine igapäevaelus toimetulekuks. Eesti keele grammatika ja sõnavara omandamine.	
Aine lühikirjeldus: (sh iseseisva töö sisu kirjeldus vastavuses iseseisva töö mahule)	Süsteemne käsitlus eesti keele foneetikast, grammatikast, sõnavarast. Avaliku elu ja haridusvaldkonnaga seotud teemade käsitlemine. Maiskondlik, kultuurilooline informatsioon teemakohaste tekstide kaudu.	
Õpitulemused:	Õppija oskab kasutada eesti keele teadmisi igapäevases elus, mõistab erinevaid tekste, suudab, oma arvamust avaldada, põhjendada.	
Hindamisvorm:	B1.1-taseme test	
Õppejõud:		
Kirjandus:	Kingisepp, L., Kitsnik, M. Naljaga pooleks. Pesti, M., Ahi, E. T nagu Tallinn. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. Eesti keele õpik.	
Õppetöö vormid ja õppetöös osalemise nõuded:	Seminar. Osalemine auditoorses töös vähemalt kahe kolmandiku ulatuses, kodutööde ja kontrolltööde positiivne sooritamine.	
Eksami/arvestuse sooritamise nõuded:	Kontrolltööde ja kodutööde positiivne sooritamine, aktiivne osalemine tunnitöös.	
Hindamise põhimõtted:	Eksam on ainekaval põhinev saavutustest.	
Lisainformatsioon:	Praktiline kursus eeldab auditoorses õppetöös osalemist vähemalt selle mahu kahe kolmandiku ulatuses, kontrolltööde positiivset sooritamist.	

Õppetöö sisu ja ajakava:

Seminar	Teema, sisu lühikirjeldus
1. nädal	Abi palumine, abi pakkumine ja vastuvõtmine.
2. nädal	Väljas söömine, menüü lugemine, toidu tellimine. Eri rahvaste kombed.
3. nädal	Vestlemine võõra inimesega. Lühivestlus. Kultuurierinevuste arutelu.
4. nädal	Tähtpäevade tähistamine, õnnitlemis- ja kinkimiskombed.
5. nädal	Õnnetusjuhtumine kirjeldamine, abi kutsumine, tagajärgede likvideerimine.
6. nädal	Töövälise tegevuse võimalused.
7. nädal	Vaba aja veetmine. Eri rahvaste tavad.
8. nädal	Teenindusasutuste külastamine, teenuste tellimine.
9. nädal	Terviseasutused, ennetavad tegevused.
10. nädal	Lapsega kodus, erinevad võimalused.
11. nädal	Välimuse eest hoolitsemine, riietumine.
12. nädal	Laps läheb kooli. Kooliga seotud tegevused ja probleemid.
13. nädal	Liikluskorraldus ja ühistransport.
14. nädal	Reisimine ja kindlustus. Probleemide lahendamine reisi ajal ja pärast reisi.
15. nädal	Töö otsimise võimalused.

	EESTI KEEL B1.2	
Maht 6 EAP	Maht tundides: 156 Orienteeruv kontakttundide maht: 78	Õppesemester: kevad
Eesmärk:	Keele omandamine eri liiki tekstide lugemise ja analüüsimise teel. Eesti keele grammatika kinnistamine. Sõnavara rikastamine.	
Aine lühikirjeldus:	Sõnavara süstemaatiline rikastamine. Töö tekstiga: publitsistlike tekstide lugemine, refereerimine, kokkuvõtte koostamine. Tekstilooma, ettekannete, ülevaadete koostamine, diskussioon. Praktiline kursus eeldab auditoorses õppetöös osalemist vähemalt selle mahu kahe kolmandiku ulatuses.	
Õpitulemused:	Kooltuse läbinu oskab kasutada eesti keele teadmisi igapäevases elus, mõistab erinevaid erialaseid tekste, suudab tekste kokku võtta, refereerida, koostada ülevaadet, oma arvamust avaldada ning vajalikke sõnaraamatuid kasutada	
Hindamisvorm:	B 1.2-tasemetest	
Õppejõud:		
Kirjandus:	Kitsnik, M., Kingisepp, L. Avatud uksed.	
Õppetöö vormid ja õppetöös osalemise nõuded:	Seminar. Osalemine auditoorses töös vähemalt kahe kolmandiku ulatuses, kodutööde ja kontrolltööde positiivne sooritamine.	
Eksami/arvestuse sooritamisnõuded:	Kontrolltööde ja kodutööde positiivne sooritamine.	
Hindamise põhimõtted:	Eksam (B1-taseme test) on ainekaval põhinev.	
Lisainformatsioon:	Praktiline kursus eeldab auditoorses õppetöös osalemist vähemalt selle mahu kahe kolmandiku ulatuses, kontrolltööde positiivset sooritamist.	

Õppetöö sisu ja ajakava:

Seminar	Teema, sisu lühikirjeldus
1. nädal	Välimus, eelarvamused ja tolerantsus. Välimuse kirjeldamine. Oma arvamuse väljendamise vahendid.
2. nädal	Inimsuhted. Oma seisukoha põhjendamine.
3. nädal	Inimene ja keskkond. Teemakohase sõnavara kasutamine seotud kirjalikus tekstis.
4. nädal	Haridussõnavara. Eesti haridussüsteem.
5. nädal	Tuleviku planeerimine. Ettevalmistatud ettekande esitamine, ettekandejärgsetele küsimustele vastamine.
6. nädal	Töökoha otsimine: kuulutused meedias, CV koostamise põhimõtted.
7. nädal	Töövestluseks valmistumine, rollimäng. Oma seisukohtade esitamine, põhjendamine.
8. nädal	Töödokumentatsioon. Stiil ja struktuur.
9. nädal	Kinnisvara, elukoht, elukohaga seotud probleemistik.
10. nädal	Kaubandus ja tarbijakaitsega seotud probleemistik.
11. nädal	Tervis. Tervislik toitumine. Eluiga.
12. nädal	Kuritegevus ja turvalisus. Juhtunu kirjeldamine. Seletuskiri.
13. nädal	Ettevõtlus. Edukas firma. Äriplaani koostamine.
14. nädal	Majandusega seotud sõnavara, lühiartiklite lugemine, põhiprobleemide mõistmine, parafraseerimine.

15. nädal	Poliitikaga seotud sõnavara, avalike kõnede lugemine ja analüüsimine. Teksti refereerimine ja refereerimisoskuse arendamine.
-----------	--

Учебная программа эстонского языка на уровень B1.1

Учебная программа эстонского языка на уровень B1.1: цели, результаты обучения, содержание и расписание

	ЭСТОНСКИЙ ЯЗЫК B1.1	
Объём 6 ECTS	Объём в часах: 156 Примерный объём контактных часов: 78	Учебный семестр:
Цель:	Освоение эстонского языка для каждодневного проживания. Освоение грамматики и лексики эстонского языка.	
Краткое описание предмета: (в том числе содержание самостоятельной работы в соответствии с её объёмом)	Системный разбор фонетики, грамматики, лексики эстонского языка. Изучение тем, связанных с общественной жизнью и областью образования. Страноведческая, культурная информация посредством тематических текстов.	
Результаты обучения:	Обучившийся умеет использовать знания эстонского языка в повседневной жизни, понимает различные тексты, умеет выразить и обосновать своё мнение.	
Форма оценивания:	уровневый тест B1.1	
Преподаватель:		
Литература для работы:	Kingisepp, L., Kitsnik, M. Naljaga pooleks. Pesti, M., Ahi, E. T nagu Tallinn. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. Eesti keele õpik.	
Формы учебной работы:	семинар, практикумы.	
Требования к сдаче экзамена / зачёта:	Позитивная сдача контрольных и домашних работ, активное участие в работе в группах.	
Критерии оценивания:	Уровневый тест B1.1. Итоговый тест по предметной программе.	
Дополнительная информация:	Практический курс предполагает участие в аудиторной работе минимально в двух третьих от общего объёма, позитивной сдачи контрольных работ.	

Содержание учебной работы и расписание:

Семинар	Тема, краткое описание содержания
1 неделя	Просьба о помощи, предложение и принятие помощи
2 неделя	Едим вне дома, чтение меню, заказ еды. Обычаи разных народов
3 неделя	Беседа с незнакомым человеком. Светская беседа (светский разговор). Обсуждение культурных различий.
4 неделя	Отмечаем праздники, обычаи поздравлять и дарить подарки
5 неделя	Описание несчастных случаев, позвать на помощь, ликвидация последствий
6 неделя	Возможности внерабочей деятельности
7 неделя	Организация свободного времени (досуга). Привычки разных народов.
8 неделя	Посещение обслуживающих учреждений, заказ различных услуг
9 неделя	Оздоровительные учреждения, профилактические действия
10 неделя	Дома с ребёнком, разные возможности.
11 неделя	Забота о внешности, одежда

12 неделя	Ребёнок идёт в школу. Деятельность и проблемы, связанные со школой.
13 неделя	Правила движения и общественный транспорт
14 неделя	Путешествие и страховка. Решение проблем во время и после поездки.
15 неделя	Возможности поиска работы.

Учебная программа эстонского языка на уровень B1.2

Цели, результаты обучения, содержание и расписание

	Эстонский язык B1.2	
Объём 6 ECTS	Объём в часах: 156 Примерный объём контактных часов: 78	Учебный семестр:
Цель:	Освоение языка посредством чтения и анализирования текстов разных типов. Закрепление правил эстонской грамматики. Обогащение словарного запаса.	
Краткое описание предмета:	Системное обогащение лексики. Работа с текстом: чтение публицистических текстов, реферирование, составление резюме. Создание текста, составление докладов и обзоров, дискуссия. Практический курс предполагает участие в аудиторной работе минимально в двух третьих от общего объёма.	
Результаты обучения:	Окончивший курс умеет использовать знания эстонского языка в повседневной жизни, понимает различные специальные тексты, умеет подытожить тексты, реферировать, составить обзор, выражать своё мнение и пользоваться нужными словарями.	
Форма оценивания:	тест на уровень B 1.2	
Преподаватель:		
Литература для работы:	Kitsnik, M., Kingisepp, L. Avatud uksed. TEA	
Формы учебной работы :	Семинары, практикумы.	
Критерии оценивания	экзамен по программе (тест на уровень B1)	
Дополнительная информация	Практический курс предполагает участие в аудиторной работе минимально в двух третьих от общего объёма, позитивной сдачи контрольных работ.	

Содержание учебной программы и расписание

семинар	Тема, краткое содержание
1 неделя	Описание внешности, предрассудки и толерантность. Описание, средства для высказывания собственного мнения.
2 неделя	Межличностные отношения. Обоснование своей точки зрения.
3 неделя	Человек и среда обитания. Использование тематической лексики в связанном письменном тексте.
4 неделя	Лексика, связанная с областью образования. Система образования в Эстонии.
5 неделя	Планирование будущего. Представление подготовленного доклада, ответы на вопросы после доклада.
6 неделя	Поиск места работы: объявления в меди, принципы составления автобиографии.
7 неделя	Подготовка к рабочему интервью, ролевая игра. Выражение и обоснование своих точек зрения.
8 неделя	Рабочая документация. Стиль и структура.
9 неделя	Недвижимость, место проживания, проблемы, связанные с местом проживания
10 неделя	Проблематика, связанная с торговлей и защитой потребителя.
11 неделя	Здоровье. Здоровое питание. Жизненный цикл.
12 неделя	Преступления и безопасность. Описание случившегося. Объяснительное письмо.

13 неделя	Предпринимательство. Удачная фирма. Составление бизнес-плана.
14 неделя	Экономическая лексика, чтение коротких статей, понимание основных проблем, парафразирование.
15 неделя	Политическая лексика, чтение и анализирование речей. Реферирование текста и развитие навыков реферирования.

Curriculum of the Estonian language at the level of B1.1

Objectives, Learning outcomes, course outline and description

	ESTONIAN LANGUAGE B1.1	
Load 6 ECTS	Load in hours: 156 Approximate load of contact hours: 78	Study semester: F
Objectives:	Acquisition of Estonian for everyday purposes. Acquisition of Estonian grammar and vocabulary.	
Course outline: (incl. description of independent work content corresponding to the capacity of independent work)	Systematic approach to Estonian phonetics, grammar and vocabulary. Studying topics concerning public life and education. Country study and cultural information provided through texts on the subject.	
Teaching outcomes:	Learner is able to use one's skills of Estonian in everyday life, understands various texts, can express and explain one's views.	
Assessment form:	test B1.1	
Teacher in charge:		
Required reading:	Kingisepp, L., Kitsnik, M. Naljaga pooleks. Pesti, M., Ahi, E. T nagu Tallinn. Turu, E., Uuspõld, E., Valmet, A. Eesti keele õpik.	
Teaching form:	Workshop and practical training.	
Requirements for exam/test:	Positive results in tests and individual homework. Active participation in group work.	
Assessment criteria:	Level test B1.1. Achievement test based upon the curriculum.	
Additional information:	Practical course requiring participation at least in two-thirds of the load of contact hours and positive assessment of tests.	

Teaching content and schedule:

Workshop	Topic, course outline.
Week 1	Asking for help, offering help, receiving help.
Week 2	Dining out, reading the menu, ordering food. Customs of various nations.
Week 3	Talking to a stranger. Small talk. Discussing cultural differences.
Week 4	Celebrating important days, congratulating, making gifts.
Week 5	Describing accidents, summoning assistance, cleaning-up.
Week 6	Opportunities for leisure activities.
Week 7	Leisure. Customs of various nations.
Week 8	Visiting servicing institutions, booking services.
Week 9	Health centres, prophylactic activities.
Week 10	At home with child/children, various opportunities.
Week 11	Caring for appearance, clothing.
Week 12	Child attends school. Activities and problems related with schooling.
Week 13	Traffic rules and public transport.
Week 14	Travel and insurance. Solving problems during and after travel.
Week 15	Options in finding employment.

Curriculum of the Estonian language at the level of B1.2

Objectives, Learning outcomes, course outline and description

	Estonian language B1.2	
Load 6 ECTS	Load in hours: 156 Approximate load in contact hours: 78	Study semester:
Objectives:	Acquiring the language through reading and analysis various types of texts. Strengthening correct grammatical usage. Enriching vocabulary.	
Course outline:	Systematic enrichment of vocabulary. Working with texts: reading polemical texts, referring, compiling memos. Composing texts, presentations and overviews as well as discussions. Practical course requires participation at least in two-thirds of the load of contact hours.	
Learning outcomes:	Graduates of the course are able to use their Estonian skills in everyday life, understand various specific texts, can compose memos, refer to and make overviews, express their own views and use vocabularies if necessary.	
Assessment form:	Test B 1.2	
Teacher in charge:		
Required reading:	Kitsnik, M., Kingisepp, L. Avatud uksed. TEA	
Form of teaching :	Workshops, practical training.	
Assessment criteria:	Test on the level B1	
Additional information:	Practical course requires participation at least in two-thirds of the load of contact hours and positive assessment of tests.	

Teaching content and schedule:

Workshop	Topic, course outline.
Week 1	Describing physical appearance, prejudice and tolerance. Means of expressing one's opinion.
Week 2	Interpersonal relations. Explaining one's point of view.
Week 3	Person and life environment. Using topical vocabulary in connected written text.
Week 4	Vocabulary in the domain of education. Educational system in Estonia.
Week 5	Planning the future. Presenting a prepared paper and answering questions after a presentation.
Week 6	Looking for job: advertisements in the media, principles in drafting one's CV.
Week 7	Preparing for a job interview, role playing. Expressing and explaining one's viewpoints.
Week 8	Documentation at work. Style and structure.
Week 9	Real estate, place of residence, related challenges.
Week 10	Issues connected with trade and customer protection.
Week 11	Health. Healthy food. Life cycle.
Week 12	Crimes and security. Describing accidents. Explanatory letter.
Week 13	Entrepreneurship. A successful firm. Drafting a business plan.
Week 14	Vocabulary in economics, reading short articles, understanding main challenges, paraphrasing.
Week 15	Political vocabulary, reading and analysing speeches. Rendering text and developing rendition skills.

LISA 1

TÖÖLEHED JA METOODILINE JUHEND

Metoodiline juhend

Sissejuhatuseks

Käsiraamat sisaldab valiku näidistöölehti olulisemates kohanemisprogrammi tegevusi puudutavates valdkondades. Töölehed on koostatud lõimitud tegevuste jaoks, arvestades kolmandate riikide kodanike vajadusi keelelisel, kultuurilisel ja sotsiaal-majanduslikul lõimumisel. Teemad ja tegevused tulenevad kohanemisprogrammi lõimitud õppekavast ja piloteerimise käigus toimunud tegevustest. Esimeste töölehtede üks eesmärk on tekitada kohanejale tunne, et ta on teretulnud Eestisse. Mitmekeelsed tervitused peamistes kohanejate keeltes ning maakaardil ja sõnavaras kolmandate riikide kajastamine loob positiivse lähtepunkti.

Töölehtedega käib kaasas rohkelt filmimaterjali ja helifaile laulude saateks. Tegelased töölehtedel ja filmides on kohanemisprogrammis osalejad ning vabatahtlikud tugiisikud. Kohanejad samastavad end paremini inimestega, kellel on nendega sarnane kohanemiskogemus. Nähes filmides inimesi, kes on samuti alles hiljuti Eestisse saabunud ja Eestis kohanema pidanud, kuid on võimelised end juba eesti keeles väljendama, julgustab see neid eesti keele õppimisel. Samuti pakuvad tuge filmid, kus kohanejad jutustavad oma akulturatsioonikogemustest. Filmid on toodetud kogu piloteerimisaja kestel ning hõlmavad kohanejate keeletaset ja kogemusi alates esimesest nädalast. Vabatahtlike tugiisikutega seotud filmide (poes, kohvikus, juuksuris, kinos jms) tegemise eesmärk oli filmida eestlaste keelekasutust reaalses situatsioonis ning see aitab õpetajal tunnis kasutatavat keelematerjali rikastada, pöörata õppijate tähelepanu kõnekeeles kasutatavatele väljenditele ning selgitada, miks õpikus on ühtmoodi, aga tegelikus elus räägitakse teisiti. Sotsiolingvistiline pädevus tähendab kultuuriliselt sobivat käitumist ning sotsiaalses suhtluses toimetulekut, mistõttu peab kohaneja suutma aru saada ja toime tulla reaalses keelekeskkonnas.

Keeleõppefilmide ja nende juurde kuuluvate töölehtede eesmärk on katta kohanemisprogrammi tegevusi ning kodanikuõppe ja sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonna teemasid ja sõnavara, mis aitab siduda eesti keele õpet baaskoolitusega, muuta õpetamist praktilisemaks ning toob mõned teemad kohanemisvajadustele lähemale. Töölehel olevad ülesanded suunavad õppija iseseisvalt eestikeelsetest internetiportaalist infot otsima ja sisestama. Arendatakse oskust ennast Eestiga suhestada, väljendada mõtteid ja tundeid ning omandada oskus võrrelda oma lähtemaad ja lähtekultuuri Eestiga. Kui tavaliselt räägivad töölehtedel oma lugusid eestlased, siis nendel töölehtedel ja filmides jutustavad kohanejad ise

oma lugusid, milles tulevad esile ka kultuurišokk ja akulturatsiooniraskused. Kohanejate jaoks on psühholoogiliselt väga vajalik jagada teistega oma kogemusi, sest siis nad tunnevad, et võivad üksteisele raskel momendil toetuda. Enda kultuuri ja kogemuse suhestamine Eestiga maandab negatiivseid tundeid, õpetab aru saama, et tegemist on üleminekufaasiga, ja muudab neid Eesti ja eestlaste suhtes positiivseks. Kultuuride võrdlemine suunab nägema ühiseid jooni lähtemaa ja Eesti vahel.

Töölehtede taga olev sõnastik annab tõlkevasted vene ja inglise keeles, kuid kohanemisprogrammi veebilehel on lisaks tõlked ka hispaania ja araabia keelde, mis hõlbustab inglise ja vene keelt mittekõnelevate õppijate toimetulekut.

Töölehtede eesmärk ei ole dubleerida keeleõpikuid ega neid asendada, vaid pakkuda kohanejate vajadustest ja lõimimiseesmärkidest lähtuvaid lisamaterjale, mis kergesti haakuvad teiste soovitatud õpikutega „Saame tuttavaks” ja „E nagu Eesti”.

Kuigi kohaned on täiskasvanud, ei tohiks unustada, et ka nemad mängivad, laulavad ja liiguvad hea meelelega ning õpivad kogemuste kaudu mõnikord meelsamini ja tõhusamalt kui õpikust. See kajastub nii keeleõppemeetodite valikus kui ka mitmetes kohanejate tehtud keeleõppefilmides.

Käsiraamatusse on lisatud seitse töölehte, mis katavad alljärgnevat teemasid:

- 1) Tere! Kust sa pärit oled?
- 2) Kus toimub kohanemisprogramm?
- 3) Kuhu sa täna lähed? Mis kell algab kohvipaus?
- 4) Kohvikus ja kohvipausi ajal.
- 5) Raha ja transport. Kas sul on sularaha?
- 6) Minu töökoht. Ma otsin tööd.
- 7) Mina ja Eesti. Kuidas sul läheb?

Lisaks on hulk töölehti koos õppefilmidega allalaadimiseks kohanemisprogrammi veebilehel www.kohanemisprogramm.com.

- 1) Eesti sportlased. Missugust sporti sa harrastad?
- 2) Adrian ja Anni juuksuris.
- 3) Adrian ja Anni lähevad poodi.
- 4) Adrian ja Anni lähevad kinno.
- 5) Kehaosad. Arsti juures ja apteegis. (Slaidiprogramm ja filmid)
- 6) Kuuldemäng „Rebane kanakarjas”.

- 7) Minu kodu. Ostame uue maja!
- 8) Helisalvestised kohanemisprogrammi laulude saatemuusikaga.

Tööleht 1. Tere! Kust sa pärit oled?

Teema ja eesmärk

Siiani keskenduvad õpikud peamiselt Euroopast või Venemaalt saabujatele, mistõttu on välja jäänud enamik piirkondi, kust suurem osa kolmandate riikide kodanikke pärit on. Isegi õpikutes esitatud maakaardid ei kajasta kolmandate riikide kodanike päritolumaid. Töölehe eesmärk ei ole dubleerida keeleõpikuid, vaid pakkuda sobivat lisamaterjali kolmandate riikide kodanikke puudutavates valdkondades, mis kajastaks nende kogemust ja neile vajalikku sõnavara. Tööleht sisaldab kõigepealt tervitusi kohanejate emakeeles ning vastuseid esimestele olulistele küsimustele, mida neilt esimestel kuudel enamik inimesi küsivad. Oskus tervitada, oma nime, päritolu, elukohta ja rahvust öelda. Oskus nimetada emakeelt ja teisi keeli, mida ta kõneleb. Oskus tutvustada oma abikaasat. Oskus esitada küsimusi ja ülal hoida lühikest sissejuhatavat vestlust. Oskus reageerida vestluses kultuuriliselt sobivalt, tehes lühikesi vahemärkusi. Oskus vestlust siduda paari sõna abil. Oskus iseloomustada oma eesti keele ja teiste keelte oskust ning täpsustada seda, mis keeles ta saab kellegagi rääkida.

Paljud immigrandid on saabunud pererändega ning nende Eestisse emigreerumise põhjus on eestlasest abikaasa. Seetõttu on neil vaja ka vastavat sõnavara, et oma abikaasast rääkida. Keeleoskus on samuti üks olulisemaid esimesi teemasid, sest kõigepealt tuleb kindlaks määrata keel, milles nad saavad suhelda, ja see on peamine küsimus, mida Eestis oleku esimestel nädalatel vaja on. Tööleht haakub õpikutega („E nagu Eesti” ja „Saame tuttavaks”) selle teema osas. Seetõttu võib teemat teiste õpikute järgi jätkata.

sõnavara ja väljendid	Saame tuttavaks! Kust sa pärit oled? Kus sa sündinud oled? Kus sa elad? Mis rahvusest sa oled? Mis keelt sa räägid? Samad küsimused abikaasa (mehe, naise) kohta. Vajalikud väljendid ja sõnad tutvustamisel („väga meeldiv”, „huvitav”, „ka”, „aga”, „natuke”, „hästi”, „tõesti”).
suhtlusoskused	Oskab ennast tutvustada ja öelda esmaseid andmeid enda ja oma abikaasa kohta: nimi, päritolu, sünnikoht, elukoht, rahvus, keel. Oskab küsida teiste inimeste nime, päritolu ja keeleoskuse kohta. Oskab reageerida vestluses kultuuriliselt sobivalt, tehes lühikesi vahemärkusi. Oskab vestlust siduda paari sõna abil. Oskab iseloomustada oma eesti keele oskust.
keel	Enesekohased asesõnad; mõnede verbide pööramine; kus? ja kust?

Materjalid: tööleht ja lühifilmid internetis „Saame tuttavaks Ashiquriga”, „Saame tuttavaks Jorgega”. Seinal eestikeelne maakaart.

Tööjuhend

Eelnev tegevus: tervitamine ja oma nime ütlemine.

Vaatame töölehelts eri keeltes tervitusi „Tere tulemast Eestisse!“. Püüame leida nende seast oma keelt ja keelt, millest me saame aru. Ütleme „Tere tulemast!“ oma keeles.

1.1. Loeme ülesannet. Mis on tegelaste nimed? Kust nad pärit on? Otsime maakaardil üles eestikeelsed maanimed. Kohanejad ütlevad seejärel, kust nad ise pärit on, ja märgivad oma päritolumaa kaardile (näiteks klepsu või nimesildiga).

Vaatame filmi. Lühifilm tutvustab kohanemisprogrammis osalenuid ja mõnda abikaasat kohanemisprogrammi esimesel nädalal. Film loob sideme kohanejate varasema kogemuse ja eesti keele õppimise vahel. Nähes filmis omasuguseid, tekib turvalisem tunne. Filmis tutvustavad end Jorge, tema abikaasa, Ashiq, Michael ja Jana. Kordame nende nimed ja päritolumaad. Filmi põhjal tutvutakse Jorge abikaasaga (naisega) ja räägitakse tema päritolumaast ja keelest, mida ta räägib. Seejärel arutatakse Jana ja Michaeli päritolu, sünnimaad ja abielusuhet. Filmis ütlevad kõik tegelased oma emakeeles „Tere!“, millest võib-olla nii mõnigi kohaneja aru saab. Film on sissejuhatuseks ülesannetele 1.2 ja 1.3.

1.2. Uuteks mõistetekeks on keel, rahvus ja abielu. Loeme töölehte Mahmoudi päritolumaa ja keele kohta ning Jorge ja tema naise päritolumaa ja keele kohta. Tutvustame end nüüd uue informatsiooni põhjal. Igaüks võiks kirjutada tervituse „Tere!“ või „Tere tulemast!“ oma emakeeles ja need sildid võiks panna seinale. Selline emakeele lõimimine loob positiivse atmosfääri ja näitab uusimmigrantidele, et nende keelt ja kultuuri väärtustatakse. Tervitussõnad võiksid jääda võimaluse korral seinale mingisse kindlasse nurka ning nende juurde võiks edaspidi teisigi väljendeid lisada, mida parasjagu eesti keeles läbi võetakse (nt „Palun!“, „Tänan!“, „Head isu!“).

1.3. Loeme Michaeli ja Jana lugu. Püüame leida informatsiooni nende päritolumaa ja sünniriigi kohta: Kust ta pärit on? Kus ta sündinud on? Kus ta elab? Pöörame tähelepanu erinevatele vormidele vastustes ja seome need kohanejate nimetatud maadega. Kirjutame need siltidele ja asetame keelemallid maakaardile, et need silme ees püsiksid ja meelde jääksid. Lünkteksti ja lausemallide abil saavad kohanejad öelda oma nime, päritolumaa, sünnikoha, elukoha, rahvuse ja keele. Need on esmased eesti keeles kirjutatud ankeetandmed ja seega esmased toimetulekuoskused, mida neil pidevalt vaja läheb.

1.4. Ülesandes on dialoog paaris lugemiseks, sisu mõistmise kontrollimiseks lastakse kohanejatel see tõlkida programmi õppekeelde (vene või inglise keelde). Seejärel mängitakse dialooge rollimänguna etteantud lausemallide abil.

Edasiste teemakohaste tegevuste jaoks leidub nii Eestit puudutava sõnavara kui ka grammatika kohta materjali õpikutes „Saame tuttavaks!” ja „E nagu Eesti”.

Tööleht 2. Kus toimub kohanemisprogramm?

Teema ja eesmärk

Ruume ja asukohta väljendavad sõnad, põhi- ja järgarvsõnad, mis aitavad majas ja ruumis orienteeruda, vajaduse korral kohalikelt eestlastelt ruumi asukohta küsida (ja ise teed juhatada). Esmased viisaka suhtluse fraasid. Ruumide nimetused varieeruvad vastavalt kohalikele tingimustele (missugune on maja, mitu korrust seal on ja missugused ruumid seal on). Eesmärk on pakkuda lisamaterjali, mis kataks teema kohanejate vajadustest lähtuvalt valdkondades, mida keeleõpikud ei sisalda (näiteks programmi lugemine). Kohanemisprogrammis on sageli väga erinevaid keeli kõnelevad inimesed, kelle inglise keele oskus võib olla madal või üldse puududa. Sellises rühmas ei ole palju kasu programmide inglise keelde tõlkimisest, mis on lisaks veel aeganõudev ja kulukas tegevus. Venekeelsed ja ingliskeelsed programmid kujundavad õpitud abitust ega aita kaasa kohanejatele vajalike toimetulekuoskuste kujundamisele. Kohanejatel on vaja eestikeelseid väljendeid ja sõnu, mis just neile mõeldud kohanemisprogrammi sõnavara sisaldab ning õpetab neid võimalikult kiiresti iseseisvalt eestikeelset programmi lugema. Kuigi tööleht, filmid ja slaidiprogrammid käsitlevad keskkonnana peamiselt Tallinna Ülikooli, on seda kerge oma keskkonda üle viia.

sõnavara ja väljendid	Ruumid (ruum, kohvik, WC), esemeid (uks, aken, trepp, sein) ja asukohta väljendavad sõnad (paremal/paremale, vasakul/vasakule, üles, alla); põhi- ja järgarvsõnad (number, korrus, esimene, teine, kolmas, neljas, viies, mitmes korrus?, mitmendal korrusel?), lift/liftiga, trepp/trepist.
suhtlusoskused	Oskus ruumide ja kohanemisprogrammi toimumise asukohta küsida, juhiste järgi orienteeruda, ise teed juhatada. Oskus öelda mitmendal korrusel ruumid asuvad. Oskus vastata teemaga seotud küsimustele: mis? mitu? mitmendal?
keel	Põhi ja järgarvsõnad. Mitu? Mitmendal?

Materjalid: tööleht, mõistekaart, sildid koridoriseintel, laulu- ja liikumismängud, filmiklipp „Kus toimub kohanemisprogramm?” (www.kohanemisprogramm.com).

Tööjuhend:

Töö töölehega algab keskkonna loomisest. Kohanemisprogrammi ustele tuleks asetada kakskeelsed sildid ning samuti võiksid olla abistavad sildid välisuksel ja trepikojas. Kui silt on piisavalt visuaalne ja kontekstiga seotud, siis ei vaja see tõlget ja võib olla ükskeelne. Eestikeelne tekst peab alati olema esikohal ja suurema kirjaga. Tuleks vältida lihtsalt noolte paigutamist seintele, sest selle abil ei omanda kohaneja keelt. Noolele tuleks alati lisada ka eestikeelne või kakskeelne tekst (näiteks „Pööra vasakule!”).

Orienteerumist ruumides ja majas võiks korraldada sissejuhatava ekskursioonina, kus pärast ruumide esialgset tutvustust (ruumid, trepist üles ja alla, paremale, vasakule) võiks lasta kohanejatel reageerida enne kui ise liikuma hakata. Tagasitee ruumi võiks jääda kohanejate endi juhendada ning õpetaja suunab neid üksnes küsimuste abil („Kas nüüd pöörame paremale või vasakule?“). See suurendab taas kogemuslikku õppimist, mis on tunduvalt tõhusam võrreldes õpikuga.

Teiseks ettevalmistavaks tegevuseks peaks olema varutud mõistekaardi jaoks materjali, et alustada teemat „Kohanemisprogramm“, mis hakkab edasiste alateemade lisamisega laienema. Esimene teema on „Kus toimub kohanemisprogramm ja kuidas sinna minna?“.

2.1. Alustada sissejuhatava mitmekeelsete tervituste „Tere tulemast kohanemisprogrammi“ lugemisega, kus kohanejad leiavad üles oma keele, millest nad aru saavad. Kohanemisprogrammi tulnud uusimmigrandid juba teavad sõna „kohanemisprogramm“ ning on seda ka eesti keeles kuulnud, reklaamvoldikust ja siltidelt lugenud. Kindlasti on tegemist ühe selle programmi olulisema sõnaga.

Seejärel siirduakse lugemistegevuse juurde, mis algab Nadiia ja Maria dialoogist. Kus toimub kohanemisprogramm? Nimetatakse mitmeid linnu ja õppeasutusi. Kohanejatel küsitakse, kus toimub nende kohanemisprogramm. Suunavate küsimustega jõutakse linnade nimetamiseni.

Õeldakse ka see linn, kus antud kohanemisprogramm toimub. Seejärel nimetatakse eesti keele õpetajaid ja lektoreid. Õpetaja saab abistada kohanejaid alternatiivküsimustega, kuid ise ei tõlgi. Vajaduse korral lastakse tõlkida kohanejatel endil ja vaadatakse sõnu töölehe taga olevast sõnastikust. Laseme kohanejatel teha väikese paarisdialoogi, kus nad üksteiselt kohanemisprogrammi toimumiskohta küsivad.

2.2. Aadress. Tänav, maja ja ruumi number. Loeme aadresse ja paneme kirja oma kohanemisprogrammi aadressi. Seejärel loeme ruumi numbreid, mis on esitatud ühekohaliste numbrite kaupa, mis on sellises kontekstis tavaline numbrite ütlemise viis nii eesti kui ka inglise keeles. Kuna tegemist on esimeste arvsõnadega, siis selline meetod sobib. Edasi võib liikuda ka numbrite kokkulugemiseni ja varustada õppurid vastavate tabelitega. Pärast ruuminumbrite lugemist vaatame järele, mis on meie ruumi number, õppurid nimetavad oma maja- ja korteri numbreid. Seejärel loeme kokku korrused majades ja arutame, et missuguses majas saab olla ruum 543 (Jõhvi koolimajal on kaks korrust ja Tallinna Ülikoolil kuus korrust). Laseme õppuritel oma naabrilt tema maja- ja korterinumbrist küsida. Mis on sinu maja number? Laseme neil kirjutada numbreid tahvlile, näiteks üks kirjutab ja teised ütlevad oma maja- ja korterinumbreid.

Kirjutame tahvlile ja töölehele oma kohanemisprogrammi aadressi: tänava, maja- ja ruuminumbri.

Dialoog: Kasutame dialoogiks etteantud lausemudeleid. Õppurid täidavad lüngad ja esitavad dialoogi koos naabriga. Dialoogi loetakse kaks korda, rollid vahetuvad.

2.3. Siirdume korruste juurde. Loeme töölehel kokku korrused. Mitmendal korrusel asub ruum 543 ja mitmendal ruum 236? Loeme kokku oma kohanemisprogrammi hoone korrused, kui keegi ei mäleta, siis läheme neid välja üle lugema. Mitmendal korrusel asub ruum, kus meie kohanemisprogrammi toimub? Arutame edasi, mitu korrust on majadel, kus kohanejad ise elavad. Kuidas sa lähed viiendale korrusele? Kas sa lähed trepist või liftiga? Vaatame pilte töölehel ja räägime oma kogemustest. Kes sõidab liftiga, kes läheb jalgsi trepist üles?

Vaatame filmi „Kus toimub keepleklubi?“ (www.kohanemisprogramm.com): mis on ruumi number? mitmendal korrusel see asub? Kas tegelane läheb trepist üles või sõidab liftiga? Filmis järgneb tee juhatamine ruumi ukse juurde, see on sissejuhatuseks järgmisse ülesandesse.

2.4. Juhata teed! Parem, vasak, otse edasi ja tagasi. Kuigi kohanejad on täiskasvanud, on kogemused näidanud, et nad õpivad keelt väga meelsasti ja tunduvalt efektiivsemalt lauldes ja mängides. Siinkohal võiks kindlasti korraldada mõne laulu- ja liikumismängu (näiteks „Kaks sammu sissepoole“), mida võiks omapoolsete variantidega täiendada, näiteks „kaks sammu paremale, kaks sammu vasakule“, „kaks sammu edasi ja kaks sammu tagasi“. Loeme töölehel tee juhatamist ja värvime õiged nooled töölehel. Suund peab olema otse ja vasakule. Seejärel järgnevad tekstid ja pildid vastavalt filmile, kus juhatatakse teed koridori lõpus vasakul pool või vasakut kätt oleva ukse juurde. Uks on lahti ja palutakse sisse astuda.

Dialoog: harjutame uusi väljendeid lausemodelite abil.

Tee juhatamist võib mängida paaristegevusena, kus iga paar saab ülesande ja peab juhiste järgi midagi kusagilt ära tooma (näiteks „Mine trepist alla teisele korrusele ja too ruumist 234 käärid!“).

Samuti võib mängida mängu „Külm ja kuum“ eeskujul esemete peitmise ja juhiste andmise mängu (paremale, vasakule, otse, edasi, tagasi). Jaotame õppurid paarideks ja vaatame, kes kõige kiiremini kadunud asja üles leiab. Sellised liikumist võimaldavad mängud suurendavad kogemuslikku õppimist ning õppijate aktiivsust.

Tööleht 3. Kuhu sa täna lähed? Mis kell algab kohvipaus?

Teema ja eesmärk

Tööleht koosneb kolmest osast. Esimene osa käsitleb kalendrit ja tegevusi, teine riigipühi ja riiklikke tähtpäevi ning kolmas osa kellaaega ja ajakava.

Kohanemisprogrammi aja- ja tegevuskava lugemine on üks toimetulekuoskus. Töölehe eesmärk on anda esmaseid oskusi kohanemisprogrammi tegevuskava lugemiseks ja mõistmiseks. Tutvustatakse tegevuste, nädalapäevade, kuupäevade ja kellaaegadega seotud sõnavara, väljendeid ja suhtlusoskusi, mis aitavad eestikeelse programmi lugemisel. Pidevalt muutuvate ja uute tegevustega täienevate programmide tõlkimine on kulukas ja aeganõudev, kuid seda on võimalik vältida, kui kohanejad omandavad oskuse

iseseisvalt eestikeelset programmi lugeda ja mõista. Sõnavara ja suhtlusoskused aitavad kohanejal lugeda ja mõista programmi sisu, esitada programmi ajakava ja tegevuste kohta küsimusi ja vastata neile ning öelda, millal on ta vaba ja millal mitte (näiteks öelda, et see aeg ei sobi, mida ta teeb ja kuhu läheb sellel päeval ja kellaajal). Lisaks õpib ta ütlema oma sünniaega, päeva, kuud ja aastat. Omandab oskuse väljendada olevikku, minevikku ja tulevikku, mis kell midagi algab ja kaua midagi kestab minutites ja tundides. Õpitakse tundma Eesti riigipühi ja riiklikke tähtpäevi ning teatakse, millal on vaba päev ja millal mitte. Seega on ta töölehe läbimisel omandanud terve hulga uusi toimetulekuoskusi. Teema haakub teiste soovitatud õpikutega („Saame tuttavaks“ ja „E nagu Eesti“), mistõttu saab seda jätkata ja täiendada vastava õpiku sama teema sõnavara ja tegevustega.

sõnavara ja väljendid	Kohanemisprogrammi tegevused ja mõned põhilisi argitegevusi puudutavad sõnad, mis lisanduvad hiljem teemadena. Kalender, nädalapäevad, kuupäevad, kuud, aastaarvud, kellaeg. Riigipühad ja riiklikud tähtpäevad.
suhtlusoskused	Oskus kokku leppida kohtumisi, esitada küsimusi aja- ja nädalakava kohta, vastata küsimustele aja- ja nädalakava kohta, öelda, millal ta on vaba ja millal mitte (näiteks öelda, et see aeg ei sobi, mida ta teeb ja kuhu läheb sellel päeval ja kellaajal). Lisaks õpitakse ütlema oma sünniaega, päeva, kuud ja aastat. Väljendatakse olevikku, minevikku ja tulevikku, mis kell midagi algab ja kaua midagi kestab minutites ja tundides.
keel	Olevik, minevik, tulevik. Rajav kääne (-ni) kellaajaga seotud väljendites (mis kellast mis kellani). Seesütlev ja sisseütlev kääne sõnadega „minema“ ja „käima“ seotud väljendites (kus?, kuhu?).

Materjalid: tööleht, nädala või kuu programm/tegevuskava, mõistekaart, lühifilm „Mida ma kohanemisprogrammis tegin“ (www.kohanemisprogramm.com).

Tööjuhend

Kuupäevade kirjutamine, programmi sisu ja ajakava lugemine ning arutelu on iga nädal korduv tegevus, mistõttu saab seda edukalt siduda keeleõppetegevustega. Kohanemisprogrammi piloteerimisel valmistas see suuri raskusi kõigile, kes ei saanud inglise ja vene keelest aru. Kuid isegi vastavat võõrkeelt valdavatele inimestele tuli programmi alati uuesti üle seletada ning neil oli palju küsimusi programmi aja- ja tegevuskava kohta. Tõlkimine ei ole hea lahendus, sest õpetaja ei pruugi alati olla hea võõrkeeleoskaja ning tõlkimise abil kujundame õpitud abitust. Keelekümbeluse ja lõimitud ainekava (LAK) kogemused on näidanud, et õppijad tulevad edukalt toime teises keeles päevakava lugemisega, kui seda rutiintegevusena järjekindlalt eesti keeles teha. Pidevalt muutuv programm, milleks on moodulite kuude ja nädalate kaupa esitatud aja- ja tegevuskava, annab hea võimaluse õppijate keele- ja toimetulekuoskuse arendamiseks.

3.1. Mis päev on täna? Kuhu sa täna lähed?

Alustame piltide vaatamisega ning nädalapäevade ja tegevuste lugemisega. Fotodel on kohanemisprogrammi piloteerimises osalenud kohanejad, lektorid ja tugiisikud. Küsime kohanejatelt, mida nemad teevad ja kus nad käivad. Teeme seinale mõistekaardi ja laseme neil kirjutada või kinnitada valmisedelid tegevustega, mida teeme. Lisame iga tegevuse juurde päeva, millal me seda teeme.

Vaatame lühifilmi „Mida ma kohanemisprogrammis tegin” ja püüame meelde jätta mis päeval mingi tegevus toimus. Mitu korda nädalas oli eesti keel, mis päeval oli loeng, mis päeval oli ekskursioon, mis päeval oli golfiklubi? Märkuste tegemiseks võib kasutada ülesande 3.1 lehekülje all olevat tabelit. Kui filmi ei vaadata, siis võib tabeli täita töölehe fotode põhjal.

3.2. Dialoog. Dialoogi loetakse kõigepealt koos ja õppijad tõlgivad laused oma emakeelde (kohanemisprogrammi õppekeelde). Vajaduse korral vaadatakse sõnu ja väljendeid töölehe taga olevast sõnastikust. Sõnastik annab rohkem tõlkeid kui õppekeeled, mis hõlbustab inglise ja vene keelt mittekõnelevate õppijate toimetulekut. Seejärel harjutatakse dialooge paaris, jaotatakse rollid ja pärast need vahetatakse. Dialoogi korratakse sõnu (näiteks tegevusi ja päevi) varieerides.

3.3. Vaata programmi ning leia vastused küsimustele! Paaristöö: arutelu ja infolünkade täitmine. Töö eelmise dialoogi põhjal. Juurde on lisatud programm, mille põhjal täidetakse infolüngad.

3.4. Minu nädal. Eile, täna, homme. Keskendutakse oleviku, mineviku ja tuleviku väljendamisele. Iga õppija vastab kolmele küsimusele ja täidab tabeli.

Mis päev on täna? Kuhu sa lähed täna?

Mis päev on homme? Kuhu sa lähed homme?

Mis päev oli eile? Kus sa käisid eile?

Kui tabelitäitmise ring on tehtud, esitavad õpilased üksteisele läbisegi järgmisi küsimusi: Mis päeval on sul eesti keel? Mis päeval on sul ekskursioon? Mis päeval sa tööl käid? Mis päeval sa vaba oled?

Lepi oma naabriga kohtumine kokku! Millal sa vaba oled? Dialoogi 3.1 eeskujul ja väljendeid kasutades moodustatakse oma dialoog spontaanselt ja suuliselt.

3.5. Vaata kalendrit ning leia vastused küsimustele!

Siin on 2009. aasta juunikuu kalender, mis sobib sissejuhatavaks tegevuseks, kuid sellele lisaks peaks kasutama lisalehena ka käesoleva kuu ja aasta kalendrit, millest oleks õppijale rohkem kasu.

Alustame sellest, et kirjutame tänase kuupäeva tahvlile ja nii teeme igas tunnis.

Töölehe kalendri lugemine. Küsimuste lugemine ja vastuste kirjutamine töölehe kalendri põhjal.

Mis päev on esimene juuni?

1. juuni on

Mis päev on viies juuni? 5. juuni on

Mis päev on kaheksateistkümnes juuni? 18. juuni on

Mis päev on kahekümnes juuni? 20. juuni on

Mis päev on kolmekümnes juuni? 30. juuni on

Kuupäevi võib täiendada ning õppijad võivad ise üksteiselt kuupäevi ja nädalapäevi küsida.

Suundume käesoleva kuu kalendri juurde. Kalendrit võib vaadata nii slaidiprogrammina kui ka internetis, kui kõige lihtsam on seda mõnest lauakalendrist õppijatele paljundada.

Küsime, mis kuu praegu on. Mis kuupäev täna on? Mis kuupäev oli eile? Mis kuupäev on homme?

Tööleht abistab sobivate lausemallidega vastamisel.

Ankeetandmed kohaneja kohta. Arendame oskust öelda oma sünnikuupäeva ja Eestisse saabumise aega.

Mis kuupäeval on sul sünnipäev? Millal sa Eestisse tulid? Mitu päeva, kuud, aastat tagasi sa Eestisse tulid?

Tööleht abistab taas sobivate lausemallidega vastamisel.

3.6. Tutvutakse Eesti riigipühade ja riiklike tähtpäevadega. Tööleht on varustatud tõlgetega ning õppijad saavad tõlget lugeda paralleelselt eestikeelsete tähtpäevade nimetustega. Pööratakse tähelepanu sellele, millal on vaba päev ja millal mitte. See on samuti üks oluline ja konflikte tekitav toimetulekuoskus. Kuna inimesed tavaliselt teavad, millal on vaba päev ja mitu päeva on vaba, siis unustatakse uusimmigrantidele seda öelda. Seetõttu on hea, kui nad seda kohanemisprogrammis juba varem teada saavad ega ilmu valel ajal tööle.

Teisest küljest on teema eesmärk eri kultuuride väärtustamine ja tolerantsuse kujundamine. Kuna keele põhjal komplekteeritud rühmad on tavaliselt mitmekultuurilised, siis on tähtis, et inimesed õpiksid üksteise kultuuridest lugu pidama. Näiteks kui moslemitel on ramadaan ja nad ei saa terve päeva süüa ega juua, siis tuleb seda teemat rühmas ka käsitleda. Samas ei saa automaatselt eeldada, et kõik araablased on islamiusulised ja kõik juudid juudiusku. Kohanejate jaoks tähendab selline oma ja teiste kultuuride suhestamine esiteks üldise kultuuriteadlikkuse kasvu ning teiseks arusaamist sellest kultuurikeskkonnast, kus nad elavad.

Töölehel olevad pildid ühendatakse sobivate tähtpäevadega ning nimetatakse mõningaid tähtpäevadega seotud traditsioone kõigepealt Eestis ja siis oma lähtemaal. Multikultuurilise kalendri tegemine ruumi seinale aitab mõista kohanejate tegelikku kultuuritausta ning sellest tulenevaid vajadusi.

3.7. Mis kell algab kohvipaus? Suundume kellaaja teema juurde.

Vaata ja ütle! Mis kell on? Vaatame kõigepealt kella töölehel ja loeme, mis kell on.

Vaata programmi! Kas praegu algab kohvipaus? Vaatame programmi töölehel ja võrdleme esimese kellaajaga. Mis algab praegu? / Mis lõpeb praegu? Seejärel vaatame teist kellaajaga ja võrdleme

programmiga ning esitame samad küsimused. Täidame tabelid vastustega.

Vaatame kui kaua (mitu minutit või tundi) tegevused kestavad (ekskursioon, eesti keele tund, kohvipaus). Kohvipaus on hea ja motiveeriv teema, sest kohanejad hakkavad varsti õpetajalt küsima, millal algab kohvipaus. Seejärel suundume oma kellaaegade ja programmi juure. Mis kell meil midagi algab ja lõpeb. Mis kell algab kohvipaus ja kui kaua see kestab?

3.8. Rühmatöö. Kus Nadiia sellel nädalal käis? Jaotame õppijad väikestesse rühmadesse. Töölehel on programm ja fotod Nadiia tegemistest. See on detektiivimäng, kus õppijad peavad vaatama pilte ja lugema programmi, et üles leida, kus Nadiia sellel nädalal käis. Leitud kohtadele tõmmatakse joon alla ja pildile kirjutatakse õige number. Välja jääb üks eesti keele tund, mille jaoks ei ole pilti. Järelikult Nadiia puudus sellest tunnist.

Pärast töö lõppu kontrollime tulemusi, nimetame tegevused, nädalapäevad, kuupäevad ja kellaajad.

3.9. Tabel sees- ja sisseütleva käände vormide harjutamiseks: käin kus?, lähen kuhu?

Pöörame tähelepanu väljenditele „sellel esmaspäeval”, „igal esmaspäeval” ja „esmaspäeviti” ning õigete vormide kasutamisele konstruktsioonides, mis väljendite „minema” ja „käima” kasutusega seostuvad (kuhu ma lähen?, kus ma käin?).

Tööleht 4. Kohvikus ja kohvipausi ajal.

Teema ja eesmärk

Selle töölehe eesmärk on siduda kohvipausi ja söömistegevusi keeleõppetegevustega, anda kohvikus ja restoranis suhtlemiseks toetavat kohanemis- ja keeleõppematerjali ning siduda kohanejate lähte- ja sihtkultuuri. Omandatakse oskus väljendada soove, pakkuda, tänada, keelduda ning väljendada seda, mis meeldib ja mis ei meeldi. Oskus mõista menüüs peamiste sõnade tähendust. Oskus suhelda kohvikus või mujal, kus tuleb küsida vaba kohta (näiteks ka keeleõppetunnis ja loengus). Omandatakse oskus järgida lihtsaid juhiseid (näiteks tee keetmine, tööülesannete täitmine).

sõnavara ja väljendid	Kohviku ja kohvilauaga seonduv sõnavara, esemed, jookide ja söökide nimetused ning joomise, söömise ning kohvikus tellimisega seotud suhtlusfraasid.
suhtlusoskused	Oskus väljendada soove, pakkuda, tänada, keelduda ning väljendada seda, mis meeldib ja mis ei meeldi. Oskus menüüs mõista peamiste sõnade tähendust. Oskus suhelda kohvikus või mujal, kus tuleb küsida vaba kohta. Oskus järgida lihtsaid juhiseid.
keel	Tingiva kõneviisi kasutus peamistes soovi väljendavates fraasides.

Materjalid: kohvilaud, kus esemed on varustatud sõnasedelitega ning on võimalik pakkuda kohvi, teed, vett, kooke ja küpsiseid vms, tööleht, lühifilmid „Adrian ja Anni lähevad kohvikusse”, „Jana ja Jorge kohvikus”

(www.kohanemisprogramm.com), piparmündi- või mõne muu tee keetmiseks kann, vesi, tee ja teetassid või topsid, kohvilaud (kohv, suhkur, piim või koor, küpsised, koogid jms).

Tööjuhend

4.1. Kohvi keetmine ja laua katmine. Teema käsitlemiseks tuleks kõigepealt organiseerida kohvilaud, kus kõik esemed oleksid varustatud sõnasedelitega ning kus kohanejad võiksid ise nii kohvi kui ka teed keetes käed külge panna. Tööjuhiseid andes osutame esemetele ning näitame ette. Rühma võib jagada väikesteks gruppideks või paarideks ning igale rühmale anda ülesande, mida nad peavad tegema. Laseme õppijatel asetada ka sõnasedelid õigetesse kohtadesse ja tutvustada teistele neid sõnu. Istume kohvilauda ja suhtleme viisakalt. Palume kallata ja ulatada asju, küsime, mida keegi soovib, ja õpetame viisakalt tänama ja keelduma.

Seejärel pöördume töölehe juurde ja loeme esimest lehekülge. Jagame paaridele uut sõnavara sümboliseerivad esemed (näiteks väikesed üheinimese koore- või suhkrupakid) ning mängime dialooge paaris rollimänguna üksteisele pakkudes, tänades ja keeldudes. See annab võimaluse kõigil korruga suhelda ja keelt kasutada.

4.2. Vaatame filmi ja töölehte „Adrian ja Anni” lähevad kohvikusse. Vaatame filmi episoodide kaupa ning arutame eraldi igat episoodi töölehe abiga. Episoodid on nummerdatud.

1) Kuhu Adrian ja Anni lähevad? Mis on kohviku nimi? Mis on selle kohviku nimi, kus sina käid?

2) Kuhu Adrian ja Anni istuvad? Kus on vaba koht? Vaba koht on akna all. Selgitame, mis on aken ja mis on akna all, osutamise ja ettenäitamise abil. Aga filmis Adrian ja Anni ei istu akna alla, vaid istuvad diivanile, sest ka seal on kaks vaba kohta. Juhime sellele õppijate tähelepanu. Filmis teeb Anni ettepaneku istuda diivanile ja nad istuvad diivanile.

Küsi, kas see koht on vaba! Laseme õppijatel küsida üksteiselt, kas nende kõrval olev koht on vaba ja vastata sellel küsimusele („ei, see (koht) on kinni”, „jah, see (koht) on vaba”). Vastuseid võib varieerida õpitud sõnavara piires.

3) Kookide tellimine ja maitsemine. Järgmises episoodis hakatakse rääkima kookidest ja vaatama kooke. Adrian ja Anni käivad kohvikus Reval, ses neile meeldivad koogid. Revalis on hea koogivalik. Selgitame, mis on kook ja mis on hea valik, vajaduse korral töölehe sõnastikku kasutades. Küsime õppijatelt, kas neile meeldivad koogid ja kas selles kohvikus, kus nemad käivad, on ka hea koogivalik. Oleks soovitatav selleks päevaks kohvilauda kooke osta, et võimaldada kogemuste kaudu õppida ja kooke maitsta. Mõned kindlasti ütlevad, et neile ei maitse koogid, vaid pirukad, ning kirjutame selle uue sõna üles. Vaatame filmist, missugused koogid Adrianile ja Annile maitsevad, ning räägime sellest, missugused koogid meile maitsevad.

4) Neljas episood on kookide ja jookide tellimine, küsimine ja vastamine. Vaatame filmi ja vastame

küsimustele, mida Adrian võttis ja mida Anni võttis. Kookide ja jookide puhul esitatakse mitmeid täpsustavaid küsimusi. Harjutame dialoogi töölehe abil paarides rollimänguna. Seda võib teha ka filmi abil, lastes müüjal küsida ning õppijatel küsimustele vastata.

5) Viimane episood on maitsmine, kuidas küsida ja vastata. Vaatame filmi ja arutame selle üle, kuidas Adrianile ja Annile koogid maitseksid. Maitseme erinevaid magusaid, hapusid ja soolaseid asju ning anname nende maitseomadustele hinnangu. Kohanemisprogrammi piloteerimisel maitseme näiteks maasikaid. Harjutame ka ise paarides küsimist ja vastamist. Film lõpeb sellega, et Adrian ja Anni väljuvad kohvikust ning vahetavad müüjaga hüvastijätufrase. Pöörame ka sellele tähelepanu.

4.3. Erinevad teed – erinevad kultuurid. Räägime jookidest, mis on iseloomulikud kohanejate lähtemaade kultuurides. Filmis ja töölehel oli selleks rooibos, mis kasvab Lõuna-Aafrikas, kuid mida müüakse Eestis ja pakutakse ka kohvikutes. Sellele lisandub piparmünditee, mis kasvab Eestis. Kohanemisprogrammis tutvustati piparmündi taime ning valmistati piparmündilehtedest teed. Õppijad nimetavad teesorte, mida neile meeldib juua ning kirjeldavad, kus see kasvab ning kuidas seda valmistatakse.

4.4. Valmistame teed. Töölehel on antud kahe tee valmistamise juhised. Neile võib lisada juurde ka teisi teesorte vastavalt maitsele. Õppijad võivad võtta kaasa oma lemmiktee ja seda valmistada. Õppijad jagunevad rühmadeks ja hakkavad juhiste järgi valmistama teed. Mitu teelusikatäit? Mitu supilusikatäit? Mõõdame klaasiga või mõõtetopsiga vett. Mitu minutit peab tee seisma ehk tõmbama? Pärast tee valmimist nad tutvustavad oma teed ning pakuvad seda teistele. Missuguse rühma teel on kõige parem lõhn ja maitse?

4.5. Filmi vaatamine ja küsimustele vastamine. Jana ja Jorge käisid Nelijärve restoranis.

Mida Jorge ja Jana tellivad. Mida nad joovad ja mida nad söövad? Kas Janale meeldib pitsa? Pärast arutame. Mida sina kohvikus tellid? Mida sa sööd? Mida sa jood? Mis sulle meeldib? Erinevates kultuurides on erinevad toitumisharjumused ja tavad. Ühed ei söö sealiha, teised ei söö loomaliha. Mõned islamiusulised ei saa üldse Eestis liha süüa, sest see ei ole *halal*. Ramadaani ajal ei saa islamiusulised üldse päikesetõusust päikeseloojakuni süüa ega juua. See on hea teema toitumisharjumuste kultuurierinevuste kaardistamiseks, mis suurendab üksteise mõistmist.

4.6. Menüü lugemine, arvutusülesanne ja rollimäng. Vaatame töölehel Nelijärve restorani menüüd. Mida Jana tellis? Kui palju ta maksis? Arvutame hinna kokku. Mängime restorani, tellime ja kirjutame arveid.

Tööleht 5. Raha ja transport. Kas sul on sularaha?

Teema ja eesmärk

Teema eesmärk on pakkuda vajalikku lisamaterjali raha- ja transporditeemasse, lõimides uute immigrantide kohanemisvajadusi ka selles valdkonnas. Tutvustatakse rahaühikuid ja eesti kultuuritegelasi rahatähtedel. Tutvustatakse erinevaid makseviise, mis on Eestis käibel. Oskus eri kohtades ja eri eesmärkidel informatsiooni sisestada (pangaautomaat, mobiiltelefon, internet). Antakse informatsiooni auto parkimise teemal. Üsna paljud välismaalt Eestisse elama saabunud kohanejad on autoomanikud ning neil on parkimisega probleeme, kuid parkimise kohta ei leidu informatsiooni keeleõpikutes. Lisaks omandatakse oskus bussiaegu, pileteid ja väljumist puudutava informatsiooni küsimiseks ning tutvustatakse piletihindade erinevuste ja ostmisviisidega seotud küsimusi. Teema võimaldab siduda ka lähte- ja sihtkultuuri näiteks rahaühikute, liiklusreeglite, bussisõidu ja parkimise võrdlemisel. Sellised teemad motiveerivad õppijaid kaasa rääkima. Töölehte saab kasutada koos teiste soovitatud õpikutega vastavate teemade raames.

sõnavara ja väljendid	Rahaühikud, rahatähtedel olevate kultuuritegelaste elukutsed, raha lugemine, krediitkaardi ja sularahaga maksmine, sularahaautomaadi kasutamine.
suhtlusoskused	Sularahaautomaadi kasutamine, suhtlemine kaardi- ja sularahaga maksmisel, suhtlemine parkimisautomaadist parkimispileti ostmisel, SMS-i saatmine, suhtlemine kioskis, bussis, internetis ja mobiiltelefoniga piletite ostmisel. Informatsiooni küsimine ja sisestamine.
keel	Millega? Millega sa maksad? Millega sa sõidad? Millega sa tulid? Omastavad asesõnad, uute verbide oleviku- ja minevikuvormid, mõned täisminevikuvormid, mõned arvsõnade käändevormid.

Materjalid: tööleht ja lühifilm „Adrian ja Anni pargivad autot“ internetis www.kohanemisprogramm.com. Rahakott, sularaha ja krediitkaart. Mobiiltelefon. Eesti Panga muuseumi külastus.

Tööjuhend:

5.1. Rahatähed. Rahatähtede tutvustamise alguses võiks külastada Eesti Panga muuseumi, kus kohanejad saavad ülevaate Eesti raha ja panganduse ajaloost. Samuti saab vahakujude juures seistes rääkida rahatähtede peal olevatest eesti rahvuslikest suurkujudest. Töölehtedel on toodud ära vaid mõned isikud, kuid muuseumis saab kõiki neid vaadata ja rahatähtedel olevate piltidega võrrelda. Kohanemisprogrammi veebilehel www.kohanemisprogramm.com on ka teema kohta rohkem materjali lihtsas eesti keeles, mida saab e-õppe tegevusena kasutada ning lasta neil ise uurida ja tõlkida.

5.2. Praktiline tegevus ja arutelu. Võtame oma rahakoti välja ja vaatame rahatähti selle sees. Kas sul on sularaha? Tutvustame, mis on sularaha ja mis peenraha. Tutvustame kroone ja sente. Vaatame, missugused rahatähed on meie kohanejatel kotis. Töölehel on rahakotis eurod, mitte kroonid. Küsime, kas see on Eesti

raha ja kus see käibel on. Laseme õppijatel oma rahakotist võetud raha demonstreerida. Enne võib öelda, et nad võtaksid kaasa ka neid rahatähti, mis neil lähtemaal käibel on. Küsime, kas see on Eesti raha? Mis raha sul on? Kes on nende rahatähtede peal? Lähtemaa ja sihtmaa rahatähtede võrdlemine motiveerib kohanejaid vestlema, sest nad saavad rääkida sellest, milles nemad on asjatundjad ning mille üle nad on uhked. Nimetame rahatähtede suurusi. Kas sinu rahakotis on sajakroonine, viiekümnekroonine, kümnekroonine jne? Küsime peenraha kohta. Seletame, mis on peenraha seda näidates. Kohanejad ütlevad, kuidas on peenraha nende keeles. Kas sul sente ka rahakotis on? Mitu senti sul on? Vaata, mis sentide peal on! Loeme kokku sendid töölehel Nadiia rahakotis.

Seejärel räägime krediitkaartidest. Vaatame töölehte ja esitame küsimusi krediitkaartide kohta. Kas sul on krediitkaart? Mis panga krediitkaart sul on? Kas see pank asub Eestis? Kogemused näitavad, et nii mõnigi Eestisse elama asunud inimene hoiab oma raha tegelikult lähtemaa pangas ega ava isegi Eestis arvet. Seega saab küsida, et mis maa pangas on su raha.

Vaatame sularahaautomaadi pilti ja räägime sularaha väljavõtmisest. Mis on panga- ehk sularahaautomaat? Mida sa siin teed? Kas sa võtad sularahaautomaadist kaardiga raha välja? Mis keeles töötab sularahaautomaat? Mida sularahaautomaat ütleb?

5.3. Küsimused kaardiga maksmise kohta. Kas sa maksad poes kaardiga või sularahas? Kus sa maksad kaardiga? Kus sa maksad sularahaga? Töölehel tutvustatakse mõlemat vormi (sularahaga/sularahas). Ühisarutelu ja tabeli täitmine. Kes maksab poes/kohvikus/kinos/juuksuris/bussis/bensiinijaamas kaardiga, kes maksab sularahas?

5.4. Transport. Kuidas sa kohanemisprogrammi tulid? Nimetame transpordivahendeid. Ütleme, millega me tulime või sõitsime. Millega me tavaliselt tööle sõidame või läheme?

Võtame läbi kõik tegevused, mis on kohanemisprogrammis toimunud ning varieerime verbe („tulema”, „minema”, „sõitma”) ja aegu (lihtminevik, olevik). Kui keegi tuli autoga, siis küsime, kus ta oma auto parkis. Kas parklas? Mis on parkla? Kui palju see maksab? Kas auto parkimine on tasuta? Kas auto parkimine on kallis? Saab varieerida ka asukohta näitavaid sõnu, näiteks „parkisin maja ette/taha/kõrvale”.

5.5. Vaatame töölehte ning filmi Adriani ja Anni parkimisest.

1) Vaatame alguses kogu filmi läbi ja küsime. Mida Adrian ja Anni teevad? Kas nad pargivad autot? Kus nad on? Kas nad on Tallinnas? Kas nad on vanalinnas?

Vaatame töölehte ja filmi lühikeste episoodide kaupa.

2) Kus Adrian ja Anni pargivad? Kas seal tohib parkida? Kus tohib autot parkida?

Kas seal on parkimisautomaat? Kui palju maksab parkimine? Kas Adrianil on sularaha?

3) Parkimine mobiiliga. Millega nad maksavad? Kas nad maksavad sularahas? Kas nad maksavad kaardiga? Kas nad maksavad mobiiliga? Filmis ei ole Adrianil sularaha ja nad maksavad mobiiliga. Nad teevad seda esimest korda ja juhendavad teineteist selles tegevuses. Vaatame filmi episoodide ja töölehel vastavat lõiku. Mida Adrian ja Anni SMS-i kirjutavad? Mis numbril nad sõnumi saadavad. Mis numbril sa saadad sõnumi parkimise alguses? Mis numbril sa helistad parkimise lõpus?

4) Lõpuks saadame ise oma kaaslastele sõnumi. Laseme neil küsida oma naabrilt telefoninumbri ja selle kuulmise järgi üles kirjutada. Seejärel kirjutavad nad naabrile sõnumi. Sõnumi võib kirjutada ja saata õppijate nõusolekul ka päriselt mobiiltelefonis.

5.6. Informatsiooni lugemine ja arutamine. Loeme informatsiooni piltidel olevatelt eri parkimistsooni siltidelt. Välja on valitud kaks tsooni, kuna südalinna ja kesklinna mõiste eristamine oleks keeruline. Kesklinnas ja vanalinnas maksab parkimistund erinevalt. Kui palju maksab parkimistund (1 h) vanalinnas? Kui palju maksab parkimistund kesklinnas? Kas Tallinnas on parkimine kallid või odav? Kas kesklinnas on odavam parkida kui vanalinnas? Millal on parkimine tasuta?

5.7. Bussipileti ostmine ja selle hinnad.

Kas sa sõidad bussiga? Kui palju bussipilet maksab? Kas sa ostad pileti a) kioskist või b) bussijuhilt?

Bussipilet on kioskist ja bussijuhilt ostes erineva hinnaga. Kumb on odavam?

Mängime paaridena rollimängu, kus küsime kioskist või bussijuhilt piletit.

Küsime informatsiooni. Vaatame töölehtedel olevaid erineva bussisõidusituatsiooni pilte ning esitame küsimusi bussipeatuse ja bussi väljumise kohta (Mis kell buss väljub? Kas see buss sõidab Tallinna? Kas siin peatub buss nr 3? Kas siit väljub buss nr 3? jms). Valime ühe situatsiooni ja mängime rollimängu. Rollimängus saab kasutada varem õpitud sõnavara (näiteks tee juhatamine ja kellaajad). Varieerime sõnu ja väljendeid ning koostame oma rollimängud.

5.8. Probleemlahendusülesanne. Bussipileti ostmisvõimalused ja erinevad hinnad. Iga tegelane annab ühe informatsioonikillu, mille põhjal tuleb lahendada Michaeli probleem.

Küsimus: Kui palju see siis ühe pileti hinnaks teeb, kui ma sõidan iga päev kaks korda?

Küsimusel on kaks vastust. Kui Michael on üliõpilane, siis maksab tema 30 päeva ID-pilet 110 krooni, mis tuleb jagada 60-ga, sest ta sõidab kaks korda päevas (vastus umbes 1 kroon ja 80 senti). Kui ta ei ole üliõpilane (pildil on ta üsna vana), siis maksab tema ID-pilet 270 krooni, mis tuleb jagada 60-ga (vastus 4 krooni ja 50 senti).

Vastus: Kui Michael ostab 30 päeva ID-pileti ja sõidab iga päev kaks korda, siis see teeb ühe pileti hinnaks 4 krooni ja 50 senti.

Tööleht 6. Minu töökoht. Ma otsin tööd!

Teema ja eesmärk

Töölehe eesmärk on lõimida töö teema kohanemisprogrammi sotsiaal-majandusliku lõimumise valdkonna teemade ja tegevustega. Siin omandatakse mitmeid tööga seotud suhtlusoskusi. Oskus öelda, kus ja kellena töötad, ning kirjeldada oma töökohta, töövahendeid ja tegevusi. Oskus rääkida oma haridusest ja erialast. Oskus öelda, mis kellast mis kellani sa töötad või mis kellast mis kellani on teenindusasutus avatud. Töö otsimise teema juures on eesmärk arendada oskust lugeda töökuulutusi, otsida infot internetist ja seda internetti sisestada (tööotsinguportaalid, ankeedid) esitada oma elulooandmeid kirjalikult ja suuliselt, esineda töövestlusel ja suhelda äripartneritega. Baaskoolituse teemadest on lõimitud Eesti Töötukassa ja CV Keskuse veebilehed ja tööpakkumiste portaalid.

sõnavara ja väljendid	Elukutsed, töökoht, töövahendid, töövahendite ulatamisega seotud suhtlusfraasid, tööotsinguga seotud sõnavara, haridussõnavara, elulooandmed ja töövestlusel kasutatavad suhtlusfraasid. Oskus lühidalt põhjendada.
suhtlusoskused	Oskus vastata tööga seotud küsimustele ja ise küsimusi esitada, öelda, kus ja kellena töötad, ning kirjeldada oma töökohta, töövahendeid ja tegevusi. Oskus midagi paluda. Oskus rääkida oma haridusest ja erialast. Oskus öelda, mis kellast mis kellani sa töötad või mis kellast mis kellani on teenindusasutus avatud. Oskus lugeda töökuulutusi, otsida infot internetist ja seda internetti sisestada (tööotsinguportaalid, ankeedid), esitada oma elulooandmeid kirjalikult ja suuliselt, esineda töövestlusel ja suhelda äripartneritega.
keel	Olev käänne tööga seotud väljendites (-na, kellena?). Põhjendame lausekonstruktsiooni abil „... sellepärast, et ...”.

Materjalid: tööleht ja lühifilmid (Michaeli töökoht, Peymani töökoht, Dolorese töökoht) internetis www.kohanemisprogramm.com. Bürootarbed. Joonistusvahendid. Arvutid, internet, CV Keskuse veebileht.

Materjalid mängu jaoks „Leia oma äripartner!”.

Tööjuhend

6.1. Mis tööd sa teed? Kellena sa töötad? Loeme töölehel ametinimetusi ja ütleme, kes kellena töötab. Seejärel ütlevad õppijad järjest kellena nemad töötavad või töötasid enne Eestisse tulekut. Ametinimetused võiks kirjutada paberilehtedele, sest nendega saab pärast mängida mängu „Leia oma äripartner!”.

6.2. Kus ja kellena sa töötad? Mis kellast mis kellani sa töötad? Mis päevadel sa töötad?

Siin on kolm tegelast, kelle kohta on antud informatsioon (kuulutus), kust tuleb leida küsimustele vastused.

Esimene juhtum on ilma küsimusteta lihtsalt lugemiseks. Kuid arusaamist kontrollime ikkagi küsimuste abil.

Kui meie seas on veel tehasetöölisi, siis laseme ka neil öelda, mis kellast mis kellani nad töötavad ja kas nad

käivad iga päev töö. Küsime ka palga kohta. Teise tegelase kohta on meil juba ainult kuulutus, mille abil peame leidma tema tööaja ja tööpäevad. Sama kehtib ka kolmanda tegelase puhul. Iga tegelase juures kaasame ka õppijad lisaküsimustega vestluse. Isegi siis, kui nende töökohta see ei puuduta.

6.3. Kontoris. Teemaks on töövahendid ja mööbliesemed meie töökohal. Nimetame kõiki esemeid, mida lehel näeme. Soovitav oleks võtta kaasa kirjatarbeid (näiteks kirjaklambreid, markereid, auguraua, klambrilööja, kaustad, teritaja), mida saab nimetada ning millega saab kontorit mängida. Õppijad paluvad üksteisel ulatada endale asju. Kasutame selleks esialgu kõige lihtsamaid vorme, et nad ei takerduks käännetesse.

6.4. A. Töölehel on Michaeli ja Peymani joonistused oma töökohtadest ja nende ametinimetus. Vaatame lühifilme, kuidas Michael ja Peyman jutustavad oma töökohast. Nimetame asju, mis oli Michaeli ja Peymani kontoris. Leiame kirjelduse järgi üles Michaeli ja Peymani pildid! B. Seejärel vaatame filmi Doloresest. Dolores töötab toimetajana ja hoidjana. Dolores kontoris ei ole tooli, ta istub suure kollase harjutuspalli peal.

C. Jagame õppijatele suured paberilehed ja laseme neil enda töökohta joonistada ning aitame neil vajalikud sõnad juurde kirjutada. Seejärel joonistavad õppijad pildi ning tutvustavad oma töökohta filmide eeskujul.

6.5. Tööotsija. Kas sa oled töötu? Kas sa otsid tööd?

Kõigepealt seletame mõisteid „töötaja“, „tööotsija“ ja „tööpakkuja“, sest need on tööotsinguportaalide kasutamisel olulise tähtsusega.

See teema eeldab tööturukoolituse lõimimist. Kati ja Jekaterina on tööotsija nõustajad, kes esindavad Eesti Töötukassat ja CV Keskust. Eesti keele tunnis ei hakata lugema nende asutuste veebilehte, kuid see tegevus võiks toimuda lõimitult, kus näidatakse, kuidas minna eestikeelsele leheküljele ning leida sealt vene- ja ingliskeelset informatsiooni. Pööratakse tähelepanu informatsioonile, mis puudutab tööotsijat. Vastavate asutuste esindajad korraldavad selleks nõustamiskoolitusi.

Eesti Töötukassa veebilehte: <http://www.tootukassa.ee/>

CV Keskuse veebileht: <http://www.cvkeskus.ee>

Edasi läheb tegevus tööotsija nõustamisena. Töölehel on esitatud neli juhtumit, kus õppijal tuleb olla nõustaja rollis. Kõigepealt loeme ja arutame iga juhtumi läbi ning kontrollime sisust arusaamist. Seejärel jaguneme konsultatsioonibüroodeks (igal rühmal on oma nimi) ja hakkame nõu andma.

A. Nadiia otsib tööd. Ta on õmbleja, aga ta tahab juuksurina töötada. Mis sa arvad, kas Nadiia leiab töökoha? Loe töökuulutusi ja anna Nadiiale nõu!

B. Maria otsib ka tööd. Tema õpib arstiks, aga tahab tööle minna. Anna Mariale nõu!

C. Deniss töötab laevatehases, aga ta tahab rohkem palka saada. Anna Denissile nõu!

D. Jorge ja Ashiq on ärimehed. Nad tahavad müügiialal töötada. Anna Ashiqile ja Jorgele nõu?

Olukord tööturul võib alati muutuda ning teemat tuleks hetkeolukorrast lähtuvalt käsitleda. Töölehe tööpakkumistes ei ole juuksuritele tööd, sest Eesti Töötukassa andmetel on sellel alal suur tööpuudus. Ometi tahtsid paljud just juuksuriks õppida, mida aga tööpuuduse tõttu ei pakutud. Seega ei ole Nadiia idee juuksuriks hakata eriti hea, sest ta ei leia tööd. Samas on tööpakkumistes korraliku palgaga töökoht õmblejale.

6.6. Loeme tööpakkumisi, mis on võetud CV Keskuse veebilehelt! Missugused töökohad on vabad? Kus need asuvad. Kui palju seal palka saab? Kas see on hea palk? Missugused on nõudmised? Valime välja sobiva töökoha ja põhjendame valikut. Ma valisin selle töökohta sellepärast, et ... Kasutame etteantud fraase ja täiendame neid omapoolsete põhjendustega.

Lõpuks on iseseisev ülesanne. Loe CV Keskuse veebilehelt www.cvkeskus.ee veel tööpakkumisi ja leia endale sobiv töö! Mis töökoht see on? Mis firmas see töökoht on? Kus see töökoht asub? Kui suur seal palk on?

6.7. „Minu CV“ on koostatud CV Keskuse näidise põhjal ja seda saab kasutada ettevalmistava tegevusena CV Keskuse veebiportaaliga töötades ja oma andmeid sinna sisestades (inglise, vene ja eesti keeles). Töölehel on esitatud kõik olulised elulooandmed, mida kirjalikult küsitakse ja mis on töövestluses suuliste küsimuste teemaks. Mõisted tõlgitakse töölehe sõnastiku abil ning arutatakse läbi kogu rühmaga valdkondade kaupa (perekonnaseis, haridus, varasem töökogemus jms), iga valdkonna all nimetavad õppijad oma andmed, mida õpetaja aitab tõlkida eesti keelde.

6.8. Töövestlus. CV koostamisele järgneb töövestlus (dialoog), mida hakatakse rollimänguna harjutama. Dialoog suunab õppijad ka Skype'i tööpakkumisi vaatama, kuid töölehele sellist ülesannet lisatud ei ole.

6.9. Mäng „Leia oma äripartner!“.

Mäng algab sissejuhatava dialoogi lugemisega, mis on kasulik äriinimestele ja esindusfunktsioonides olevatele inimestele kontaktide loomiseks ja sissejuhatava lühivestluse arendamiseks.

Mängu eesmärk on leida paariline, kellel on sama elukutse.

Asetame korvi või karpi sedelid töökohtadega. Iga töökoha nimetust on kaks. Õppijad võtavad karbist sedeli ja loevad, aga teistele ei näita. Seejärel tõusevad kõik kohtadelt ja hakkavad üksteisega läbisegi suhtlema etteantud mudelite abil. Tervitavad ja esitlevad end (nimi, lähtemaa ja amet). Teine vastab esitlusele enda tutvustusega. Kui see ei ole õige paariline, siis minnakse järgmise juurde, kuid protseduur jääb samaks ja sedeleid ei tohi üksteisele näidata enne, kui paariline on leitud. Ajaline piirang peaks olema viis minutit.

Paarid jäävad kokku ja pärast mängu lõppu tutvustavad nad teineteist „See on minu äripartner (nimi). Ta on (elukutse) ja ta on pärit (maa)”. Kui äripartneri leidnud inimesed on end tutvustanud, siis otsitakse paarilised üles ka neile, kes oma partnereid ei leidnud.

Tööleht 7. Mina ja Eesti. Kuidas sul läheb?

Teema ja eesmärk

Tööleht koosneb kahest osast. Esimene osa käsitleb akulturatsiooni, kus võrreldakse enda ja teiste kogemusi ja tundeid, teises osas tutvutakse Eestiga ning võrreldakse Eestit oma sünnimaaga.

Töölehe peamine eesmärk on arendada oskust ennast suhestada Eestiga, väljendada oma mõtteid ja tundeid ning omandada oskus võrrelda oma lähtemaad ja lähtekultuuri Eestiga. Kui tavaliselt räägivad töölehtedel oma lugu eestlased, siis see tööleht algab sellega, et kohanejad jutustavad oma kohanemisloo, milles tulevad esile ka kultuurišokk ja akulturatsiooniraskused. See on psühholoogiliselt vajalik teema, sest kõigil kohanejatel on Eestis akulturatsiooniraskusi, mis sarnanevad üksteisega, kuid kõik kogetu ei ole negatiivne. Esile tuuakse ka mitmeid toredaid kogemusi, mis teeb tuju heaks. Kohanejate jaoks on psühholoogiliselt väga vajalik jagada teistega oma kogemusi, sest siis saavad nad aru, et isegi kui nad tunnevad end üksildaselt, siis on tegelikult palju teisi, kes samamoodi tunnevad ja nad võivad üksteist sellel raskel momendil toetada. Enda kultuuri ja kogemuse suhestamine Eestiga maandab negatiivseid pingeid, õpetab aru saama, et tegemist on üleminekufaasiga, ning muudab neid Eesti ja eestlaste suhtes positiivsemaks. Võrdlemine arendab üldiselt väljendusoskust, oskust mõtteid, emotsioone ja seisukohti väljendada ning põhjendada. Lisaks suunab see nägema ühiseid jooni eri kultuuride vahel: seda, mis ühendab. Töölehega käib kaasas rohkelt filmimaterjali ja helifaile laulude saateks, sest ühislaulmine suurendab positiivseid emotsioone.

sõnavara ja väljendid	Tundeid ja meeleolu väljendavad sõnad, omadussõnad, vastandsõnad, eestikeelsed kohanimed, loodust kirjeldavad sõnad (veekogude nimetused, pinnavormid, puud, lilled, loomad, linnud).
suhtlusoskused	Oskus väljendada lühidalt mõtteid, tundeid ja meeleolu. Oskus võrrelda positiivset ja negatiivset ning kirjeldada erinevusi ja sarnasusi.
keel	Eituse väljendamine olevikus ja minevikus, omadussõna võrdlusastmed, <i>da</i> -tegevusnimi.

Materjalid: tööleht, lühifilmid „Saijedi lugu”, „Chidi lugu”, „Mahmoud jutustab oma kodumaast”, „Jana tutvustab Eestit”, helifailid laulude saatemuusikaga „Kui sul tuju hea”, „Oma maa”, „Mu isamaa armas” (filmifailid samade laulude muusika ja sõnadega kaasaulmiseks, (www.kohanemisprogramm.com)). Eestikeelne suur maailmakaart.

Tööjuhend

7.1. Minu lugu. Kuidas sul läheb? Kuidas sul alguses läks, kui sa alles Eestisse tulid? Loe ja vaata filmi! Saijed [sai:d] räägib sulle oma loo.

Tegevus algab filmi vaatamisega, kus Saijed jutustab inglise keeles oma loo (eestikeelsed ja venekeelsed subtiitrid). Lugu on mõtetena kokku võetud töölehel. Kuna film on ingliskeelne, siis arusaamisprobleeme ei teki, kuid töölehe abil hakkame Saijedi mõtteid eesti keeles kokku võtma. Said räägib oma üksindusest Eestis, kuidas ta ei suutnud alguses araablastest sõpru leida, keeleoskuse ja suhtlusvõimaluse puudumisest, pimedast talvest, mida oli väga raske üle elada, ning koduigatsusest. Arutame, mida Saijed mõtles ja tundis alguses ning mida ta mõtleb ja tunneb nüüd. Seejärel on küsimustik, millele vastavad kohanejad ise ja räägivad oma loo. Vastused on antud valikvastustena, millele saab joone alla tõmmata ning mille abil enda mõtteid ja tundeid väljendada. Julgustame õppijaid jutustama, aitame neil mõtteid eesti keelde tõlkida. On väga tähtis, et nad püüaksid oma mõtteid ja tundeid väljendada. Pöörame tähelepanu *da*-tegevusnime kasutamisele konstruktsioonides (ma oskan, ma tahan). Küsimuste vastused võib kokku võtta seinale asetatud suurtel paberitel, mis näitavad meie rühma mõtteid ja tundeid kohanemisküsimustes ning võimaldavad neil endid võrrelda.

7.2. Chidi loo vaatamine, lugemine ja arutelu. Vaatame filmi Chidi loost, kus ta räägib oma esimesest lumekogemusest Eestis ning võrdleb oma kogemust Saijedi omaga. Arutame ja võtame töölehe abil eesti keeles kokku Chidi mõtted ja tunded. Võrdleme Chidi mõtteid ja tundeid Saijedi ja enda kogemustega.

7.3. Paaristöö. Töölehel on antud joonis, mis võimaldab erinevusi ja sarnasusi (ühisosa) võrrelda.

Õppijad arutavad ja kirjutavad joonisele kõigepealt selle, mis oli Saijedi ja Chidi loos sarnane ja mis erinev. Vastandsõnade kirjutamine tahvile ning harjutamine pallimängu abil.

Seejärel lisatakse juurde oma kogemused. Mis oli sulle raske ja mis oli sulle huvitav? Mis on sinul Saijedi ja Chidiga sarnane ja mis erinev? Kolmandaks võrreldakse enda ja oma naabri lugu. Mis on teie loos sarnane ja mis erinev? Mida on rohkem? Kas seda, mis on sarnane, või seda, mis on erinev? Peale keeleõppe on teine eesmärk suunata õppijad leidma lisaks erinevustele ka ühiseid jooni – seda, mis ühendab.

7.4. Eesti ja lähtemaa. Siin tuleb sisse uus teema, mis pöörab pilgu isiklikelt tunnetelt oma lähtemaale ja Eestile kui sihtmaale ehk uuele kodumaale. Teadlikult kasutatakse oma lähtemaast rääkides sõna „sünnimaa”, sest kohanemise eesmärk on see, et Eestist saab nende uus kodumaa. Kodumaast rääkides mõeldakse maad, kus füüsiliselt või mentaalselt elatakse. Sünnimaast rääkides tuleb laulusõnade kaudu alguses sisse mõiste „oma maa” ning hiljem ka „isamaa”, mis mõlemad tähistavad lähtemaad, kus inimene on sündinud ja kasvanud ning kust on ta vanemad pärit. Seega saab sünnimaa, isamaa ja kodumaa mõistet selle teema jooksul üsna põhjalikult käsitleda ja see võib tekitada ka emotsioone. Töölehte toetavad jälle

filmid, kus kohanejatelt küsitakse ka seda, kas nad armastavad oma sünnimaad või Eestit. See on väga ilus ja emotsionaalne moment, kui kohaneja vastab, et ta armastab Eestit või et ta armastab oma sünnimaad. Eestit tutvustavas filmis esineb samuti kohaneja, kes ise on sündinud Eestis, kuid elanud Lõuna-Aafrikas. Kõigepealt asetatakse seinale eestikeelne maakaart. Tutvustame Gunnar Kriiki laulu „Oma Maa“, mida saab internetis ka originaalis kuulata või vaadata (link kohanemisprogrammi veebilehel www.kohanemisprogramm.com). Samuti võib vaadata filmis, kuidas kohanejad ise selle laulu adapteeritud varianti väga emotsionaalselt elava muusika saatel laulavad. Püüame kinnisilmi leida kaardil üles oma maa. Vaatame eestikeelseid kohanimesid. Pöörame tähelepanu meredele ja ookeanidele oma sünnimaa ümber.

7.5. Tööleht ja laul. Läheme töölehel laulusõnadega edasi. Gunnar Kriik ütleb, et Eestis on merepiir ja metsade viir. Ühel pool on meri ja teisel pool on metsad. Nimetame asju, mis on õppijate sünnimaal. Kas seal on ainult merepiir või on seal ka metsad, mäed või kõrb? Täidame lüngad ja laulame oma maast. Laulu laulmine töölehel esitatud sõnade ja saatemuusika helisalvestise abil. Saatemuusika helisalvestisena võib kasutada ka filmi, sest siis saab osutada õigel ajal õigele pildile ja sõnale, mis hõlbustab laulmist. Kui keegi tahab lisada sõnu, mida filmis ega töölehel ei ole (näiteks „Niilusepiir ja püramiidide viir“), siis tuleb need sõnad eraldi suurele lehele kirjutada. Laul on väga emotsionaalne ja ilusa muusikaga ning piloteerimisel kujunes see kohanejate lemmiklauluks.

7.6. Film ja arutelu. Vaatame filmi, kus Mahmoudi tutvustab Egiptust. Mis on Egiptuses? Loeme töölehel, mis on Eestis, ja nimetame asju, mis on meie kodumaal (jões, järved, mäed jms). Pöörame tähelepanu omadussõnade võrdlusastmetele. Seejärel nimetame pealinnu, ütleme rahvaarvu, kui palju on pealinnas elanikke. Räägime lipuvärvidest, nimetame presidente.

7.7. Film ja arutelu. Vaatame lühifilmi „Jana tutvustab Eestit“. Mis loomad ja linnud elavad Eestis, missugused puud kasvavad Eestis? Mis veel kasvab Eesti metsades? Mis on Eesti rahvuslill ja rahvuslind?

7.8. Tutvustame uue laulu autorit ja sõnu „Mu isamaa armas“. Iga õppija nimetab vastavalt teemale asju, mis tema kodumaal kasvavad või kes seal elavad. Täidame töölehe laulu tekstis olevad lüngad. Laulame helifaili abil laulu nii Eestit kui ka kohanejate sünnimaad käsitlevate tekstidega.

7.9. Tabeli täitmine. Mida sa Eesti kohta teada said? Mida sa juba varem teadsid? Täida tabel! Mis on Eestis ja sinu sünnimaal sarnane? Mis on erinev? Kohanemisprogrammi piloteerimisel valmistasid kohanejad oma sünnimaa tutvustamiseks plakatid. Ka see oleks sobiv ja motiveeriv keeleõppetegevus, mille jaoks tuleks varuda rohkem aega ja materjali. Plakateid saab teha ka iseseisva tööna ning kui on samalt maalt mitu inimest, siis saab neid teha ka paaris- või rühmatööna.

1. Tere! Kust sa pärit oled?

1.1. Kust Jorge ja Ashiq pärit on? Kust sina pärit oled?

Räägi!

1.2. Mis keelt sa räägid?

See on Mahmoud. Ta on pärit Egiptusest. Ta räägib arabia keelt.

Tere! Mina olen pärit Tšiilist. Ma räägin hispaania keelt. Aga minu abikaasa on pärit Eestist. Tema räägib eesti keelt.

1.2. Loe, räägi ja kirjuta!

Jana on Michaeli naine. Michael on tema abikaasa.

Michael on Jana mees. Jana on tema naine.

Michael on pärit Lõuna-Aafrikast.

Ta on sündinud Lõuna-Aafrikas.

Jana on ka pärit Lõuna-Aafrikast, aga ta on sündinud Eestis.

Nad elavad Eestis ning räägivad inglise ja vene keelt.

Nad õpivad praegu eesti keelt. Nad soovivad rääkida eesti keeles.

Michael ja Jana õpivad eesti keelt.

Loe!

Räägi!

Kirjuta!

Mis su nimi on? Minu nimi on

Kus sa oled sündinud? Ma olen sündinud.....

Kust sa pärit oled? Ma olen pärit

Ma olen

Kus sa elad? Ma elan

Mis keeli sa räägid? Ma räägin.....keelt.

Kust sa pärit oled? Ma olen pärit Eestist.

Kus sa elad? Ma elan Eestis.

mina (ma) olen		<table border="1"> <tr><td>Eestist</td></tr> <tr><td>Egiptusest</td></tr> <tr><td>Ameerikast</td></tr> <tr><td>Indiast</td></tr> <tr><td>Aafrikast</td></tr> <tr><td>Uus-Meremaalt</td></tr> </table>	Eestist	Egiptusest	Ameerikast	Indiast	Aafrikast	Uus-Meremaalt
Eestist								
Egiptusest								
Ameerikast								
Indiast								
Aafrikast								
Uus-Meremaalt								
sina (sa) oled								
tema (ta) on								
meie (me) oleme								
teie (te) olete								
nemad (nad) on								

ma elan	<table border="1"> <tr><td>Eestis</td></tr> <tr><td>Egiptuses</td></tr> <tr><td>Ameerikas</td></tr> <tr><td>Indias</td></tr> <tr><td>Aafrikas</td></tr> <tr><td>Uus-Meremaal</td></tr> </table>	Eestis	Egiptuses	Ameerikas	Indias	Aafrikas	Uus-Meremaal
Eestis							
Egiptuses							
Ameerikas							
Indias							
Aafrikas							
Uus-Meremaal							
sa elad							
ta elab							
me elame							
te elate							
nad elavad							

Mis rahvusest sa oled?

mina olen venelane – me oleme venelased sina oled hispaanlane – teie olete hispaanlased tema on ameeriklane – nemad on ameeriklased araablane – araablased eestlane – eestlased

Mis keelt sa räägid?

ma räägin	eesti keelt
sa räägid	inglise keelt
ta räägib	vene keelt
me räägime	hispaania keelt
te räägite	araabia keelt
nad räägivad	prantsuse keelt

1.3. Loe

dialogi!

Ashiq: Tere! Saame tutvavaks. Mina olen Ashiq.

Jorge: Väga meeldiv. Minu nimi on Jorge. Ja kuidas teie nimi on?

Mahmoud: Minu nimi on Mahmoud!

Jorge: Väga meeldiv. Kas te olete Eestist pärit?

Mahmoud: Ei! Ma tulen Egiptusest. Aga kust teie pärit olete?

Ashiq: Mina olen Bangladeshist ja Jorge on Lõuna-Ameerikast.

Mahmoud: Väga meeldiv! Kas te eesti keelt ka räägite?

Ashiq: Jah, natuke räägin. Ma õpin praegu eesti keelt, aga ma räägin inglise keelt. Mis keelt teie räägite?

Mahmoud: Mina räägin inglise ja araabia keelt. Kas teie, Jorge, räägite inglise keelt?

Jorge: Jah, kuid minu emakeel on hispaania keel.

Mahmoud: Kas te eesti keelt ka räägite?

Jorge: Natuke räägin. Minu abikaasa räägib eesti keelt hästi. Ta on eestlane.

Mahmoud: Väga huvitav ! Minu abikaasa on ka eestlane. Tema räägib ka hästi.

Jorge: Jah! Tõesti, väga huvitav!

Meie dialog. Räägi oma naabriga!

Räägi oma naabriga!

.....: Tere! Saame tutvavaks. Mina olen

.....: Väga meeldiv. Minu nimi on Kas te olete Eestist pärit?

.....: Ei! Ma tulen Aga kust teie pärit olete?

.....: Mina olen pärit.

.....: Väga meeldiv! Kas te eesti keelt ka räägite?

.....: Jah, natuke räägin. Ma räägin keelt. Mis keelt teie räägite?

.....: Mina räägin keelt. Kas te räägite keelt?

.....: Ei/jah, aga minu emakeel on

.....: Minu abikaasa räägib ka keelt. Ta on

.....: Väga huvitav! Minu abikaasa on Tema räägib keelt.

1.Sõnastik/Словарь/ Dictionary/ Diccionario

eesti	русский язык	English	Español
Tere!	Здравствуйте!	Hello!	Hola!
Tere tulemast!	Добро пожаловать!	Welcome!	Bienvenido!
Loe!	Читай!	Read!	lee!
Räägi!	Говори!	Speak!	habla!
Kirjuta!	Пиши!	Write!	Escribe!
Kust sa pärit oled?	Откуда ты родом?	Where are you from?	¿De dónde eres?
mina/ ma olen	я	I am	Yo soy
sina/sa oled	ты	you are (singular)	usted es (singular)
tema/ta on	он (она)	he (she) is	él (ella) es
meie/me oleme	мы	we are	nosotros somos
teie/te olete	вы	you are (plural)	ustedes son (plural)
nemad/nad on	они	they are	Ellos(as) son
see on	это	this is	Esta(o) es
nimi	имя	name	nombre
Minu nimi on...	моё имя	My name is...	Mi nombre es .
Ma olen pärit...	я родом	I am from...	Yo soy de ..
Ma olen sündinud...	я родился	I was born...	Yo nació ..
Ma elan...	я живу	I live...	Yo vivo ..
keel	язык	language	idioma
Mis keelt sa räägid?	На каком языке ты говоришь?	What language do you speak?	¿Qué idioma habla usted?
Kas sa räägid eesti keelt?	Ты говоришь на эстонском языке?	Do you speak Estonian?	¿Habla usted Estonio?
abikaasa	супруг(а)	husband, wife	marido, esposa
naine	жена, женщина	wife, woman	esposa, mujer,
mees	муж, мужчина	man, husband	hombre, marido
rahvus	национальность	ethnicity	etnia
eestlane	эстонец	estonian	Estonio
õpin - õpi!	учись/учусь	I learn /learn!	Yo aprendo / aprende!
praegu	сейчас	now	ahora
väga	очень	very	muy
huvitav	интересный	interesting	interesante
meeldiv	приятный	nice	agradable
ka	тоже	also	también
aga	но	but	pero
natuke	немного	a little	un poco
hästi	хорошо	well	bien

2. Kus toimub kohanemisprogramm?

2.1. Kus toimub sinu kohanemisprogramm?

2.2. Nadiia käib Jõhvis kohanemisprogrammis. Kohanemisprogramm toimub Jõhvi Vene Gümnaasiumis. Jõhvi Vene Gümnaasium asub Jõhvis, Narva maantee 6 (kuus).

Jõhvi Vene Gümnaasium – Jõhvi, Narva maantee 6.

See on Nadiia eesti keele õpetaja. Õpetaja nimi on Valentina.

Michael ja Jana käivad Tallinnas kohanemisprogrammis. Kohanemisprogramm toimub Tallinna Ülikoolis. Kohanemisprogrammi lektori nimi on Sulev.

Tallinna Ülikool –
Tallinn, Uus-Sadama 5 (viis).

Kirjuta siia oma kohanemisprogrammi aadress!

Linn tänav maja number

Mis on ruumi number? Tallinnas toimub kohanemisprogramm ruumis number 543 (viis, neli, kolm).

Jõhvis toimub kohanemisprogramm ruumis 236 (kaks, kolm, kuus).

Mis on selle ruumi number, kus sinu kohanemisprogramm toimub?

Minu kohanemisprogramm toimub ruumis number

ruum number 543
(viis, neli, kolm)

ruum number 236
(kaks, kolm, kuus)

0 null
1 üks
2 kaks
3 kolm
4 neli
5 viis
6 kuus
7 seitse
8 kaheksa
9 üheksa
10 kümme

Dialog. Räägi oma naabriga!

A. Kus sina käid kohanemisprogrammis?

B. Mina käin kohanemisprogrammis

A. Kus see asub?

B. See asub

.....
A. Mis on sinu eesti keele õpetaja nimi?

B. Minu eesti keele õpetaja nimi on

A. Mis on sinu lektori nimi?

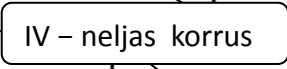

B. Minu lektori nimi on

2.3. Mitu korrust on majal? Mitmendal korrusel asub ruum 543?

Mitmendal korrusel on sinu kohanemisprogramm? Mitmendal korrusel sa elad?

Ruum number 543 (viis, neli, kolm) on viiendal korrusel.

I - esimene korrus

1 üks - I esimene, esimesel
2 kaks - II teine, teisel
3 kolm - III kolmas, kolmandal
4 neli - IV neljas, neljandal
5 viis - V viies, viiendal

6 kuus - VI kuues, kuuendal
7 seitse - VII seitsmes, seitsmendal
8 kaheksa - VIII kaheksas, kaheksandal
9 üheksa - IX üheksas, üheksandal
10 kümme - X kümnes, kümnendal

Mine üles viiendale korrusele! Kas sa lähed trepist üles või sõidad liftiga?

Ma lähen / ei lähe trepist üles. Ma sõidan / ei sõida liftiga.

trepp

Mine trepist üles!
Ma lähen trepist üles.

lift

Sõida liftiga!

Mine trepist alla!
Ma lähen trepist alla.

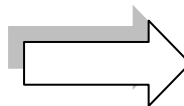
2.5. Loe

ja värvi

õiged nooled!

Vabandage, kus asub ruum 236?

koridor

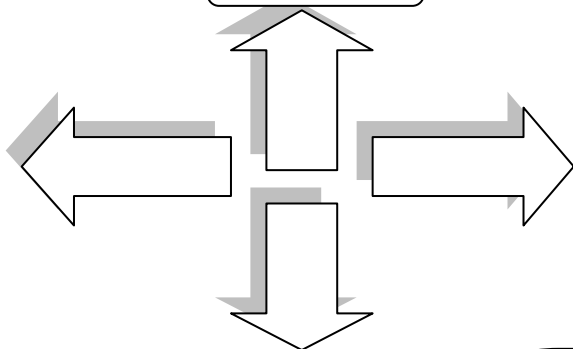
Mine mööda koridori otse edasi ja pööra vasakule!

Küsi!

edasi

vasakule

paremale

Ruum 236 on koridori lõpus vasakul.

Uks on kinni.

Ruum K-236 on koridori lõpus vasakut kätt.

Uks on lahti. Palun astu sisse!

Uks on lahti.

Kirjuta dialoog ja juhata oma naabrile teed!
Mis on ruumi number, kus loeng / eesti keele tund toimub?

- A. Vabandage, kus toimub
- B. toimub ruumis
- A. Mitmendal korrusel see asub?
- B. See asub korrusel. (Sõida liftiga / mine trepist)
- (üles/all) korrusele ja
- A. Täna!

2.5. Siin on Tallinna Ülikooli kohvikud ja sööklad. Mis aadressil ja mitmendal korrusel need asuvad?

A. Kohvik Kehrwieider,
Uus-Sadama 5,
3. korrusel

B. Ülikooli söökla,
Narva maantee 29,
1. korrusel

C. Kohvik Pedaal,
Narva maantee 25,
1. korrusel

2.6. Mis on selle kohviku nimi, kus sina käid? Kus see asub? Mitmendal korrusel see asub? Juhata sinna teed!

lähen – Mine!

pööran – Pööra!

sõidan – Sõida!

Mina käin kohvikus

See asub

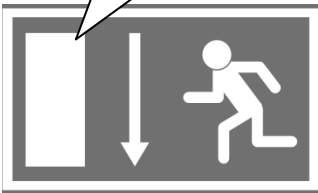
See on korrusel.

Kõigepealt mine Siis

Ja

2.7. Kus on väljapääs?

Vabandage!
Kus on väljapääs?

Mine trepist alla!

Mine mööda koridori otse edasi! Otse ees on välisuks!

Mine uksest sisse!

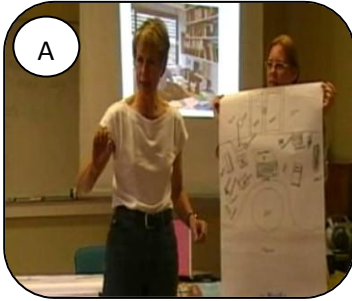
Mine uksest välja!

2.Sõnastik/Словарь/ Dictionary/ Diccionario

eesti	русский язык	English	Español
kohanemisprogramm	программа адаптации	adaptation programme	programa de adaptación
Kus?	где?	where?	¿Dónde?
toimub	проходит	takes place	es (ser)
ülikool	университет	university	Universidad
õpetaja	учитель	teacher	profesor
asub	находится	is situated	esta en
lektor	лектор	lecturer	conferenciante
ruum, puhkeruum	помещение, комната, комната отдыха	room, restroom	Cuarto (Pieza) baño
number	номер	number	número
tänav	улица	street	calle
maja	дом	house	casa
Mis?	что?	what?	¿qué?
korrus	этаж	floor	piso
Mitu?	сколько?	how many?	¿cuántos?
Mitu korrust?	сколько этажей?	how many floors?	¿Cuántos pisos?
Mitmendal korrusel?	на котором этаже?	on which floor?	¿En qué piso?
Mine!	иди!	go!	ve!
lähen	иду	I go	Yo voy
trepp	лестница	stairs	escaleras
üles	вверх	up	arriba
trepist üles	вверх по лестнице	upstairs	Subir las Escaleras
alla	вниз	down	abajo
trepist alla	вниз по лестнице	downstairs	Bajar las escaleras
lift	лифт	lift, elevator	ascensor
Sõida liftiga!	Поезжай на лифте!	Take the lift!	Tome el ascensor!
pööra	поворачивай	turn	Doble (doblar a)
parem/paremale	правый /направо	right	derecha
vasak/vasakule	левый /налево	left	izquierda
otse	прямо	straight	recto (derecho)
edasi	вперёд	forward	Hacia adelante
tagasi	назад	back	Hacia atras
lõpp/lõpus	конец/ в конце	end/in the end	final / al final
algus/alguses	начало/ в начале	beginning/at the beginning	inicio / al principio
sees/sisse	в	in	En , dentro
Astu sisse!	Заходи!	Come in!	Entre! (ordenando desde dentro)
Mine sisse!	Иди во внутрь!	Go in!	¡Entre! (ordenando desde fuera)
uks	дверь	door	puerta
lahti	открыто	open	abierto
Uks on lahti.	дверь открыт	the door is open	la puerta está abierta
kinni	закрыто	closed	cerrado
Uks on kinni.	дверь закрыта	the door is closed	la puerta está cerrada
kohvik	кафе	cafe	café
välja/väljapääs	наружу/ выход	exit	salida

3.1. Mis päev on täna? Kuhu sa täna lähed?

Täna on esmaspäev.

Dolores läheb **esmaspäeval** eesti keele tundi.

Täna on teisipäev.

Kati läheb **teisipäeval** tööle.

Täna on kolmapäev.

Marina läheb **kolmapäeval** loengusse.

Täna on neljapäev.

Adrian ja Anni lähevad **neljapäeval** poodi.

Täna on reede.

Ashiq ja Saijed lähevad **reedel** ekskursioonile.

Täna on laupäev.

Nadiia ja Sveta lähevad **laupäeval** kohvikusse.

Täna on pühapäev.

Ilšat läheb **pühapäeval** muuseumi.

Kirjuta lahtritesse õiged nimed ja kohad!

päev	Kes	läheb	kuhu?
esmaspäev	Dolores	-	eesti keele tundi
teisipäev		-	
kolmapäev		-	
neljapäev		-	
reede		-	
laupäev		-	
pühapäev		-	

3.2. Dialoog. Loe dialoogi koos naabriga!

Mis päeval on Jorge vaba? Mis päeval on Ashiq vaba?

Jorge: Kuule, Ashiq! Mida sa täna teed? Oled sa täna vaba?

Ashiq: Mis päev täna on?

Jorge: Esmaspäev!

Ashiq: Ei! Täna ma ei ole vaba. Mul on eesti keel.

Mis siis on?

Jorge: Ma mõtlesin, et lähleks kohvikusse.

Ashiq: Ma olen homme vaba. Ma olen alati teisipäeval vaba.

Jorge: Ma ei saa homme. Mul on ekskursioon. Lähme ülehomme.

Ashiq: Kolmapäeval ma ei saa. Siis ma olen tööl ja mul on eesti keele tund.

Jorge: Kohtume siis pühapäeval. Lähme pühapäeval kohvikusse!

Ashiq: Hästi! See on hea idee!

3.3. Vaata programmi ning leia vastused küsimustele!

Mis päeval on Ashiqul eesti keel?

Ashiqul on eesti keel, ja

Mis päeval on Ashiqul ekskursioon?

Tal on ekskursioon

Mis päeval käib Ashiq tööl?

Ashiq käib tööl

Mis päevadel on Ashiq vaba?

Ta on vaba..... ja

Programm
Esmaspäeval – eesti keel
Teisipäeval - vaba
Kolmapäeval –eesti keel
Neljapäeval – töö
Reedel – ekskursioon
Laupäeval – eesti keel
Pühapäeval - kohvik

3.4. Minu nädal

1. Mis päev on täna? Kuhu sa täna lähed?
2. Mis päev on homme? Kuhu sa homme lähed?
3. Mis päev oli eile? Kus sa eile käisid?

Lepi oma naabriga kohtumine kokku! Millal sa oled vaba?

päev	Kuhu sa lähed?
esmaspäev	
teisipäev	
kolmapäev	
neljapäev	
reede	
laupäev	
pühapäev	

- Mis päeval on sul eesti keel?
- Mis päeval on sul ekskursioon?
- Mis päeval sa tööl käid?
- Mis päeval sa vaba oled?

1. Mis päev on esimene juuni? 1. juuni on.....
2. Mis päev on viies juuni? 5. juuni on.....
3. Mis päev on kaheksateistkümnes juuni? 18. juuni on.....
4. Mis päev on kahekümnes juuni? 20. juuni on.....
5. Mis päev on kolmekümnes juuni? 30. juuni on.....
6. Mis kuu praegu on? (jaanuar (01), veebruar (02), märts(03), aprill(04), mai(05), juuni(06), juuli(07), august(08), september (09), oktoober (10), november (11), detsember (12)).
Praegu on
7. Mis kuupäev täna on? Täna on
8. Mis kuupäev oli eile? Eile oli
9. Mis kuupäev on homme? Homme on.....
10. Mis kuupäeval on sul sünnipäev?.....jaanuaril,veebruaril,märtsil,aprillil,mail,juunil,juulil,augustil,.....septembril,oktoobril,novembril,detsembril.
11. Millal sa Eestisse tulid? Ma tulin Eestisse
12. Mitu päeva, kuud, aastat tagasi sa Eestisse tulid? Ma tulin Eestisse

Kalender 2009 – juuni (esimene juuni 2009 – 01.06.2009)

esmaspäev esmaspäeval	teisipäev teisipäeval	kolmapäev kolmapäeval	neljapäev neljapäeval	reede reedel	laupäev laupäeval	pühapäev pühapäeval
1. üks esimene esimesel	2. teine teisel	3. kolmas kolmandal	4. neljas neljandal	5. viies viandal	6. kuues kuuendal	7. seitsmes seitsmendal
8. kaheksas kaheksandal	9. üheksas üheksandal	10. kümnes kümnnendal	11. üheteist- kümnes üheteist- kümnnendal	12. kaheteist- kümnes kaheteist- kümnnendal	13. kolmeteist- kümnes kolmeteist- kümnnendal	14. neljateist- kümnes neljateist- kümnnendal
15. viieteist- kümnes viieteist- kümnnendal	16. kuueteist- kümnes kuueteist- kümnnendal	17. seitsmeteist- kümnes seitsmeteist- kümnnendal	18. kaheksateist- kümnes kaheksateist- kümnnendal	19. üheteist- kümnes üheteist- kümnnendal	20. kahekümnes kahe- kümnnendal	21. kahekümne esimene kahekümne esimesel
22. kahekümne teine kahekümne teisel	23. kahekümne kolmas kahekümne kolmandal	24. kahekümne neljas kahekümne neljandal	25. kahekümne viies kahekümne viandal	26. kahekümne kuues kahekümne kuuendal	27. kahekümne seitsmes kahekümne seitsmendal	28. kahekümne kaheksas kahekümne kaheksandal
29 kahekümne üheksas kahekümne üheksandal	30 kolme- kümnes kolme- kümnnendal					

3.6. Eesti riigipühad ja riiklikud tähtpäevad

Eesti riigipühad on need päevad, kui sul on vaba päev.

Loe! Mis kuupäeval on sul vaba päev? Mis kuupäeval on Eesti

Vabariigi aastapäev? Mis kuupäeval on jaanipäev?

Mis kuupäeval on jõululaupäev?

kuupäev	Riigipühad	Public Holidays	Государственные праздники
1. jaanuar	uusaasta	New Year's Day	Новый год
24. veebruar	iseseisvuspäev, Eesti Vabariigi aastapäev	Independence Day	День независимости, годовщина Эстонской Республики
Liikuv püha	suur reede	Good Friday	Страстная пятница (Великая пятница)
Liikuv püha	ülestõusmispühade 1. püha	Easter Sunday	Пасха (1-й день Пасхи)
1. mai	kevadpüha	May Day	Праздник весны
23. juuni	võidupüha	Victory Day	День победы
24. juuni	jaanipäev	St. John's Day	Яанов день (Иванов день)
20. august	taasiseseisvumispäev	Day of Restoration of Independence	День восстановления независимости
24. detsember	jõululaupäev	Christmas Eve	канун Рождества (Рождественская суббота)
25. detsember	esimene jõulupüha	Christmas Day	первый день Рождества
26. detsember	teine jõulupüha	Boxing Day	второй день Рождества

Riiklikud tähtpäevad on need päevad, kui sul ei ole vaba päeva.

Mis kuupäeval on emakeelepäev? Mis kuupäeval on hingedepäev?

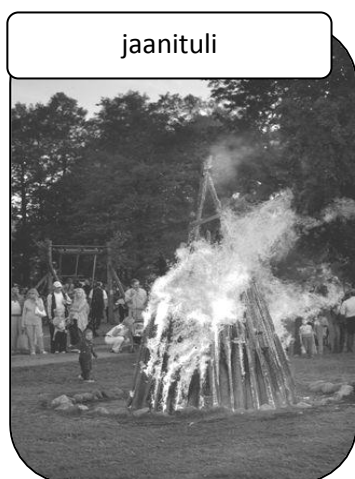
Vaata kalendrist järele, mis kuupäeval on sellel aastal isadepäev ja emadepäev?

kuupäev	Riiklikud tähtpäevad	National Holidays	Государственные знаменательные дни
6. jaanuar	kolmekuningapäev	Epiphany	Крещение
2. veebruar	Tartu rahulepingu aastapäev	Anniversary of the Tartu Peace Treaty	годовщина Тартуского мирного договора
14. märts	emakeelepäev	Native Language Day	День родного языка
Liikuv püha	emadepäev	Mothers' Day	День матери
4. juuni	Eesti lipu päev	National Flag Day	День эстонского флага
14. juuni	leinapäev	Day of Mourning and Commemoration	День траура

22. september	vastupanuvõitluse päev	Resistance Day	День сопротивления
2. november	hingedepäev	All Soul's Day	День поминовения усопших
novembrikuu teine pühapäev	isadepäev	Fathers' Day	День отца
16. november	taassünni päev	Day of Declaration of Sovereignty	День возрождения [Эстонской государственности]

Ühenda pildid tähtpäevadega! Mis kuupäevadel need on?

Kas need on kevadel, suvel, talvel või sügisel? Mida eestlased nendel päevadel teevad?

Millal algab Eestis uus aasta?
Millal algab sinu sünnimaal uus aasta?

Missuguseid pühi sina tähistad?
Mis kuupäevadel need on?
Mis päeval sa kingitusi annad?

kingitus

3.7. Mis kell algab kohvipaus?

Vaata ja ütle! Mis kell on?

Vaata programmi!

Kas praegu algab kohvipaus?

Mis algab praegu? / Mis lõpeb praegu?

Kell on praegu pool kolm (neliteist kolmkümmend)
Kell pool kolm algab

Kell on praegu viis (seitseteist).
Kell viis lõpeb ja algab.....

Kell on praegu veerand kuus (seitseteist viisteist).
Kell veerand kuus lõpeb ja algab.....

Programm

1. juunil, esmaspäeval

kell 14:30 – 17:00 ekskursioon
17:00 – 17:15 kohvipaus
17:15 – 18:45 eesti keel

Kell on praegu kolmveerand seitse (kaheksateist nelikümmend viis)
Kell kolmveerand seitse lõpeb.....

Ekskursioon kestab kaks ja pool tundi. Kohvipaus kestab viisteist minutit. Eesti keele tund kestab poolteist tundi.

Vaata oma programmi ja kirjuta!

Mis kell algab sinul eesti keel? Mis kell lõpeb eesti keel? Kui kaua kestab eesti keele tund?

Mis kell algab kohvipaus? Mis kell lõpeb kohvipaus. Kui kaua kestab kohvipaus?

Programm

Kuupäev:

kell – ekskursioon
..... – kohvipaus
..... – eesti keel
..... –
..... –

kohvipaus

3.8. Kus Nadiia sellel nädalal käis?

Vaata pilte ja loe programmi!
Otsi üles, kus Nadiia sellel nädalal käis?
Kirjuta pildile õige number!
Mis kuupäeval ta seal käis?
Mis kell ta seal käis?
Kus Nadiia ei käinud? Kust ta puudus?

Kohanemisprogramm

1. juunil, esmaspäeval
kell 18:00 – 20:15 eesti keel (1)

3. juunil, kolmapäeval
15:15 – 16:45 ekskursioon Eesti Panga muuseumis (2)

16:45 – 17:00 kohvipaus (3)

17:00 – 17:45 eesti keel (4)

5. juunil, reedel
11:00 – 12:30 loeng Tartu Ülikoolis (5)

6. juunil, laupäeval
10:30 – 12:00 ekskursioon Tallinna vanalinnas (6)

12:00 – 12:30 kohvipaus vanalinnas (7)

3.9. Räägi ja kirjuta! Kus sa käid esmaspäeviti ja kuhu sa lähed sellel esmaspäeval?

kohanemisprogramm, ruum, korrus, kodu, töö, pank, pood,.....,

lähem kuhu?	käin kus?
Sellel esmaspäeval	Igal esmaspäeval / emaspäeviti
kohanemisprogrammi	kohanemisprogrammis
ruumi number 547	ruumis number 547
Sellel teisipäeval	Igal teisipäeval / teisipäeviti
Sellel kolmapäeval	Igal kolmapäeval / kolmapäeviti
Sellel neljapäeval	Igal neljapäeval / neljapäeviti
Sellel reedel	Igal reedel / reedeti
Sellel laupäeval	Igal laupäeval / laupäeviti
Sellel pühapäeval	Igal pühapäeval / pühapäeviti

3. Sõnastik/Словарь/ Dictionary/ Diccionario

eesti	vene	English	Español
Kuhu? Kuhu sa lähed?	Куда? Куда ты идёшь?	Where? Where are you going?	¿Dónde? ¿A dónde vas?
nädal	неделя	week	semana
päev	день	day	día
täna	сегодня	today	hoy
esmaspäev	понедельник	Monday	Lunes
teisipäev	вторник	Tuesday	Martes
kolmapäev	среда	Wednesday	Miércoles
neljapäev	четверг	Thursday	Jueves
reede	пятница	Friday	Viernes
laupäev	суббота	Saturday	Sábado
pühapäev	воскресенье	Sunday	Domingo
tund	урок (час)	lesson (hour)	Clase, hora
Lähen tundi.	иду на урок	I'll go (I am going) to the lesson	Yo voy (ire) a la clase (se usa para presente y futuro)
loeng	лекция	lecture	Conferencia
Lähen loengusse.	иду на лекцию	I'll go to the lecture	Yo voy (ire) a la conferencia
töö	работа	work	Trabajo
Lähen tööle.	иду на работу	I'll go to work	Yo voy (ire) a trabajar
ekskursioon	экскурсия	excursion	Excursión
Lähen ekskursioonile.	иду на экскурсию	I'll go on the excursion	Yo voy(ire) a la excursión
pood Lähen poodi.	магазин иду в магазин	shop/supermarket I'll go to the shop	Tienda / supermercado Yo voy (ire) a la tienda
muuseum Lähen muuseumi.	музей иду в музей	museum I'll go to the museum.	Museo Yo voy (ire) al museo.
kohvik	кафе	cafe	café
Lähen kohvikusse.	иду в кафе	I'll go to the cafe	Yo voy (ire) a la cafetería
homme	завтра	tomorrow	mañana
eile	вчера	yesterday	ayer
lähen/ läksin /läheks	иду / пошёл/ (пошла) /пошёл бы (пошла бы)	I go/went/would go	Yo voy / fui / iria
koos	вместе	together	juntos
naaber/ naabriga	сосед / с соседом	neighbour/ with neighbour	vecino / con el vecino
Kuule!	слушай!	Listen!	Escucha!
teen/ teed /teeb/ teeme/ teete/teevad	делаю/делаешь / делает / делаем / делаете / делают	I do/you do/he (she) does/ we do/you do/they do	Yo hago / tu haces/ él (ella) hace /nosotros hacemos / Uds. hacen / ellos hacen
Mida sa täna I teed?	Что ты делаешь сегодня?	What will you do today?	¿Qué vas a hacer hoy?
Oled sa täna vaba?	Ты сегодня свободен (свободна)?	Are you free today?	¿Está libre hoy ?
Mis siis on?	а что?	What's up?	¿Qué pasa?
mõtlen/mõtlesin	думаю/думал(а)	I think/I thought	Yo pienso (creo) / Yo pense
Ma mõtlesin, et läheks kohvikusse.	Я думал(а) пойти в кафе	I thought about going to the cafe.	Pensé en ir a la cafetería.
vaba/ olen vaba / ei ole vaba	свободен, я свободен, не свободен	free/ I am free/ I am busy	libre / estoy libre / Estoy ocupado
saan / ei saa/saad/ saab/ saame /saate/saavad	могу / не могу / можешь/ может/ можем/можете / могут	I can/can't/you can/he (she) can/we can/you can/they can	Yo puedo / no puedo / tu puedes / él (ella) puede /nosotros podemos / uds.

			Pueden / ellos pueden
kalender	календарь	calendar	Calendario
kuupäev - kuupäeval	дата	date	fecha
vastus	ответ	answer	respuesta
Leia vastus!	найди ответ!	Find the answer!	Encuentra la respuesta!
küsimus/ küsimused	вопрос	question/questions	Pregunta / preguntas
kuu	месяц	month	mes
leian/ Leia!	нахожу / найди!	I find/Find!	Yo encuentro / encuentre!
aasta	год	year	año
sünnipäev	день рождения	birthday	cumpleaños
talv	зима	winter	invierno
suvi	лето	summer	Verano
sügis	осень	autumn	otoño
kevad	весна	spring	primavera
kink/ kingitus	подарок	present, gift	presente/regalo
praegu	сейчас	now	ahora
vaatan /Vaata!	смотрю /смотри	I look/Look!	Yo miro / ¡Mira!
tagasi	назад	back	Atras (hacia atras)
ütlen /Ütle!	говорю/говори!	I say/Say!	Yo digo / di!
tulen /tulim	иду/ пришёл	I come/I came	Yo vengo / yo vine
kell	время	time (watch)	Tiempo (la hora)
Mis kell on?	сколько времени	What's the time?	¿Qué hora es?
algab	начинается	begins	comienza
lõpeb	кончается	ends	termina
kohvipaus	кофе-пауза	coffee break	Coffee Break (pauza para un cafe)
veerand	четверть	quarter	Un cuarto (de hora)
pool	половина	half	Media
kolmveerand	без четверти (три четверти часа)	three quarters/ quarter to...	tres cuartos / un cuarto para las ..
üks minut / kaks minutit	одна минута / две минуты	one minute/ two minutes	un minuto / dos minutos
kestab	продолжается, длится	lasts	dura o corre (relacionado a tiempo)
Kui kaua?	как долго?	How long?	¿Cuánto tiempo?
pilt/pildid/pildil/pildil e	картинка/картинки/ на картинке / на картинку	picture/pictures/on the picture/to the picture	foto/fotos/en la foto/ a la foto
Otsi üles!	найди!	Find!	Encuentra!
Tõmba joon alla!	подчеркни!	Underline!	Subrayado!
linn	город	city	ciudad
õige	правильный	correct	correcta
vanalinn	старый город	old town	Pueblo viejo
pank	банк	bank	banco
ülikool	университет	university	Universidad

aeg	ma	sa	ta	me	te	nad
olevik	tulen	tuled	tuleb	tuleme	tulete	tulevad
minevik	tulin	tulid	tuli	tulime	tulite	tulid
olevik	lähen	lähed	läheb	läheme	lähete	lähevad
minevik	läksin	läksid	läks	läksime	läksite	läksid
olevik	vaatan	vaatad	vaatab	vaatame	vaatate	vaatavad
minevik	vaatasin	vaatasid	vaatas	vaatasime	vaatasite	vaatasid
olevik	loen	loed	loeb	loeme	loete	loevad
minevik	lugesin	lugesid	luges	lugesime	lugesite	lugesid

4. Kohvikus ja kohvipausi ajal.

4.1. Praegu on kohvipaus. Palun võta kohvi!

1

Siin on kohv.
Palun võta kohvi!

kohv

Kas sa soovid
kohvi?

Jah, tänan!
Ma võtaksin ühe tassi
kohvi!

Ei, tänan!
Ma ei joo kohvi!

2

Kas sa soovid
vett?

vesi

Jah, ma joon vett.
Ma võtaksin
klaasi vett!

Ma sooviksin
teed!
Ma võtaksin tassi
teed!

tee

3

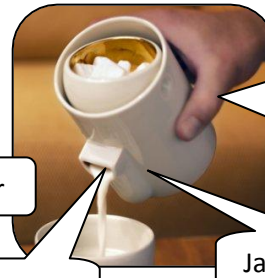
Kas sa soovid
suhkrut?
Kas sa jood kohvi
suhkruga?

suhkur

Ei, tänan! Ma joon
ilma suhkruta.

piim/koor

Kas sa soovid
piima?
Kas sa jood kohvi
piimaga?

Ei, tänan!

Jah, palun!

4

küpsised

Siin on küpsised.
Palun võta

kohvilaud

Võta istet!
Istu palun!

diivan

4.2. Anni ja Adrian lähevad kohvikusse. Nad käivad tavaliselt kohvikus Reval.

Mis on selle kohviku nimi, kus sina käid?

kohvik (mis?) – kohvikus (kus?) – kohvikusse (kuhu?)

1

Lähme
kohvikusse
Reval!

Kuhu Adrian ja Anni istuvad? Kus on vaba koht?

Kus sina tavaliselt istud? Küsi, kas see koht on vaba!

Kuhu me istume?
Siin on kõik kohad kinni.

2

aken
akna all

Siin akna all on üks vaba
laud.
Siin on kaks vaba kohta

Adrian ja Anni käivad kohvikus Reval, ses neile meeldivad koogid. Revalis on hea koogivalik. Kas selles kohvikus, kus sina käid, on ka hea koogivalik? Kas sulle meeldivad koogid?

3

Näe, kui hea
koogivalik!

kook – koogid
palju kooke

Annile meeldivad marjakoogid. Adrianile meeldivad šokolaadikoogid. Missugused koogid sulle meeldivad? Kas sulle kohupiimakook meeldib? Missugune kook sulle kõige rohkem meeldib?

šokolaadikook

marjakook

kohupiimakook

4

Üks šokolaadikook, palun!

Ja minule üks marjakook palun!

Missugust kooki teile, palun?

Adrian joob tavaliselt teed. Adrian tellib alati punast teed. Anni joob kohvi. Anni tellib tavaliselt kohvi koorega. Mida sina tavaliselt jood? Kas sa võtad kohvi või teed? Missugust kohvi või teed sa jood?

Üks tee palun!

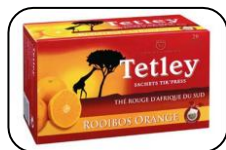
Mina võtan ühe kohvi koorega!

Ja mida te juua soovite?

Missugust teed te soovite? ~
Kas rohelist teed või punast teed?

Ja missugust kohvi te soovite?
Kas musta kohvi või kohvi koorega?

Nüüd on sinu järjekord. Ütle nüüd sina müüjale, mida soovid.

Müüja: Tere! Mida teile palun?

Sina:

Müüja: Ja mida te juua soovite?

Sina:

Missugust kooki teile, palun?

Annile maitseb maasikakook. See on väga hea ja mahlane.

Adrianile maitseb šokolaadikook. See on väga magus.

Kuidas sulle kook maitseb? Kas hästi? Kas sinu kook on väga hea või väga halb?

Kas see on magus või soolane?

5

Kuidas kook maitseb?

Kuidas sinu kook maitseb?

Adrian maitseb kooki.

Hästi!
Väga magus on!

Noh! Kuidas maitseb?

Hästi!
See on hea mahlane!

4.3. Adrianile meeldib väga punane tee.

Talle meeldib väga Rooibose tee. Rooibos kasvab Lõuna-Aafrikas.

Rooibos kasvab Lõuna-Aafrikas.

Adrianile meeldib veel ka piparmündi tee. Piparmünt kasvab Eestis Adriani aias.

Adrian teeb piparmündi teed piparmündi lehtedest.

piparmündi tee

piparmündi lehed

piparmünt

Jutusta, missugust teed sina armastad juua. Mis selle tee nimi on?

Kus see tee kasvab? Kuidas sa seda teed?

teekann

4.4. Vali üks tee, mis sulle meeldib ja keeda teed!

1) Piparmünditee. Võta 2 teelusikatäit

piparmündilehti ja pane teekannu.

Keeda vesi ja kalla 1 klaasitäis

vett kannu. Oota 10 minutit.

Siis on tee valmis.

lusikas
teelusikas

2) Pärnaõietee. Võta 1 supilusikatäis pärnaõisi ja

pane teekannu. Keeda vesi ja kalla 1 klaasitäis

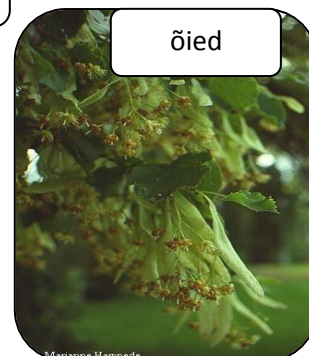
vett kannu. Oota 10 minutit.

Siis on tee valmis.

Kas te soovite teed?
Palun maitske!

õied

supilusikas

taldrik

4.5. Jana ja Jorge käisid Nelijärve restoranis.

Vaata filmi ja jutusta, mida Jorge ja Jana tellivad. Mida nad joovad ja mida nad söövad?

Kas Jana jõis a) teed, 2) mahla või c) kohvi?

mahl

Kas Jorge võttis a) praadi, b) pitsat või c) suppi?

Mida Jana võttis?

supp

Kas Janale a) meeldis või b) ei meeldinud pitsa?

Mida sina kohvikus tellid? Mida sa sööd? Mida sa jood?

praad

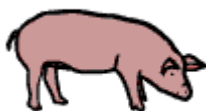
pitsa

4.6. Vaata Nelijärve restorani hinnakirja! Jana tellib ühe kohvi, lõheprae ja seenesuppi.

Kui palju maksab kohv? Kui palju maksab lõhepraad? Kui palju maksab seenesupp?

Kui palju Jana maksab kokku?

sig

kana

Jook/joogid

Kohv 15.-
Tee 10.-
Mahl 10.-
Vesi 10.-

Praad/praed:

Kana 76.-
Seapraad 80.-
Lõhe 102.-

Supp/supid:

Seenesupp 40.-
Lõhesupp 36.-

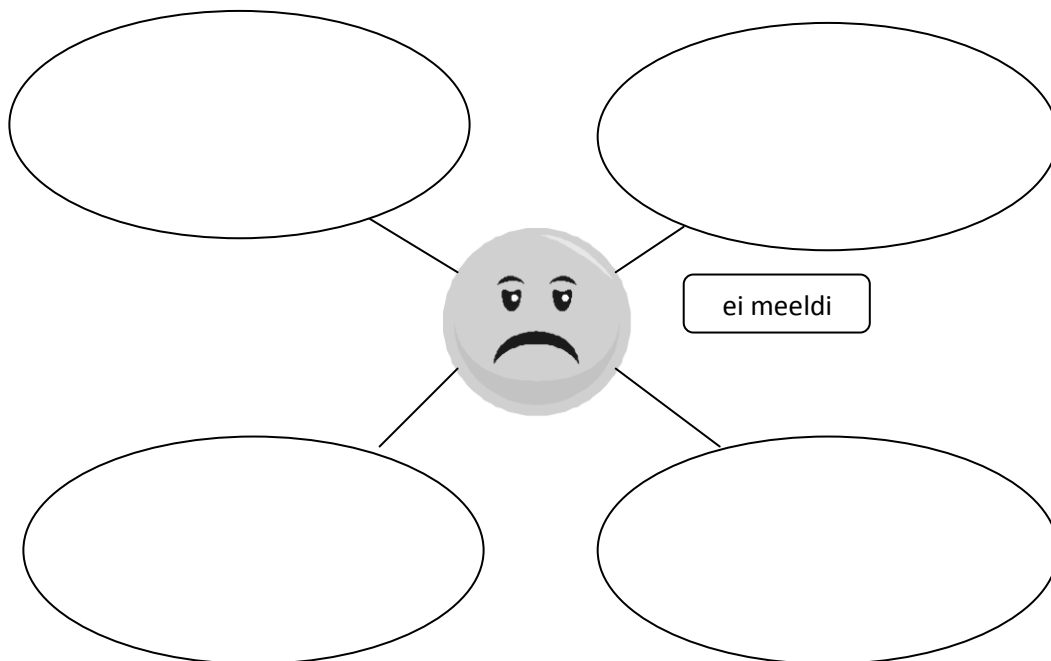
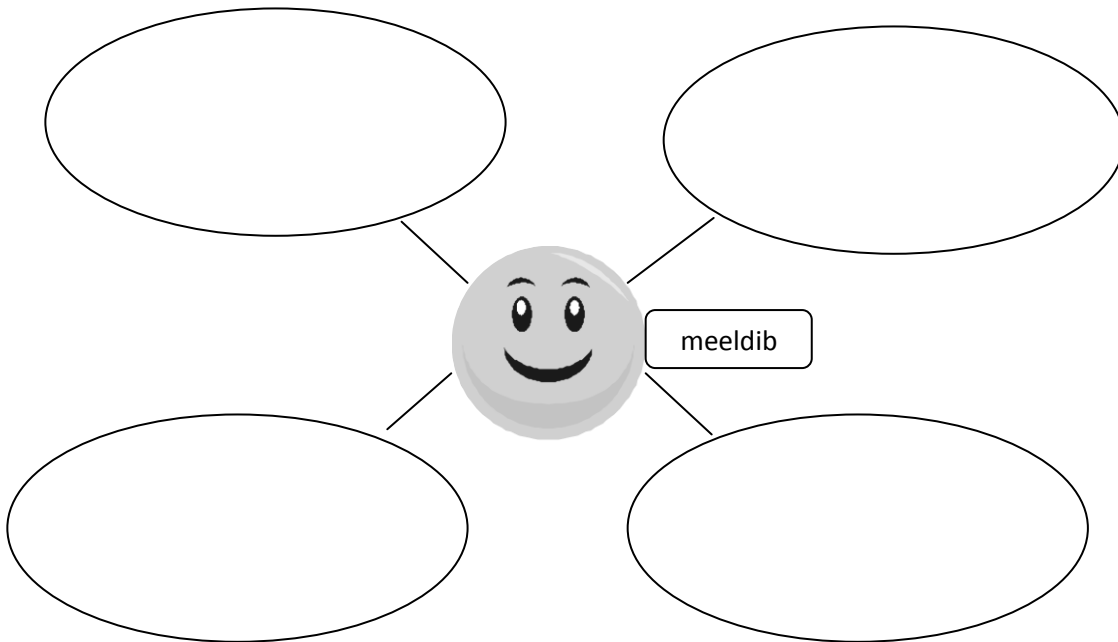

kala - lõhe

seen

4.7. Aruta oma naabriga ja kirjuta neli asja, mis teile mõlemale meeldib ja mis ei meeldi.

4. Sõnastik/Словарь/ Dictionary/ Diccionario

eesti	русский язык	English	Español
Võtan /ei võta/ võtaksin/võta!	беру/не беру/ взял(а) бы / бери (возьми)!	I take/I don't take/ I'd take/take!	Yo tomo / yo no tomo / yo tomaría / toma!
kohvilaud	кофейный стол	coffee table	mesa de café
palun!	пожалуйста!	please	por favor
siin	здесь	here	aquí
klaas	стакан	glass	vaso
tass	чашка	cup	taza
tops	одноразовый стаканчик	disposable cup	taza desechable
kohv	кофе	coffee	café
vesi	вода	water	agua
tee	чай	tea	té
soovin /soovid/ soovib/soovime/ soovite/ soovivad	хочу/хочешь / хочет /хотим / хотите/ хотят	I'd like (wish)/you'd like/ he (she) would like/we'd like/ you'd like/they'd like	Yo gustaría (deseo) / tu gustarías / él (ella) gustaría / nosotros gustaríamos / uds. gustarían / ellos gustarían
Kas sa soovid kohvi?	Ты хочешь кофе?	Would you like coffee?	¿Quieres café?
võtan/võtad/ võtab/võtame/ võtate/võtavad	беру/ берёшь / берёт /берём / берёте/берут	I take/you take/ he (she) takes/we take/ you take/they take	Yo tomo / tu tomas /él (ella) toma /nosotros(as) tomamos / Uds. Toman / ellos toman
Istu palun! Võta istet palun!	Пожалуйста, садись!	Sit down please! Please take a seat!	Siéntate por favor! Por favor, tome asiento!
Palun võta kohvi! Ma võtaksin tassi kohvi!	Пожалуйста, возьми кофе! Я бы взял(а) чашечку кофе!	Please have some coffee! I'd take a cup of coffee!	sírvase un café por favor !/ Yo tomaría una taza de café!
Palun võta teed! Ma võtaksin tassi teed!	Пожалуйста, возьми чай! Я бы взял(а) чашечку чая!	Please have some tea! I'd take a cup of tea!	sírvase un té por favor! / me tomaría una taza de té!
Palun võta vett! Ma võtaksin klaasi vett!	Пожалуйста, возьми воду! Я бы взял(а) стакан воды!	Please have some water! I'd take a glass of water!	sírvase un poco de agua por favor !/ me tomaría un vaso de agua!!
Jah, tänan!	Да, спасибо!	Yes, thanks!	¡Sí, gracias!
Ei, tänan!	Нет, благодарю!	No, thanks!	No, gracias!
Ma joon kohvi . / Ma ei joo kohvi.	Я пью кофе . / Я не пью кофе.	I drink coffee. / I don't drink coffee.	Yo tomo café. / No tomo café.
joon / jood / joob/ joome/joote /joovad	пью/пьёшь/пьёт / пьём /пьёте/пьют	I drink/ you drink/ he (she) drinks/ we drink/you drink/they drink	Yo bebo / él (ella) Bebe / nosotros bebemos / uds. beben / ellos beben
soovin / ei soovi / sooviksin	хочу / не хочу / хотел(а) бы	I wish / I don't want/ I'd like	Deseo / No, quiero/ me gustaría
suhkur /suhkruga	сахар/с сахаром	sugar/with sugar	Azúcar / con azúcar
piim/piimaga	молоко/ с молоком	milk/with milk	leche / con leche
koor/koorega	сливки / со сливками	cream/with cream	crema / con crema
Küpsis: küpsised	печенье (без мн. ч.)	cookie/cookies	Galleta / galletas
Võta küpsist!	бери (возьми) печенье!	Have a cookie!	Tome (tenga) una galleta!
tavaliselt	обычно	usually	normalmente
kohvik/kohvikus /	кафе / в кафе (где?) / в	cafe/in the cafe/to the cafe	café / en la cafetería /al

kohvikusse	кафе (куда?)		café
Lähme kohvikusse!	пойдём в кафе!	Let's go to the cafe!	Vamos a la cafetería!
meeldib / ei meeldi , meeldis / ei meeldinud	нравится / не нравится , нравилось / не понравилось	I like/don't like/ liked/didn't like	Me gusta / no me gusta / gustado/ no me gusto
istun / Istu!	сажу /садись!	I sit/Sit down!	Yo siento / ¡Siéntate! (verbo sentar)
aken / akna all	окно / у окна	window/by the window	ventana/ por la ventana
koht / kaks kohta	место /два места	seat/two seats	asiento / dos asientos
vaba	свободный	free	libre (desocupado)
Kook/koogid kaks kooki	пирожное/пирожные два пирожных	cake/cakes/ two cakes	Pastel / pasteles / dos pasteles
šokolaadikook	шоколадное пирожное	chocolate cake	pastel de chocolate
valik	выбор	choice	elección
hea / hea valik	хороший / хороший выбор	good/good choice	bueno, buena elección
hea kook / head koogid	хорошее пирожное / хорошие пирожные	good cake/good cakes	buen pastel / buenos pasteles
marjakook	пирожное с ягодами	berry cake	pastel de bayas
kohupiimakook	творожное пирожное	cheese cake	Tarta (pastel) de queso
Mida teile palun?	Пожалуйста, вам что?	What would you like please?	¿Qué te gustaría por favor?
Missugust kooki sa soovid?	Какое пирожное ты хотел(а) бы?	Which cake would you like to have?	Que pastel le gustaría tener?
minule	мне	for me	para mí
Üks kook palun!	Пожалуйста, одно пирожное!	One cake, please!	Un pastel por favor!
Kaks kooki palun!	Пожалуйста, два пирожных!	Two cakes, please!	Dos pasteles por favor!
punane	красный	red	rojo
roheline	зелёный	green	verde
maitseb / ei maitse	нравится / не нравится [еда по вкусу]	tastes good / doesn't taste good	buen gusto / No tiene buen gusto
magus	сладкий	sweet	dulce
soolane	солёный	salty	salado
mahlane	сочный	juicy	Jugoso
nii	так	so	tan
Hästi! Tänan, hästi!	хорошо! спасибо, хорошо!	Well! Thanks, well!	Bien! Gracias, bien!
väga	очень	very	muy
kasvab	растёт	grows	crece
piparmünt	перечная мята	peppermint	menta
leht/lehed	лист/листья	leaf / leaves	hoja / hojas
teelusikas	чайная ложка	teaspoon	cucharadita
supilusikas	суповая ложка	soup spoon	cucharada sopera
kann	кувшин	jug	jarra
keeda!	свари!	boil!	hervir!
vesi keeb	вода кипит!	water boils	el agua hierve
taldrik	тарелка	plate	plato
restoran	ресторан	restaurant	restaurante
mida?	что?	what?	¿qué?
tellin/tellid/ tellib/tellime/ tellite/tellivad	заказываю/заказываешь/ заказывает / заказываем/ заказываете /	I order/you order/ he (she) orders/we order/ you order/they order	Yo ordeno / tu ordenas / él (ella) ordena /nosotros ordenamos / uds. Ordenan / ellos

	заказывают		ordenan
mahl	сок	juice	jugo
praad	жаркое	second dish (fry, roast, roast meat, steak)	segundo plato (freír, asar, carne asada, carne de res)
supp	суп	soup	sopa
pitsa	пицца	pizza	pizza
menüü	меню	menu	menú
Hind	цена	price	precio
Kui palju maksab?	Сколько стоит?	How much? (What's the cost?)	¿Cuánto? Cuánto cuesta?
söön/ sööd/ sööb sööme/ sööte/ söövad	ем /ешь /ест/ едим / едите /едят	I eat/ you eat/ he (she) eats/ we eat/ you eat/they eat	Yo como / tu comes / él (ella) come /nosotros comemos / uds. Comen / ellos comen
siga/seapraad	свинья/ жаркое из свиньи	pig/pork roast	Cerdo / cerdo asado (rostitado)
kana	курица	hen/chicken	gallina / pollo
kala	рыба	fish	pez (pescado)
seen/seened	гриб/ грибы	mushroom/mushrooms	Champiñone / champiñones (callampas)
lõhe	лосось	salmon	salmón

5. Raha ja transport. Kas sul on sularaha?

5.1. Nadiia on Eesti Panga muuseumis. Ta vaatab Eesti raha ja inimesi rahatähtede peal.

Eesti Pank

Aita Nadiial üles leida inimesed rahatähtede peal!

Kes on sajakroonise (100 krooni) rahatähe peal?

Kes on viiekümnekroonise (50 krooni) rahatähe peal?

Kes on kahekümneviiekroonise (25 krooni) rahatähe peal?

Kes on viiekroonise (5 krooni) rahatähe peal?

kirjanik
Anton Hansen Tammsaare

maletaja
Paul Keres

luuletaja
Lydia Koidula

helilooja
Rudolf Tobias

5.2. Nadiia rahakotis on sularaha. Võta oma rahakott välja ja vaata! Kas sul on sularaha? Mis raha sul on? Kas sul on Eesti raha? Mis raha on Nadiia rahakotis? Kas need on kroonid?

Nadiia
rahakott

sularaha

Kas sinul on eurod või kroonid?

Mis on sinu raha peal?

Kas sul peenraha ka on? Mitu senti sul on?

Loe kokku! Mitu senti Nadiia rahakotis on?

10 senti

20 senti

50 senti

1 euro

Kas sul on krediitkaart? Mis panga krediitkaart sul on? Mida sa sellega teed?

Kas sa maksad kaardiga või võtad sularaha sularahaautomaadist välja ja maksad sularahaga?

Mida sularahaautomaat sulle ütleb?

Püsimaksega krediitkaart

krediitkaart

võtan sularaha välja

sularahaautomaat

Tere tulemast!
Vali keel!
· eesti, · inglise · vene

Sularaha?
Kontojääk?

Sularaha! Vali summa!
· 100 · 250 · 500 · 1000
Võta kaart!

5.3. Kus sa maksad kaardiga? Kus sa maksad sularahaga?

maksan sularahaga
maksan sularahas

maksan kaardiga

kaardiga maksan	sularahaga maksan

poes maksan...

muuseumis maksan...

kohvikus maksan...

bussis maksan...

juuksuris maksan...

kinos maksan...

bensiinjaamas maksan...

5.4. Millega sa täna kohanemisprogrammi tulid? Kas sa tulid autoga, bussiga või trammiga?

auto - tulin autoga

buss - tulin bussiga

tulin jalgsi

tramm - tulin trammiga

ratas - tulin rattaga

trollibuss
tulid trollibussiga

Millega sa tavaliselt tööle sõidad? Või sa lähed jalgsi? Tavaliselt ma.....

Küsi oma naabrilt, millega tema tööle sõidab? Kui sa autoga sõidad, kus sa siis pargid?

5.5. Adrian ja Anni lähevad kohvikusse. Nad pargivad auto kohviku ette parklasse.

Vaata filmi, loe ja räägi! Kuidas Adrian ja Anni pargivad?

Kuidas saab mobiiliga parkida!

Ei tea, kas siin
tohib parkida?

Tohib küll, aga
parkimise eest peab
maksma.

1

auto on parklas

Siin on
parkimisautomaat.
Ostame
parkimispileti!

Saada SMS numbrile 1902!

2

Telefoninumbrid parkimiseks

1902 – saada SMS parkimise alguses
SMS-sõnum: kirjuta auto number ja parkimistsoon (550AZZvanalinn)
1903 – helista parkimise lõpus.
Vali number 1903.

Saadan sõnumi „550vanalinn”. numbrile 1902.

numbrimärk

Kas sina oled mobiiliga parkinud? Kas sa oled mobiiliga maksnud? Kas see on mugav?
Kas sa SMS-i oled saatnud. Küsi oma naabri telefoninumber ja saada talle sõnum!

mobiiltelefon
Saada SMS!

Minu telefoninumber:.....

Minu naabri telefoninumber:.....

Sõnum:.....

5.6. Mis sa arvad? Kas auto parkimine on Tallinnas **kallis** või **odav**?

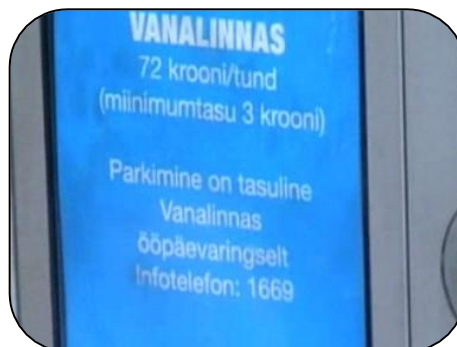
Kui palju maksab parkimistund (1 h) vanalinnas?

Kui palju maksab parkimistund kesklinnas?

Millal on parkimine **tasuta**?

tasuta - odav - kallis

odavam –kallim

Vaata neid pilte. Mis sa arvad, kas kesklinnas on odavam parkida kui südalinnas? Kus on kõige kallim parkida? Kus on kõige odavam parkida? Millal on parkimine tasuta?

5.7. Bussipilet.

Kas sa sõidad bussiga? Kui palju bussipilet maksab?

Kas sa ostad pileti a) kioskist või b) bussijuhilt?

Bussipilet maksab kioskis 13 krooni, aga kui sa ostad selle bussis, siis sa maksad 20 krooni.

Kuidas sa küsid?

A Vabandage, kus on bussipeatus?

B Vabandage, kas siin peatub buss number 3?

C Vabandage, kas see buss sõidab Tallinna?

Vabandage, mis kell väljub buss?

Küsi nüüd ise!

Vabandage,

Vabandage,

5.8. Aita Michaelil lahendada probleem!

Mis on ID-pilet?

Kas ID-pilet on odavam või kallim?

1. Michael: Ashiq! Kas sa tead, mis maksab üks bussipilet?

2. Ashiq: Bussipilet maksab 13 krooni, kui sa selle kioskist ostad.

3. Saijed: Osta parem ID pilet internetist! Siis sa maksad 30 päeva pileti eest 275 krooni. See on odavam!

4. Tatjana: ID-pileti saab osta ka kioskist ja mobiiliga.

5. Kui sa oled üliõpilane, siis sa maksad 30 päeva pileti eest 110 krooni. Aga siis peab sul olema ID kaart!

Michael: Kui palju see siis ühe pileti hinnaks teeb, kui ma olen üliõpilane ja sõidan iga päev kaks korda?

Vastus: Kui Michael ostab 30-päeva ID pileti ja sõidab iga päev kaks korda, siis see teeb ühe pileti hinnakskrooni jasenti.

6. Töökoht. Ma otsin tööd.

6.1. Mis tööd sa teed? Kellena sa töötad?

Ma töötan konsultandina.

1. Kati on konsultant.

Ma töötan õpetajana.

2. Jekaterina on õpetaja.

Ma töötan mehaanikuna.

3. Aivar on mehaanik.

Ma töötan apteekrina.

4. Linda on apteeker.

Ma töötan arhitektina.

5. Eerik on arhitekt.

Ma töötan arstina.

6. Mirjam on arst.

Ma töötan juuksurina.

7. Anita on juuksur.

Ma töötan müüjana.

8. Eevi on müüja.

Ma töötan ärimehena.

9. Tom on ärimees.

6.2. Kus ja kellena sa töötad? Mis kellast mis kellani sa töötad? Mis päevadel sa töötad?

- A. Deniss on tööline. Ta töötab BLT laevaremonditehas. See tehas asub Tallinnas, Koplis. Deniss töötab iga päev kaheksa tundi kella seitsmest kuni kella kolmeni (7:00 – 15:00). Deniss töötab esmaspäevast reedeni. Laupäeval ja pühapäeval on tal puhkepäevad.

laevaremonditehas

- B. Anita töötab juuksurisalongis. Ta töötab mõnikord hommikupoole ja mõnikord õhtupoole. Loe kuulutust! Mis on juuksurisalongi nimi? Mis on juuksurisalongi aadress? Mis on juuksurisalongi telefoninumber? Mis päevadel on juuksurisalong avatud? Mis kellast mis kellani on juuksurisalong avatud?

Juuksurisalong „Salon+“

Tel: 6814640

Rävala pst 6, Tallinn

Avatud:

E – R 7:30 – 19:00

(esmaspäevast – reedeni)

L 8:00 – 15:00

- C. Eevi töötab müüjana. Loe kuulutust! Mis on kaupluse nimi? Mis on kaupluse aadress? Mis on kaupluse telefoninumber? Mis päevadel on kauplus avatud?

Järve Selver

Aadress: Pärnu
mnt 238, Tallinn

Tel: 667 3600

Kauplus on avatud
iga päev

9:00 – 23:00

6.3. Kontoris ehk büroos.

Kati töötab kontoris. Kati kontor asub II korrusel.
See on Kati töölaud. Kati istub oma töölauda ääres.
Need on Kati asjad.

Kati istub töölauda ääres.

See on riiul.
Riiulil on raamatud.

Aken on lahti.
Aken on avatud.

tool

laud

sülearvuti

hiir

Katil on lauda peal sülearvuti, kalendermärgmik, harilik pliats, paber ja pasta-
pliats, veepudel ja klaas ning kohvitass. Palu, et ta sulle midagi ulataks!

Palun ulata mulle see kaust!

üks kaust

kalendermärgmik

kaustad

Palun anna mulle pliats!

paber

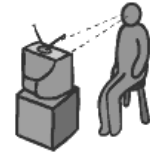
pasta-
pliats

hailik
pliats

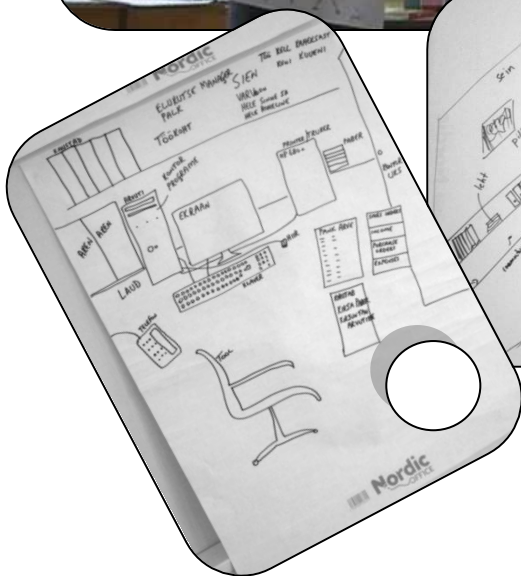
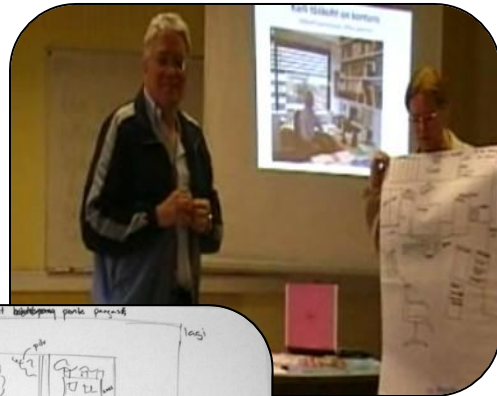
veepudel
ja klaas

6.4. Michael ja Peyman joonistasid pildi oma kontorist ja jutustasid oma tööst. Vaata filmi! Leia üles Michaeli ja Peymani pildid!

A. Peyman on IT spetsialist. Ta töötab kodus. Mis on tema kontor? Mis on Peymani arvutil? Mis on Peymani riivil? Leia Peymani kontori pilt! Mida sa veel pildil näed?

B. Michael on büroo juhataja. Siin on tema kontor ehk büroo. Mis on tema kontor? Mis kellast mis kellani ta töötab? Kas Michaeli aken on avatud või suletud? Leia Michaeli kontori pilt! Mida sa veel pildil näed?

B. Vaata Doloresse filmi! Kellena töötab Dolores? Kas Doloresse kontoris on tool? Mille peal istub Dolores? Kas ta istub tooli peal või palli peal?

C. Joonista ise ka pilt ja jutusta, mis sinu kontoris või töökohal on!

6.5. Tööotsija. Kas sa oled töötu? Kas sa otsid tööd?

Kati ja Jekaterina on tööotsija nõustajad. Nad aitavad sul tööd leida! Nad annavad sulle nõu. Vaata Eesti Töötukassa veebilehte ja loe, mis nõu ta sulle annab: <http://www.tootukassa.ee/> Vaata CV Keskuse veebilehte ja loe, mis nõu ta sulle annab: <http://www.cvkeskus.ee>

Ole sina nüüd nõustaja ja aita töötusijatel tööd leida. Loe töötusijate soove ja tööpakkumisi ülesandes 6.6. Mis nõu sa neile annad?

- Nadiia otsib tööd. Ta on õmbleja, aga ta tahab juuksurina töötada. Mis sa arvad, kas Nadiia leiab töökoha? Loe tööpakkumisi ülesandes 6.6 ja anna Nadiiale nõu!
- Maria otsib ka tööd. Tema õpib arstiks, aga tahab tööle minna. Loe tööpakkumisi ülesandes 6.6 ja anna Mariale nõu!
- Deniss töötab laevatehases, aga ta tahab rohkem palka saada. Loe tööpakkumisi ülesandes 6.6 ja anna Denissile nõu!
- Jorge ja Ashiq on ärimehed. Nad tahavad müügiialal töötada. Loe tööpakkumisi ülesandes 6.6 ning anna Ashiqile ja Jorgele nõu?

6.6. Vaba töökoht: Loe tööpakkumisi! Missugused töökohad on vabad? Kus need asuvad. Kui palju seal palka saab? Kas see on hea palk? Missugused on nõudmised? Missuguse töökoha sa valid? Vabad töökohad

Töökoht/amet	asutus	asukoht	kuupalk Eesti krooni kuus
elektrikoonikatoodete remontija	Dicro Eesti OÜ	Tallinn	8000
õmbleja	Caramel Moda OÜ	Tallinn (Harjumaa)	7000
müüja	Ülemiste kaubakeskus „Elion“	Tallinn	7000
kokk	DA VINCI FOOD & CATERING OÜ	Tallinn	9000 – 11000
müügiesindaja	Lux Eesti OÜ	Pärnu	25000
müügijuht	Vipex AS	Tallinn	14000 – 24000
eesti keele õpetaja	Kesklinna Vene Gümnaasium	Tallinn	10500
laevaehitusinsener	Tehnomet Survey OÜ	Tallinn	16100
IT teenuste müügijuht	Temp Group Estonia OÜ	Tallinn	17000
ettekandja	Dannebrog Mittetulundusühing	Tallinn	12000

Mediverkko OÜ
Tööd saab **Tervisekeskuse arst**
Töö kirjeldus: Üldarsti töö Helsingis.

Nõudmised kandidaadile

- Meditsiinialane kõrgharidus (arst)
- Hea rootsi keele oskus
- Vähenes soome keele oskus
- Eelduseks on eelnev töökogemus Soomes.

Vipex AS
Müügijuht

Nõudmised kandidaadile

- * inglise keele oskus heal tasemel nii kõnes kui kirjas
- * MS Word ja MS Exceli väga hea kasutamisoskus
- * eelnev töötamise kogemus kaubanduses müügijuhina
- * Kasuks tuleb võõrkeelte oskus.

Põhjenda valikut! Ma valisin selle töökoha sellepärast, et.....
(siin on hea palk, see on minu eriala, see on huvitav,)

Loe CV Keskuse veebilehelt <http://www.cvkeskus.ee> veel tööpakkumisi ja leia endale sobiv töö!

Mis töökoht see on? Mis firmas see töökoht on? Kus see töökoht asub? Kui suur seal palk on?

6.7. Siin on Ljudmilla CV.
Kirjuta ka enda CV!

CURRICULUM VITAE

Nimi: Ljudmilla Pärn
Vanus: 36
Sugu: n (naine)
Perekonnaseis: abielus/vallaline/vabaabielus
Lapsi: 1 laps
Aadress: Akadeemia tee 15-29, 12618 Tallinn, Eesti
E-post: info@cvkeskus.ee
Telefon: 675 5390

Haridus: kõrgharidus, keskharidus
1990-1996 Tallinna Tehnikaülikool, Infotehnoloogia teaduskond, telekommunikatsiooni eriala – bakalaureusekraad

Töökogemus:
2007 – 2008 kauplus Elion, müüja
2009 - Skype, projektijuht

Keeled :
Emakeel: eesti keel

keel	arusaamine	rääkimine	lugemine	kirjutamine	kogemus	viimati kasutatud
inglise	Väga hea (C1)	Väga hea (C1)	Väga hea (C1)	Väga hea (C1)	10 aastat	hiljuti

Lisainfo:
Arvutioskus : lõpetanud infotehnoloogia eriala
Autojuhiluba: B-kategooria
Harrastused: golf

KuupäevAllkiri:

Proovi oma CV-d kirjutada nüüd CV Keskuse veebilehel: <http://www.cvkeskus.ee>

6.8. Tööstlus

Ljudmilla: Tere! Mina olen Ljudmilla Pärn .

Ma tulin töövestlusele!

Direktor: Tere! Astuge palun sisse! Võtke istet!

Ljudmilla: Tänan!

Direktor: Nii! Ljudmilla! Miks te tahate meile Skype'i tööle tulla?

Ljudmilla: Sellepärast, et siin on väga huvitav töö. Ja see on rahvusvaheline firma.

Direktor: Kus te varem töotasite?

Ljudmilla: Varem ma töötasin kaupluses Elion müüjana, aga ma lõpetasin sel kevadel Tallinna Tehnikaülikoolis infotehnoloogia teaduskonnas telekommunikatsiooni eriala.

Direktor: Te soovite saada projektijuhiks, aga kas teil projektijuhtimise kogemus on?

Ljudmilla: Ma õppisin seda ülikoolis ja tegin sel ajal ka ise mõned edukad projektid.

Direktor: Aga mis keeli te valdate? Kas te inglise keelt valdate?

Ljudmilla: Jah! Väga hästi! Mul on inglise keeles C1 tase. Ma räägin vabalt ning loen ja kirjutun.

Direktor: Tänan! Ma arvan, et te sobite meile tööle!

Tere!
Mina olen Ljudmilla Pärn . Ma
tulin töövestlusele!

6.9. Mäng: Leia oma äripartner!

Leia Tomile õige äripartner!

- A. Tere! Kas ma tohin end tutvustada? Tom Pärn Eestist.
- B. Väga meeldiv! Mahmoud Al Arabi Egiptusest.
- C. Väga meeldiv! Mina töötan IT alal. Mis alal teie töötate?
- D. Mina olen ka IT alal. Meeldiv kohtuda!

Mängi kaasa!

Vali endale üks roll ja ots üles oma äripartner!

Küsi, mis alal ta töötab!

Tutvusta teistele oma äripartnerit! Minu äripartneri nimi on..... Ta on(elukutse/amet) ja ta on pärit(kust?)

6. Sõnastik/Словарь/Dictionary/ Diccionario

eesti	русский язык	English	Español
töö	работа	job, work, occupation	trabajo, ocupación
Mis tööd sa teed?	какую работу ты делаешь?	What is your job?	¿Cuál es tu trabajo? (¿En que trabajas?)
töötan/töötad/töötab töötame/töötate/töötavad	работают/работаешь/ работает/работаем/ работаете/работают	work/work/works/ work/work/work	(estoy)trabajando / (de) trabajo / Trabajos / (nosotros) trabajamos / trabajo / trabajan
Kellena sa töötad?	Кем ты работаешь?	What is your occupation?	¿Cuál es su ocupación?
konsultant/nõustaja	консультант/ советник	consultant	consultor
õpetaja	учитель	teacher	profesor
mehaanik	механик	mechanic	mecánico
apteeker	аптекарь	apothecary, pharmacist	boticario, farmacéutico
arhitekt	архитектор	architect	arquitecto
arst	врач	doctor	médico
juuksur	парикмахер	hairdresser	peluquero(a)
müüja	продавец	clerk, salesman	empleado, vendedor
ärimees	бизнесмен	businessman	empresario
Mis kellast mis kellani?	С какого часа и до какого часа [ты работаешь]?	From what time to what time?	¿Desde qué hora a qué hora?
tööline	рабочий	worker	trabajador
tehas	завод	factory	fábrica
laevaremonditehas	судоремонтный завод	dockyard/dry dock/shipyard	Astillero (para reparacion naval)
juuksurisalong	парикмахерский салон	hairsaloon	peluqueria
hommikul	к утру	in the morning	en la mañana
õhtul	к вечеру	in the evening	en la noche
on avatud/suletud	открыто/закрыто	open/closed	abierto / cerrado
tööpäev	рабочий день	workday	jornada de trabajo
kuulutus	объявление	advertisement, announcement	Publicidad , Anuncio
kontor/büroo	контора/бюро	office	oficina
arvuti/sülearvuti	компьютер/ ноутбук	computer/laptop	Computador / Laptop (notebook)
hiir	мышка	mouse	ratón
laud	стол	desk, table	escritorio, mesa
tool	стул	chair	silla
kalendermärkmik	календарь-записная книжка (органайзер)	diary/time planner	Planificador diario
harilik pliiats	карандаш	pencil	Lápiz
pastapliiats	ручка	ballpoint pen	bolígrafo (Lápiz pasta)
paber	бумага	paper	papel
kaust/kaustad	папка/папки	folder/folders	carpeta / carpetas
joonista! /joonistage!	рисуй!/рисуйте!	Draw!/Draw!	Dibuja / dibujen
joonistan/joonistasin	рисую/рисовал	draw/drew	Yo dibujo / dibuje
joonistavad/joonistasid	рисуют/рисовали	draw/drew	dibujan /dibujaron
riiul	полка	shelf	repisa
juhe	провод	cable, wire	cable, alambre
juhataja	заведующий	director, manager	director, gerente
IT spetsialist	ИТ-специалист	IT-specialist	Especialista en Informatica
Töötan IT alal.	работают в области	Work in the IT field.	trabajo en el ámbito de

	инфотехнологий		informatica
tööotsija	соискатель работы	jobseeker	Buscador de empleo/ trabajo
töökuulutus	объявление о работе	work advertisement/vacancy	Anuncio de trabajo / vacantes
veebileht	веб-страница	webpage	página web
Anna nõu! / annan nõu /annad nõu/annab nõu/anname nõu/annate nõu/annavad/nõu	даю совет/даёшь совет/ даёт совет/ даём совет/ даёте совет/ дают совет	Give advice! I give/you give/ he/she gives/we give/ you give / they give advice	Dar consejo!/ yo doy /tu das / él / ella da /nosotros damos / Uds. Dan / ellos dan consejo
õmbleja	швея	dressmaker	modista
tahan töötada	хочу работать	I want to work	Quiero trabajar
tahan tööle minna	хочу пойти на работу	I want to go to work	Quiero ir a trabajar
palk	зарплата	salary, payment, wage	salario, pago, sueldo
Ma tahan rohkem palka saada.	хочу получать большую зарплату	I want to get a higher salary.	Quiero conseguir un salario más alto.
Kui suur su palk on?	Какой размер твоей зарплаты?	What is your salary?	¿Cuál es su sueldo/salario?
Kui palju sa palka saad?	Какую зарплату ты получаешь?	How much do you earn?	¿Cuánto ganas?
müügiala/töötan müügialal/tahan töötada müügialal	область продаж/ работаю в области продаж/ хочу работать в области продаж	Marketing/work in marketing/want to work in marketing	Marketing (comercialización)/ trabajo en marketing / deseo trabajar en la comercialización
tööpakkumine	предложение о работе	job offer	oferta de empleo
kokk	повар	cook, chef	cocinero, chef
ettekandja	официант	waiter (he), waitress (she)	camarero(a)
müügijuht	руководитель по продажам	sales manager	gerente de ventas
tervisekeskus	оздоровительный центр	healthcentre	centro de salud
nõudmised	требования	demands	demandas
kandidaat	кандидат	candidate	candidatos
oskus	умение	skill	habilidad
kogemus/eelnev töötamise kogemus	опыт/предыдущий опыт работы	experience/previous work experience	Experiencia / experiencia laboral previa
töötan meditsiini alal/ meditsiinialane	работаю в области медицины	Work in the medical field	trabajo en el campo de la medicina
haridus/kõrgharidus	образование/ высшее образование	education/higher education	Educación / Educación superior
teaduskond	факультет	faculty	Facultad
eriala	специальность	speciality	especialidad
firma	фирма	firm, company	empresa /Compañía
vanus	возраст	age	edad
sugu	пол	sex	sexo
perekonnaseis	семейное положение	marital status	estado civil
sobiv	подходящий	appropriate, suitable	propiado, adecuado
arvutioskus	знание компьютера	computer skills	Abilidad computacional
harrastus/harrastused	увлечение/ увлечения	hobby/hobbies	Aficiones / Aficiones
autojuhiluba	водительские права	car driver's license	licencia de conducir
töövestlus	рабочее интервью (Собеседование при трудоустройстве)	job interview	ntrevista de trabajo

varem	раньше	earlier	mas temprano
telekommunikatsioon	телекоммуникации	telecommunication	telecomunicaciones
Ma valdan eesti keelt.	Я владею эстонским языком.	I am proficient in Estonian.	Soy competente en Estonio.
sobin /sobid/sobib/ sobime/sobite/sobivad	подхожу/подходишь/ подходит/ подходим/ подходите/ подходят	I am/you are/(he/she) is / we are/you are/they are suitable	Yo soy / tu eres / (él / ella) es /nosotros somos / uds. Son / ellos son adecuados
Vali!	Выбирай!	Choose!/Vote!	¡Elige! / Vote!
roll	роль	role	papel (rol)
mäng/mängi!	игра/играй!	game/play	Juego / jugar
partner/paariline	партёр/парный (напарник)	partner/co-worker	pareja / compañero de trabajo
Kas ma tohin end tutvustada?	Я могу себя представить?	May I introduce myself?	¿Puedo presentarme?

7. Mina ja Eesti. Kuidas sul läheb?

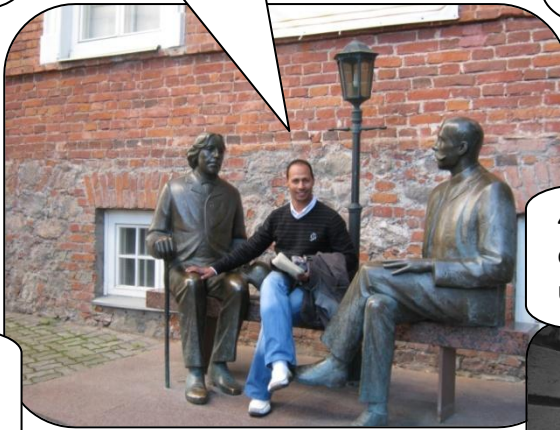
7.1. Kuidas sul läheb?

Loe ja vaata filmi! Saijed räägib sulle oma loo. Mida Saijed mõtles ja tundis alguses? Mida ta mõtleb ja tunneb nüüd?

1. Ma olen pärit Egiptusest, kus päike kogu aeg paistab ja on väga soe.

Tere! Minu nimi on Saijed!
Kuidas sul läheb?
Ma jutustan sulle oma loo!

3. Alguses ma ei osanud keelt ja ma ei saanud kellegagi rääkida. Ma ei osanud küsida ega vastata.

2. Eestis oli mul alguses raske, sest talvel on kogu aeg pime ja külm.

külm

5. Praegu on mul siin perekond ja sõbrad ning ma oskan eesti keeles rääkida.

mure ja üksindus

6. Praegu tunnen end Eestis nagu kodus.

pime

7. Mõnikord on mul koduigatsus, kui ma mõtlen oma vanemate peale.

Kuidas sinul läheb? Mis on raske? Mis on kerge?

1. Kas sul oli alguses raske või kerge? a) oli raske b) ei olnud raske, kerge oli
2. Kas sa olid ka alguses üksi või oli sul palju sõpru? a) olin üksi b) ei olnud üksi, palju sõpru oli
3. Kas sa olid kurb või rõõmus? a) olin kurbi b) ei olnud kurb, rõõmus olin
4. Kas sa oskaid alguses eesti keelt? a) jah, oskasin, b) ei osanud
5. Kas sa praegu oskad eesti keeles küsida ja vastata? a) jah, oskan küll küsida ja vastata, b) oskan küsida, aga alati ei oska vastata, c) ei oska küsida ega vastata
6. Kas sul oli koduigatsus või ei olnud koduigatsust? a) oli koduigatsus, b) ei olnud koduigatsust
7. Kuidas sul praegu on? a) on raske b) ei ole raske, kerge on
8. Kas sa oled üksi või on sul palju sõpru? a) olen üksi b) ei ole üksi, mul on palju sõpru
9. Kas sa oled kurb või rõõmus? a) olen kurbi b) ei ole kurb, ma olen rõõmus
10. Kas sul on koduigatsus? a) kogu aeg, b) mõnikord on s, c) üldse ei ole

7.2. Vaata ja loe Chidi lugu ja võrdle! Mis oli Chidil ja Saijedil sarnane, mis oli erinev?

Mis sa arvad? Kas Chidi oli kurb või rõõmus, kui ta lund nägi?

Mina olen Chidi!
Ja ma jutustan teile nüüd
oma loo!

1. Kõige huvitavam asi oli
minu jaoks Eestis lumi!
Ma polnud lund varem
näinud ja see oli minu
jaoks uus asi!

2. Ma olen pärit
Nigeeriast ja seal
ei saja kunagi
lund.

lumi – lund sajab

3. Mul ei olnud Eestis raske
sõpru leida. Ma leidsin
kohe paar sõpra. Nad olid
ka pärit Aafrikast ja elasid
Eestis.

4. Minu jaoks oli ka talv raske
aeg. Mulle ei meeldinud see,
et oli külm ja mul ei olnud
sooja jopet.

jope

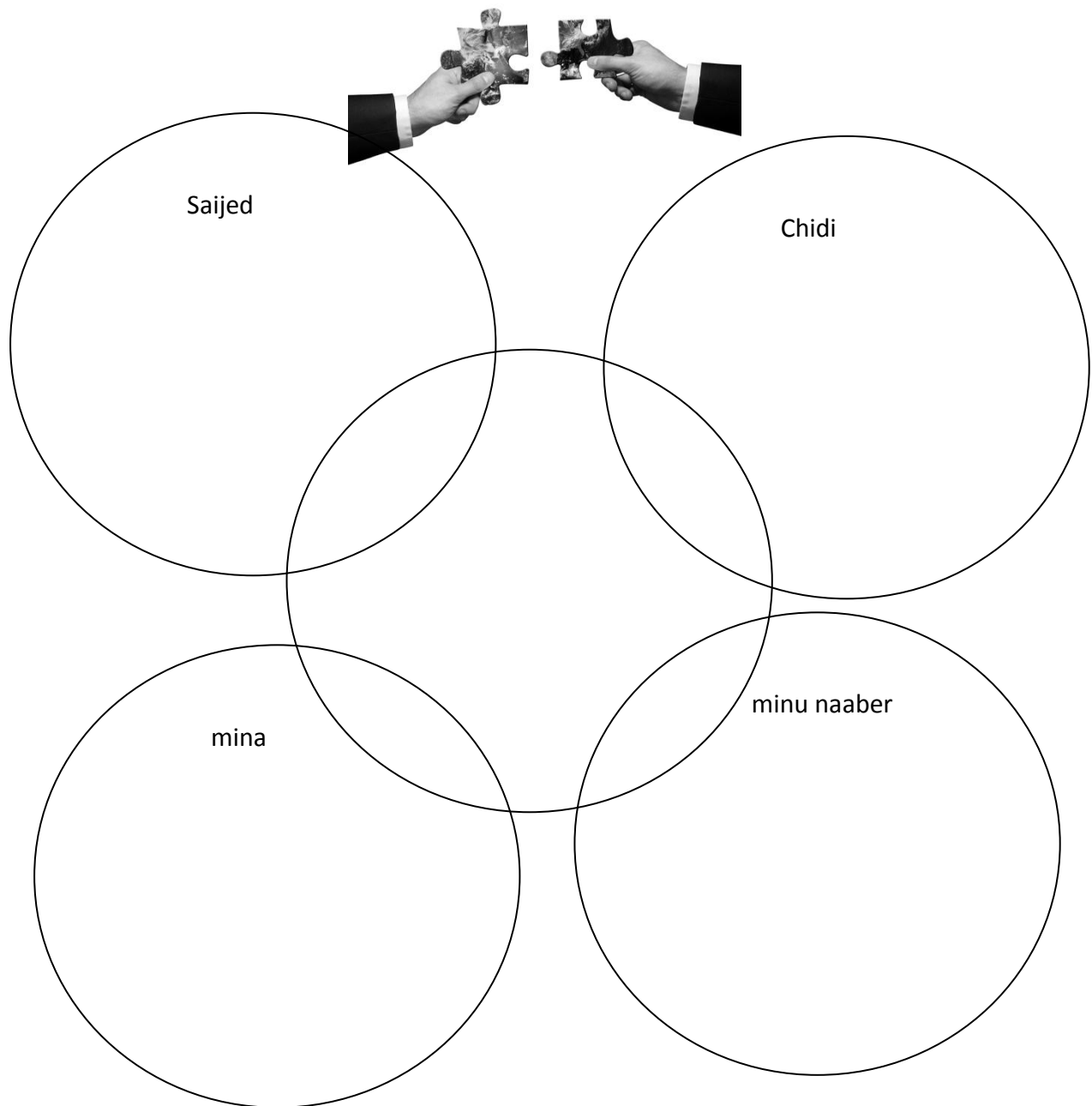
7.3. Aruta naabriga ja kirjuta!

1) Mis oli Saijedi ja Chidi loos sarnane ja mis erinev?

2) Kirjuta juurde oma lugu. Mis oli raske ja mis oli huvitav. Mis on sinul Saijedi ja Chidiga sarnane ja mis erinev?

3) Võrdle enda ja oma naabri lugu! Mis on teie loos sarnane ja mis erinev?

Mida on rohkem? Kas seda, mis on sarnane või seda, mis on erinev?

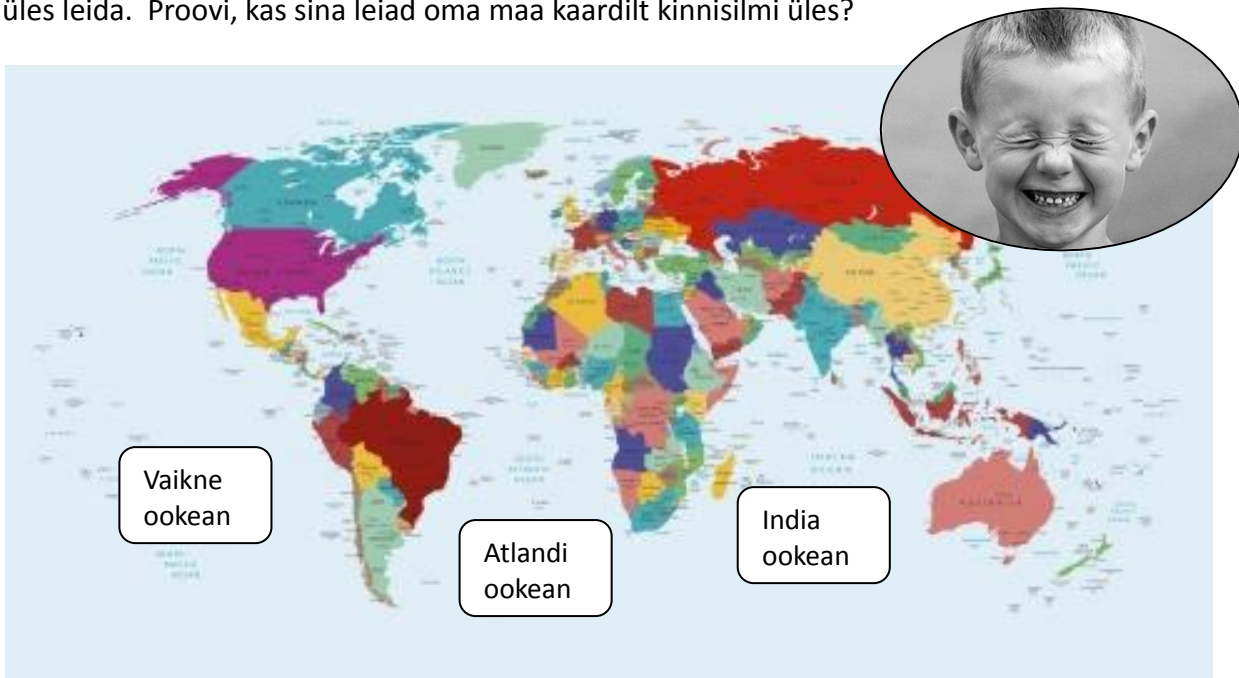

7.4. Võrdle oma maad ja Eestit! Mis on erinev ja mis on sarnane?

Vaata kaarti. Kus asub Eesti? Kas sa leiad Eesti kaardilt üles? Kas sa leiad oma maa kaardilt üles?

Gunnar Kriik kirjutas laulu Eestist „Oma maa”. Ta ütleb, et võib oma maa kinnisilmi

üles leida. Proovi, kas sina leiad oma maa kaardilt kinnisilmi üles?

Vaata filmi. Kus asub Mahmoudi sünnimaa Egiptus? Mis mered seal on?

Kus asub Eesti? Mis mered siin on?

Kus asub sinu sünnimaa? Missugused ookeanid ja mered seal on?

7.5. Eestis on meri ja metsad. Eestis ei ole kõrbe ega mägesid.

Gunnar Kriik kirjutab laulus „Oma maa”, et Eestil on ühel pool merepiir ja teisel pool metsade viir.

Laula Eestimaast!

2

meri – merepiir

„Oma maa”
Gunnar Kriik
Kaardi pealt oma maad
otsima ma ei pea,
kinnisilmi võin leida ta sealt.
Ühel pool merepiir,
teisel metsade viir,
nõnda kaunis on mu Eestimaa.

mets – metsade viir

Missugune piir ja missugune viir on sinu sünnimaal? Kas sul on mere- või ookeanipiir? Kas seal on metsad? Kas seal on mäed? Kas seal on kõrb? Laula oma maast!

Täida lüngad ja laula oma sünnimaast!

Kaardi pealt oma maad otsima ma ei
pea,
kinnisilmi võin leida ta sealt.

Ühel poolpiir,
teisel viir,
nõnda kaunis on mu.....

7.6. Mahmoudi sünnimaal Egiptuses voolab Niilus. Niilus on maailma kõige pikem jõgi. Tema sünnimaal on ühel pool Niilusepiir ja teisel pool kõrbeviir.

Eesti kõige suurem jõgi on Emajõgi, mis voolab läbi Tartu. Teine suurem jõgi on Narva jõgi.

Niilus on maailma kõige
pikem jõgi.

Eesti Vene piiril voolab
Narva jõgi.

Eesti suurim järv on Peipsi järv.

Eesti suurimad saared on Saaremaa ja Hiiumaa.

Eesti pealinn on Tallinn. Eestis elab 1,3 miljonit inimest. Tallinnas elab umbes 406 000 inimest.

Eesti lipu värvid on sinine, must ja valge.

Kus? Tavaliselt on lõpus – s.	Kus? Kui kohanime lõpp on seotud loodusega, siis on lõpus – l.
Eestis, Egiptuses, Kanadas, Ameerikas, Aafrikas, Jõhvis, Tartus, Tallinnas, Austraalias	Maa - Eestimaal, Venemaal, Marimaal, Uus-Meremaal, Saaremaal, Hiiumaal Mägi - Mustamäel, Öismäel, Lasnamäel Järv – Kohtla-Järvel Jõgi - Alajõel

7.7. Vaata filmi, kuidas Jana tutvustab Mahmoudile Eestimaad! Mida sa Eestimaa kohta veel teada said? Missugused loomad elavad Eestis? Missugused puud kasvavad Eestis?

Mis on Eesti rahvuslill? Mis on Eesti rahvuslind?

rukkilill

pääsuke

7.8. Laula sellest, missugused puud kasvavad ning missugused loomad ja linnud elavad sinu maal. Eestlastele meeldib väga laulda laule isamaast.

Saksa päritolu eesti luuletaja ja muusik Martin Körber (1817 – 1893) kirjutas saksa rahvaviisile sõnad „Mu isamaa armas”.

MU ISAMAA ARMAS

Mu isamaa armas, kus sündinud ma! Sind armastan ma ikka ja kiidan lauluga!
Ei seedrid, ei palmid, ei kasva me maal. Meil siiski kenad männid ja kuused, kased ka.
Meil siiski kenad männid ja kuused, kased ka.

Laula nüüd sellest, missugused puud kasvavad sinu sünnimaal ja missugused puud ei kasva sinu sünnimaal.

Mu isamaa armas, kus sündinud ma!

Sind armastan ma ikka ja kiidan lauluga!

Ei, ei, ei kasva me maal.

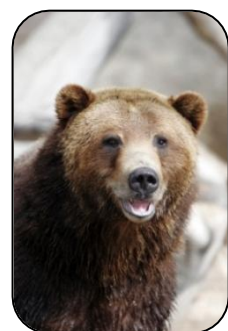
Meil siiski kenad ja,
..... ka.

Meil siiski kenad ja,
..... ka.

Laula nüüd sellest, missugused loomad elavad Eestis ja sinu sünnimaal ja missugused loomad ei ela Eestis ega sinu sünnimaal.

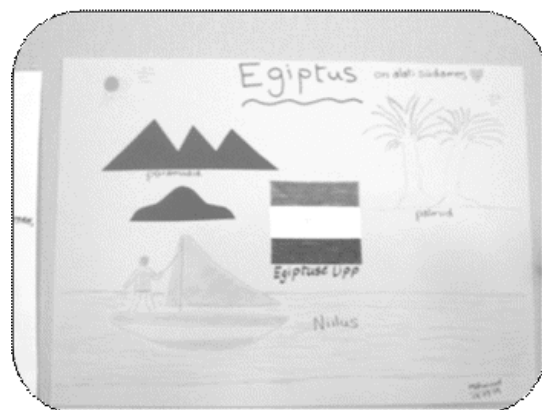
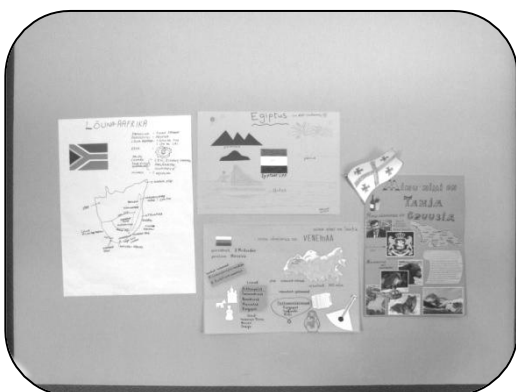
Mu isamaa armas, kus sündinud ma!
Sind armastan ma ikka ja kiidan lauluga!
Ei lõvid, ei tiigrid, ei ela me maal.
Meil siiski hundid, karud ja rebased on ka.
Meil siiski hundid, karud ja rebased on ka.

7.9. Mida sa Eesti kohta teada said? Mida sa juba varem teadsid? Täida tabel! Mis on Eestis ja sinu sünnimaal sarnane? Mis on erinev?

	Eesti	Minu sünnimaa
Pealinn		
Inimeste arv		
Keel		
Mered		
Jõesed		
Järved		
Metsad		
Kõrbed		
Lipp		
Rahvuslill, rahvuslind või rahvusloom		

7.10. Mahmoud tegi oma sünnimaast ilusa plakati. Tee ka sina plakat ja tutvusta oma sünnimaad.

7. Sõnastik/Словарь/Dictionary/ Diccionario

eesti	русский язык	English	Español
Kuidas läheb?	Как дела?	How are you?	¿Cómo estás?
lugu/ jutustab loo/ Ma jutustan sulle oma loo	история/рассказывает историю/я рассказываю тебе свою историю	story/ he tell's a story/ I tell you my story	historia / cuenta una historia / te cuento mi historia
alles	ещё	yet, only	Sin embargo, sólo
väga	очень	very	muy
soe	тёплый	warm	cálido
külm	холодный	cold	frío
päike paistab	солнце светит	sun shines	brilla el sol
pime	тёмный	dark	oscuro
valge	белый	white	blanco
talv/talvel	зима/зимой	winter/during winter	Invierno / durante el invierno
kogu aeg	всё время	all the time, always	todo el tiempo, siempre
oskan keelt/ei oska keelt/ oskasin keelt/ei osanud keelt	знаю язык/не знаю язык знал язык/не знал язык	I understand language/do not understand language/ understood language/did not understand language	Yo entiendo el idioma / no entiendo el idioma idioma / entendi el idioma /, no entendi el idioma
oskan rääkida /ei oska rääkida/oskasin rääkida/ ei osanud rääkida	могу говорить/не могу говорить/ мог говорить/ не мог говорить	I can speak/cannot speak/could speak/could not speak	Yo puedo hablar / no puede hablar / podía hablar / no podía hablar
oskan küsida /ei oska küsida / oskasin küsida / ei osanud küsida	умею спросить/не умею спросить/ умел спросить/ не умел спросить	I can ask/cannot ask/could ask/ could not ask	Yo puedo preguntar / no puedo preguntar / podría preguntar / no podría preguntar
oskan vastata /ei oska vastata/ oskasin vastata / ei osanud vastata	умею ответить/ не умею ответить/ умел ответить / не умел ответить	I can answer/cannot answer / could answer/could not answer	Puedo responder / no puedo responder/ podría responder / no podría responder
sõber/sõbrad/Mul ei ole sõpru. / Mul ei olnud sõpru.	друг/ друзья/ у меня нет друзей/ у меня не было друзей	friend/friends/I do not have friends/I did not have friends	Amigo / amigos / Yo no tengo amigos / Yo no tenía amigos
üksi/üksinda	один / в одиночку	alone	solo
kurb	грустный	sad	triste
rõõmus	весёлый	happy	feliz
hea tuju /halb tuju	хорошее настроение / плохое настроение	good mood/bad mood	Buen humor / mal humor
tunnen/tunned/tunneb/ tunneme/tunnete/tunn evad	чувствую/чувствуешь/ чувствует/ чувствуем/ чувствуете/ чувствуют	I feel/you feel/he (she) feels/ we feel/you feel/they feel	Me siento / tu sientes / él (ella) sienten / nosotros sentimos / ellos sienten
Tunnen end nagu kodus. / Tunne end nagu kodus!	чувствую себя как дома / чувствуй себя как дома	I feel at home/ I feel home!	Me siento en casa
koduigatsus/tunnen koduigatsust	ностальгия / чувствую ностальгию	homesickness /I feel homesick	Siento nostalgia / Extraño mi hogar
mõtlen/mõtled/mõtleb/ mõtleme/mõtlete/mõtlevad	думаю/думаешь/думает/думаем/думаете/ думают	I think/you think/he (she) thinks/ we think/you think/they think	Yo pienso /tu piensas / él (ella) piensa / nosotros pensamos / uds. Piensan / ellos piensan (tambien se usa como "quiero decir")
raske	трудный	hard/difficult	duro / difícil
kerge	лёгкий	easy	fácil

lumi/lund sajab/ lund ei saja.	снег/идёт снег/снег не идёт	snow/snowing/it is not snowing	nieve / nevando / no está nevando
Talveriided	зимняя одежда	winter clothes	ropa de invierno
jope	куртка	jacket	chaqueta
(ma, sa, ta, me, te, nad) pole näinud/polnud näinud	(я, ты, он (она, оно), мы, вы, они) не видели	(I, you, he/she, we, they) did not see/(I, you, we, they) have not seen/(he/she) has not seen	(Yo, tú, él / ella, nosotros, ellos) no vieron / (yo, tú, nosotros, ellos) no hemos visto / (él / ella) no ha visto
varem	раньше	earlier	Anterior (mas temprano)
nüüd	теперь	now	ahora
kunagi/ei saja kunagi lund	когда-нибудь/никогда не идёт снег	never/it never snows	nunca / nunca nieva
sarnane	похожий	similar	similar
erinev	непохожий, отличный	different	diferente
võrdle! võrdlen/võrdled/võrdleb / võrdleme/võrdlete/võrdlevad	сравни! сравниваю/сравниваем/сравнивает/сравниваем/сравниваете/сравнивают	Compare! (I, you, we, they) compare (he, she) compares	Compare! (Yo, tú, nosotros, ellos) comparan (él, ella) compara
kaart/maailmakaart	карта/карта мира	map/world map	Mapa / mapa del mundo
kinnisilmi	с закрытыми глазами	with both eyes closed	con los ojos cerrados
võin/võid/võib/ võime/võite/võivad	могу/можешь/может/можем/можете/могут	I can, you can, he/she can , we can, they can	Yo puedo, tú puedes, él / ella puede, nosotros podemos, ellos pueden
oma	своё	own/my, your, his/her, our, your, their	propia(o) / mi, tu, su, nuestro(a), sus
maa	земля, страна	country	país
sünnimaa	родина, место рождения	country of birth	país de nacimiento
kodumaa	родина, место рождения	homeland	Tierra natal
isamaa	родина, место рождения	fatherland, motherland	patria, madre patria
meri	море	sea	mar
ookean	океан	ocean	océano
laht	залив	bay	bahía
piir	граница	border	frontera
viir	гряда	line	línea
mets/metsad/metsade viir	лес/леса/ лесная гряда	forest/forests/forest line	bosque / bosques / línea (silueta) del bosque
mägi/mäed/mägede viir	гора/горы/горная гряда	mountain/mountains/mountain line	montañas / montañas / línea (silueta) de la montaña
kõrb/kõrbeviir	пустыня/песчаная гряда	desert/desert line	Desierto / línea (silueta) del desierto
jõgi/jõed	река/реки	river/rivers	Río / ríos
järv/järved	озеро/озёра	lake/lakes	Lago / lagos,
saar/saared	остров/острова	island/islands	isla / Islas
suur/suurem/suurim	большой/больше/самый большой	big/bigger/biggest, great/greater/greatest	grande / mas grande / grandisimo (el mas grande)
pealinn	столица	capital	capital
inimene /inimesed/ 400 000 inimest	человек/люди/400 000 человек	person/people/400 000 people	persona /personas /400 000 personas
lipp/lipud	флаг/флаги	flag/flags	andera / banderas
lill/lilled	цветок/цветы	flower/flowers	flor / flores
rukkiilill	василёк	cornflower	aciano (flor de maiz)

lind/linnud	птица/птицы	bird/birds	pajaro / pájaros
pääsuke	ласточка	swallow, martin	golondrina, martín
suitsupääsuke	деревенская ласточка	chimney swallow, barn swallow (Hirundo rustica)	Golondrina de chimenea / golondrina tijereta (Hirundo rustica)
loom/loomad	животное/животные	animal/animals	animal / animales
kuusk	ель	fir/christmas tree	Abeto / árbol de Navidad
mänd	сосна	pine	pino
kask	берёза	birch	abedul
palm	пальма	palm	palma
seeder	кедр	cedar	cedro
armas	любимый	lovely	lindo (amoroso)
armastan/armastad/ armastab/armastame/ armastate/armastavad	люблю/любишь/люб ит/любим/любите/лю бят	I love, you love, he/she loves, we love, they love	Yo amo , tu amas , el/ella ama , nosotros amamos, ellos aman

LISA 2

KOHANEJATE KAARDISTAMINE

Ankeetid eesti, vene ja inglise keeles

Kohanemisprogrammis osalejate vajaduste kaardistamine

Anketeerija tagab esitatud andmete konfidentsiaalsuse.

1. Nimi
2. Sugu: mees naine
3. Elukoht:.....
4. Sünniaasta:.....
5. Sünniriik:
6. Kodakondsus:
7. Haridus: põhi kesk kõrgem muu:
8. Keeleoskus: inglise vene hispaania araabia prantsuse muu:
9. Perekonnaseis: vallaline abielus vabaabielus
10. Eestisse saabumise aeg:
11. Eestisse tuleku põhjus: töö perekond õppimine muu:
12. Kas teil on kavatsus Eestisse pikemaajaliselt elama jääda? jah ei ei tea
13. Kas te töötate? jah ei
- Asutus, kus töötate:
- Kellena töötate:
14. Kuidas te leidsite töökoha Eestis?.....
.....
15. Kas te olete praeguse töökohaga rahul või sooviksite töökohta vahetada?
 jah, olen rahul, ei soovi vahetada sooviksin vahetada, kui leiaksin parema töö
16. Missuguseid Eesti Töötukassa pakutud teenuseid või toetusi olete kasutanud?
.....
17. Kuidas leidsite eluaseme Eestis? Kes teid selles aitas?.....
.....
18. Kas olete oma eluasemega rahul? Kas sooviksite eluaset vahetada, kui leiaksite parema võimaluse?
 jah, olen rahul, ei soovi vahetada ei ole rahul, soovin vahetada ei tea
19. Kas teil on oma perearst? ei ole jah, on ei tea
20. Kas te saate mingisuguseid sotsiaaltoetusi või -hüvitisi? Kui jah, siis missuguseid?
 ei saa jah, saan
21. Kas teile on kunagi tutvustatud kolmandatest riikidest pärit kodanike õigusi ja kodakondsuse

saamise võimalusi Eestis? ei ole jah, on

(millal ja kes tutvustas?).....

22. Missugustel koolitustel olete Eestis oleku ajal osalenud?.....

.....

23. Kui hästi oskate eesti keelt? üldse mitte paar sõna räägin natuke saan aru ja räägin

üsna hästi oskan valdan täiesti vabalt

24. Kas te olete kusagil eesti keelt õppinud? Kui olete, siis millal ja kus?

ei jah,

25. Kellega ja kus suhtlete eesti keeles?

mitte kellegagi abikaasaga lastega sugulastega töökaaslastega naabritega

sõpradega poes müüjatega muu variant:

26. Kas tunnete Eestis elades, et teil läheb eesti keelt vaja?

üldse mitte mõnikord ei oska öelda sageli kogu aeg

27. Kas te arvate, et eesti keele oskus aitaks teie enesetäiendamisele ning tööturul

konkurentsivõimelisemaks muutumisele kaasa? ei jah ei oska öelda

28. Kas te tunnete, et teil läheb vaja koolitust, kus antakse teadmisi ja oskusi, mis aitaksid teil

Eestis paremini toime tulla? ei jah ei oska öelda

29. Missugustes valdkondades te koolitust kõige rohkem vajaksite? Tõmmake sobivatele vastustele
joon alla.

a. uue töö leidmisel,

b. uue eluaseme leidmisel,

c. enesetäiendamisel,

d. eesti keeles suhtlemisel,

e. kodakondsuse saamisel

f. muu:

Tänan!

Выявление потребностей участников программы адаптации

Анкетирующий гарантирует конфиденциальность предоставленных данных.

1. Имя

2. Пол: М Ж

3. Место жительства.....

4. Год рожден.....

5. Место рождения (город, страна):.....

6. Гражданство:

7. Образование: основное среднее высшее другое (уточните):.....

8. Владение языком: английский русский испанский арабский французский
 другой (уточните):.....

9. Семейное положение: холост замужем/женатый в свободном браке

10. Время прибытия в Эстонию:

11. Причина прибытия в Эстонию: работа семья учёба другое:

12. Намериваетесь ли Вы остаться жить в Эстонии на более длительный срок?

да нет не знаю

13. Вы работаете? да нет

Учреждение, где работаете:

Кем работаете:

14. Как Вы нашли место работы в Эстонии?.....

15. Вы довольны своим нынешним местом работы или желали бы его сменить?

да, доволен, не желаю менять желал бы поменять, если найду работу лучше

16. Какими услугами или дотациями, предлагаемыми Кассой по безработице Эстонии, Вы пользовались?.....

17. Как Вы нашли жильё в Эстонии? Кто Вам в этом помог?.....

18. Вы довольны своим жильём? Вы желали бы сменить жильё, если бы нашли что-то лучшее? да, доволен, не желаю менять не доволен, желаю сменить не знаю

19. У Вас есть свой семейный врач? нет да, есть не знаю

20. Вы получаете какие-либо социальные дотации или компенсации? Если да, то какие?

нет, не получаю да, получаю

21. Вас когда-нибудь знакомяли с правами граждан третьих стран и возможностями получения гражданства в Эстонии? нет да (когда и кто это делал?).....

22. Какие курсы Вы успели посетить за время прибывания в Эстонии?.....

23. Как хорошо владеете эстонским языком? вообще нет знаю несколько слов

немного понимаю и говорю владею довольно хорошо свободно владею

24. Вы учили где-либо эстонский язык? Если да, то когда и где?

нет да,

25. С кем и где Вы общаетесь на эстонском языке?

ни с кем с супругом с детьми с родственниками с коллегами с соседями

с друзьями в магазине с продавцами другое:

26. Живя в Эстонии, Вы ощущаете необходимость знания эстонского языка?

вообще нет иногда не могу сказать часто постоянно

27. Как Вы считаете, знание эстонского языка помогло бы Вашему самосовершенствованию и поднятию Вашей конкурентноспособности на рынке труда?

нет да не могу сказать

28. Вы чувствуете необходимость в курсах, которые дали бы Вам знания и навыки, облегчающие Ваше проживание в Эстонии? нет да не могу сказать

29. В каких областях Вам необходима подготовка больше всего? Подчеркните подходящий ответ.

a. при поиске новой работы,

b. при поиске нового жилья,

c. при самосовершенствовании,

d. при общении на эстонском языке,

e. при получении гражданства

f. другое (уточните):

Спасибо!

Mapping the needs of participants of the adaptation programme

Confidentiality of the data is guaranteed.

1. Name:

2. Sex: Male Female

3. Address:

4. Year of birth:

5. Place of birth:

6. Citizenship:

7. Education: Basic Secondary Higher Other:

8. Language skills: English Russian Spanish Arabic French

Other:

9. Marital status: Single Married In cohabitation

10. Time of arrival in Estonia:

11. Reason for coming to Estonia: Work Family Education Other:

12. Do you plan to stay in Estonia for long? Yes No Don't know

13. Are you employed? Yes No

Employer:

Position:

14. How did you find your current job in Estonia?

15. Are you satisfied with your current job or are you looking for other employment?

Yes, I'm satisfied I'd like to find a better paid job

Other:

16. What services or benefits offered by the Estonian Labour Market Board have you used?

.....

17. How did you find your accommodation in Estonia? Who helped you?.....

.....

18. Are you satisfied with your housing conditions? Would you like to change your accommodation, should you be able to find a better option?

Yes, I am satisfied No, I would like to change Don't know

19. Have you registered with a family practitioner (physician)? No Yes Don't know

20. Do you receive any social benefits or compensation? If yes, then which ones?

No Yes:

21. Have you been introduced to rights of non-EU nationals and naturalisation options in Estonia?

No Yes: (When was the info provided and by whom?).....

22. What training and courses have you attended in Estonia?.....

23. How well do you speak Estonian? Not a word Just some phrases I understand a bit and speak a little I speak quite well I speak fluently

24. Have you learnt Estonian before? When and where?

No Yes,

25. With whom and/or where do you speak Estonian? With no one At work With neighbours With friends With shop assistants Other:

26. Do you feel the need to use Estonian while residing in Estonia?

No Sometimes Don't know Often Constantly

27. Do you think that proficiency in Estonian would help to increase your market value and get a better paid job? No Yes Don't know

28. Do you feel the need for training which would provide you with the know-how and skills for coping with life in Estonia? No Yes Don't know

29. In what areas would you need training the most? Underline as appropriate.

- a. finding a (new) job,
- b. finding new accommodation,
- c. increasing your market value,
- d. communicating in Estonian,
- e. in the naturalisation process
- other:

Thank you!

LISA 3

BAASKOOLITUSE

TEST

eesti, vene ja inglise keeles

Baaskoolituse test

Täida lüngad või tõmba õigele vastusele joon alla!

Kuupäev:

Nimi:

Sünniaasta:

Sünniriik:.....

Kodakondsus:

Eestisse saabumise aeg:

1. Nimeta Eesti pealinn.
2. Kui palju on Eestis elanikke? a) 4,5 miljonit b) 13 miljonit c) 1,3 miljonit
3. Nimeta Eesti lipu värvid ülevalt alla. 1.....
2.....
3.....
4. Mis on Eesti rahvuslind? a) kotkas b) suitsupääsuke c) kajakas
5. Mis on Eesti riigikeel? a) eesti b) eesti ja vene c) eesti, vene ja inglise
6. Nimeta Eesti president.
7. Kus Riigikogu töötab? a) Kadriorus b) Toompeal c) Toomemäel
8. Nimeta kolm Eesti naaberriiki 1.
2.
3.....
9. Nimeta kolm Eesti linna 1.
2.....
3.....
10. Nimeta Eesti suurim järv.

11. Nimeta jõgi, mis voolab läbi Tartu.
12. Mis on Eesti rahaühik? a) euro b) kroon c) rubla
13. Kes on 100 kroonise rahatähe peal?
a) Anton Hansen Tammsaare b) Paul Keres c) Lydia Koidula
14. Nimeta kolm Eesti sportlast 1.
2.....
3.....
15. Nimeta kolm Eesti lauljat või muusikut.
1.
2.....
3.....
16. Millal on Eesti Vabariigi aastapäev? a) 24. juunil b) 24. veebruaril c) 24. detsembril
17. Nimeta kolm Eesti riigipüha, kui on vaba päev.
1.
2.....
3.....
18. Nimeta vähemalt kaks kohta, kust sa saad töökoha leidmisel abi.
1.
2.....
19. Kuidas on organisatsiooni nimi, kus sa saad end töötuks/tööotsijaks registreerida?
a) Eesti Töötukassa b) Töörörss c) Tööturuamet

20. Keda ei võeta arvele töötuna/tööotsijana? a) isik, kes töötab töölepingu alusel
b) isik, kes on vabastatud vanglast c) isik, kellel ei ole keskharidust
21. Kas töötuna/tööotsijana arvel olemine annab õiguse ravikindlustusele?
a) jah b) ei c) ainult nendele, kes saavad töötutoetust
22. Tõmba joon alla nendele teenustele, mida pakub Töötukassa siis, kui sa oled töötu.
a) ravikindlustus b) tööpraktika c) koolitus d) emapalk e) ettevõtluse alustamise toetus
23. Kas perearsti visiit on tasuline? a) jah, alati ainult tasuline
b) ei, alati ainult tasuta c) tasuta ainult siis, kui sul on ravikindlustus
24. Kui sa tahad ravikindlustust saada, mida sa siis teed?
a) lähen perearsti juurde b) lähen Eesti Haigekassasse c) lähen Eesti Töötukassasse
25. Kelle ravikindlustuse katab riik? Tõmba õigetele vastustele joon alla!
a) Eesti kodanike b) laste c) üliõpilaste
26. Kui suur on Eestis toimetulekupiir ühe pereliikme kohta kuus?
a) 100 krooni b) 1000 krooni c) 10 000 krooni
27. Kuhu sa pead pöörduma, et saada toimetulekutoetust?
a) presidendi poole b) perearsti poole b) kohaliku omavalitsuse sotsiaalosakonna poole
28. Kas kolmandate riikide kodanikel on õigus vanemahüvitisele (emapalgale)?
a) jah b) ei c) muu variant.....
29. Millised õigused on ainult Eesti kodanikel?
a) õigus olla firma juht
b) õigus osaleda kohalike omavalitsuste valimisel
c) õigus töötada politseinikuna
30. Mida nõutakse kodakondsuse saamisel?

- a) eesti keele oskust
- b) eesti keele oskust ning Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmist
- c) kodakondsuse taotleja peab olema lõpetanud põhikooli.

31. Kas sa saad hääletada kohaliku omavalitsuse valimistel?

- a) jah, sest mul on alaline elamisluba
- b) jah, sest mul ei ole alalist elamisluba
- c) ei, sest mul ei ole alalist elamisluba

32. Mis oli sinu jaoks kohanemisprogrammi baaskoolituses kõige kasulikum?

.....

33. Missugusele küsimusele või probleemile sa ei saanud vastust?

.....

34. Mida sa praegu Eestis teed? (töö, õppimine, hobid, kolmas sektor jmt)

.....

Tänan!

Тест для основного курса

Заполните пропуски или подчеркните правильный ответ!

Число:

Имя и фамилия:

Год рождения:

Место рождения (город, страна):.....

Гражданство:

Время прибытия в Эстонию:

1. Назовите столицу Эстонии.
2. Сколько жителей в Эстонии? а) 4,5 миллиона б) 13 миллиона с) 1,3 миллиона
3. Назовите цвета флага Эстонии сверху вниз. 1.....
2.....
3.....
4. Назовите национальную птицу Эстонии:
а) орёл б) касатка (деревенская ласточка) с) чайка
5. Какой язык в Эстонии государственный?
а) эстонский б) эстонский и русский с) эстонский, русский и английский
6. Назовите президента Эстонии:
7. Где работает Рийгикогу? а) в Кадриорге б) На Тоомпеа с) На Тоомемяэ
8. Назовите три соседних с Эстонией государства
1.
2.
3.....

9. Назовите три города Эстонии
1.
 2.
 3.
10. Назовите самое большое озеро Эстонии:
11. Назовите реку в Тарту:
12. Какая денежная единица Эстонии? а) евро б) крона с) рубль
13. Кто изображён на 100-крановой купюре?
а) Антон-Хансен Таммсааре б) Пауль Керес с) Лидия Койдула
14. Назовите трёх спортсменов Эстонии
1.
 2.
 3.
15. Назовите трёх певцов или музыкантов Эстонии.
1.
 2.
 3.
16. Когда День независимости Эстонской Республики?
а) 24 июня б) 24 февраля с) 24 декабря
17. Назовите три государственных праздника Эстонии, являющихся выходными днями
1.
 2.
 3.
18. Назовите хотя бы два учреждения, где можете получить помощь при поиске работы

1. 2.

19. Как называется организация, где Вы можете зарегистрировать себя в качестве безработного/соискателя работы?

- а) Касса по безработице Эстонии б) Биржа труда с) Департамент *рынка труда*

20. Кого не берут на учёт в качестве безработного/соискателя работы?

- а) лицо, работающее на основе трудового договора
б) лицо, освобождённое из тюрьмы
с) лицо, не имеющее среднего образования

21. Даёт ли прибывание в качестве безработного/соискателя работы человеку право на медицинское *страхование*?

- а) да б) нет с) только тем, кто получает пособие по безработице

22. Подчеркните те услуги, которые Касса по безработице предлагает Вам, если Вы безработный.

- а) медицинское *страхование* б) рабочая практика с) курсы
д) материнская зарплата е) дотация для начала предпринимательства

23. Визит к семейному врачу платный?

- а) да, всегда только платный б) нет, всегда только бесплатный
с) бесплатный только при наличии медицинского *страхования*

24. Если Вы желаете получить медицинское *страхование*, то что Вы должны делать?

- а) идти к семейному врачу б) идти в Больничную кассу
с) идти в Кассу по безработице

25. Чьё медицинское *страхование оплачивает государство*?

(Подчеркните правильные ответы.)

- а) граждан Эстонии б) детей с) студентов

26. Какова сумма прожиточного минимума в Эстонии на одного члена семьи в месяц?
а) 100 крон б) 1000 крон с) 10 000 крон
27. Куда Вы должны обратиться для получения пособия по бедности?
а) к президенту б) к семейному врачу
в) в социальный отдел местного самоуправления
28. Есть ли у граждан третьих стран право на получение родительского возмещения (материнской зарплаты)? а) да б) нет с) другое.....
29. Какие права есть только у граждан Эстонии?
а) право быть руководителем фирмы
б) право участвовать в выборах в органы местного самоуправления
с) право работать полицейским
30. Что требуется для получения эстонского гражданства?
а) знание эстонского языка
б) знание эстонского языка, Конституции ЭР и Закона о гражданстве
с) ходатайствующий о гражданстве должен окончить основную школу
31. Вы можете голосовать во время выборов в органы местного самоуправления?
а) да, потому что у меня есть постоянный вид на жительство
б) да, потому что у меня нет постоянного вида на жительство
с) нет, потому что у меня нет постоянного вида на жительство
32. Что было для Вас самым полезным в основном курсе программы адаптации?
.....
33. На какой вопрос или проблему Вы не получили ответ?
.....
34. Чем Вы сейчас занимаетесь в Эстонии? (работа, учёба, хобби, третий сектор и прочее)

.....

Спасибо!

Test for the basic course

Fill in the blanks or underline the correct answer!

Date:

Name and Surname:

Year of Birth:

Place of birth (town, country):

Nationality:

Time of arrival in Estonia:

1. Name the capital of Estonia:

2. How many people presently reside in Estonia?

a) 4,5 million b) 13 million c) 1,3 million.

3. Name the colours of the Estonian flag from the top down.

1.

2.

3.

4. What is the national bird of Estonia?

a) Eagle b) Swallow c) Gull

5. What is the national language of Estonia?

a) Estonian b) Estonian and Russian c) Estonian, Russian and English

6. Name the President of Estonia:

7. Where does the Riigikogu work? a) Kadriorg b) Toompea c) Toomemäe

8. What are the three states neighbouring Estonia:

1.

2.

3.

9. Name three cities in Estonia: 1.
2.....
3.....

10. Name the largest lake in Estonia:

11. Name the river that runs through Tartu:

12. What is the monetary unit of Estonia? a) Euro b) Kroon c) Ruble

13. Who is depicted on the 100-kroon banknote?
a) Anton Hansen Tammsaare b) Paul Keres c) Lydia Koidula

14. Name three Estonian athletes: 1.
2.....
3.....

15. Name three Estonian singers or musicians:
1.
2.....
3.....

16. On what date of the year is the Independence Day of the Republic of Estonia celebrated?
a) 24 June b) 24 February c) 24 December

17. Name three national holidays in Estonia which are also public holidays:
1.
2.....
3.....

18. Name at least two institutions where you can get help to find work:
1. 2.....

19. What is the name of the organisation where you register yourself as unemployed or a job seeker? a) Eesti Töötukassa b) Töörörss c) Tööturuamet
20. Who cannot be registered as unemployed or a job seeker?
a) a person working on the basis of an employment contract
b) a person released from jail
c) a person without a secondary education
21. Does being registered as unemployed or a job seeker entitle a person to medical insurance?
a) yes b) no c) only those who receive an unemployment allowance
22. Highlight the services the Estonian Labour Market Board offers you if you are unemployed.
a) Medical Insurance b) Work experience c) Courses d) Maternal allowance
e) A grant to start a business
23. Do you have to pay for a visit to a family doctor?
a) Yes, always paid b) No, always free. c) Free, only if you have medical insurance.
24. If you wish to obtain health insurance, what you should you do?
a) go to a family doctor b) go to the state health insurance office (Eesti Haigekassa)
c) go to the Estonian Labour Market Board (Eesti Töötukassa)
25. Whose health insurance is paid by the State? (Underline the correct answers.)
a) Estonian citizens b) Children c) Students
26. What is the minimum amount for the cost of living in Estonia for one family member per month? a) 100 EEK b) 1 000 EEK c) 10 000 EEK
27. Where you should go to apply for poverty benefits?

a) the President b) the family doctor c) the social department of local government

28. Do third-country nationals have the right to receive parental compensation (maternal salary)?

a) yes b) no c) other

29. What rights are generally reserved only for citizens of Estonia?

- a) the right to be the head of a firm.
- b) the right to participate in elections to local authorities.
- c) the right to work as a policeman/policewoman.

30. What is required to obtain Estonian citizenship?

- a) Knowledge of Estonian language.
- b) knowledge of the Estonian language, the Constitution of the Republic of Estonia and the Citizenship Act.
- c) persons applying for citizenship must complete primary school.

31. You can vote during the elections of local self-government?

- a) Yes, because I have a permanent residence permit.
- b) Yes, because I do not have permanent residence.
- c) No, because I do not have permanent residence.

32. What was the most useful for you in the main course of the adaptation programme?

.....

33. On what issue or problem did you not receive an answer?

.....

34. What you're doing in Estonia? (work, studies, hobbies, the third sector, etc.)

.....

Thank you!

LISA 4. Kodakondsus- ja Migratsiooniameti statistika

Kolmandate riikide kodanikud kehtivate elamislubade ja kodakondsuse lõikes.

<http://www.mig.ee/index.php/mg/est>

Kehtivad elamisload kodakondsuse lõikes seisuga 02.07.2009

	Tähtajaline elamisluba	Pikaajalise elaniku elamisluba	Kokku	%
Kokku	25 300	189 529	214 829	100%
Määratlemata kodakondsusega	12 192	95 446	107 638	50%
Venemaa	9391	88 181	97 572	45%
Ukraina	1713	3917	5 630	3%
Valgevene	296	1313	1 609	1%
USA	381	98	479	0%
Hiina	237	17	254	0%
Armeenia	104	90	194	0%
Aserbaidžaan	80	95	175	0%
Gruusia	97	77	174	0%
India	110	30	140	0%
Kasahstan	54	49	103	0%
Israel	74	28	102	0%
Moldova	57	41	98	0%
Türgi	55	5	60	0%
Kanada	39	18	57	0%
Jaapan	47	8	55	0%
Usbekistan	30	14	44	0%
Brasiilia	28	2	30	0%
Austraalia	24	5	29	0%
Egiptus	23	3	26	0%
Nepal	14	7	21	0%
Kõrgõzstan	9	11	20	0%
Pakistan	9	10	19	0%
Vietnam	9	9	18	0%
Tai	16	1	17	0%
Mehhiko	14	1	15	0%
Bangladesh	13	1	14	0%
Nigeeria	11	2	13	0%
Tuneesia	12	1	13	0%
Horvaatia	8	3	11	0%
Colombia	9	1	10	0%
Peruu	5	4	9	0%
Filipiinid	8	1	9	0%
Lõuna-Korea	4	4	8	0%
Maroko	4	3	7	0%
Sri Lanka	6		6	0%
Serbia	4	2	6	0%
Lõuna-Aafrika Vabariik	6		6	0%

Alžeeria	4	2	6	0%
Kosovo	6		6	0%
Iraak	5	1	6	0%
Argentina	4	1	5	0%
Türkmenistan	2	3	5	0%
Ghana	5		5	0%
Jordania	5		5	0%
Uus-Meremaa	4	1	5	0%
Liibanon	3	1	4	0%
Iraan	4		4	0%
Afganistan	1	3	4	0%
Malaisia	4		4	0%
Serbia ja Montenegro	4		4	0%
Jugoslaavia	2	2	4	0%
Indoneesia	3	1	4	0%
Etiopia	3	1	4	0%
Tšiili	4		4	0%
Taiwan	4		4	0%
Venezuela	3		3	0%
Kongo Vabariik		3	3	0%
Kuuba	1	2	3	0%
Ecuador	1	2	3	0%
Bosnia ja Hertsegoviina	2	1	3	0%
Makedoonia	3		3	0%
Albaania	2		2	0%
Boliivia	2		2	0%
Dominikaani Vabariik	2		2	0%
Jeemen		2	2	0%
Keenia	2		2	0%
Sudaan	1	1	2	0%
Süüria	1	1	2	0%
Tadžikistan	1	1	2	0%
Trinidad ja Tobago	2		2	0%
Tansaania	2		2	0%
Botswana	2		2	0%
Hongkong	1		1	0%
Angola		1	1	0%
El Salvador	1		1	0%
Honduras	1		1	0%
Mongoolia		1	1	0%
Mosambiik	1		1	0%
Palastiina okupeeritud ala	1		1	0%
Rwanda	1		1	0%
Uruguay	1		1	0%
Nicaragua	1		1	0%
Singapur	1		1	0%
Uganda	1		1	0%
Laos	1		1	0%
Saint Kitts ja Nevis	1		1	0%
Costa Rica	1		1	0%